MIHAIL GRĂMESCU

COMUNICARE PRIN JUXTAPUNERE

Mihail Grămescu

COMUNICARE PRIN JUXTAPUNERE

Nuvele

Societatea Culturală Noesis
2001

Volum editat cu sprijinul
Microsoft

versiune ebook: [1.0] hunyade

Caseta tehnică
Coordonator al publicațiilor Noesis
Remus Cernea
remus@xnet.ro
091.98.20.56; 240.53.80
Web-editor
Gabriela Bagrinovschi

ISBN 973-8342-19-8

www.noesis.ro
noiembrie, 2001

ANOMIA

Toate elementele: fapte, nume și evenimente folosite de autor în această povestire sunt imaginare. Orice asociere la realitate este neavenită și făcută de cititor pe propriul risc (chiar în cazul unor false localizări: ca America, Europa, California, nume de organizații și instituții care sunt doar aparent împrumutate din realitatea concretă, etc.).

„În istorie existaseră numai două secole, poate nici atât”...

(Ruxandra Andrian)

Capitolul I

1. — Sinior Niro! strigă soldatul de la intrare.

Mă ridic. Salut ostășește, răspunzând:

— Zent!

— Sinior prezidente vă așteaptă, puteți intra.

Pătrund în cabinet afișând cel mai umil zâmbet cu putință. Pe vremuri aș fi scuipat în ochi un om capabil să se înjosească în halul ăsta. Nici nu l-aș fi considerat om. Dar „pe vremuri” nu alergasem o iarnă întreagă după servici, dispus a accepta fie și cel mai amărât dintre posturi. „Pe vremuri” nu fusesem încă refuzat din zeci și zeci de locuri unde să mă fi prezentat spre a-mi pune la dispoziția statului forța de muncă. „Pe vremuri” mai credeam în „adevăr”, „dreptate”, „libertate”, considerându-mă în sinea mea un eventual tupamaros[1]. „Dacă nu mi-ar acorda cineva respectul social pe care mi-l datorează, l-aș strânge de gât!” îmi spuneam. Eram încă tânăr, făcusem antrenamente - mă ocupam de arte marțiale - mă consideram un erou și confeream forței o importanță majoră în relațiile sociale. „Suntem liberi fiindcă, și numai atâta vreme cât suntem destul de puternici ca să ne apărăm libertatea”, sau „un om fără armă este un sclav” erau sloganurile după care mă călăuzeam în organizarea existenței mele, și eram convins că după ele se călăuzește toată lumea.

[1] MLN-T - Movimiento de Liberación Nacional-Tupamaros sau Mișcarea Națională de Eliberare - Tupamaros

Rămăsesem lângă ușă, intimidat, cu șapca în mână, cu sufletul tăiat de emoție. Sinior prezidente, la un birou de nuc, scria.

— Luați loc, îmi arătă el cu mâna către scaunul căptușit dinaintea biroului, fără să ridice ochii. Vă rog să așteptați o clipă.

Îmi plăcea sinior prezidente. Avea obrajii roșii de om sănătos, fața rotundă, cu ten proaspăt de ins care se trezește când vrea, haine fine de stofă, cămașă albă și cravată. Din punctul ăsta de vedere nu diferea de ceilalți sinior prezidente de pe unde mai fusesem, de pildă de sinior prezidente de la fabrica de unde mă concediaseră. Numai că, spre deosebire de acela, acesta se purta distins, ca un adevărat sinior. Răspândea împrejur o undă de noblețe paradoxală care îl învăluia diafan. Spun paradoxală fiindcă de când este Hunta la putere, toți acești reprezentanți politici ai ei încearcă să afișeze ostentativ aerul de bădărani. Hunta se vrea o organizație socialistă (social-naționalistă, dar, în primul rând, socialistă), de parcă noi nici n-am avea habar ce înseamnă „socialismul” lor cu bastoane de cauciuc, propagandă șovină, proslăvind figura lui Don Vincente de Extremamunda, Il Conchistador, il vero romano fondatore del estato naçional de hinta latina a’l nostra Illa și regim cenzorial de stat.

Sinior prezidente, ridică, în sfârșit, fruntea.

— Ia spune, tinere, îmi zâmbește.

Da, chiar îmi zâmbește!

Mă încurc, emoționat, în cuvinte.

— Lasă asta, îmi spune. Ia zi-mi, de ce vrei să părăsești celălalt serviciu?

Îi explic, dând din mâini, că, de fapt, nu vreau eu să-l părăsesc, ci că trebuie să-l părăsesc. Am fost dat afară.

— Da… rămâne pe gânduri sinior prezidente.

Încep să mă tem că mă va trimite și el la plimbare, cum m-au trimis cei de la Transporturi și Computere, cei de la

Alimentație și Ape, cei de la... nici nu mai țin minte prin câte locuri am trecut de două săptămâni încoace.

— În dosarul dumitale scrie că te preocupi de cărți... îmi zâmbește (parcă perfid) sinior prezidente.

— Oarecum, mă precipit eu. Dar ăsta nu este un inconvenient în îndeplinirea sarcinilor de servici, vă rog să mă credeți...

(Deci porcii ăia de la fabrică îmi făcuseră referat la dosar pe tema asta, până la urmă. Unul dintre „cățeii” de pază mă găsise într-o noapte stând de vorbă cu farmacista secției, și cum nu putea să-mi facă mare lucru pe motivul că farmacista acceptă să stea de vorbă cu mine dar nu acceptă avansurile lui - ah, farmacista! blonda și gotica și melancolica farmacistă a secției, la fel de rătăcită ca și mine acolo, în lumea rea și meschină ce ne înconjura! - ei bine, atunci, javra aia de dispecer îmi întocmise referat că „fac cultură în timpul programului” și cum, chiar lângă intrarea în fabrică erau afișate normele interioare anunțând clar că „personalul muncitor nu are voie să se ocupe cu alte activități sau culturalizarea” (sic!) „în perimetrul întreprinderii”, măsurile luate împotriva mea au fost „drastice”, pentru a se preveni „alte cazuri de indisciplină”. Întâi am fost zvârlit de pe postul de cărător cu cârca în incintă, pe cel de cărător cu cârca în curte, fiindcă, se vede treaba că la asta se rezumau „îndatoririle” unuia specializat, ca mine, în chimie și fizica subnucleară. Apoi...)

Sinior prezidente mă ascultă până la capăt, zâmbind ambiguu. O să mă dea afară și ăsta. Ghetele mele rupte gâlgâie de mocirlă înghețată - nu mai am forță să mă târâi toată ziua de colo-colo să mă milogesc pe la uși. Mă voi duce acasă, îmi voi sugruma cu mâna mea nevasta și copilul, după care mă voi spânzura și eu. De ce să-i omor și pe ei? Fiindcă ar fi o crimă mult mai mare să-i las singuri în lumea asta ostilă, silindu-i să se preteze la cine știe ce

josnicii numai și numai ca să fie lăsați să-și tragă de azi pe mâine zilele în viața de nesfârșit calvar pe care ar duce-o…

— Mda. S-ar putea să avem nevoie de dumneata. Aș avea un post, spune sinior prezidente.

Încremenesc. Mă uit la el, neîncrezător.

— Dar am nevoie de o recomandație din partea celor de la fabrică. Poți obține?

Speranțele mi s-au spulberat. Îi răspund că nu. Privesc pe geam la zloata de afară.

— Încearcă. Voi vorbi eu cu ei, la telefon. Tu du-te acolo. Or să-ți dea.

Îi mulțumesc. Sunt sigur că bat drumul degeaba, dar îi mulțumesc. A fost cel mai drăguț om cu care am avut de-a face în ultimii ani.

2. Secretara din anticamera prezidentului fabricii se uită la mine ca la un câine plouat. Probabil că arăt jalnic. Dar puțin îmi pasă. Eu, de mâine, ba chiar de disearâ, nu voi mai exista. Am început deja să miros a mort. Am aerul unei fantome. Dacă ar avea cineva curiozitatea să-mi încerce consistența, ar descoperi că prea ușor îți poți trece degetele prin materia din care sunt alcătuit.

Secretara îmi spune să aștept și intră la prezident. Aud murmurul vocilor prin ușa rămasă întredeschisă. Și, în vreme ce în cabinet sună telefonul, secretara iese de acolo și-mi zice că sinior prezidente nici nu vrea să mă primească, darămite să-mi mai dea și recomandarea sa. Ce mai una alta: „La oase, golane!”

Îi mulțumesc secretarei pentru bunăvoință și mă întorc să plec. Interfonul de pe masă gungurește însă un apel automat și vocea prezidentului răbufnește ursuză:

— Mai e acolo Niro?

— Mai este, sinior prezidente, mai este, răspunde dulce secretara.

— Să aștepte.

Secretara îmi spune să aștept și intră iar în cabinet. De astă dată a închis ușa, nu mai răzbește până la mine nici un murmur. Mă dor tălpile de atâta stat în picioare. După multă vreme de când a intrat, secretara își face apariția, îmbujorată la față, cu o hârtie în mână. Pune pe hârtie o ștampilă, o înregistrează și mi-o întinde fără o vorbă. Citesc titlul, scris cu majuscule, sub antet: „RECOMANDAȚIE”.

— Mulțumesc, murmur uluit.

— Madre del dio, răspunde femeia, ce pile poți avea, sinior Niro? Cu asemenea relații, de ce dracului ți-ai mai pierdut un an la noi de pomană?

„Oare ce pile oi fi având?” mă întreb. „Sinior prezidente?”

3. Eram dispus să accept orice post. Femeie de serviciu, closetar, orice, doar să nu mai fiu nevoit să stau afară în moina anotimpului ploios și rece cum nu s-a mai pomenit. Am intrat la sinior prezidente plin de mine ca un curcan și i-am întins recomandarea.

— Cred că ar fi cazul să vă mulțumesc. Ar trebui poate să vă fac un cadou, ceva. Să vă ridic statuie…

— Lăsați prostiile, mi-a răspuns el, zâmbind la fel de ambiguu ca și prima dată. Să vă faceți treaba și să răspundeți prompt solicitărilor noastre, asta-i tot ce pretind de la dumneavoastră. Sper să fiți de acord cu postul.

— Orice.

— Nu „orice”. Mi-ați spus că sunteți specialist în chimie și fizică subnucleară.

Am crezut că-mi cade tavanu-n cap.

— Specialist? am murmurat.

— Da, mă privește sinior prezidente mirat, nu sunteți? Nu-mi vine să cred.

— De obicei, posturile astea sunt păstrate pentru fetele

drăguțe…

Sinior prezidente zâmbește.

— Vom avea nevoie de dumneata.

— Desigur, am răspuns prompt. Oricând. Orice.

— Bine. Poți să pleci. Mâine prezintă-te la Hotel Esplanada.

N-am mai spus nimic. Hotel Esplanada era cel mai nou hotel construit pe Illa. Abia fusese terminat. Se zvonea că este făcut cu investițiile unei firme străine, europene, sau americane. Era cea mai impresionantă clădire de pe faleză. Până la terminarea lucrărilor, Hunta izolase zona, păzind-o cu militari înarmați cu automate. Construcția, cu materialele debarcate direct de pe dig, lucrările, fundația, totul fusese ascuns de privirile indiscrete prin panouri mari care mascaseră manevrele vreme de câteva luni.

4. Am avut coșmaruri toată noaptea. Se făcea că, obosit cum sunt, nu mă trezeam la vreme și întârziam încă din prima zi, așa încât șefii îmi spuneau că le pare foarte rău, dar că nu au angajat un om pe care nu se poate pune bază, care întârzie din prima zi, și mă pomeneam iar pe drumuri. Așa se face că ora 4 de dimineață m-a găsit îmbrăcat, gata de plecare. Am mâncat și, de nerăbdare, am luat-o către lucru de la ora 5, cu primul metrou. Stațiile se perindau, întunecate, una după alta. „Il Hentro”, „Il Conchistador” cu statuia ecvestră a lui Don Vincente cu sabia într-o mână și cu un sul de bronz în cealaltă, „Via Del mar”. Cercetăm cu discreție figurile desdichadoșilor care călătoreau la ora aceea către întreprinderile de salubritate sau către cele de transporturi, singurele instituții cu asemenea program inuman de lucru, și constatam, surprins, că orele transportului în comun își au fizionomia specifică. La ora asta nu puteai întâlni în vehicul decât specimene oribile, declasați, amărâți, hidoșenii, oligofreni. Femeile erau, majoritatea, trecute de prima tinerețe. Nu

găseai una să fie mai de doamne-ajută. Păi, cine să se facă măturătoare, vidanjoare sau controloare de trafic? Cine să se facă și să rămână așa, vreau să zic. Fiindcă orice femeie cât de cât remarcabilă din vreun punct de vedere ar face orice, s-ar înjosi oricât, și ar găsi ea până la urmă un cățel, cât de mic, dar suficient cât să intervină pentru ea și să o scoată din cloaca socială a orei 5, a latrinelor, salubrității sau controlului de trafic, unde nu aveau cum să rămână decât cotoroanțele astea la care nu se uita nimeni și care nu aveau cum și unde să mai evadeze de aici.

Doar o oră mai târziu aș fi putut întâlni, tot în acest metrou, categoria vânzătorilor, mecanicilor, instalatorilor sau funcționarelor cu grade mici de salarizare. Printre aceștia mai vedeai și câte o femeie frumoasă dar vulgară, câte un intelectual decăzut, obligat de condițiile vitrege să-și câștige pâinea prin muncă fizică, sau vreo fată de-a dreptul frumoasă, rătăcită pentru moment aici, până când să fie remarcată de vreunul din Huntă și dusă pe treapta socială pe care frumusețea o merită, sau până când, nedescoperită de nimeni, sătulă de mizeria înghițită, să se decidă a-și lua lumea în cap, decizie în urma căreia o regăseai prin fața hotelurilor de lux, eventual Esplanadei, către care mă îndreptam eu acum. Și am sesizat, prin asociere, că nu sunt nici eu altceva decât un vierme, oferindu-se dezgustător, expunându-și carnea și sângele către vânzare, cu nimic mai presus de cocotele ieftine bătând trotuarul în speranța unei vieți fie și cu o idee mai ușoară decât a viermilor cestorlalți, ciuguliți, cu sau fără voia lor, de păsările răpitoare din slavă.

Începând cu ora 8, vehiculele se umpleau de valul pestriț al elevelor, epatând cu frumusețea lor neprihănită, inocentă și tembelă. Erau superbe majoritatea, deși tot dintre ele, deformate de vârstă și corvezi, peste atât de puțină vreme, se vor alimenta celelalte categorii ale pleavei sociale pe care tocmai le-am pomenit. Între ora 8 și

9, vehiculele sunt pline de eleve înnebunitor de fragede, și de profesoare fie frumoase și depravate, fie doar depravate, fie nici frumoase, nici depravate, dar grase și bine îmbrăcate, denunțând prin aroganța specifică relațiile indubitabile cu Hunta. Bărbații de la ora aceasta poartă paltoane scumpe, cu gulere de blană, pălării cu boruri tari, unii dintre ei chiar și bastoane, mănuși, ochelari, genți negre, sau uniforme militare și arme.

După ora 9, în vehicule nu mai întâlnești decât fie pleava șomerilor în căutare de servici, oameni deziluzionați ducându-se sau întorcându-se din audiențe; fie elita secretarelor; fie câte un barosan rămas în drum cu mașina din pricina vreunei pene și silit de împrejurare să călătorească și el o dată, de neuitat, cu vehiculele transportului în comun.

5. Metroul m-a lăsat în stația „Litoral - Hotel Esplanada” la ora 5:30. Am pornit agale prin parcul despărțind plaja de oraș. Mirosea a agrement. Pinii pitici, arborii exotici cu frunze lungi până la pământ, atârnând de liane, ozonau aerul, purificându-l de poluarea care infesta centrul Illei. Pe aici nu erau fabrici, nu erau uzine, nu erau arsenale nucleare subterane ca pe coasta de vest. Pe aici nu era decât parcul, bântuit de femeile frumoase însoțite sau solitare, parcul cu mașini cu geam-oglindă rulând silențioase dar în mare viteză pe aleile principale. Departe, în stânga, prin ceața zorilor, se întrezăreau stâncile falezei și blocurile înalte ale hotelurilor de agrement. În dreapta, încă și mai învăluită de ceață, întinderea albastră, neclintită, a lagunei fiordului. Și de jur împrejur, cât cuprindeai cu ochii, parcul.

Ținând cont de ora extrem de matinală, mi-am zis că am vreme să fac o plimbare pe faleză. Până la ora 7, când mi se spusese că pot intra la sinior inhiner, mai era o oră și ceva. Am străbătut bucata scurtă de plajă neacoperită de

apele fluxului și am urcat treptele digului înaintând până departe, în ocean.

Când eram puști îmi plăcea să vin aici să mă confrunt cu uriașul respirând întretăiat, ca după o alergătură solitară prin Univers. Valurile deplasau mase enorme de apă albastră, înălțându-le, spre a le izbi de stâncile negre ale pontonului, sau retrăgându-le, spre a lăsa dunele deschise la culoare ale nisipului de pe fund să se străvadă de sub zeci de metri de apă.

Dincolo de fiord, pe celălalt țărm al lagunei, se vedeau hotelurile, mici, reduse la scară, parcă părăsite, parcă pustii. Din cauza distanței nu li se zăreau ușile sau ferestrele, părând blocuri compacte, forme geometrice de beton, paralelipipede cu lături complicate, cristale de rocă înghețate la impactul oceanului cu țărmul. Dincolo de ocean putea fi Continentul, dar tot atât de bine Continentul putea să nici nu mai existe. Aici-ul era singurul element concret, eternul Aici, o insulă în pustietate și eternitate. O insulă de dinamic și instabil efemer în nemărginire. Illa, minusculă, era capitala unui imperiu de apă, înainte de a fi metropola coloniei continentale tot atât de mari, ai putea zice, cât universul de apă asupra căruia se ridica: un ciob de sare condensat dintr-o lacrimă stelară, un fel de monstru marin, o sepie fără sfârșit, adormită din ere geologice primare pe fundul iazului-Ocean, și care se deșteaptă după un somn de miliarde de ani, să urce din străfunduri, incomensurabilă, cumplită, vie, aproape inteligentă, să înșface Illa cu tentaculele, să o înghită nemestecată, cu blocurile ei cu tot, cu milioanele ei cu tot: un petec circular de rocă, ai cărei patruzeci de kilometri diametru nu ar fi reprezentat cine știe ce pentru o asemenea făptură a abisurilor. Noi, cei de la limita cu oceanul am trăit întotdeauna asemenea spaime ancestrale. Fiorul deneînțelesului ascuns în incertul străfundurilor din care ne vine arar câte o veste, ca dintr-un alt univers, ca

dintr-o altă lume cu care ne-am afla în impact.

Ce o fi căutat aventurierul ăla idiot de gintă latină, în urmă cu patru secole și ceva, tocmai în capătul ăsta de lume? Nu putea rămâne acolo, în Iberia lui, pe tărâmul ferm al unui continent înconjurat de pământuri din toate părțile, într-un loc unde să nu pută a pește și a alge putrede și unde să nu cârâie pe deasupra, zi și noapte, păsările marine albe și mari, cu ochi sângeroși și ciocuri însângerate?

Sau, altfel pusă problema, ce sărăcie lucie a determinat pe oamenii aceia înfometați probabil până la turbare să se cațere pe bordul unei coji de nucă scârțâind șubred din toate încheieturile spre a străbate continentul de apă doar pentru a se aciua aici, pe o insulă stearpă și pustie în plin ocean, unde să aștepte trei sute de ani înființarea fabricii de electronică și computere pentru a se îngrămădi apoi într-o incredibilă explozie demografică, unii peste alții, înarmându-se cu cele mai teribile arme din Istorie pentru a se apăra, de cine? de Ocean? de ei înșiși? Nimeni nu ar putea preciza. Nimeni nu ar putea explica de unde a răsărit, în doar patruzeci de ani, Illa, metropola considerată capitala Continentului de departe, de dincolo de continentul de apă - puhoiul acesta de lume, și Hunta, intitulând cu ipocrizie fascismul tiraniei sale militariste și dictatoriale: socialism, sau chiar democrație, eventual și pașnică.

6. Atunci când soarele a răsărit pe deasupra norilor albi de la orizont, mi-am luat seama. Eram gata să întârzii. Am alergat până la intrarea în hotel și am ajuns în ultima clipă. Am salutat portarul, malițios și țeapăn în uniforma lui cu fireturi de aur, și am urcat treptele câte două.

Recepția și coridoarele păreau părăsite. Nici țipenie. Nu fuseseră încă stinse luminile, cu toate că ziua își azvârlea transparența prin ferestrele prelungi ale holului.

Mochetele groase sugrumau orice zgomot.

Am pătruns pe coridorul etajului doi, scufundat, spre deosebire de restul hotelului, în întuneric. De pe la jumătatea lui m-am văzut silit s-o iau pe pipăite - nu se mai desluşea nimic.

Ajungând la uşa unde citisem cu o zi înainte, pe lumină, plăcuţa indicând „Serviciul Tehnic”, am scăpărat un chibrit ca să mă conving că nu am greşit. Am intrat în anticameră. Nici aici nu era nimeni, dar lumina era aprinsă. Am bătut la uşa lui sinior inhiner. Nu a răspuns nimeni. Am apăsat pe clanţă şi uşa s-a deschis.

Nimeni. Ceasul de pe perete indica ora şapte şi un sfert. Am închis, intimidat. M-am reîntors pe coridorul întunecat. Mi se făcuse cald şi transpiram, dar nu voiam să-mi scot geaca. Prea înghiţisem frigul în ultima vreme, căldura de aici părându-mi-se o adevărată binecuvântare în oraşul unde penuria energetică ne silea să rămânem încotoşmănaţi până şi acasă. O insulă fără resurse, pe paralela 70° S este o adevărată urgie a zeilor când introducerea combustiei cu hidrogen este preconizată ca rentabilă industrial abia în deceniul viitor.

Am ieşit pe pipăite din coridor până în salonul cu lifturile. M-am tolănit într-un fotoliu capitonat şi, de atâta cald şi bine, am prins a picoti. Pe peretele din faţă alt ceas mare. Închideam o clipă ochii, şi când îi deschideam, limbile arătau cinci, zece minute mai mult.

La ora nouă şi jumătate am început a mă impacienta. Ce se întâmpla? De ce nu venea nimeni? Înţelesesem eu greşit instrucţiunile?

M-am ridicat din fotoliu şi am luat-o iar pe coridorul întunecat. Coridorul nu mai era întunecat. Cineva aprinsese lumini plăcute, calme, în plafonierele înalte. Am intrat iar pe uşa pe care scria „Serviciu Tehnic”, mi-am vârât iar capul în cabinetul lui sinior inhiner, şi mi-am confirmat mie însumi că nu trecuse nimeni pe lângă mine

fără să-l remarc și că încăperea era tot pustie.

Mă rătăcisem în universul unei piramide părăsite în mare grabă: toate lucrurile erau la locul lor. Doar oamenii lipseau. Cu desăvârșire.

M-am răsucit pe călcâie, cu gândul să-mi reiau locul din fotoliul de la lifturi, și am dat piept în piept cu o femeie ofilită pe al cărei chip se oglindea suspiciunea.

— Pe cine căutați? m-a întrebat ea, absurd.

— Pe sinior inhiner, am răspuns, dând din cap a salut și zâmbind cât puteam mai blând.

— Nu a venit încă. Ieri a stat până târziu și s-ar putea să nici nu vină azi, mi-a explicat femeia, nescăpându-mă din ochi. Nu-l mai așteptați aici. Nu e voie, mi-a precizat, măsurându-mă insinuant de jos în sus, de la ghetele „sport" cu talpă de cauciuc până la geaca roasă la guler.

— Și unde să stau? am întrebat-o.

— Nu știu. Veniți mai târziu. Duceți-vă acasă și reveniți pe la ora douăsprezece. Sau mâine.

— Imposibil, am răspuns. Sunt angajat aici. De azi. Și mi s-a spus să mă prezint la lucru.

— Bine, a zis ea. Atunci vino mai târziu.

Am coborât treptele, năuc. M-am învârtit o vreme prin fața intrării, dar un soldat din Huntă, cu automatul pe umăr, mă urmărea cu o fixitate care m-a pus pe gânduri, așa că m-am îndreptat către parc, dârdâind. Am stat acolo, pe o bancă, până când, iritat la culme, mi-am zis că - fie ce-o fi - mă mai duc o dată la hotel.

Am urcat treptele frisonând. Am străbătut temător coridorul, trăgând cu coada ochiului în dreapta și în stânga, să nu dau iarăși nas în nas cu femeia de serviciu cea înțepată. Dar nu era nimeni. Din nou pustietate.

Am deschis ușa biroului. Sinior inhiner, în dreptul ferestrei, cu mâinile la spate, privea către ocean. S-a întors, ridicând mirat din sprâncene când a dat cu ochii de mine.

— La ora asta ți s-a zis să vii? m-a întrebat contrariat dar fără nici un pic de asprime în glas.
— Nu. Dar să știți că am venit de la șapte. Însă nu era nimeni și m-a gonit o femeie de serviciu...
Sinior inhiner a pufnit în râs.
— Bine. Mâine poți veni mai târziu și, dacă nu sunt aici, intri și mă aștepți.
— Aici?
— Aici.
A tăcut o vreme, iar eu i-am respectat gândurile.
— Bine. Poți să pleci, mi-a zis.
Rămăsesem nehotărât, privindu-l mirat.
— Mai e ceva? m-a întrebat.
— Mâine e cazul să aduc vreo salopetă?
— Nu, a zis el, zâmbind strâmb. O să-ți dăm noi o uniformă. N-ai nevoie de salopetă.
— Aș vrea să încep lucrul de azi, am spus. Cine o să-mi fie șef? N-aș putea să mă prezint la locul de muncă?
— Ai început lucrul de azi. Nimeni n-o să-ți fie șef. Și deocamdată locul tău de muncă va fi aici. Laboratorul nu este încă gata. Vino și tu pe la ora nouă, stai pe aici o oră - două, să te pui în temă, și apoi pleacă. Dar așa, discret, să nu avem plângeri.
— Am înțeles, am murmurat.
L-am salutat, m-a salutat, și am plecat. Afară începuse să se înnoreze.

7. Timp de mai bine de o lună am hălăduit în biroul lui sinior inhiner. La început mă simțisem foarte stânjenit de tălpile dezlipite ale ghetelor, de flanelele mele veșnic murdare, de părul meu zbârlit și cam lung. Mă temeam că o să mi se atragă atenția să mă tund. Dar nu mi-a zis nimeni nimic.
Tocmai când începusem să mă deprind cu locul și nu mă mai jenam să-mi pun caietul pe colțul mesei spre a-mi nota

câte o idee sau să-mi scot din sacoșa de plastic Metafizica lui Aristotel sau Optica lui Newton să citesc, sinior inhiner mi-a sugerat că ar cam fi timpul să mă duc „jos la mine” și să-mi „construiesc laboratorul”.

— Cum adică să mi-l construiesc? am întrebat, uluit. Nu e construit? Nu figurează în plan?

— Ba, de figurat, figurează, dar de construit nu-i construit. O să mergem împreună acolo să te prezint oamenilor, le arăți ce să facă și cum să facă, soliciți tot ce ai nevoie - pentru asta vorbești cu mine - și-ți faci laboratorul. Vreau să fie ceva ultramodern, cu care să ne putem mândri.

— Dar nu știu încă despre ce e vorba. Nu știu ce am de făcut. Nu știu ce așteptați de la mine…

— Vei afla cu timpul. O să te descurci. Nu-i mare lucru. Deocamdată, prima etapă este construcția laboratorului. Ia oamenii și fă-l. Dacă ai vreo problemă cu vreunul, vii și-mi spui mie, nu discuți tu cu ei.

— Am înțeles, am spus.

— Și încă o precizare. Munca ta aici este ceea ce este, dar este mult mai mult decât pare. Pe umerii tăi apasă o răspundere formidabilă. Aproape cât a noastră. Ba, poate chiar mai mare.

„Ce naiba!” îmi spuneam. „Ăsta e nebun!” Un ciuruc ca mine, și, cică, mare răspundere ce apasă pe umerii mei…

Adevărul e că mi-a fost toată viața groază de „răspunderi” din astea. Semnezi pe o foaie de hârtie pentru ceva, și a doua zi vin băieții și te iau de guler: ce ai făcut cu treaba aia? Păi n-am făcut nimic, vă jur! Da’ de ce n-ai făcut nimic, ă?

— O să am inventar mare? am întrebat.

— Inventar? n-a priceput de la început sinior inhiner. A, nu! Nu în sensul ăsta e răspunderea. Nu ai nici un inventar. N-ai să semnezi pentru nimic. Dacă e vorba de ceva, eu cad, noi cădem. Dar nu o să cădem. Și TU o să ai

grijă de asta. Noi toți depindem, până la urmă, de tine.

Am căscat ochii mari, dar nu am mai spus nimic. Voi trăi și voi vedea. Pentru moment puteam mulțumi zeilor că mai exist. De rest se vor ocupa tot ei, dacă existau. Iar dacă nu, oricum, mai rău decât de unde am pornit în escapada asta, când, înainte de a nimeri aici, adus de mâna hazardului, mă gândeam să-i sugrum pe ai mei și să mă spânzur, n-am cum să cad. Fiindcă mai rău de atât nu se poate.

De altfel, de când m-am angajat, toți cunoscuții - vecini, rude - se minunează ca de ceva nemaipomenit. „De unde ai găsit, mă norocosule, tu servici, când peste tot se concediază? Oameni cu ani și ani de vechime sunt puși pe drumuri, iar tu ai dat de bine. Te-ai ajuns! Să nu ne spui că nu ai pe cineva undeva care are grijă de tine!”

Oi fi având. Dar unde? Și pe cine?

8. Chiar de a doua zi am coborât „jos”, „la mine”, în subsol. Pe sub întreaga clădire era conceput un adevărat labirint de beton. Nedegajate de moloz, majoritatea încăperilor și culoarelor erau încă inaccesibile. Doar „Stația”, o hală mare de la începutul labirintului, era curățată în oarecare măsură (cu toate că movile de moloz mai ascundeau pereții și aici) și se montaseră înăuntru „filtrele”, niște cisterne gigantice, la care și de la care duceau și plecau sute de țevi, o adevărată încurcătură de țevi groase prin care lichide reci și clocotite, acționate de motoare puternice, treceau continuu, gâlgâind.

În Stație era întuneric, doar câteva becuri anemice luminau spațiul imens și trist din adânc. Dar, prin compensație, era cald, foarte cald.

„Colegii mei” erau trei ființe murdare de var, cu salopete rupte. La primul contact am rămas atât de traumatizat că le-am apărut tuturor fie cretin, fie… cretin. După luna de conviețuire cu tânărul sinior inhiner, subțire, misterios, instruit, elegant, frumos ca bărbat, distins și degajat în

relațiile cu mine, care, așa cum îmi spusese „nu aveam nici un șef”, cu mine, persoană pe umerii căreia apăsau „răspunderi incomensurabile”, m-am pomenit strângând laba ciuntă a unui pitic (îi lipseau câteva degete, și m-am întrebat dacă o fi lepros sau ce are), apoi am dat mâna, involuntar și aproape inconștient cu o matahală de peste doi metri, cu păr cărunt și, în sfârșit, cu tânărul slab, supt, cu plete crețe învâlvorate ca la negrii. Vitorio, don Stefano și Sordi.

Sinior inhiner a plecat lăsându-mă cu cei trei „colegi”, care și-au continuat o discuție, pe cât se pare începută mai dinainte, din care eu n-am priceput o iotă. Am asistat în tăcere la ce-și bălmăjeau ei în slang, apoi am răsfoit cartea tehnică a instalației și, până la urmă, conform tradiției încetățenite în birou la sinior inhiner, m-am ridicat, fără să spun nimic, și am plecat acasă.

A doua zi, la ora nouă, când am ajuns, Sordi mi-a transmis ordinul primit: să mă duc sus, la sinior inhiner. Am urcat cu liftul, am salutat, și sinior inhiner m-a preluat aspru, că de ce am plecat ieri? N-am priceput? Trebuie să-mi construiesc laboratorul! Să decid unde, să fac curat, să cer materiale și oameni și să pun la punct tot ce mai e de pus la punct. Și, a! să nu uit, să nu mai vin niciodată cu liftul prin față. „Nu trebuie”. Să vin prin spate, pe scara de serviciu.

Era ceva profund antinomic în instrucțiunile primite anterior și cele de acum. Lucrurile se băteau cap în cap. Dar n-am comentat, m-am dus jos și le-am spus celor trei că sinior inhiner îi solicită să mă ajute la construirea laboratorului. Ei s-au uitat unul la altul, n-au rostit o vorbă, dar nici nu s-au clintit.

Asta era. Ce puteam face? Eram decis să nu-mi torn „colegii”. Nu era treaba mea să întocmesc rapoarte. Așa că am coborât în subsol, unde am găsit o lopată, am ales locul într-una din firidele de beton și am scos moloz de acolo,

îndârjit, câteva ore. Apoi m-am pomenit cu cei trei pe cap. Se uitau în tăcere, cu brațele-n sân. Au stat așa până la sfârșitul programului, când am aruncat lopata, m-am dus și m-am spălat la chiuveta din closetul piscinei, m-am îmbrăcat, i-am salutat și am plecat. În piscină nu avusesem curaj să intru încă, să văd cum e, deși muream de curiozitate.

9. Când am venit a doua zi dimineață i-am găsit lucrând din greu la curățatul molozului din „laborator”. Erau veseli. Glumeau între ei, și m-au primit cu chiote: „Cine zicea că nu vine sinior Niro? Uite-l! E aici!”

Am pufnit în râs. Am lucrat toată ziua alături. Și a doua zi. Și tot așa, până când, treptat, am aflat unii despre alții diverse amănunte, că Vitorio e vecin cu mine - sta tot în cartierul de vest, că don Stefano este originar de pe Continent, încetățenit pe Illa de ani de zile, dar originar de pe Continent, și de aceea se teme să nu-l trimită ăștia acasă de când nu mai e de lucru nici pentru autohtoni, că Sordi are douăzecișiunu de ani și este căsătorit de un an, că are un copil, o fetiță de o lună și că, înainte de a veni aici, fusese soldat în Huntă.

— De altfel, toți cei de aici au fost sau sunt încă angajați ai Huntei, mi-a explicat Vitorio, piticul, cu care eram de-o vârstă. Ai grijă ce discuți cu ei. Toți au datoria de a întocmi raport, zilnic.

Mă amuza teribil cum, pe rând, spuneau unul despre altul că „să mă feresc de ceilalți”, că sunt oamenii Huntei.

— Nu am nimic de ascuns, le-am răspuns la toți. Sunt curat. Și puțin îmi pasă pentru cine lucrez. Sunt plătit? Fac treaba cum trebuie. Nu fac politică și port convingerea că dreptatea este de partea celui puternic.

— Ăsta este un fel isteț de a pune problema, m-a aprobat Sordi.

De-a lungul lunilor care au urmat, s-au lipit pe lângă noi

diverși alți „colegi”, dar cu vremea au dispărut, unul câte unul. Erau oameni de pe la construcții, care sperau să găsească de lucru aici după închiderea șantierului. Dar nu a fost chip să rămână vreunul, cu toate că unii dintre ei s-au pretat la tot felul de măgării: lăsau, bunăoară instalațiile cu defect, nimeni nu le putea găsi „cusurul”, și atunci apăreau ei, „specialiștii”, și ca prin minune, puneau agregatele în funcțiune, după care se băteau tare cu pumnul în piept. Dar de rămas, nu a rămas niciunul, „străinii” de la construcții dispărând odată cu bună parte din personalul „primului val”.

După aceea s-au perindat tot alți și alți angajați, preluând posturile, materialele, cheile și inventarele de la cei care plecau, până când, dintre cei vechi, nu am „supraviețuit”, după vreun an, decât eu, Vitorio și Sordi.

În subsol, cel mai greu m-am acomodat cu huruitul pompelor. Era un huruit continuu, monoton, și în același timp strident, obositor. Când ies de la servici mi se pare că e prea liniște afară.

Huruitul are proprietatea de a-ți bulversa gândurile. Sub ploaia de decibeli nu te poți gândi la nimic. Imaginile mintale se sfâșie, iar din cauza ultrasunetelor te simți mereu urmărit, ca observat de cineva străin. Zgomotul se poartă față de tine ca un dușman abil, pândindu-te din umbră.

10. Hotelul ăsta era o instituție extrem de curioasă. Noi ne primeam salariile, planurile se realizau cu vârf și-ndesat, și totuși nu zăreai, cât era ziua de lungă, pe nimeni, nicăieri. Nici un turist. Nici un beneficiar.

Când am pătruns pentru prima oară în piscină, a cărei întreținere, mi s-a comunicat, era una dintre atribuțiile mele, am rămas interzis. Era cel mai spectaculos lucru de pe Illa, din câte văzusem până atunci. Microclimatul prevedea o căldură văratecă fără de sfârșit, intrând în

sarcinile mele să am grijă de asta. Palmieri și flori exotice ornau sala de baie. Apa era cristal. Câteva femei deosebit de frumoase, selectate cu gust de concursuri preliminare, serveau clienții la garderobe, bazin și bar. Câteva profesoare de înot se plimbau de colo-colo fără treabă, îmbăindu-se în apa albăstruie ca niște nereide. Din difuzoarele ascunse în pereți se răspândea o muzică ritmată, de ultimă oră. În separeul barului, pe video, curgeau neîncetat filme de contrabandă, europene și americane.

Dar în acest paradis pe pământ nu hălăduia decât un sigur „turist”. Era un bărbat între două vârste, cu păr grizonat, cu trup suplu, cu ținută distinsă, salutându-ne, zâmbind protector, în tăcere, ori de câte ori ne întâlneam, ca pe niște vechi și intimi cunoscuți. „Oare clientul acesta o fi suficient pentru realizarea planului de încasări?” mă întrebam. Se părea că da, de vreme ce ne primeam riguros salariile și primele, felicitați adesea pentru încasările obținute și pentru felul în care ne descurcăm de nu avem nici o sesizare, nici o reclamație și nici o plângere din partea „clienților”.

Mai erau câteva ciudățenii locale, cărora la vremea respectivă nu le-am acordat cine știe câtă importanță, dar care, pentru cineva străin de situație ar fi părut, mai mult ca sigur, drept extrem de stranii.

În primul rând, atitudinea șefilor față de noi, muncitorii mărunți. Mă simțeam, e adevărat, bine la mine în laborator, nederanjat zile în șir de nimeni. Când, totuși, sinior inhiner trecea pe acolo și mă găsea citind, să zicem, un Max Weber zdrențuit, nu-mi spunea nimic. Ne salutăm cordial, după care el pleca și eu rămâneam să citesc mai departe, netulburat, ca și cum pentru asta aș fi fost angajat.

Apoi investițiile. Exista o întreagă bizarerie a investițiilor. Pe de o parte se cheltuiau fără rețineri orice

sume pentru fleacurile menite să ia ochii: băuturi fine, ornamente, uniforme (negre, cu tăietură de costum modern), dotare cu piese de schimb din import peste tot: de la lavoare și soluții chimice de întreținere (detergenți, reactivi, etc.), pe de altă parte dându-se dovadă de o meschinărie penibilă chiar și la cele mai elementare obiecte din dotare: nici la un an și jumătate de le angajare nu izbutisem să obțin un scaun pe care să mă așez în luxosul laborator în care mi se puseseră la dispoziție fără inventar reactivi străini pentru diferite analize, mai simple sau mai complicate: duritate, Ph, poluare, iradiere, etc. Îmi fuseseră aduse, fără să le solicit, o balanță electronică de mare finețe (cu șase zecimale), un spectrograf și un microscop cu câmp electrostatic, dar de șezut, ședeam pe un butoi de plastic, deteriorat, și experiențele și analizele le executam în pahare de bucătărie cu marca hotelului, fiindcă deși solicitasem în repetate rânduri eprubete, nu obținusem nici măcar una.

Și apoi șobolanii. Încă din primele zile, sinior inhiner mă întrebase dacă am văzut șobolani. Îi spusesem că am văzut într-o zi unul, iar sinior inhiner murmurase: „Bine. O să anunțăm conducerea”.

După aceea numărul șobolanilor a crescut simțitor. Exista o gaură în perete, chiar vizavi de laborator, o gaură pătrată de dincolo de care șobolanii veneau puhoi, râmând pământul. În fiecare dimineață adunam cu fărașul pământul îngrămădit, iar a doua zi găseam din nou o movilă de pământ proaspăt.

— Sinior inhiner, trimiteți un zidar să tencuiască gaura, că m-au înnebunit! Cred că au cărat aici tot pământul din parc!

Sinior inhiner a constatat apatic gaura, a cărei utilitate mi s-a părut absolut ininteligibilă, a clătinat din cap, dar nu a luat nici o măsură, așa că, până la urmă, plictisit, am renunțat să mai curăț pământul, și movila a crescut o

vreme spectaculos, după care s-a stabilizat la niște dimensiuni considerabile. Ei bine, pare de necrezut, dar cu toate că în general se făcea mare tapaj de curățenie, nimeni nu a spus nici măcar un cuvânt despre pământul movilit la un pas de ușa laboratorului. Toată lumea trecea pe acolo cu o nonșalanță inimaginabilă, ca și când nimeni nu ar fi remarcat nimic. Nu mi s-a dat nici o confirmare pozitivă, că să nu mai iau pământul de acolo, sau că bine fac dacă-l las acolo, dar nici nu mi s-a atras atenția: ce-i cu pământul ăla acolo? Era de parcă nici nu ar fi fost.

Și ultimul amănunt bizar de care aș aminti, dar bizar nu atunci când s-a petrecut, ci mult mai târziu bizar, a fost contactul cu Avelia Ghelar.

Ieșind într-o zi în labirintul interior al subsolului, înaintea ușii laboratorului bucătăriei, alăturată de ușa subsolului nostru, am zărit o fată blondă, proptită cu spatele de un stâlp de ciment, fumând. Tremura din toate încheieturile pătrunsă de frig, fiindcă în zona aceea nu exista încălzire și un curent rece bătea dinspre întunericul galeriilor desfăcându-se în toate direcțiile.

Știam că personalul laboratorului bucătăriei nu are voie să fumeze în incintă și de aceea, gentil, i-am propus fetei să intre în Stație, la noi, unde e cald și poate fuma nestingherită, fără să deranjeze pe nimeni, mai ales că și noi fumam. Fata a refuzat categoric. L-am trimis și pe Sordi să o invite, gândind că nu i-o fi plăcut de fața mea, dar fata nu mai era pe culoar.

Avelia Ghelar era o blondă frumoasă. Din refuzul ei categoric dedusesem că se teme de avansurile bărbaților necunoscuți și excesiv de binevoitori. După aceea am aflat însă că șeful bucătăriei nu angaja decât persoane exclusiv de sex feminin, „încercate” mai întâi cum se comportă la pat (drept care insul mi-a provocat o repulsie atât de nestăpânită, devenindu-mi atât de odios, că nici nu l-am mai salutat când mă întâlneam cu el, și am jubilat când

după o vreme, am remarcat că el mă salută cu un interes și respect exagerate ținând cont de funcția pe care o deținea, iar eu am prins a-i răspunde cu obraznică emfază, moțăind din cap, ca și când i-aș fi făcut cine știe ce favor). Despre Avelia Ghelar, care refuzase invitația mea gentilă care nu o angaja în nici un fel, porcul ăla de șef a răspândit, foarte încântat, zvonul că, nu numai că este foarte ușor abordabilă, dar că, pe deasupra, se pretează fără fasoane și la tot felul de perversiuni sau alte chestii exotice de genul ăsta.

Într-o bună dimineață, când am urcat în piscină, am întâlnit-o pe Avelia, tronând, plină de ea, la barul din incintă. Am salutat-o, iar ea m-a sfidat ca pe un gunoi.

După câteva ore, remarcând că toată lumea mă salută cu stimă și respect, sau poate asistând la felul în care stătusem la taclale cu sinior inhiner, care mă bătuse jovial pe umăr, ca pe un vechi prieten, ba, la un moment dat încercând chiar să mă și pupe (nu știu ce-avea în ziua aia - cred că era beat), blonda Avelia Ghelar a început și ea să mă salute, de astă dată ea excesiv de curtenitor, fiind rândul meu să-i răspund (că de răspuns i-am răspuns totuși) grețos, din vârful buzelor, uitându-mă la ea ca la o cârpă ce era. Dar, după suficientă vreme cât să mi se cicatrizeze rănile orgoliului, am renunțat în mare măsură la o parte din răceală și suspiciune, oprindu-mă uneori să o întreb „ce mai face”, sau alte convenții din astea ce vor să semnifice în genere un soi de bunăvoință reținută și politicoasă din partea celui ce le debitează.

Poate că ar mai trebui consemnat la categoria „ciudățeniilor” și faptul că sala pentru protocol, dotată cu camere de televiziune, cu stație de amplificare, cu aparat de proiecție și proiecționist, sală pentru care se investiseră probabil sume exorbitante, nu era folosită la nimic. Dar la absolut nimic.

Însă atunci, lista asta a „ciudățeniilor” s-ar continua

inadmisibil, fiindcă mai erau și alte bizarerii, neesențiale însă în dezvoltarea ulterioară a evenimentelor.

11. Într-o bună dimineață, abia sosind eu la servici, când am pătruns în laborator am găsit telefonul sunând. „Cine o fi?” m-am întrebat, fiindcă doar sinior inhiner mai suna când și când aici, dar niciodată înainte de ora nouă, când venea el.

Și totuși sinior inhiner era.

— Pe unde umbli? m-a taxat el grăbit. Hai, că sun acolo de o oră și nu răspunde nimeni! Ia-i și pe ceilalți și veniți repede în sala de protocol.

Nedumerit, i-am adunat pe toți și am urcat la etaj, unde era sala. Eram așteptați. Un canadian, cum aveam să aflăm, ne-a ținut în franțuzește o scurtă cuvântare, cum că el este reprezentantul firmei Holiday’s Inn, principalii finanțatori ai acestui „build”, beneficiarii de drept și de fapt ai întreprinderii. Străinul ne-a declarat ritos că este încântat să ne cunoască, și că e mulțumit de noi, de toți. Că firma pe care o reprezintă are nevoie de personal ca noi, calificat, competent, entuziast. (Majoritatea celor care nu eram veterani sau mobilizați ai Huntei, eram specialiști cu grad maxim, „colectați” de prin celelalte hoteluri ca „persoane” cu probleme fie de „disciplină”, fie „politice” - eram cea mai curioasă adunătură de otrepe cu înaltă calificare din Illa). Firma, a continuat canadianul, o să ne prezinte un film documentar pentru uz intern, turnat special pentru angajații permanenți. Noi eram rugați să-l vizionăm cu cea mai mare atenție, sfătuiți să tragem dintr-însul cât mai multe învățăminte cu putință.

Lumina s-a stins, și pe ecranul panoramic s-a profilat imaginea cerului inundat de stele. Credeam că s-a greșit bobina, punându-se prin cine știe ce încurcătură una cu un film de anticipație. Parcă ar fi fost Războiul sau Imperiul.

Printr-un efect de studio, imaginea a glisat din ce în ce

mai repede printre punctele de lumină, spectrul a alunecat către violet, orbind (trucajele erau absolut extraordinare), și vocea cavernoasă din off a lui Orson Wells a anunțat că „We have the power, we have the people, we have the instruments, we have the money!” Pe ecran, din străfundurile spațiului a urcat vijelios către noi o galaxie configurând în relief profilul unor litere consemnând, uriaș cât universul, emblema:

Capitolul II

1. Era un film de reclamă excepțional. Păcat că nu știu prea bine engleza. Vocea lui Orson Wells impresiona puternic, tenebroasă, părând că vine din genune. Punând alături realitatea din jur și pelicula proiectată, era un film fantastic. Efecte speciale suprapuneau imagini de vis cu plaje însorite și hoteluri elegante. Din câte am înțeles eu, concernul internațional Holiday’s Inn avea sucursale în întreaga lume, de la Marea Albă până la izvoarele Nilului, din Alaska până în Țara de Foc, din Japonia până în Australia. Peste tot, hoteluri impunătoare, de o concepție revoluționară, cu amenajări de agrement, ultramoderne, cu jocuri de noroc, discoteci și baruri de noapte unde femei extraordinar de frumoase făceau striptease. M-am mirat că filmul ne era prezentat necenzurat. Pe ecran se perindau imagini cu dansatoare goale-goluțe, ceea ce nu s-ar fi

întâmplat niciodată dacă filmul ar fi fost dat de Huntă la televizor, fiindcă Hunta avea o concepție militară, organizată și disciplinată despre artă și cultură, care trebuiau să fie în mod obligatoriu morale. Prezentându-i-se femei goale, soldatul își putea lua lumea în cap, se putea relaxa, îi scădea vigilența.

Când am auzit de tripourile firmei din Las Vegas mi-am amintit imediat de documentarul despre tripouri și jocurile electronice, prezentat în urmă cu câteva luni de rețeaua de televiziune a Huntei. Spuneau că toate localurile astea din Las Vegas, ba chiar și orașul, nu ar fi fost decât o antrepriză a Mafiei. Oare și Holiday's Inn avea legături cu Cosa Nostra? În fond și Mafia era o organizație internațională. Poate că și ea era apolitică, așa cum se declarau cei de la Holiday's Inn. Am privit împrejur la figurile celorlalți. Toți erau numai ochi și urechi. Nu ca în cazul în care s-ar fi prezentat un film neaoș de publicitate, la care nu se uită nimeni fiindcă nu te captivează prin nimic. Iată că și propaganda se poate face inteligent.

Am ridicat iar ochii spre ecran. Erau prezentate instantanee de prin cazinouri. Se juca biliard, se juca poker. Ruletă. Zaruri. Dar, mai ales, peste tot, tronau automatele electronice sclipitoare, care-ți luau ochii. Oare or să aducă și aici, în hotel? Cu ce tarif? Vor exista și la noi bar de noapte, discoteci, strip-tease? Și cum se vor împăca toate astea cu starea de asediu care întunecă orașul de la ora șase după-amiaza până la cinci treizeci dimineața, perioadă în care nimeni n-are voie să aprindă lumina și când oricine folosește radioul sau televizorul este pasibil de amendă?

Filmul pâlpâia mai departe, arătându-ne acum că firma posedă miliarde și miliarde de apartamente de lux în hotelurile ei.

Miliarde? m-am întrebat. Da, mi se pare că englezii și americanii folosesc termenul în sensul de milion. Sau nu,

parcă nu. Parcă trilioane în loc de miliarde. Nu-mi mai amintesc.

Dar ce Dumnezeu să facă ei cu atâtea apartamente? Toată populația Pământului e de vreo 10 miliarde. Ori, ăștia aveau apartamente cât să cazeze toată omenirea de pe Pământ ca turiști. Dar dacă toți am deveni turiști, cine mai rămânea băștinaș?

În fiecare oră firma câștiga o mie de miliarde de dolari.

O mie de miliarde? Stai, cât vine asta? Un bilion. Sau nu, un trilion. Nu realizez exact cât. Un trilion pe oră! Dar care era venitul Continentului, luat global? Parcă un trilion cinci sute de miliarde pe an. Deci Holiday's Inn își putea permite să cumpere câte o țară cât Continentul pe oră. În câte zile ar fi cumpărat întreg Pământul?

Nu! Era absurd! Nu înțelegeam limba asta puturoasă și pace! Dacă erau atât de bogați, ar fi trebuit să-și tocmească un translator care să ne traducă și nouă ce zic ăia de pe ecran. Putea să le dea prin minte că nu toți muncitorii dintr-o țară de gintă latină au învățat engleza ca să priceapă ce zice Orson Wells, cu vocea lui cavernoasă și ce înțelege el prin „We have the power, we have the people, we have the instruments, we have the money!”, „a thousand milliards dollars by hour” sau „ten milliards apartments in a hundred millions buildings and inns all over the world”.

Am renunțat să mai caut a pricepe ce spuneau, și am urmărit numai imaginile. Iată o piscină. A noastră era absolut asemănătoare. Cu nimic mai prejos, cu nimic mai presus.

Urmau informații despre partenerul alimentar al firmei. „Food for all the people of the world”. Am presupus că vrea să spună că firma ar putea da de mâncare la toată lumea de pe glob, ceea ce mi s-a părut nițel cam exagerat, dar era un film de reclamă, și ce nu spune vânzătorul ca să-și vândă marfa?

Urmau companiile de transport ale concernului. Holiday’s Inn poseda nu știu câte mii de nave oceanice, fluviale, „or others” (oare ce altfel de nave mai puteau să posede?) și companiile firmei Delta (aripile delta de la avioanele cu geometrie variabilă?) erau în plină expansiune economică.

Firma se mai ocupa și de cibernetică, reprezentând prima putere după Texas-Inc., cu precizarea că acțiunile firmei rămâneau secrete, având în vedere caracterul lor subsidiar, pe când trustul celălalt, ocupându-se oficial cu stocarea și manipularea informațiilor, era silit să-și facă publice acțiunile și planurile de perspectivă.

Pe ecran erau arătați câțiva roboței simpatici, cam ca ăia din Imperiu, film care rulase o vreme în Illa, până s-au deșteptat cei din Huntă că nu le convine la el cine știe ce și, după o scurtă dispariție a titlului, a reapărut la o singură poziție de program, în variantă de scurt metraj din care nu se mai înțelegea nici măcar cine pe cine atacă și cine se apără, titlul rămânând o enigmă pentru spectatori, fiindcă nu apărea nimic pe parcursul proiecției care să sugereze vreo cât de vagă justificare a insinuării militar-politice Imperiale.

După secvența cu cibernetica se dădeau iarăși cifre: cât la sută din câștiguri provine din jocurile de noroc, iar, cât la sută din servicii, și, ceea ce mi-a rămas mie în minte, cât (0,1‰) din exploatarea hotelurilor și restaurantelor. Sau poate că era 0,1%. Nu-mi dau seama. Oricum, procentul era execrabil. Și mi-am pus întrebarea dacă la „alte servicii” firma înțelegea și banii vărsați de Mafie, dacă erau, într-adevăr, mână în mână cu ea.

2. Când filmul s-a terminat, noi am rămas oarecum cu gurile căscate. Șeful ne-a spus să ne ducem înapoi la locurile de muncă, așa că ne-am ridicat să plecăm.

— Sinior Niro! m-a strigat sinior inhiner. Dumneata mai

rămâi nițel.

Când șeful te oprește să rămâi să discuți în particular este îndeobște semn rău. Nu știam ce să mai cred. Îmi înghețaseră mâinile și mi le frecam nervos, suflând în ele.

— Apropiați-vă, sinior! m-a îndemnat șeful râzând. Vreau să vă prezint lui mister Jack, reprezentantul firmei.

Mister Jack mi-a întins mâna cordial, și eu i-am apucat-o cu amândouă mâinile mele ca gheața, zâmbind prostește. Canadianul mi-a mulțumit pe franțuzește pentru serviciile neprețuite aduse firmei, asigurându-mă că firma va rămâne recunoscătoare, sperând, cu toții, că voi fi și pe mai departe la fel de entuziast ca și până acum, lucrurile bune care se aud despre mine dând convingerea că sunt un salariat de mare viitor în cadrul concernului.

Mă uitam prostit la mister Jack, și mă tot frământam dacă sinior inhiner și-a bătut joc de mine sau de reprezentantul firmei. Probabil că, pur și simplu, vrând să dea un exemplu pozitiv, sorții căzuseră pe mine complet aleator.

I-am mulțumit lui mister Jack, încurcând franceza, spaniola, italiana și esperanto, dar mister Jack a părut a pricepe perfect despre ce e vorba, aprobând din cap, cu încântare.

— Aveți mână liberă de la mine ca și pe viitor să continuați acțiunile începute și să decideți în privința oricăror alte acțiuni care, sunt convins, vor aduce firmei avantaje majore. Nici nu mai simt nevoia să insist asupra responsabilității care apasă pe umerii dumneavoastră. À bientôt, cher ami, à bientôt!

Am plecat bezmetic. Îmi scremeam creierii, doar-doar mi-oi aduce aminte de vreo acțiune începută de mine, ca să știu cum să dispun de mâna liberă ce-mi fusese acordată, dar nu izbuteam să descopăr nimic făcut din proprie inițiativă. Nu făcusem decât să execut în mod mecanic, nici măcar cu vreun zel ieșit din comun, niște ordine simple și

banale, cel mai adesea la îndemâna oricăruia dintre colegii mei. De ce mă felicitau?

Întors în subsol, i-am găsit pe Vitorio, don Stefano și Sordi neliniștiți. Mă așteptau. Se temeau să nu fi fost turnat de cineva cine știe cu ce: că nu-mi fac treaba cum trebuie sau că am vorbit de rău Hunta... I-am liniștit cum am putut, neștiind dacă e bine sau nu să le dezvălui și lor felicitările primite, după părerea mea fără nici un merit deosebit. Tot atât de bine ar fi meritat felicitările oricare dintre ei, dacă era vorba, și m-am temut ca nu cumva dezvăluirea onorurilor primite de mine să stârnească în sufletele lor invidie și să-i determine pe viitor la cine știe ce gesturi dușmănoase. Așa că n-am suflat nici un cuvânt despre discuția mea cu mister Jack, ci m-am retras în laborator unde, conform încurajării primite, am continuat singura activitate începută de mine aici și care merita să fie continuată, după părerea mea, în folosul personal și al firmei: adică am continuat să citesc și să scriu, foarte sârguincios.

3. Dintr-o dimineață fără glorie, don Stefano a dispărut dintre noi. Termenul „a dispărut" vrea să sugereze că „dus a fost și n-a mai apărut niciodată", că nu s-a mai pomenit de el, respectiv că toți ne-am purtat ca și când nu ar fi existat niciodată vreun don Stefano coleg cu noi un an și ceva de zile.

Când am ajuns, i-am găsit pe Vitorio și Sordi stând veseli de vorbă. M-au întrebat dacă „am căzut jos din pat", în sensul că întârziasem din pricină că nu mă trezisem la timp dimineața; eu am bălmăjit ceva despre mersul din ce în ce mai prost al metroului, m-am retras în laborator, pe butoiul care-mi cauzase hemoroizi și m-am afundat furibund în lectură. Din când în când îmi transcriam citate într-un caiet. La o astfel de întrerupere l-am descoperit pe sinior inhiner urmărindu-mă cu interes din pragul ușii. M-am

ridicat imediat, salutându-l, dar el mi-a zâmbit și m-a îndemnat să-mi continui treaba liniștit, să nu mă formalizez. Am încercat să trec, roșind, peste absurdul situației, conformându-mă instrucțiunii primite. După câteva minute, când am ridicat iar ochii din carte, sinior inhiner nu mai era acolo.

Ceva mai târziu, plictisit de atâta lectură, m-am ridicat de pe butoi să fac vreo câțiva pași prin subterană să mă mai dezmorțesc. Am apucat-o prin una dintre galeriile labirintului și am străbătut câteva zeci de metri, complet cufundat în gânduri, fără să privesc în dreapta sau în stânga. Dar la un moment dat, o umbră fofilându-se prin obscuritate m-a făcut să tresar. Privind în jur am sesizat că tot subsolul era potopit de șobolani, unii mai micuți, dar câțiva zdraveni, ca niște purceluși dolofani. Din pricina tălpilor de cauciuc ale ghetelor mele nu mă auzeau, neremarcându-mă decât în ultimul moment, sau chiar după ce-i depășeam. Atunci se revărsau în cascade, cei rămași în urma mea trecând în goană pe lângă mine să ajungă din urmă restul plutonului.

Le-am vorbit blând și fără noimă: „Ce faceți, măi, șobolanilor? Ce-i cu voi aici?" și alte tâmpenii asemenea. Unii dintre ei s-au oprit să mă asculte. Mă priveau cu ochi rotunzi și negrii, scăpărând de inteligență.

Știam de multă vreme că șobolanii au coeficienți foarte înalți de inteligență, și mă întrebam cum se face de omul nu i-a domesticit încă. Sau poate că abia de acum încolo îi va domestici... În fond, ar fi animale de apartament cu mult mai comode decât sunt câinii sau pisicile. Un șobolan nici nu face murdăria pe care o face un câine și, bine întreținut, nici nu pute atât de urât. De dresat se dresează ușor, iar când se obișnuiește cu omul se dovedește a fi un animal blând și fidel; don Felipe Savral, vecinul meu din copilărie, care suferise o condamnare lungă, îmi povestise că, în închisori, deținuții de la politic, siliți să suporte

celulele solitare ale detenției speciale, îmblânzesc șobolanii care-i vizitează, atașându-se de ei mai temeinic decât de oameni.

M-am întors în laborator îngândurat, constatând că și eu mă simțeam mai apropiat de ființele astea, și că aș fi suferit extraordinar să găsesc vreunul mort, ca să nu mai spun ce tragedie aș fi făcut dacă aș fi călcat eu din greșeală pe vreunul, interesul și compasiunea mea pentru ei nesuferind nici măcar comparație cu interesul și compasiunea pe care mi le treziseră dispariția lui don Stefano, care, de ce să mint, mă plictisea adesea cu bâlbâielile lui din care abia deslușeam niște istorioare stupide despre femeile nenumărate cu care se culcase el în viață, cucerindu-le inimile și lăsându-le rănite și tânjind nespus după virilitatea lui de analfabet teribil.

Și totuși, dispariția aceasta, care nu era prima, îmi dăduse de gândit. Dacă Holiday's Inn era, într-adevăr, la cataramă cu Mafia? Asta ar fi avut o serie de implicații formidabile, fiindcă ar fi fost de neconceput ca Hunta să nu aibă, atunci, și ea, legături subterane cu organizațiile de genul ăsta. Oare întreaga lume era în realitate stăpânită de o singură rețea infrasocială? Și, oare, noi, „oamenii de treabă”, nu eram în stare să facem nimic? Nu puteam lua nici o măsură, nu puteam încerca nici o divulgare a complotului acestuia internațional la care luam parte și noi, în mod misterios și neintenționat (dar și nefăcând nimic împotrivă), susținându-l și încurajându-l prin tăcerea noastră.

Revizuindu-mi ideile, mi-am spus că, dacă lucrurile nu stăteau așa, nu trebuia să-mi expun suspiciunile nimănui ca să nu mă fac de râs, iar în cazul în care intuițiile mele erau juste, cu atât mai mult trebuia să-mi văd de treabă și să mă prefac a nu observa și a nu înțelege nimic. Dar chiar a doua zi după ce-mi propusesem acestea, urcând la sinior inhiner, am descoperit pe masa lui o fotografie cu un tip

mustăcios, încruntat și dârz, în care am recunoscut imediat pe unul dintre tupamaroșii dați în urmărire de toate jurnalele și posturile Huntei.

— Îl recunoști? m-a întrebat sinior inhiner, remarcându-mi căutătura din ochi.

— Da, i-am spus, i-am văzut poza la televizor.

— El e, a aprobat sinior inhiner.

— Și deci, noi… suntem în legătură… m-am mirat eu.

— Până acum nu ți-ai dat seama?

— Ba, am murmurat împotriva voinței mele, am bănuit ceva…

Mi-am mușcat buzele și am încercat să o dreg, dând și mai rău în gropi.

— Dar n-aș fi crezut că suntem unealta…

— Unealta… Unealta lor? s-a minunat șeful. Noi? Noi unealta lor, asta vrei să zici? Bine, dar n-ai înțeles nimic.

— Nu? am întrebat, perplex.

— Nu!

Apoi, ceva mai liniștit, a adăugat:

— Noi nu putem fi cumpărați sau vânduți. Deciziile noastre nu pot fi influențate prin bani.

— Atunci prin forță? am întrebat.

— Nu, nici prin forță, a clătinat din cap sinior inhiner.

4. Într-o seară am ieșit cu nevastă-mea să ne plimbăm pe faleză. Ningea cu fulgi mari. Prin crepusculul de ev, păsări uriașe, albe, zburătăceau pe deasupra. În zare se întrevedeau luminile îndepărtate ale portului.

Am poposit la o chermeză, chiar pe plajă. Se strânseseră vreo 40-50 de zdrențăroși, femei și bărbați, și cântau. „Ii, oa, pao-pao, ui; ii, oa, pao-pao, ui”, acompaniindu-se cu bătăi din palme. Cele câteva puștoaice dansau ondulând din funduri. Împrejurul lor țopăiau cei mai tineri. Bărbați în toată firea beau, tolăniți pe nisipul umed a plajei mirosind a alge. „Ii, oa, pao-pao, ui; ii, oa, pao-pao, ui”.

Cântecul sălbatic venea din altă lume, nu avea ce căuta în contextul blocurilor din zare.

Am strâns-o pe nevastă-mea de mână și ea mi-a strâns, la rândul ei, mâna. Ne simțeam atât de singuri și de străini printre zdrențăroșii ăia (nici noi nu eram îmbrăcați mai acătării), cântând și dansând pe plajă, cu atât mai alienați cu cât păreau mai intimi, înveseliți de cântec, dans și băutură.

Câteva dintre fetele care dansau erau aproape frumoase. M-aș fi tăvălit cu ele prin mocirla udă a plajei, să le simt sub mine ondulările de viermi albi, fierbinți, cerându-se posedate. Pe nevastă-mea nu mai simțeam de mult nevoia să o posed - acționau asupra noastră inhibițiile impuse de cei cincisprezece ani de conviețuire. Îmi făceam seară de seară datoria față de ea, dar nu era decât satisfacerea unui ritual. Desigur, femeia mea era mult mai frumoasă și distinsă decât vagaboandele alea, dar ele mă atrăgeau cu desfrânarea lor învolburată de „ii, oa, pao-pao, ui”. Păsări mari și albe treceau pe deasupra, croncănind și țipând și ele „ii, oa, pao-pao, ui”.

Nu eram nici tineri să intrăm în dans (oare tot atât de ridicoli vom fi fost și noi la vârsta lor?), nici de teapa golanilor, să ne tolănim pe nisip să bem sau nevastă-mea să se ducă și ea cu muierile să bârfească. Nu aveam ce discuta cu oamenii ăștia. Deși vorbeau aceeași limbă, între noi există o barieră de comunicare insurmontabilă. Și de aceea, în vreme ce ei erau o masă omogenă, noi eram elemente disperse, evoluând solitar prin Univers.

Am tras-o spre mine pe siniora Huanita, soția mea, și ea s-a lipit de mine languros, dar fără nimic din obscenitatea fetelor dansând și cântând năvalnic „ii, oa, pao-pao, ui”.

N-am mai întârziat. Ne-am dus acasă și am făcut dragoste, deznădăjduiți, întru insatisfacția cea mai dezolantă de pe lume, dar zâmbindu-ne complezenți, prefăcându-ne, perfizi, îndepărtați, ostili.

„Ii, oa, pao-pao, ui”.

5. A doua zi de dimineață am întârziat la lucru. Dar nimeni nu a observat. De altfel, foarte rar mai venea pe la mine cineva din conducere. Și, cel mai adesea, nu ca să mă controleze, ci doar ca să mă salute.

Înainte de a lucra aici mă duceam adesea să mă scald în ocean. Acum, de când am piscina în grijă, nu mă mai tentează. Serviciile plătite sunt modalitatea cea mai sigură de a-i potoli pe oameni de pasiunile lor. Chiar cel mai plăcut lucru, atunci când ești obligat să-l faci, nu-ți mai face nici o bucurie. Femeile de lupanar pot proba cel mai bine această aserțiune.

Avelia Ghelar a apărut și ea, târziu, către ora prânzului. A trecut leneș pe lângă mine, prefăcându-se că nu m-a remarcat de la început. Apoi a întors privirea, „m-a remarcat” și m-a salutat. Eu i-am răspuns la salut și m-am întors în laboratorul meu subteran, la cărțile mele, la hârtiile mele cu citate sau idei personale. Niciodată nu am reușit să-mi duc în scris ideile până la sfârșit. După ce le tratez o vreme, mă plictisesc de ele și mai ales de inutilitatea expunerii lor. Cui îi adresez eu scrisorile prelungi pe care le încep cu atâta convingere? Pentru interesul cui să le finalizez în scopuri și sensuri precise?

O vreme, monotonia vieții mele anodine a fost spartă de un eveniment care mi-a răpit somnul câteva nopți. Sinior inhiner a venit agitat și m-a certat, acuzându-mă că lucrurile merg rău. Că o să fiu tras la răspundere.

De cine?

Nu știu. N-am aflat niciodată.

Fiindcă nimeni nu mi-a mai spus nimic și după câteva zile zbuciumate, în care am comentat acasă, cu siniora Huanita, cele mai mici amănunte ale disputelor fără noimă de la locul de muncă, lucrurile au intrat iar în normal.

6. Cu ocazia plății salariilor mă întâlneam cu ceilalți colegi. Mai schimbam o vorbă. Mai aflam un zvon.

Banii îi aducea sinior inhiner, într-o geantă neagră, pătrată. Erau hârtii vechi, mototolite, degradate, datate uneori cu ani din secolul trecut. Ni-i împărțea și ne punea să semnăm de primire pentru ei. Noi semnam, văitându-ne de puținătatea lor - nu ne vor ajunge nici măcar pentru strictul necesar.

Dar era bine, oricum, că-i primeam și pe ăștia. Milioane de șomeri bântuiau Illa fără lucru. Treceam prin clipe grele. Continentalii nu mai erau lăsați să se stabilizeze pe Illa iar insularii recalcitranți erau deportați pe Continent, unde se spunea că e și mai rău.

7. Apoi și-a făcut apariția un reprezentant al firmei. Nu mai era mister Jack, ci un individ înalt, bătrân, ras proaspăt, tuns scurt, cu un aer rigid și aspru. A trecut din serviciu în serviciu, prin tot hotelul, răsfoind hârtiile cu indiferență și obtuzitate, scrutând oamenii în față, supunându-i pe câte unii unor interogatorii ciudate, la care trebuia să vorbești neîntrerupt, să te explici și motivezi, în vreme ce el asculta în tăcere.

Așteptam emoționat să-mi vie și mie rândul. Dar pe mine nu m-a chemat. Atunci m-am dus singur să mă învârt pe lângă el, și așa am surprins o scenă uluitoare. Avelia Ghelar i-a spus ceva, zâmbind. Nu am înțeles ce anume, dar reprezentantul s-a întors imediat către sinior inhiner și i-a comunicat foarte sec că o va lua pe tânăra aceasta cu el.

— Nu cred că ne putem dispensa de serviciile ei, a spus sinior inhiner.

Străinul a scos un cec, a completat o sumă, i-a întins hârtia lui sinior inhiner, acesta a luat-o și s-a dus să dea un telefon, iar la întoarcere, alb la față, a dat din cap că acceptă.

Avelia Ghelar a plecat cu străinul, gudurându-se pe lângă el, și nu s-a mai întors niciodată la tejgheaua barului piscinei.

Atunci am avut revelația disponibilităților de cumpărare ale firmei. Pentru oamenii aceștia, banii nu însemnau nimic, nefiind în mâna lor decât un simbol social al puterii.

Capitolul III

1. Pe deasupra insulei norii se învolbură grei. Pescărușii țipă pe plaja pustie. Burnițează.

Trecând prin stația „Il Conquistador” am rămas uimit de faptul că pe soclul statuar nu mai rămăsese din statuia ecvestră decât calul. Bronzatul don Vincente dispăruse peste noapte ca și când nici n-ar fi fost vreodată, așa că, de-acum încolo, stația asta a metroului s-ar fi putut numi foarte bine „Il Caballo”.

Sau hoții își fac de cap, sau edilii Illei au început să ia de la o vreme niște decizii absolut stupefiante.

2. Când ajung în dreptul soldatului de gardă îmi înfund mâinile degerate în buzunare și-mi fixez ochii înlăcrimați în boturile de știucă ale pantofilor.

Intru în subsol. Vitorio, care-și făcea de lucru prin pădurea de țevi, mă strigă:

— Niro! A lăsat vorbă sinior inhiner să mergem sus. Se instalează jocurile.

Mi-am tras pe mine uniforma și am urcat, împreună cu Vitorio, la etajul întâi, unde era lume multă: aproape tot personalul hotelului, necunoscuți în uniforme, alți necunoscuți în civil, câte unii vorbind dialecte cu sonorități

europene. Forfotim derutați printre lăzile mari de ambalaj din care câțiva dintre ai noștri, înarmați cu bare și răngi de oțel, scot măștile multicolore cu afișaje electronice și simulatoare.

— Sinior Niro! mă întâmpină sinior inhiner ieșit din spatele unei stive. Ce părere aveți? mă întreabă frecându-și mâinile. O să facem treabă bună cu sculele astea, nu-i așa?

Îi zâmbesc, fără să înțeleg prea bine ce vrea de la mine.

— Știți cu cât ne vor crește beneficiile în urma introducerii jocurilor?

Ridic din umeri, uimit de entuziasmul neașteptat de care dă dovadă sinior inhiner.

— Cu nouă sute la sută, sinior. Cu nouă sute la sută! Este că nici nu vă vine să credeți?

Timp de trei ceasuri am montat măști de afișaj pentru un soi de ruletă electronică de un model și o mărime nemaivăzute. Electroniștii, în spatele panourilor, lucrau din greu la seturile masive de microprocesoare ce executau pe pereți sinapse complicate, în foarte multe etaje. Presupunând că puterea de calcul a unui sistem cibernetic n-ar crește în progresie geometrică prin cumulări cantitative, dar chiar dacă ar avea o progresie simplă, asociativă, și tot am fi avut de-a face aici cu unul dintre cele mai puternice creiere ale planetei.

— La ce-o fi necesar un creier atât de mare? i-am șoptit lui Vitorio, când am avut de lucru unul lângă celălalt.

Vitorio a strâns din umeri, fără să-mi răspundă, lăsând să se înțeleagă că nu are timp de stat la taclale.

M-am ținut după el, întrebându-l dacă-i dă prin gând cum s-o fi jucând jocul ăsta. Vitorio se opri din lucru, își șterse fruntea brobonită de sudoare și îmi zâmbi ca și când ar fi deținut un secret important.

— Tu nu știi? E un joc foarte pasionant.

— Ai jucat vreodată? îl întreb.

— Eu? izbucnește el în râs. Eu?

— Dar cine? îl întreb, nedumerit.

— Cine își poate permite… îmi răspunde el. Pentru a intra în joc ai nevoie de un cont. Înțelegi?

— De bani?

— Nu, nu de bani. La jocul ăsta banii nici nu mai contează.

— Dar ce contează?

— Nu știu să-ți explic, zice Vitorio. Trebuie să ai un cont. Plecând de la contul respectiv intri în joc. Dacă pierzi, te scoli și pleci. Dacă ai câștigat însă rămâi în joc mai departe.

— Până când?

— Până când ce?

— Până când rămâi în joc?

Ochii lui Vitorio sticlesc crunt.

— Până când pierzi, scrâșnește el.

Am tăcut o vreme, privindu-ne cu neîncredere. Apoi l-am întrebat iar dacă el a jucat vreodată. Nu știu de ce, dar eram sigur că jucase cândva și el.

— Ți-am mai spus că nu! se răstește Vitorio, neconvingător, privindu-și insistent degetele lipsă de la mâna boantă.

3. Profitând de o scurtă pauză am coborât până în subsol. În obscuritatea de acolo, un liliac țiuind mi s-a prins în păr. Nu am simțit decât un suflu putred și o mângâiere rece pe obraz. După aceea ghemul încâlcit din cap mi-a smuls dureros câteva șuvițe. Am alergat în căutarea unei foarfeci. Sinior inhiner mi-a sugerat să încerc pe la serviciile de cameră, care, era imposibil să nu aibă și frizer.

— Avem și lilieci… a murmurat după mine.

L-am auzind rostind cuvintele astea în urma mea cu un aer dezaprobator și dezamăgit, ca și cum eu aș fi fost de

vină.

4. M-am întors înapoi obosit în subsol. M-am plimbat prin labirintul de galerii subterane, încercând să-mi potolesc tremurul mâinilor și picioarelor, cauzat de o stare ciudată ce mă cuprinsese după aventura cu liliacul. Zărind o ușă deschisă către o galerie luminată, am intrat, cu gândul să văd ce e acolo.

Era un culoar foarte lung și îngust. În capătul celălalt se zărea încă o ușă metalică, întredeschisă și ea. De dincolo se revărsa un zvon surd de voci.

M-am apropiat. Culoarul răzbătea într-un fel de curte interioară foarte îngustă, cu pereți de beton înălțându-se către cerul cenușiu de deasupra. Printr-un ochi în pânza spartă a norilor am zărit o stea, și m-am mirat. Era în plină zi, și totuși, de aici, din cornetul îngust al fântânii deschise în trupul compact de beton, se zăreau stelele.

Apoi am încercat să descopăr de unde vin vocile. Mi-a făcut impresia că deasupra se află o nișă, sau ceva asemănător. Controlând peretele de beton am găsit o scară încastrată, cu trepte din țevi de metal zidite. M-am cățărat, și, într-adevăr, la mai puțin de un stat de om, am găsit o intrare rotundă în zid, cu chepengul masiv de metal dat într-o parte. M-am strecurat pe acolo.

Era o încăpere strâmtă, și primele lucruri care m-au frapat au fost fuzeele lungi, aurii, înșirate de-a lungul pereților, cu bazele pierzându-se în adânc, îngropate în ciment. Am simțit că mi se face frig. „Ce țin ăștia, domnule, aici? O fi un adevărat arsenal”...

Vocile pe care le auzisem încă de afară veneau de pe ecranul plat dintr-un perete. Prin geamul translucid am zărit sala jocurilor, cu lumea vânzolindu-se înăuntru. Era vorba de o cameră de luat vederi instalată undeva, la nivelul de sus al încăperii, sub plafon. Privind din unghiul ăsta la cei de acolo, am asistat la o scenă incredibilă.

Unuia dintre străinii în uniformă i se trăsese fermoarul salopetei, și la început nu am priceput ce se întâmpla, dar după aceea, privind retrospectiv, am sesizat că dincolo de haină nu fusese nimic, sau, mai precis, că acolo unde ar fi trebuit să fie maieul, cămașa, pielea, carnea, nu fusese decât un conglomerat de circuite, cabluri și tije, pulsând angrenate, sub deformarea curburii obiectivului.

Străinul își luase imediat seama, trăgându-și la loc fermoarul, dar în mintea mea rămăsese o stranie disociere.

Am auzit în spate pocnetul unei uși îndepărtate. Am coborât scările, părăsind grăbit camera cu fuzee. Mai întorcând o dată ochii din prag, am avut impresia că descopăr, abia acum, forma circulară a tavanului cu gemulețe rotunde, blindate, parcă spre a rezista la presiuni mari.

Venea cineva pe coridorul luminat. Pașii bocăneau grei, ca de bronz. M-am retras în curtea interioară, cât mai departe de intrare, cu speranța să trec neobservat. Ușa dinspre coridor s-a deschis, lăsând să intre două siluete. Cei doi păreau prinși într-o discuție aprinsă. Au urcat, unul după altul, treptele scăriței încastrate în zid. Una dintre persoane era sinior prezidente. Cealaltă… ei bine, cealaltă, dacă nu m-a înșelat vederea, era, nici mai mult nici mai puțin decât don Vincente de Extremamunda, „Il Conquistador”. Când s-a cățărat pe scăriță, una dintre trepte s-a frânt sub greutatea sa, iar la trecerea prin chepeng, spada de la șold a zăngănit, izbită de zid.

— Sinior, firma ne propune să vindem Illa, să ne cumpere Illa cu totul, sinior! Ar fi cea mai fabuloasă afacere din istoria neamului, sinior! Poate cea mai mare afacere din lume. Prețul, spun ei, „prețul nu contează”!

„Il Conquistador”, sau cel pe care eu l-am confundat cu acesta, clătina gânditor din cap, jucându-se cu sulul de bronz al „discursului” său statuar.

După ce s-au făcut nevăzuți în încăperea circulară de

deasupra, am profitat și m-am strecurat neobservat în subsol. A fost taman la timp. Sordi, impacientat, pornise în căutarea mea.

— Spune drept, m-a întrebat el, în vreme ce ne îndreptam împreună spre sala de joc, nu-i așa că și tu faci parte din Huntă?

După care își luă singur seama:

— Draci! Mi-am găsit și eu ce întrebare să-ți pun! Sigur că tu o să-mi spui că nu...

— Ba am să-ți spun că da, ca tu să înțelegi că nu, când, de fapt, ca toți cei de aici...

Sordi râse.

— Dacă faci parte într-adevăr, atunci probabil că ai un grad foarte mare, cugetă el cu voce tare. Iar dacă ai avea un grad atât de mare, nu ai sta tu aici să-ți pierzi vremea într-un subsol cu șobolani. Deși, cu cât stau să mă gândesc mai mult, cu atât tind să cred că locul ăsta al nostru nu e un loc de rând. Auzi, tu te-ai gândit vreodată ce înseamnă „miliarde de apartamente”? Care-i populația planetei? Știi? Ei bine, stau și mă întreb: ce fac, domnule, ăștia cu atâtea apartamente? Dacă de mâine i s-ar năzări, firma ar putea caza toți oamenii din lume într-o vacanță fără de sfârșit. Oare ce urmăresc ăștia? Dacă plecăm toți în vacanță, cine va mai fi la el acasă?

Am pufnit în râs, amuzat de patosul retoric al lui Sordi.

— Auzi? îl întreb, oare pe lângă atâtea companii aeriene, firma asta n-o avea și un astroport?

— Ba, cum să nu! zice Sordi. Unul pe care mișună șobolanii.

Capitolul IV

1. Duc o viață fără nici o perspectivă. Mă trezesc dimineața, mă duc la servici, vin de la servici, mănânc și mă culc. Sunt o ființă subumană. Un vierme. Un protozoar[2].

2. De când Illa a început să mișune de turiști, nevastă-mea se plânge tot mai des că nu ne ajung banii. Cu toate astea, un râu de aur s-a revărsat peste noi. Sau poate tocmai de aceea...

Puhoiul de turiști a dat buluc și în Hotel Esplanada. Ecoul venirii lor răzbate până jos la noi, în subsol, stârnind șobolanii care dau buzna și ei pe scări, către locurile frecventate de străini. Am constatat cu surprindere că străinii nu se tem și nu le este silă de șobolani. Trec printre ei ca nimic mai firesc, nici nu-i iau în seamă.

Ziua, hotelul este plin de fizionomii ciudate, de îmbrăcăminți excentrice, de zgomot și veselie, de cuvinte de neînțeles. Fetele de pe marginea drumurilor răspund vioaie la obrăznicii. Recepționerii se plâng că nu mai au unde să-i cazeze pe noii veniți, înghesuindu-i mai mulți într-o singură cameră. E o aiureală de nedescris.

După amiaza, afluxul scade. Pentru ca seara și noaptea să nu mai rămână nimeni. Când mă întorc eu de la servici, străzile sunt pustii. Ecoul pașilor răzbește în întuneric până departe.

Și mai e ceva straniu cu turiștii ăștia. Nu am văzut niciodată oameni mai săraci și mai bogați în același timp. Umblă în zdrențe, dar de cumpărat cumpără tot. Și cu cât

[2] Protozoáre s.n. pl. Încrengătură de animale microscopice unicelulare, cu o structură anatomică foarte simplă, care trăiesc în grupuri numeroase; (la sg.) animal din această încrengătură.

cumpără ei mai mult de la noi, cu atât sărăcia noastră crește. Ieri nu se mai găseau haine și m-am îmbrăcat și încălțat cu cutii de carton goale. Azi nu se mai găsește carne. Mâine o să ne lipsească pâinea. Peste tot, cozi interminabile se lungesc, depășind colțurile, blocând intrările în supermarcheturi, încurcând circulația. Iar prețurile cresc incomensurabil.

3. Ieri m-am întâlnit iar cu Avelia Ghelar. Era îmbrăcată într-o haină de jaguar, în care se alinta felin la brațul unui babalâc burtos, cu o zdreanță de joben desfundat pe chelia lucioasă, cu mănuși cu degetele răzbind prin vârfurile rupte, dar cu baston cu măciulie de aur.

— Sinior Nero! m-a strigat Avelia, pocindu-mi numele cu afectare. Sinior Nero!

Mă opresc nedumerit în mijlocul drumului.

— Vai ce mă bucur că vă văd. În curând voi pleca și cine știe când mă mai întorc. Și, dintre toți și toate, de dumneata o să-mi fie cel mai dor. Dar să vă fac cunoștință! Iată, el este sir Thompson, cel mai înalt reprezentant al firmei. Sir Thompson - sinior Nero…

— Ih now zih! Ia entendich de hime! se precipită sir Thompson.

— Zice că vă cunoaște, îmi traduce Avelia Ghelar. E firesc să fi auzit de dumneavoastră.

Apoi, entuziasmată, către sir Thompson:

— Shurely! Un veritable intelectual! Intelighenția! A ginius!

De unde m-o fi cunoscând? Oricum, burtosul spune că a auzit despre mine numai lucruri bune - mă stăpânesc și nu-l întreb de la cine „a auzit”. Îmi mulțumește pentru tot ce am întreprins în numele firmei, și-mi garantează că joc un rol deosebit de important în scenariul lor.

— Bine dar ce rol?

Avelia izbucnește cristalin în râs și mă cuprinde cu mâna

după mijloc.

— Cum, dumneavoastră nici nu știți ce rol jucați? Ținând cont de grija ce vi se acordă, ați putea presupune măcar…

Simt că încep să mă enervez. Mă agasează intimitatea cu care sunt vârât în aceeași oală cu ei.

— Pe voi nu vă interesează decât banii! mârâi.

— Pe noi? protestează sir Thompson. Nu, dragul meu, nu pe noi! Pe voi!

— Sinior Nero, intervine Avelia. Sinior Nero, am impresia că sunteți cam obosit. Nu vreți să veniți cu noi într-o excursie de agrement? Măcar până pe Continent.

Mormăi ceva despre bani.

— Vai, dar se poate! intervine sir Thompson. De asta se ocupă firma. Sunteți invitatul firmei!

— De unde vin ei, de unde venim noi, o să vezi, este complet altă lume. Este O ȚARĂ CA-N POVEȘTI, insistă Avelia.

— Bine, dar de unde veniți de fapt? întreb. Din Ocean? De pe Continent? Din Europa? Din altă galaxie?

Sir Thompson zâmbește vag.

— Ar mai exista încă două categorii de posibilități: unu - din Viitor…

Aștept să continue, dar el tace.

— Și doi?

— Doi ce? mă privește candid sir Thompson drept în lumina ochilor.

Avelia mai insistă o dată:

— Chiar nu vrei să vii cu noi?

Și eu îi spun că nu. Că îmi pare rău, dar…

— *Domage*! clatină ei din cap. Păcat. Acolo nu-i ca aici.

4. Așa a decurs ultima întâlnire cu Avelia Ghelar. Acum șobolanii sunt peste tot. Nimeni nu se mai jenează de ei. Liliecii țiuie în roiuri compacte. Au apărut și fluturi colosali. Din Ocean ies pe țărmuri trilobiți târându-și

trupurile scârboase pe asfaltul drumurilor. Limacși și melci de dimensiuni impresionante își lasă balele pe cimentul blocurilor.

Mă duc din ce în ce mai rar în subsolul meu. În probele de apă puse sub microscop am depistat unicelulate hipertrofiate și alge. Clorul cu care dezinfectez nu mai are nici un efect. Infuzorii se zbenguie vioi în soluție de tinctură de iod sau în alcool pur. Le urmăresc evoluția cu fascinație: doi câte doi, se împerechează într-un singur macroorganism. Sunt o specie absolut necunoscută. Nu seamănă cu nici un infuzor văzut de mine anterior. Nu le găsesc descrierea nici în nomenclatorul general al Institutului de Inframicrobiologie. Când îi raportez telefonic situația, sinior inhiner îmi sugerează să-mi văd de treabă. N-am de ce să mă impacientez. Nu există plângeri.

Atunci la ce bun să mai fac analizele?

Mă duc totuși, în virtutea obișnuinței, să iau probele.

În piscină, o babetă de vreo șaizeci de ani, cu cărnurile căzute, stă pe marginea bazinului, cu apa până la brâu, și „face gimnastică”, adică se mamelește singură, rotind capul ca o găină beată și lăsându-se în genoflexiuni anemice, agățată cu mâinile de ghizdul de ciment. După „încălzire”, se „avântă” într-un brass leșinat, cu o grimasă de efort uriaș.

În bazin nu mai sunt decât trei domni ofiliți, cu mușchii fleșcăiți, bălăcindu-se ca înecații. Evoluează solitar, fornăind și pleoscăind.

Îmi pun întrebarea de ce or fi plătit oamenii ăștia atâția bani să vină aici. Sau poate că locurile astea scumpe de agrement or fi concepute special pentru de-alde ăștia, pensionari ai Huntei care n-au ce face acasă și vin aici să se bălăcească o oră. Privind la babetă îmi spun că, uite, și alți oameni trăiesc fără nici o perspectivă și totuși supraviețuiesc, sau, mai precis, sub-zistă, fără să-și facă din asta o problemă, ca mine. Majoritatea noastră trăim

fără nici o perspectivă.

Babeta vine către mine și mă întreabă câte grade are apă.

— Patru'șapte, îi spun. Babeta îmi zâmbește, arătându-și dantura neagră și gingiile roșii.

— Celsius sau Fahrenheit? mă întrebă.

— Nu știu. Termometrele n-au precizată scara. Cred că e secret.

Mă întorc înapoi în subsol. Frunzăresc paginile cărții. Aduc în fiecare zi câte o carte. Dar nu mai pot citi. Înainte, cum aveam un moment liber, citeam, notându-mi în caiet ideile mai importante. Acum nu mai citesc. Și nici nu-mi mai notez nimic.

De când s-a pus la cale evacuarea Illei, toți am fost cuprinși de apatie. Loviți de această lingoare generală, nici n-am mai remarcat că de plecat nu mai pleacă nimeni.

Trăim fără nici o perspectivă. Fără nici o speranță.

Și totuși, iată, o mulțime de oameni trăiesc așa. Fără perspectivă.

Nu speră nimic, nu așteaptă nimic, și totuși trăiesc. Nu sunt lideri, nu sunt campioni, nu pleacă de nicăieri și nu ajung nicăieri, nu-și pun întrebări fundamentale, și totuși trăiesc. Se scoală dimineața, se duc la servici, fără a-și bate capul, își oferă obolul social, după care se întorc la casele lor, sau vin aici la piscină, sau lălăie pe plaja Oceanului, sau mănâncă, sau dorm, sau citesc, sau se plimbă: sub-zistă. Fără nici un scop înalt, sub-zistă. În vreme ce eu…

Ies să mă plimb înfrigurat prin subsol. O iau pe un coridor necunoscut (sunt multe coridoare, probabil că n-o să le învăț niciodată pe toate). De la o vreme răzbește până la mine, de departe, un huiet surd, amplificat de ecoul galeriilor. Înaintez pe coridorul ce se desface în zeci de ramificații ca un burete titanic de beton.

„Deci prin subsolul nostru se poate ajunge până la

Ocean”… constat apatic.

Pe galeriile vaste mustesc bărbi de alge negre iar turme de trilobiți se târăsc către mine, către noi, tinzând să cuprindă insula într-o îmbrățișare fără sfârșit.

Oceanul vuiește și, undeva, departe, prin apa sărată, întrevăd o lumină lăptoasă, de zi. Merg spre ea prin apa care crește, iată, căci mi-a ajuns până la brâu, până mai sus, până la piept, până la umeri. Un cârd de pești îmi trece printre mâini.

Și eu înaintez.

Înaintez în Ocean.

Abia îmi mai târâi pașii.

Apa m-a depășit.

Am o clipă de reținere înainte de a aspira, dar după ce apă îmi năvălește în piept, mă simt răpit de o mare fericire. Sunt greu, nu plutesc în mediul suprasaturat de sare.

Respir apa cu ușurință.

Uitându-mă în jos, deslușesc prin cristalul verde și pur o pistă de marmură albă coborând către adânc. O urmez.

(1986)

COMUNICARE PRIN JUXTAPUNERE

(foi răvășite dintr-un caiet sfâșiat)

Capitolul I - Persoana a treia

1. Întâi, câteva citate între ghilimele: - „Să-mi spui, studente, înțeleptul unde/ Când vrea s-ascunză-o piatră o ascunde?”/ - „Acolo unde pietrele se-ascund:/ O piatră printre pietre-o pui, pe prund”./ - „Dar dacă vrea o frunză să ascunză?”/ - „În codru, printre frunze-ascunde-o frunză”. / - „Și dacă n-are codru? Ei?” - „Firește, / Un codru pentru-o frunză răsădește.” (*Romulus Vulpescu - Întrebări*)

„Într-o ghicitoare a cărei poantă este cuvântul frunză, care este singurul cuvânt interzis?” (*Din înțelepciunea antică*)

„Ne-nțeles rămâne gândul/ Ce-ți străbate cânturile,/ Zboară veșnic îngânându-l/ Valurile, vânturile.” (evident din *Eminescu*)

(și, în sfârșit, din răspunsul lui R. Fischer la întrebarea „care-i cea mai mare plăcere oferită de jocul de șah:) - „Să zdrobesc eul adversarului. (...) Îmi place să-i văd tremurând de spaimă.”

2. După aceea, pagini amestecate, pestrițe, cu scriitură fragmentată și confuză, fără nici o legătură.

Pe parcursul anilor credea că avuseseră posibilitatea să se cunoască și împrietenească, spuneau ei. Erau cam de aceeași vârstă. Credea că descoperise în angajatul secției de cercetare un intelectual cu spirit fin de observație, cu o vastă și temeinică pregătire culturală și cu o mare putere de pătrundere. Relațiile dintre ei alunecaseră către o sinceră prietenie. Nu se purtau ca un savant (pe de o parte) și un biet pacient permanent al secțiilor de

psihiatrie (pe de altă parte), ci ca doi oameni pe care-i apropia o experiență comună, chiar dacă se aflau unul de o parte, iar celălalt de cealaltă parte a unei invizibile baricade despărțind între ele două armate nedeclarate, dar certe.

Levi Strauss, în *Antropologia Structurală* sugerează ideea că „primitivii” consideră adevărații vraci doar pe bolnavii lecuiți ai bolilor pe care le pot lecui. În orice bolnav însănătoșit dormitează, dacă nu se trezește încă, un vraci potențial.

3. O tăietură dintr-un ziar, cu un articol și o poză de la Campionatul Național de Șah. Finalele. Subliniate cu pixul roșu, cele câteva rânduri în care era consemnat un incident din cursul penultimei runde, când favoritul de la prima masă (și aici urma numele lui) avusese o ieșire nervoasă în urma căreia fusese eliminat din competiție și suspendat pentru un an. Se spunea acolo că era păcat de ratarea șanselor acestuia și de strădaniile lui de atâția ani, care îl aduseseră până atât de aproape de mult râvnitul podium - însă, iată, starea precară a sănătății nu îi îngăduise să încheie activitatea sa profesională și cu această performanță.

4. O stupidă variantă din Spaniolă, varianta Nebunului Regelui, în care nebunul dă mat regele advers după ce stă ascuns vreme îndelungată în spatele blocajului de pioni. Un nebun captiv pe câmpul din fața turei vreme de zeci de mutări, înainte de a-și îndeplini misiunea finală, distrugătoare. Un nebun ascuns printre pioni, fără nici un scop aparent în partidă, în afara celui de a da mat în final, în urma unui salt de cal care îl descoperă, sau ca urmare a unei alunecări feline de turn, după câte un sacrificiu inacceptabil.

5. Era înainte de revărsatul zorilor. „Cu noapte-n creieri” - cum i se formula obsesiv în minte expresia argotică. Pe coridorul întunecat dinaintea ușii cu plăcuță roșie consemnând orele de program.

Își pipăie buzunarul hainei vechi de velur pe care nu și-o punea decât la ocaziile festive, cum ar fi fost, de exemplu, decesele sau vizitele „oficiale” pe la cunoștințele, tot mai puține la număr, care-l mai suportau, cu care, încă, nu se certase, care, încă, nu-l evitau ca pe un lepros, ca pe un... bolnav clinic cu grave tulburări comportamentale - pensionar al spitalelor de sănătate mintală.

Simte cu vârful degetelor înghețate, în buzunarul descusut, conturul ferm al cartonului ilustratei, care-l îngrijora prin conținutul ei. „Ținând cont de prietenia care ne leagă, te solicit într-o problemă personală”.

De ce ținuse oare să precizeze asta, când putea face apel foarte bine la controlul periodic la care ar fi fost obligat să conlucreze prin statutul de „permanent”, de „dispensarizat”, ca să zicem așa, deși se sustrăsese, pe cât posibil, de la „întâlnirile” unde nu se prezenta de bună voie și nesilit de nimeni decât în mod absolut ocazional. „Când îmi ia Dumnezeu mințile ca pe nimic” - spunea, râzând lăbărțat - schizo - la contactul cu grupul, care nu-l cunoștea și, de fiecare dată, îl cercetau pe furiș, ca pe un intrus, până când „conducătorul” se prezenta la program, împărțindu-le comandamentele pe categorii socio-profesionale și discipline, după criterii ergo sau poli-psihe, compozite în care el nu se încadra, nu se integra niciodată, rămânând pe dinafară, la periferie, singur.

Ilustrata îl îngrijora nu numai prin conținutul, dar chiar și prin simpla ei existență - ce rol avusese formalitatea asta câtă vreme dispunea de numărul lui de telefon și ar fi putut foarte bine să-l anunțe, sau chiar, ca în alte dăți, să trimită pe cineva să-i spună ce era de spus, prin viu grai.

Se vede treaba însă că sau voise să evite în felul acesta

explicațiile în cazul în care ar fi existat din partea lui întrebări inutile, investigații indiscrete ori că apelurile telefonice vor fi rămas fără succes din pricina „escapadelor” lui neanunțate la „sediu”, tot mai dese în ultima vreme („fuga schizoidă”). Sau, cine știe? Poate că se nimerise exact în momentele când telefonul lui se „distra” jucându-se de-a defecțiunea din centrală, cum pățea adesea de la un timp, când suna, suna „ca la gară”, iar în momentul în care ridica el receptorul să răspundă se producea un declic, un contact aiurea în urma căruia se pomenea inundat de un potop de decibeli ca O CASCADĂ DE VOCI, de parcă pe firul lui s-ar fi îmbulzit TOȚI ABONAȚII TELEFONICI (din lume) în același timp.

Capitolul II - Prima persoană

6. Se vede treaba că iar am făcut abuz de punctualitate. Iată, după câtă vreme de când aștept aici, își face sosirea secretara, sau asistenta, sau laboranta - nici nu știu ce e, nici nu știu ce rol joacă femeia asta, angajata celui pe care îl consider prietenul meu, în instituția aceasta primitoare în care îl vizitez adesea și unde ne manifestăm zgomotos entuziasmul (schizoid) la fiecare întâlnire. Efuziuni sentimentale deplasate, căutând să mascheze stânjeneală pe care distanța o aruncă între noi, fiindcă suntem, totuși, foarte departe unul de celălalt, cu atât mai departe unul de altul cu cât ne strângem mâinile mai fierbinte sau ne îmbrățișăm mai strâns, dându-ne unul altuia sărutul (păcii - desigur) conspirativ, sau, poate, demascator. Ce soi de întreprindere este aceasta? Ai putea crede că este vorba de o clinică, sau de un institut de cercetări dacă soldatul

de la poartă, care asigură paza, nu ar cere tuturor celor care trec legitimațiile la intrare și la ieșire - numai ție nesolicitându-ți nimic - o fi fost anunțat la timp, dar cum se explică atunci faptul că, încă de la prima ta venire aici, te-a lăsat să treci, indicându-ți clădirea în care-l găsești pe cel ne-numit, cel care te-a apelat, cel care te-a rugat să vii aici, așa, la un noroc, de parcă nici n-ar fi știut că N-AI ACTE. N-AM ACTE! Celor ca mine nu li se lasă decât fițuica, auswaisul cu diagonală violetă cu care să poți ridica de la poștă mandatele, dar nimic mai mult - o hârtie localnică. Nici bilet de tren nu poți reține cu foaia asta mototolită.

7. Salariata, subalterna, intră zgribulită de frigul matinal („ca o găină murată cu vermorelul"). Răspunde monosilabic salutului lui complezent și intră grăbită pe ușa cu plăcuță roșie, frecându-și de zor, una de cealaltă, mâinile de zăpada carbonică. Pe culoar e frig și întuneric, nu există decât un singur neon, tocmai în celălalt capăt.

„Produc țurțuri!".

Ce asociație excentrică! Auzi: „produc țurțuri".

Sau: „Dârdâi învăluit în nori compacți de aburii albi ai propriei mele răsuflări tăiate ca o macaroană, din fașă".

Asociații excentrice de cuvinte. Sinapse discordante.

„Nu, nu îndrăznesc, nu-nu! să-mi depun posteriorul pe canapeaua roșie de lângă ușă, de teamă ca nu cumva să-mi rămână turul nădragilor lipit de vinilinul tapițeriei asemeni mâinilor imprudente pe clanțele de la Polul Nord".

sau: „Am făcut vânătăi la genunchii ciocniți între ei ca ouăle de Paști în dârdora bâțâitului epileptiform".

„După câteva minute suspendate cu capu-n jos de limba orologiului model-Gară aplicat pe perete să știe nebunii cât și ce așteaptă"...

Tânăra femeie își face, din nou, apariția pe culoar, scoțând vârful nasului să-l întrebe, cu oarecare grijă („maternă"), dacă-i e rău.

Îi întinde ilustrata de invitație. Fata încearcă să o parcurgă, dar, cuprinsă de exasperare, bâlbâie ceva care s-ar putea traduce prin ideea că, dacă tot nu are de gând să se cărăbănească de aici, să intre odată, că iese toată căldura.

Dacă ne mai sclifosim mult în prag, o să... Se strecoară pe lângă ea, jenat nu atât de faptul că o să, cât mai ales de locul și modul în care. I se pare, cel puțin în ceea ce îl privește, imposibil de transpus în practică.

Fiind doar o chichineață de cameră, cu una dintre uși dând către coridorul înghețat, cealaltă răspunzând în „cabinet”, chilia fetei se încălzise. Acceptă timid invitația ei de a lua loc pe canapeaua uzată.

Salariata se instalează la birou și, căscând des și pătimaș, completează cu stiloul diferite formulare tip.

Lipsit de ocupație, privește împrejur. Un dulap de sticlă cu mai multe recipiente prăfuite. Și un afiș combătând alcoolismul: un omuleț triunghiular, decapitat, își poartă, ca o caricatură a icoanei Botezătorului, tigva patibulară la subsuoară.

Privește din nou către fata scriind. E frumoasă - de o frumusețe inabordabilă. Are ceva alegoric, oarecum înrudit afișelor. O fată scriind sârguincios, cu un slogan de genul: „Burlaci, munca îl face pe om!”

— Vi s-a mai făcut rău și altă dată? dă dovadă ea că, în pofida concentrării încruntate asupra hârtiilor a remarcat, totuși, căutătura lui insistentă.

El îi răspunde că nu. Că se simte, mulțumesc, bine.

— Nu vrei un calmant, ceva?

— Nu, calmante nu. Din pricina tensiunii. Sau a slăbiciunii mele constituționale. Dacă iau calmante mi se face foarte frig. Și nu mă mai pot concentra. Prefer stimulentele. Ceea ce pe alții „îi scoală din morți”, cum se zice, pe mine abia abia de mă ajută să mă relaxez și să întrunesc minimumul necesar energetic pentru a mă

scufunda în somnul cel mai odihnitor și nevinovat cu putință. Am citit undeva, prin vreun studiu de psihiatrie infantilă, că se recomandă, uneori, copiilor agitați o cafea mică, tare, ca să se calmeze. Nu precizau dacă este indicată și o țigară, sau un coniac...

Tânăra îl fixează nedumerită. Sprâncenele de cărbune, asiatice, i se încordează nervos într-un arc tragic. Se apleacă asupra hârtiilor de pe birou și nu-i mai adresează nici un cuvânt, nu-i mai aruncă nici o privire, până când prietenul lui, ciufulit și încercănat, cu pungi vinete sub pleoape, dă buzna pe ușa dinspre coridor, în întârziere mare, trăgându-și din greu răsuflarea.

— Dai dovadă de un echilibru interior demn de invidiat, cum ar zice masochistul.

Se ridică, zâmbind umil, să-i strângă mâna. E cea mai „sus-pusă" relație a lui...

8. După complezențele de rigoare, rămân surprins văzându-l că închide ușa „cabinetului". De obicei ușa aceea rămânea deschisă, fie întâmplător, fie în urma unui consemn prin care drăgălașa colaboratoare să poată fi în temă, permanent; scopul nedeclarat al participării fiind că, la nevoie, fata să fie în disponibilitatea să ia măsuri, dacă „vizitatorii" deveneau neliniștiți, sau, poate, ca prietenul lui să aibă oricând un martor la discuțiile cu oamenii aceștia bizari, de la care te puteai oricând aștepta la interpretări și reacții ciudate.

Adevărul este că, deși se cunoșteau de ani și ani, frecventându-se, îi era imposibil să precizeze exact motivul pentru care ușa, „cabinetelor" ăstora rămânea deschisă către chicineta de alături. În orice „cabinet" există câte o ușă deschisă, întotdeauna.

Prima dată când remarcase amănuntul acesta era tiranizat de ideea paranoică a unei organizații obscure, tenebroase, care îi controla și dirija din umbră pașii,

împiedicându-l să se manifeste liber, neîngrădit, împingându-l împotriva voinței lui într-o direcție pe care el nu și-o dorea.

Era o grădină încărcată de flori. Dar abundența de parfum și culoare, privită de jos, năucea, amețea, îmbăta. În vreme ce, ridicându-te, devenirea era pe măsura înțelegerii. Eram o petală într-o floare, într-o grădină care era o singură floare. O floare cât o grădină. Și nimeni nu venea să-ți dezvăluie locul exact pe care îl ocupai în grădină. Nimeni și nimic nu era în măsură să confirme sau să infirme că ești sau nu cu adevărat în Golestan. Totul se insinua într-o echivocă împletire de supoziții și jumătăți de gest ucis înainte de a fi gest. Mesajele se scurgeau printre vorbe aruncate parcă în doi peri. Oarecine continua fraza lăsată în suspensie - cel mai neașteptat oarecine, de te întrebai dacă nu cumva e numai o părere sau Ordinul așteptat. Funcția nu era funcție. Ordinul nu era ordin. Nimeni nu interpreta interpretările tale, adesea eronate, ale directivei. Dar sarcinile erau totuși precise, de vreme ce florile se închideau și deschideau asemeni punților și drumurilor, asemeni barierelor oprind sau dând liber pasului după pas, grădina fiind peste tot. Ascunsă privirilor tale. Orb, rătăceai prin Golestan! Nu simți parfumurile?

Acum ghimpii înțeapă. Acum efuzia îmbată. Prea multul îneacă. Evanescența mâna călăuzind prin noapte. La fel de bine putând să mângâie sau să sugrume. Lanț imperceptibil. Avalanșă de floare. Flori invitate de vânt, dulce. Luate „într-un valț din ce în ce mai tare”. Acoperind dezvăluind. Dezvăluire acoperind. Petală și spin.

Urci treptele. Cu cât mai sus, cu atât mai puține petale înăbușă privirea. Prin rariști întrezărești horbotul florii de dedesubt. Dar asemeni lopătarului, privind mereu în urmă, înaintând cu spatele către sursa înaltă a fluviului tulbure. Cu spatele către Sens. Cu spatele către Lumină și Întunericul florii, călăuzindu-te, aducându-te, din noapte,

prin noapte, către...

Nimic nu-mi mai aparține aici. Totul e al grădinii. Am primit să înfloresc. Apoi să mă lepăd, petală cu petală. Până la... Nimic nu e al meu. Nici eu. Nu-mi aparțin. Petală în marea floare. În grădina aceasta ești din ce în ce mai sărac. Totul ți-e dat în folosință pentru o extrem de derizorie unitate de vreme. Cu cât încerci să te păstrezi mai mult, cu atât te pierzi. Cu cât mai mult te lepezi de tine, cu atât te regăsești.

Urcând. Până când, dezbrăcați de fardul iluziei vane, deasupra, stau Spinii, Spin lângă spin - o gură de colți de oțel sfârtecând cerul. Cei mai săraci și dezbrăcați: Spinii! Egali în goliciune. Egali în modestie. Egali în putere. Purtătorii Vocii. Spinii.

Doar unul dintre ei, unul singur... Care?

Acela ce cunoaște Scopul. Cel mai sărac dintre toți. Cel ce s-a dezbrăcat de țărână trecătoare. Mirele.

Floarea, din ce urci printre petale, din ce urci printre spini, este mai CASTĂ, mai pură. Eliberată de sensul minor al respirației, al hranei. Al reproducerii. Jos, printre petale, printre sepale, staminele, pistilul. Întreg Golestanul o singură floare. Un clonț de rubin.

Cel ce vede e singur. La gestul celui ce știe, întreaga floare prinde viață. Anonim, ca semn al deplinei sale puteri. Umil, ca dovadă a infinitei sale măreții. Argumentele puterii. O viață întreagă apărând tuturor drept cel mai umil servitor. Drept cel mai ieftin și devotat servitor. Când ne adunăm la un loc de taină, el singur tace, în vreme ce noi purtăm mai departe cuvântul său, după rangul ce ni-l acordă cunoașterea cuvântului său, mai aproape de taina florii cu cât mai umil și fidel reproducem, spunându-ne între noi, în șoaptă, cuvântul celui ce tace. Și fiindcă suntem orbi, cuvintele sale par că vin de nicăieri. Din noapte. De altundeva decât dintre noi. Fiindcă-l căutăm printre cei ce vorbesc mai mult, dovedind știința.

Iar el tace.

El e aici, lângă noi, dar vorbele sale, prin gurile noastre profane, par că vin de nicăieri. Funcția nu e funcție. Ordinul nu e ordin. Ordinul acesta nu e un ordin.

Când vine însă momentul ridicării lui, el îmi pune mâna pe umăr, desemnându-mă în taină.

— De unde pot să știu că e adevărat? întreb. De unde pot să știu că nu mă încerci numai?

— Fiindcă de acum înainte vei ști scopul către și pentru care. Și va trebui să te umilești. Dezbrăcându-te de haina ta. Lepădându-te.

Pășesc printre voi tăcut. Căzut în dizgrație. Tac, și astfel dau dovadă că nu mai vorbește cu mine. Tuturor v-a spus câte ceva. Fiecare puteți repeta câte un cuvânt. Cuvântul Lui.

Eu nu. Cu mine n-a vorbit. Și vă temeți, și vă feriți din calea mea.

Vorbele mele trec prin gura voastră și par mai degrabă a veni de la vreunul dintre voi, sau de oriunde altundeva.

Sunt cel mai singur. În timp ce floarea adună, mereu nesătulă, continuându-mi gestul, nedeconspirându-mă, nectarul curat al grădinii. Prin vinele florii curge polenul răscumpărării. În sensul în care arăt. Singur. Cel mai singur. Lumina și Întunericul florii. Sensul florii. Întru înălțarea ei.

Și când se desprinde, când își ia zborul, închid ochii, trezindu-mă.

Capitolul III - Persoana a doua

9. Înțelegi, dragul meu, de ce am privit cu atâta

circumspecție ușa aceea deschisă în spatele căreia, pentru un moment, mi-am imaginat doi bărbați în pardesie cenușii, stând ca doi popândăi pe canapeaua roșie de vinilin, unul dintre ei cu o valiză diplomatică maron (nu neagră, te rog să reții acest amănunt important!), întredeschisă, cu capacul abia săltat îndreptat în direcția ușii deschise, dincolo de care tu îi povesteai prietenului tău motivele care te determinaseră să-l vizitezi în așteptarea sprijinului înțelegerii vizavi de o experiență care avea să mă elibereze, spre a mă sustrage din angrenajul evenimentelor stranii ce concurau la insinuarea acelei stări.

Ai trecut cu greu peste primul moment de suspiciune și i-ai vorbit lămurit, dezvăluindu-i amănuntele care ți se păreau a se înnădi (care ți se păreau?) în ceea ce refuzai să crezi că ar putea fi **realitate**, și tocmai când te apropiai de sfârșit, din celălalt capăt au pătruns prin ușa deschisă doi indivizi în pardesie cenușii, unul dintre ei cu o valiză diplomatică maron (și știu eu ce știu când spun asta!)

Au așteptat în tăcere ca el să termine de scris în dosarul tău (al tău?) și când ai trecut în cabinetul tinerei secretare, i-ai auzit șopotind cu voci nervoase, care s-au amestecat pentru câteva clipe într-o polifonie CA O AVALANȘĂ DE ȘOAPTE CLIPOCIND DIN NENUMĂRATE GURI NEVĂZUTE, mai înainte ca ușa dintre cabinete să se închidă trântită brutal întru deplina ta senzație de stranietate cu care scena îți reverberă în mintea debusolată. Și cu toate că astăzi sindromul acela este, îmi place să cred, complet depășit: în „remisie” cum sună verdictul medical, nu mă pot împiedica totuși să nu remarc bizareria întâmplării care te-a determinat să te îndoiești, involuntar, pentru o clipă, până și de prietenul tău, deși imediat după ce ți-a fost administrată injecția de rigoare, chiar în drum spre casă, ai revenit la idei mai puțin sumbre, dându-ți seama de ridicolul suspiciunilor absolut

nejustificate - că, vezi, măre doamne, cine erai tu ca să-și piardă timpul cu tine agenții organizațiilor astea - aiuristice, și ce știai tu, mă rog, și apoi ce riscuri ar fi existat (ce riscuri ai fi putut tu prezenta și pentru cine?) și ce puteai pricinui tu, și cui? chiar presupunând că ai fi depistat cea mai adâncă taină socială și cele mai negre presupuneri ale tale s-ar fi dovedit a fi juste și întemeiate?

Și harababura din mintea ta ți-a apărut atât de evidentă și atât de caraghioasă acum, încât ne-mai-putându-te stăpâni, ai izbucnit în râs încă din tramvai, iar după ce ai coborât, lăsându-te pradă ilarității - cât ai străbătut restul drumului până acasă - zgâlțâit de hohote atât de nestăpânite că întorceau oamenii capul după tine.

Ajuns acasă, când ai reconstituit întregul „lanț al slăbiciunilor” ipotezei tale absurde, elementele altădată părând a ascunde noime stranii ți s-au revelat în lumini mult mai firești, la îndemână, simple și fără tâlcuri absconse. Complicațiile de la servici („îmi pare rău, dar nu vă pot preciza unde lucrez și, mai ales, ce fac eu acolo”) ți-au **apărut** descărcate de semnificațiile lor tendențioase, pe care, era clar, numai tu li le acordaseși.

Pentru moment te-ai pomenit bucurându-te chiar, în sinea ta, că i-ai „păcălit”, profitând de pensionare ca de un concediu - fiindcă la vârsta ta pensionarea mai rezona în minte ca un nesperat concediu de foarte foarte lungă durată. Pentru că abia mult mai târziu a apărut obsesia că „ei asta așteptaseră din partea mea”, pensionarea ta, așa zisa ta **pensionare** fiind anticipată cu exasperantă precizie. „Le-am făcut jocul!” tresări speriat, deși îți este încă imposibil să precizezi cine erau acești ei și care era jocul. Așa că, apucat de o nouă disperare, ai alergat cu jalba-n proțap pe la toate forurile de care depindea obținerea depensionării, depensionare mai greu de dobândit decât pensionarea - și, după ce ai obținut-o, totuși, cu nejustificate eforturi, ți-ai pus problema, îndată,

dacă nu cumva, abia acum, jucaseși un joc străin, fiind absolut de neînțeles ce te putuse determina să refuzi atât de îndârjit concediul acela nelimitat, preferând complicațiile de la șantier, care, palpabile, cu neputință de trecut cu vederea sau ascuns de ochii lumii, nu dispăruseră defel doar cu „medicamente” - ci existau, incontestabile: faptic! o **conspirație**!

Nu-ți mai rămâne nici o altă soluție decât să te scufunzi în jocul de neînțeles pe care nici măcar nu te puteai preface că nu-l vezi, fiind împiedicat în mod brutal de la poziția de echilibru a indiferenței.

Abia după ce ai găsit soluția combinației (dar ai găsit-o oare?) - aveai să scapi de teroare - „reintegrat” social... în „rolul” nebunului. Numai privite din acest unghi de vedere lucrurile au recăpătat pentru tine proporțiile firești. Și toată lumea a răsuflat ușurată, declarându-se mulțumiți cu toții de evadarea căderii tale ca de o supunere la disciplină, ca o supunere liber consimțită menită să atenueze și aplaneze diferendul misterios dintre tine și „ei”. Doar în limitele acestui spațiu restrâns aveai voie să-ți permiți... aproape orice. Mâini puternice și binevoitoare te protejau din umbră să nu-ți rupi gâtul, indiferent cât de dezechilibrate ți-ar fi fost bâjbâielile pe calea vieții, ba chiar, cu cât aceste bâjbâieli erau mai riscante, cu atât lucrurile se „legau” mai cu spor și primejdiile vizând entitatea persoanei tale se diminuau, devenind tot mai nesemnificative.

Erai „nebunul regelui” - și sau îți acceptai rolul în partidă, sau te pierdeai, la buna ta alegere. Închis în spatele lanțului de pioni. Și tu bineînțeles că ai preferat varianta în care să continui partida. Și poate că n-ai făcut rău procedând așa. „Nebunul regelui”, în unele variante ale Spaniolei, sub denumirea de „nebun spaniol”, după foarte multe mutări în care pare scos complet din joc, așteptându-și pasiv momentul, se vădește, brusc, cea mai

primejdioasă piesă de pe tablă, ajungând în situația privilegiată de a da mat regele advers.

Capitolul IV - Persoana a treia

10. După ce a închis ușa, când au rămas singuri în cabinet, bunul său prieten și coleg a trecut fără înconjur la ceea ce părea să îl frământe:

— Dragul meu, i-a zis, te consider un bun camarad. În cazul în care și tu nutrești aceleași sentimente față de mine, aș vrea să te solicit într-o problemă. Dar te rog să ai încredere în mine.

L-a asigurat că are deplină încredere în el și că-i e foarte apropiat sufletește, în pofida evoluției sale sociale nefaste din ultimii ani („evoluției sale planate” se exprimase el). Îi spusese acestea cu gândul la „căderea” celuilalt (cu „cabinet” cu tot) de la etaj, de lângă secretariat, unde-și făcea slujba mai înainte, pe vremea când se cunoscuseră și era încă unul dintre șefii de secție aspirând la funcția de director adjunct, mai întâi într-o altă cameră, tot la etaj, dar mult mai îndepărtată de directorat („ministeriat”- de la englezescul „ministry”) - pentru a „eșua” până la urmă aici, la parter, în primul „cabinet” de lângă ușa de la intrare, pe culoarul unde bătea vântul înghețat al iernii, creând condiții optime de patinaj artistic pe scursorile lavoarului defect al toaletei de vizavi.

Prima oară când îl vizitase în noul bârlog rămăsese surprins de modificările survenite, începând de la aspectul de ansamblu și nivelul de confort și până la plăcuța roșie de la ușa „cabinetului”. Însă cum „firma” nu schimbă decât pe omul fără caracter, considerase relațiile dintre ei

neatinse, ba chiar, putea spune că-i era mult mai drag așa, fiindcă, vorba lu’ nea Cosașu: există între cei „căzuți” oarece comun.

— Atunci, îi spusese, te rog să te gândești dacă ești sau nu dispus să te supui benevol unei experiențe ale cărei riscuri, deși nu prevăd a exista vreunele, nu pot afirma totuși cu sufletul împăcat că nu există, măcar pe motiv că, avântându-ne pe un teren absolut inedit, nu prevăd nici un risc.

Rămăsese o vreme pe gânduri. Se priveau unul pe celălalt. Nu citea în ochii lui nimic altceva decât sinceritate. Se juca, neatent, cu una dintre machetele de pe birou, printre mapele cu planuri și prototipuri nichelate. În spatele lui, pe perete, harta sectorului aferent, cu obiectivele marcate cu stegulețe multicolore. Punctele de maximă importanță strategică erau semnalate prin asteriscuri și beculețe.

— Este nevoie, pe cât înțeleg, de un „bolnav clinic” pentru testarea unui nou „medicament”, a încercat el să-și dea cu presupusul, nu prea entuziasmat, de ce să mințim, de joaca de-a „păpușile”, fiindcă știa, pe propria piele, și ce înseamnă „electrosomnul” („S”-ul, sau „tronul” - „scaunul electric”, cum îl numesc necunoscătorii), și „bombonelele” majore și incisive, ba chiar și „testele” (de fiabilitate), sau „tratamentul de întreținere” - și prefera tuturor acestora și oricăruia dintre ele viața sportivă, evitând „abuzul de medicamente” printr-o poziție de expectativă față de „ultimele cuceriri ale științei”. Se vădea un pacient destul de incomod pentru secțiile de „behaviour games” de al căror „ajutor dezinteresat” prefera să nu beneficieze decât când ajungea în situații limită, ca să evite contactele cu „brațul necruțător” al Sfintei Hernandad.

— Nu, i-a răspuns prietenul său, din spatele lămpii pentru interogatoriu cu care se juca din obișnuință aprinzând-o și stingând-o, nu este chiar un medicament și,

ținând cont de pasiunea ta pentru literatură (fiction - cum ar spune englezul) s-ar putea să ieși câștigat. Și nu am nevoie, așa cum presupui tu, de un „pacient”. Însă nu-ți mai pot furniza alte detalii decât în cazul în care accepți propunerea. În plus s-ar putea să te alegi și cu niscaiva avantaje, dacă știi să profiți… nu știu cum să-ți explic… nu avantaje materiale…

— Relații?

— Nu, nici relații, dar, dacă experimentul meu reușește…

— Poți spune „experimentul nostru”, l-a întrerupt el, apatic. Intru și eu în joc. Merg pe mâna ta. Ce-o fi o fi.

— Bine… prietene! i-a zâmbit celălalt. Aproape că nu mă îndoiam de sprijinul tău.

I-a întins pachetul de Kent să se servească, și și-a scos și el o țigară. „Pipa păcii” - i-a trecut prin minte.

— Deci „experimentul nostru”, a reluat celălalt, împrăștiind fumul cu mâna, are un caracter, deocamdată, particular. Dacă reușește, va fi, probabil una dintre cele mai importante descoperiri din ultimii ani. Însă în cazul în care dăm greș, este preferabil să nu ne facem publice rușinea și amărăciunea înfrângerii și eșecului. Discreția ne va feri de neplăceri și nu va trebui să roșim înaintea nimănui că am ratat.

— Poate încerci să-mi explici și mie concret despre ce e vorba, murmură el, înfundându-se mai comod în fotoliu.

— Nu, nu o să-ți spun prea multe, îi mărturisește celălalt. Prefer ca atât metodologia cât și obiectivele experimentului să rămână, chiar și pentru tine, secrete. Nu știe nimeni. Nu are nimeni ce să deconspire. O să-ți spun, în mare, despre ce e vorba și ce aștept din partea ta, și atât. Dar, în primul rând, te rog să-mi mărturisești sincer dacă urmezi vreun „tratament” în clipa asta. Ai vreun angajament?

— Nu, i-a răspuns el prompt, fără să plece privirea.

— Presupusesem. Tocmai pe motivul ăsta te-am și considerat corespunzător necesităților mele și te-am ales tocmai pe tine. Precum știi, „boala” ta se caracterizează prin două... caracteristici: ești impersuadabil și ai hiperexcitabilitate la superpnee. Eu, așa cum ți-am mai spus, nu am nevoie propriu-zis de un... psihopat, ci de cineva cu aceste două proprietăți. Numai că nu am unde găsi altundeva așa ceva decât printre „cazurile clinice”. Și nu orice fel de cazuri clinice. Oricum, în cazul tău știu sigur că posezi determinantele necesare, așa că... (dar încă te mai poți retrage din joc), tu vei fi unealtă cu care...

Refuză scurt din cap propunerea de a se retrage, și celălalt continuă:

— Mă bucur că vom lucra împreună. Mai cu seamă că mi-ar fi extrem de greu să găsesc pe altcineva atât de corespunzător necesităților mele. N-am să-ți ascund că ne va fi de mare ajutor bagajul tău de cunoștințe, experiența de viață, faptul că ai lucrat în cercetare, capacitățile tale de calcul și dexteritatea de a te exprima plastic, și, nu în ultimul rând, sensibilitatea ta (oricum, va fi o „expediție”, o „incursiune” pe terenul tău; te vei simți ca la tine acasă, spre deosebire de mine, sau de altcineva care...) și, în plus... ai să vezi! Ai să vezi, dragul meu!

Îi mulțumește pentru complimente, dar celălalt dă din mână, parcă spre a îndepărta un obstacol nevăzut - gest prin care lasă a se înțelege, poate, că nu fuseseră complimente ci doar evaluări lucide ale posibilităților, și că nu-i spusese ce-i spusese că să-l măgulească, ci ca să-l pună în temă încă de la început cu privire la ceea ce aștepta din partea lui.

— Aș mai adăuga... sau, nu! aș insista (se corectează el) asupra riscurilor despre care ți-am pomenit. Nu știu în ce ar putea consta ele, dar așa, necunoscute, mi se par cu atât mai amenințătoare. Nu putem înainta mai departe fără să ni le asumăm cu toată responsabilitatea.

Îi face semn să treacă peste asta: își asumă și riscurile, oricare ar fi fost ele, dar nu reușea să înțeleagă ce vrea de la el de fapt, și începuse chiar să-l enerveze felul în care o făcea atâta pe misteriosul cu el, de parcă l-ar fi recrutat… agent la Interpol, CIA sau KGB…

— Nu glumi cu asta, ridică degetul a avertisment prietenul său.

Îl cântărește cu privirea. Apoi îl întreabă dintr-odată, fără legătură:

— Ce știi despre hazard? Ce studii sau experimente ai făcut în acest sens?

Îl privește nedumerit.

În clipa aceea cineva bate în ușă. Întorc amândoi capetele, neliniștiți. Prin ușa întredeschisă cu prudență se strecoară în „cabinet” un cap acoperit de o cipilică roșie. Fața buhăită de calmante, cu perii bărbii nerași de mai multe zile. Un pulover pe gât, dezlânat pe alocuri, lasă să se întrevadă pe dedesubt un maieu murdar.

— Pardon, zice, și se retrage încetișor.

Întrezărește afară, pe culoar, mai multe persoane care întind gâtul, curioase, să vadă cine este în „cabinet”. Privind la ceas, prietenul său exclamă surprins:

— Formidabil ce târziu s-a făcut! Dragul meu, nu te supăra, dar acum trebuie să mă lași. Mă văd silit să întrerup aici discuția noastră extrem de plăcută. Vom continua nițel mai târziu, după program. Vino să mă iei de la birou. De acord?

Ridică din umeri cu indiferență și-i spune că nu asta este problema, dar că lipsise azi „de la condică”, pentru ca să vină aici, și că are un patron cam…

— A, da, bine că mi-ai amintit! O să-ți dau un certificat pentru o săptămână. Du-te alături să ți-l completeze fata. Și gândește-te dacă nu ai fi dispus, măcar pentru o vreme, să accepți un transfer guvernamental. Eventual în „cercetare”…

— Nu, în „cercetare” nu! Am mai lucrat și nu îmi convine.

— Bine, mai gândește-te.

Deschide ușa către cămăruța fetei și o lasă așa, deschisă. Frumoasa secretară, sau ce o fi fost ea, își lasă cartea pe birou, zâmbindu-i larg. În urma lui, în „cabinet”, celălalt se precipitase spre ușa dinspre culoar. Îl aude strigând celor de afară: „Cine este primul la rând să intre!” Și, în vreme ce fata îi completează formularul și-l parafează (este vorba de un certificat neobișnuit, cum sunt cele de „chemare” de la judecătorie) din cabinetul alăturat răzbate vocea erodată a unei femei care se lansează în descrierea amănunțită a unor senzații. În mintea lui „ecoul” reverberează profund, stârnind o amintire ca o paramnezie: o voce similară se ridică dintre punțile rupte povestind cum i se zvârcolește un șarpe, neîncetat, în pulpă. - „Da, da, da!” o aprobă doctorul”. „Nu-i nimic. O să-i dăm șarpelui o mică injecție care să-l adoarmă numaidecât”. - „Nu credeți că ar fi nevoie de o operație, ca să-l scoateți de acolo?” întreba femeia cu voce modulată de plâns. - „Nu-i nevoie”, răspundea „doctorul”. „O să vedeți că nu e nevoie de operație. După injecție o să iasă el singur”. - „Da?” se bucura femeia, plat, neîncrezător. „Vai, ce bine ar fi, domnu’ profesor! Vai, ce bine ar fi!”

11. La ora două punct se înființase din nou pe culoarul Institutului, înaintea „cabinetului” prietenului său. Pe culoarul bântuit de curenți reci, turbionari, nu mai era nici un „pacient” și era liniște acum.

Se simțea încă buimac de felul în care patronul de la Trust (nu ar fi putut specifica natura serviciului său nici cunoștințelor celor mai apropiate), care, de obicei, se impacienta la orice absență, motivată sau nemotivată, a angajaților, fiind renumit pentru măsurile drastice pe care le aplica la cea mai nesemnificativă abatere de la disciplină

sau întârziere, de astă dată luase actul de solicitare (- „Ce e asta, o citație de la procuratură?” - „Nu”...) îl studiase lung, întorcându-l pe o parte și pe alta, îi cercetase hârtiei filigranul în lumină, după care rupsese fițuica încet, cu gesturi ostentative, demonstrative chiar, aproape teatrale, zâmbindu-i cu subînțeles. Cu ce subînțeles?

— Desigur, pentru așa ceva, oricând. Poți fi liniștit. Ești liber o săptămână. Te vom consemna ca prezent. Succes.

Ieșise îngândurat din cabinetul patronului, străbătuse biblioteca năuc, cu pași înceți, trecuse apoi printre pupitrele amfiteatrului și ieșise, fără să-și dea seama, pe ușa principală, din față, pe care salariații nu aveau acces, fiind rezervată doar conducerii și invitaților.

Putea afirma că primise cu maximă circumspecție solicitudinea și complicitatea tacită a patronului, cum tot cu suspiciune avea să primească și bunăvoința exagerată și frapantă cu care-l întimpinase de astă dată secretara care, când ieșise pe culoar cu niște acte, îl remarcase imediat și-i făcuse un semn intim, aproape frivol, care-l determinase să se întrebe, în sinea lui, dacă nu cumva fata ar fi acceptat, totuși, o invitație. Îi revenea în cap eticheta de „inabordabilă” cu care o caracterizase cu numai câteva ore mai devreme, și se întreba acum: „Inaccesibilă? Chiar așa?”

Oare toți oamenii aceștia fuseseră deja puși în temă cu natura misiunii cu care avea să fie învestit, și prestigiul instituției îi conferea și lui o parte din importanța a cărei aură se răsfrângea asupră-i înălțându-l în ochii lor? Dar ce sarcină și ce funcție avea să-i incumbe noul său statut și relație cu departamentul acesta atât de presti(di)gios în ochii celorlalți? Și care era sentimentul real pe care ar fi trebuit să-l descifreze în privirile lor admirative: invidie? sau compasiune? teamă? sau fraternitate?

După câteva momente a apărut și prietenul lui, care l-a luat de braț afectuos, întrebându-l dacă a mâncat și

bucurându-se la auzul faptului că nu, nu mâncase, de parcă i-ar fi făcut cadou un joc nou pe calculator.

— Foarte bine, foarte bine! își frecase el mâinile. O să mâncăm împreună. Te invit la mine. Am și vorbit acasă, cu consoarta. Ne așteaptă o masă grozavă. Și pentru ca soția ta să nu se îngrijoreze și plictisească, te rog să-i dai și ei un telefon și să o inviți. Câtă vreme noi avem de discutat, doamnele noastre or să se distreze și or să converseze împreună.

Și-a pus în sinea lui, impacientat, întrebarea dacă nu cumva „oamenii de știință” și „politicienii” din „noul val” („new deal”) s-or fi pretând și ei, în intimitatea lor menajeră, la grouppen-uri sau alte porcării din astea, și îngrijorarea nu avea să i se spulbere complet nici măcar după ce nevasta scrobită a amicului său nu i-a întins decât două degete, reci ca gheața.

I-a mai venit inima la loc abia după ce soția a răspuns solicitării prietenului său cu un refuz categoric: nu putea accepta invitația, fie și pe motivul că nu avea cu cine să lase copilul.

Au mâncat, deci, numai în trei, după care soția gazdei s-a retras discret în altă cameră, iar ei doi au rămas în sufragerie, împrejurul unei măsuțe rotunde cu cafele, unde au discutat mai multe ore în șir. Abia când a venit vremea să plece avea să constate că idiotul de pudel al gazdelor îi rosese căciula de blană de oaie. Încercând să atenueze momentul penibil, și-a îndesat-o furios în buzunar, odată ajuns afară aruncând zdreanța la primul coș de gunoi întâlnit în cale, continuându-și drumul spre casă cu capul descoperit.

12. Despre ce au discutat atâtea ore?

La început, „spre a-l pune în temă”, amicul îl întrebase dacă i se întâmplase să remarce, vreodată, jocul literelor din numele oamenilor cu care venea în contact, sau din

textele care-i cădeau sub ochi.

Întrebarea îl surprinsese, fiindcă problema îl preocupase mult în ultimii ani. Deși nu putea abstractiza fenomenul într-o regulă matematică sau logică oarecât concretă, își formase treptat o întreagă teorie ipotetică vizavi de aceste ciudățenii. Și tocmai când ideile i se cristalizaseră în minte, iată că prietenul său venea cu această bizară propunere...

Dar, încă de pe vremea când lucra în „cercetare”, își formase convingerea că, ori de câte ori ți se întâmplă să descoperi câte ceva „nou” pe lume, cum apare de îndată cineva expunând exact chestia aia, ca pe o „vechitură”: uite, chestia asta a zis-o, nu-știu-când, cutare. Dacă ai tăria să nu pomenești nimic nimănui, „rezolvarea” și „soluția” observației inedite îți aparține. Nimeni nu o „descoperă” înaintea ta. Dar, cum ai vorbit cuiva despre ideea ta, cum ți se arată că a descoperit-o altul înainte. Chiar și în cazurile când cel cu care ai vorbit, expunându-i observația ta, este, după părerea ta, absolut discret și de încredere și nu suflă nimănui nimic. Este ca și când un curent remanent, de „inducție”, al Informației, la trecerea prin „circuitul” civilizației, ar arunca ideea ta înapoi în Timp - cu atât mai departe în urmă cu cât era mai novatoare și mai inedită, mai fundamentală și mai de valoare. „Satan îl fură pe Cristos în riturile lui Atis și Adonis” - cum se lamentau ereticii bogomili.

Or, el tocmai discutase cu soția, câteva zile înainte, despre insolita sa observație...

— Ești un tip inteligent, dăduse din cap prietenul lui. În cazul ăsta, poate că ai remarcat și că regula distribuției aleatorii se păstrează, indiferent de limba în care este scris textul, și că este valabilă, statistic, fără restricție.

Îl ascultă uimit, fiindcă îl frământau de multă vreme preocupări oarecum înrudite. Încă de când mai lucra în cercetare (avusese de făcut niște studii statistice) sesizase

un joc al cifrelor în numerele consecutive. În cazul climatologiei, de exemplu, dacă prima cifră era firesc să se repete, neputând fi cuprinsă (în modul) decât între zero și patru, a doua ar fi putut să ia orice valoare între zero și nouă. *Ar fi putut* să ia *orice* valoare, dar nu lua, și distribuția posibilităților nu era deloc aleatorie și fără noimă. Ba chiar euristica variantelor îi apărea uneori atât de precisă - deși extrem de complexă - încât, cu minim efort, ajungea să intuiască și anticipeze, cu paradoxală exactitate, șiruri întregi de cifre, serii de succesiuni deschise, transa continuându-se ore și ore în șir după ce ieșea de la program, în drum spre casă, pe stradă, sau în viața de zi cu zi, în care el continua să controleze într-un impuls mecanic cifrele cu care se întâlnea în realitatea concretă, ca și când aceasta n-ar fi fost o lume reală, ci displayul unui computer pe care șansele nu ar fi distribuit „întâlnirile” în mod liber, ci deliberat, conform unor curbe statistice fixe, antecalculate, imuabile („până și firele de păr vă sunt numărate”). Și „probarea” - „pânda” continuă a realității, - aducea „dovezi” incontestabile și rezultate năucitoare. Fără a-și putea explica modul cum proceda și cum opera, ajunsese să noteze în cataloagele cu care lucra o cifră, să zicem *optișpe* - dar fără să se mai inspire din buletinele de informare - și, când controla, era, într-adevăr, exact atât cât trecuse el - nici *șaptișpe*, nici *nouășpe*. După încheierea orelor de lucru, suita care-i răsărea în minte - 10565, să zicem - se vădea primul număr de mașină întâlnit în cale, sau seria de pe plăcuța liftului, sau transpunerea în codificare alfa-numerică a numelui primului cunoscut cu care-și strângea mâna.

— Ai niște proprietăți grozave! își frecă mâinile prietenul său, încântat. Aproape că nu-mi vine să cred că se poate ajunge până aici. Ei bine, să continuăm ideea. Deci, în concluzie, aleatoriul nu este și *ilogic*.

— Nu, nu este, confirmă el. Aleatoriul se supune regulei probabilisticii.

— Da, și legii probabilității, numai că legea aceasta nu este decât un caz particular dintr-o structură cu caracter de câmp.

— Știi ce e acela un acceptor de situație?

— Acceptorii sunt niște *modele* informale propuse de psihologia structuralistă. În cazul oricărei comunicări, „stanța” preexistă formularea comunicării, nu numai la nivel lexical, dar chiar și la etaj conceptual. Înainte de a rosti o propoziție sau o frază, chiar și în minte (în conștiință), la nivel subconștient pre-există un model al comunicării, un apriori atât al conținutului viitorului mesaj cât și a posibilelor sale forme de ansamblu.

— Prin acest acceptor, care ne este comun, tuturor, este emisă comunicarea - și prin compararea și identificarea cu un model anterior ea este receptată. Modelul (apriori) al acceptorului de situație este filtrul prin care se realizează orice comunicare, chiar și comunicarea cu mediul, receptarea realității ca atare, procesul de oglindire conștientă și de gândire. Lipsit de acceptorul adecvat, mesajul (din afară sau intern) rămâne de neînțeles. Un mesaj care nu găsește acceptorul adecvat, „sertărașul” în care să fie depozitat (și „reificat”... spiritual) (sic!) rămâne intraductibil (asta presupunând că s-ar mai recepționa fie și faptul că era vorba de un „mesaj”). Comprehensiunea este un proces implicat tocmai de această preexistență (comună ambilor factori ai comunicării - emitor și receptor - a acceptorilor de situație omologi). Iar fără acceptorii de situație, rațiunea nu există. Reflexia conștientă e vidă. Conștiința nulă. Fiindcă, fără ei, nu avem nici o imagine coerentă și operațională nici despre ce ne înconjoară, nici despre ce cuprindem. Acceptorii de situație sunt echivalente behavioriste ale conceptului kantian (=X).

— Există însă un acceptor (=X) sistemic? atacă prietenul

său pe neașteptate.

Ce legătură avea asta cu hazardul?

Avea. Nici hazardul cel mai pur pe care „ni-l oferă” realitatea fizică a lumii nu corespunde hazardului din acceptorul pus sub semnul cuvântului HAZARD din mințile noastre. Realitatea, în nici una dintre formele ei de manifestare, nu este lipsită de logică pentru noi. Absurdul și fără-de-noima, oricât ar putea să pară de paradoxal, sunt în exclusivitate creațiile minții. Iar Logica nu este proprie „rațiunii” (așa cum ne flatăm noi), ci realității materiei. Inconștientului, nu conștiinței. Iar iraționalul, minunea, incoerentul, imposibilul, nu sunt decât secreții și disturbări de recepție ale minților noastre „raționale”. Prin nici o experiență sau activitate reală nu se poate ajunge la produse ori rezultate iraționale.

(Ipoteza lor nu lăsa nici un loc nici lui Dumnezeu, nici prințului lumii.)

Nici dicteul suprarealist, nici deschiderea dicționarului la întâmplare, nu reușesc și nu vor reuși „performanța” unei adevărate comunicări care să scape de sub Noimă. Pentru a obține, într-adevăr, o „formulare” și o recepție FĂRĂ-DE-NICI-O-NOIMĂ, este necesar un efort creativ titanic, pentru că SENSUL numai mintea „rațională” și intervenția logicii îl pot elimina, dând la o parte, rând pe rând, toate variantele care se pot sau s-ar putea asocia vreunui sens coerent, toate posibilele extrapolări și metafore, toate asociațiile involuntare și toate ermetismele stilistice mai mult sau mai puțin plauzibile, până nu ar mai rămâne decât, indubitabil și curat, ABSURDUL, FĂRĂ-DE-NOIMA-PERFECTĂ. Iar realitatea înconjurătoare, realitatea „irațională” nu conține nici un dram de irațiune sau absurd. Tot ceea ce se întâmplă are o explicație firească și precisă, se supune unor legi imuabile, are noimă.

JUXTAPUNEREA CONȚINE O COMUNICARE.

În spatele realității luate ca ansamblu - trăgeau ei concluzia finală - se ascundea un Mesaj pentru receptarea căruia nu era nevoie decât de o „ureche” care să-L audă și de o „gură” capabilă să-L reproducă. Și, după aceea, de un „creier” care să-L traducă.

— Cu „auzitul” și „rostitul”, parcă ar mai exista unele speranțe tehnice de viitor, murmurase el îngândurat, dar ce „chivot-al-lui-Moise” să fie acela în care să încapă întregul ca întreg spre a fi „tradus”?

— Păi, un „chivot” neinfluențabil, incoruptibil și nealterabil = sensibil și IMPERSUADABIL (apropos, știi că Freud și Adler semnalau deja că schizo nu pot fi hipnotizați?), o „bijuterie tehnică”, o „minune a naturii” în care să preexiste acceptorul de situație al Întregului, i-a răspuns prietenul său, zâmbind elogiativ, cu ochii sticlind. Ia ghici care-i cea mai puternică mașină-de-calcul pe care o avem la dispoziție, să „încărcăm” pe ea Mesajul?

Se uită la el cu ochi mari.

— Creierul? îl întreabă, cu îndoială. Creierul meu?

Amicul lui nici nu-l aprobase, dar nici nu contestase ipoteza. Se priveau, doar, neclintit, ochi în ochi.

I-a șoptit:

— Funcționare integrală. Stimulat. Cu toți neuronii activați dintr-odată. În mod normal, abia dacă sunt folosite (în întreaga viață) câteva procente la mie. Să ai la dispoziție o „unealtă” mult mai presus de orice performanță tehnică plauzibilă, și să nu folosești decât a mia parte din forța ei!

Ți-ai pus vreodată problema cum de-a fost posibil să apară, prin evoluție, un asemenea instrument, depășind de mii de ori necesitățile biologice ale individului?

I-a răspuns că el considera suplimentul intelectual nejustificat drept un semnal de Istorie cu mult mai veche decât cea presupusă de antropologi - o Istorie necunoscută nouă, cu circumstanțe ambientale în care omul avea nevoie

de întreg acest mecanism cu care e dotat - „echipament” astăzi inutil. Cădem de pe niște înalte culmi apuse (notă patetică).

— Poate, dăduse celălalt din cap, vădit nemulțumit de răspuns.

Dar dacă lucrurile stăteau exact invers? Dacă oamenilor le fusese furnizată unealta cu care, atunci când va veni momentul potrivit, să poată recepționa Marele Mesaj al Realității: - Pa-Pam! Intervidenie! Radio-stanțîie! Intervizion! Ă?

Vorbești de parcă „unealta” asta ne-ar fi dat-o cineva cadou fără de știrea noastră. Cine?

Dar acceptorul de situație cine ți-l dă? Dar ARN-ul și AND-ul cine ți le dă?

Crezi în Dumnezeu?

13. Deci voia să-i „stimuleze” o stare de… hipercomprehensiune.

— I s-ar putea spune și așa.

— Mda… murmurase. Este riscant. Și cum vei proceda? Chimic? Și chimic.

Prin urmare, aveau să existe, în experiment, câteva elemente distincte: „senzorul receptor”, „traducătorul” și, eventual, „înregistratorul” („martorul”), presupunând că s-ar fi dorit repetarea experienței sau urmărirea vreunui profit de pe urma ei. Și totul va trebui să rămână strict secret, fiindcă „angrenajul” acesta, dacă „funcționa” și se dovedea „fiabil”, se putea dovedi o „sculă” foarte fină și ascuțită, și cum, pe lume nu există sculă să nu poată fi transformată în armă în mâinile celui fără scrupule…

Îl întrerupe, agasat, și-l întreabă direct, agresiv, dacă vrea să-l convingă că lucrase singur la „experiența” asta - că mâine o să-i facă o injecție și că, după ea, de ei doi-trei-patru sau câți vor fi fost implicați în afacere, avea să depindă destinul… întregii omeniri… sau mai știu eu ce.

Nu, îi zâmbise celălalt, nu lucrase singur, și nici măcar nu trebuia să presupună că ar fi fost singurul colectiv care se ocupa în prezent de treaba asta. Acum putea să-i dezvăluie și acest amănunt. De ani și ani încoace se făceau fel de fel de încercări. Existau oameni special antrenați, în condiții simulate. Existau chiar și câteva probe de principiu. Existau unele criterii aproape unanim acceptate.

Știi că elvețienii au început cu câțiva ani în urmă o experiență de lungă durată? Cu privire la unele boli psihice. S-a ajuns la supoziția că n-ar fi, în realitate, decât conjuncții. Ereditatea transmite uneori, anumitor persoane, un bagaj pe care oamenii îl considerau inutil, aspecte în particular drept cusururi. Dar n-ar fi exclus ca informațiile acelea să reprezinte cu totul și cu totul altceva.

Toate civilizațiile și culturile antice îi apreciau pe „nebuni” drept persoane sacre, alături de regi, de magi și de înțelepți, printre persoanele cu statut de inviolabilitate. Toate popoarele antice - mai puțin neamul lui Sem - „ucigașii de Dumnezeu” - aveau legi care interziceau să se „râdă de cel care se află în mâna zeului”.

Știi că există un program internațional strict secret, condus din Elveția, prin care câteva sute, poate chiar câteva mii de cazuri din întreaga lume, după o sortare vizând o ereditate bilaterală indicând, să zicem, șanse probabilistice maxime de schizofrenie, au fost alese loturi de indivizi, „ținuți discret sub observație”, creându-li-se condiții artificiale de mediu ambiant? Mai sunt numai câțiva ani, cinci sau zece, și cei puși, fără știrea lor sau a celor din anturajul lor, încă de la naștere, în condiții deosebit de vitrege sociale, vor fi luați în calcul statistic, trăgându-se concluziile finale ale expertizei. Până unde au ajuns în drumul lor social, familial, profesional. Cum s-au manifestat. Dacă au fost sau nu „descoperiți” clinic și dacă au urmat vreun tratament. Sau dacă s-au adaptat la mediu

într-un mod „nedepistabil”.

Poate că „nebunii” ăștia potențiali s-au descurcat mult mai bine decât așa-zișii „oameni sănătoși”. Așa-zișii, fiindcă pentru psihiatrie nu există oameni sănătoși, așa cum pentru religie nu există nevinovați.

Schizofrenia este indusă de o reacție negativă la violență, de o inhibiție exagerată înaintea agresiunii mediului ambiant, inhibiție cauzată de o „sensibilitate mai delicată”, care cauzează, poate, fragilitatea și instabilitatea psihică și emotivă a acestora.

Or, abia după ce se vor centraliza statistic informațiile acestei epocale experiențe vom putea cunoaște cu oarecare exactitate dacă observațiile clinice pe care se bazează în momentul de față întreaga diagnosticare și tratamentul sunt corecte, sau dacă prezența endorfinelor în unele organisme n-ar trebui „respectată” așa cum respectăm… lalelele negre, de pildă. Fiindcă asupra celor supuși acestei experiențe formidabile s-au exercitat presiuni artificiale, stimulate și simulate special împrejurul lor. Li s-a urmărit, cu predilecție, reacția la violență. Au fost ajutați să învețe, sau au învățat ei singuri să fie puternici. Cei mai puternici. Să răspundă la agresiune cu o agresiune artificială, suplimentară, indusă.

— Ia ascultă! îl întrerupe, străfulgerat de o sinistră idee. Te pomenești că „bolile” astea „psihice” nu sunt deloc atât de întâmplătoare (cel puțin de la un timp)? Și te pomenești că s-o fi făcut și vreo experiență de „cum reacționează oamenii fără ereditate patologică puși în contexte patologice”? Poate că și viața mea o fi tot vreun „experiment” idiot din ăsta? Spitalizarea mea, sau conflictul de la servici de astă primăvară?…

— Cine știe… a acceptat celălalt, ambiguu.

Enervarea îi punea un nod în gât.

— Nu o lua așa! strigase. Nu e chiar atât de „lipsit de importanță” cât crezi! Fiindcă, în acest caz, poate că nici

nu mai vreau să colaborez la „experimentul” vostru! Poate că și ceea ce mi-ai spus - tot ce mi-ai spus - nu e decât vreun test de-al vostru - inclus cine știe cărei „teme de cercetare” fără sens, operând cu vieți omenești așa cum țâncii cretini „se joacă” rupând aripile unui fluture! Sute și sute de cazuri „analizate statistic” în invizibile Lagăre-de-concentrare camuflate în… „aer-liber”, ca să zic așa! sute, sau poate mii de oameni „studiați” științific cum suferă! Torturați, tainic și urmăriți cu interes… științific cum se zbat. Sau chiar cum mor!

Răsuflă adânc, încercând să înlăture tulburarea care-l gâtuia. Poate că nu era decât o glumă a prietenului său. Poate că glumise cu el, și el se ambalase ca prostul. Poate că își bătuse joc de el… Îți bați joc de mine? Nu-i așa că-ți bați joc de mine! Întotdeauna ți-ai bătut joc de mine! Și eu, ca un papagal ce sunt, am luat „ritualul” testelor nu știu cărui „experiment” drept prietenie!

Sau poate că-l încercase…

— Poate, a acceptat celălalt cu nonșalanță.

Cu impertinență.

Dar după aceea s-a înroșit la chip și a adăugat, în șoaptă:

— Fii atent! Hai să lămurim ceva, odată pentru totdeauna! Ți-am spus încă de la început că nici prin cap nu-mi trece să-ți furnizez toate informațiile pe care le vrei tu despre experiment. Tu nu ești în jocul ăsta decât o unealtă. Un pion. Nu un factor de decizie. Un angajat… voluntar. Ai auzit de „beretele verzi”? Tu cooperezi sau nu cooperezi la o acțiune comună în care nu ai și nici nu o să ai nici un merit major. Este vorba de ceva foarte important. Dacă vei coopera, vei face și tu ceva pe lume. Dar să știi că poți foarte bine să nu faci niciodată nimic. Poți crăpa într-un ospiciu. Poți duce o viață anostă și ternă, cu nevastă, copil, o mie opt sute pe lună, ciugulind concedii medicale sau pensionări de un an-doi, fără riscuri și fără perspective

prea ample care să te sperie. Poți să și decazi. Un om poate ajunge uneori și foarte jos. Te poți ridica, eventual. Poți deveni, după o vreme, scriitor, să zicem, fiindcă pari interesat de asta. Sau gazetar la o revistă. Sau corespondent special. Dar noi (și el a remarcat imediat nuanța din exprimarea prietenului său: spusese noi, nu eu!), dar noi îți propunem să participi la o experiență. Ești un element important în realizarea ei; important dar nu de neînlocuit. Nimeni nu este de neînlocuit. Așa că, dacă ești de acord să conlucrezi, bine, dacă nu, du-te!...

Nu i-a răspuns nimic și i-a mai fumat o țigară străină, să-i facă pagubă.

— Vreau să știu, până la urmă toată șmecheria asta e oficială ori ba? Nu mi-ar place nici în ruptul capului să mă trezesc implicat în vreo porcărie gen „secte” sau alte vaxuri din astea - mai ales când Washingtonul vrea să ridice la ONU problema...

— N-ai nici o grijă, îl liniștește prietenul. Este, oarecum, oficială. Sau oficializabilă.

Mitul savantului solitar, descoperitor de minuni care fac gaură-n cer, se mai destrăma o dată în mintea sa.

— Cum adică „oarecum oficială”? insistă.

— Ce-ți pasă? a ridicat celălalt sprâncenele. Și apoi, ce înțelegi tu prin „oficial”? Te referi la o hârtie? La o protecție de stat? Există tot felul de hârtii. Oricâte hârtii vrei. Există și tot felul de protecții. Există orice. Dar poate că știi, întâmplător, că nici un stat din lume nu are voie să facă experiențe implicând controlul și manipularea conștiințelor? Știi că sunt interzise prin lege metodele psihologiste și psihiatrice de manipulare și control colectiv? Sau te referi la investiții bugetare de cercetare? Mâine vei vedea aparatura cu care se lucrează, și vei înțelege că nu-și poate permite nici un particular o asemenea investiție decât, poate, dacă ar fi vreun Rokefelăr, iar rokefelării nu prea mișună pe aici! Ceea ce

se face, nu se face la întâmplare. Nu iau și nu am luat nici o decizie de capul meu. Sunt omul-de-știință care face un experiment. Iar tu ești voluntarul dispus să se supună ei. Dacă aș cunoaște, sau dacă ar cunoaște cineva dinainte rezultatul experienței, experiența nu ar mai avea loc, și nu ar mai fi nici o nevoie de tine. Înțelegi?

Înțelegea. Nu foarte clar, dar înțelegea. Și era curios. Curiozitatea îl împinsese până aici și-l propulsa și mai departe, cu sau fără voia lui. Era clar că nu avea de-a face cu o oficialitate dintr-acelea despre care să scrie ziarele, dar asta nu avea nici o importanță. Nu se simțea ahtiat să-și vadă numele în publicații. Dacă și-ar fi dorit așa ceva, era convins că ar fi fost în stare să facă să-i apară numele ca „semnătură" a ceea ce spunea el, iar nu în texte - ce zic alții despre el.

14. Au stabilit pentru a doua zi o întâlnire foarte matinală.

Ajuns acasă avea să-și noteze în Jurnal:

„M-am îmbrăcat și am constatat că javra prietenului meu mi-a hărtănit căciula. Ne-am strâns mâinile și am plecat. Acasă, nevastă-mea mi-a făcut scandal că de ce vin atât de târziu, lăsând-o pe ea singură toată ziua. Nici nu bănuia, sărmana, cu ce „mare om" avea de-a face!... nici nu ținea cont, boscorodindu-mă, de ceea ce era în sufletul cuiva pe care îl putea lua și apa mâine, într-o afacere dubioasă despre care mi-era teamă să-i suflu o vorbă, până și ei."

Capitolul V - Persoana întâia.

15. Sentimentul infinitudinii orașului în care trăiesc l-am

resimțit pentru prima dată pe la vreo șapte sau opt ani, până atunci complăcându-mă cu convingerea că supraviețuiesc într-un spațiu ordonat și coerent, în care numai lipsa mea de experiență mă împiedica să mă orientez și să-l cunosc în întreaga lui amplitudine, dar că părții deja cunoscute i se vor adăuga odată cu anii și alte informații, tot mai multe, completând imaginea globală într-o cursivitate firească, de mozaic foarte complex dar cognoscibil, existând undeva, în perspectivă, posibilitatea de cuprindere dintr-o dată a Întregului - la consolidarea optimismului meu funciar contribuind probabil și siguranța de sine cu care cei mai în vârstă se arătau oricând în măsură să lămurească orice posibilă nedumerire, făcând uz de nenumărate amănunte topografice de orientare, în funcție de repere cu caracter de fetiș, ce apăreau profanilor (statornic) drept unanim acceptate și recunoscute ca atare; nume vechi și ciudate, piețe sau construcții demult inexistente, astfel încât orice loc din oraș se corela cu un altul, întrepătrunzându-se istoric cu fapte, gesturi și evenimente sugerând o nejustificată posibilă eternă întoarcere menită a întări credința într-o neplauzibilă repetabilitate de două ori aceeași în-de-sine, și iluzia aceasta a durat în cugetul meu, nealterată, până în ziua când, răpit de o vrajă impară, am pornit dintre copiii cu care mă jucam în parcul de vizavi de casă, ca în transă, într-un periplu nelămurit pe urma ne-mai-văzutului de mine până atunci vehicul ce străbătuse agale strada, chiar prin fața noastră: o caleașcă lăcuită, neagră, încrustată în ornamentele grelelor flori de aur sugerând parcă indescifrabile semne. Atelajul era format din două ființe teribil de mari, acoperite de faldurile de corb ornate cu tivuri late de fir, în broderii purtând aceleași misterioase semne. Dimineața primăvăratică mirosea a zambile. Am lăsat în urmă copilăreasca mea îndeletnicire uzuală alăturea de cunoscuții mei și am pornit, tras irezistibil de

evanescența melodiei mirifice plutind în aer ca un parfum îndepărtat de floare de vis ofilit între paginile unei cărți vechi, după carul triumfal evoluând lent printre construcțiile străzilor din cunoscutele împrejurimi. Fascinat de glugile teribile ale atelajului, cagule dincolo de care pândea Abisul abia bănuit al terifiantei căutături de întuneric a ne-mai-cunoscutului și a ne-mai-niciodată-recunoscutului, am mers, pas cu pas, alene, singur, pierdut în gânduri fără de asemănare cu nimic din ce mai gândisem vreodată, până când, privind împrejur după nu știu cât timp, că timpul nu mai reprezentase nimic pe drumul acela, cum nu reprezintă niciodată timpul nimic, m-am pomenit dintr-odată pe străzile unui alt oraș, complet necunoscut, și total ne-mai-cunoscut, populat de oameni străini ce mă omiteau, și nici strada necunoscută, cu pavajul ei cubic, nici casele, în ale căror curți boschete de nemaivăzut liliac izbucneau efervescent într-o primăvară fără egal, nu-mi spuneau nimic și, încercând să refac traseul venirii mele, am ajuns, vreme de ore și ore în șir, tot în alte și alte locuri, la fel de străine de tot ce cunoșteam eu despre oraș, încât, până la urmă, exasperat, am oprit o femeie străină plimbând sub soarele îndepărtat, al primăverii altei planete un cărucior de copil de un model ciudat, și am întrebat-o umil cum aș putea ajunge eu acasă de aici? cum pot regăsi vreunul dintre reperele stabile din mintea mea, de pildă parcul în care mă jucasem cu puțin înainte, chiar în dimineața acelei zile, sau strada pe care locuiam - și atunci femeia, uimită și contrariată, mi-a dezvăluit că mă aflu chiar pe strada căutată - iată și parcul - mi-a arătat ea într-o direcție altminteri un parc oarecare, dar ghidându-mă după numărul caselor am pătruns în clădirea în care, cică, locuiam: aici, în construcția aceasta ar trebui să fie locuința noastră, locuința familiei mele în care, cu toate că eu nu recunoșteam nimic în jur, (eram convins că nu-mi călcase niciodată piciorul pe acolo) mă

născusem și trăisem, până de dimineață.

Abia după ce am deschis ușa apartamentului am regăsit spațiul și oamenii familiari memoriei mele, și m-am aruncat plângând ca după o lungă despărțire de gâtul mamei mele, bucurându-mă de încăperea cunoscută și fără surprize, de patul cunoscut, de scaunul cu balansoar, de jucăriile mele, cunoscute și ele, de rufele cunoscute puse la uscat pe cunoscuta sârmă din dreptul geamului dincolo de care întâlneam cu bucurie cunoscutul peisaj din fața casei, universul meu dintotdeauna, parcul cunoscut cu siluetele cunoscute de copii jucându-se jocuri cunoscute.

Iar pe la paisprezece sau cincisprezece ani, urcându-mă în tramvai, plecând de acasă către un prieten care locuia câteva stații mai încolo, după o singură clipă în care mi-am întors privirile de la geamul tramvaiului dincolo de care defila anodină Calea Bătrânilor - „Calea", cum aveau obiceiul să-i zică localnicii - spre a cântări cu ochi lacomi blonda sfidând cu tinerețea și frumusețea ei, când am privit din nou afară, am avut surpriza unui cartier prin care nu mai trecusem, cu blocuri în construcție și maidane desfundate, și după ce am presupus - încercând să găsesc o explicație plauzibilă a fenomenului - că voi fi luat poate tramvaiul în sens opus și voi fi mers cu el cine știe câte stații neatent, până când ieșisem din zona știută, cu toate că părea inadmisibil să fi străbătut atât de repede un traseu mai lung decât până la Bariera Veche, aproximată de simțurile mele ca un maximum posibil, când am încercat să mă reorientez întrebând pe cineva cum pot ajunge la Calea Bătrânilor, am aflat cu stupoare că, din punctul acesta al orașului ar fi trebuit să schimb două, dacă nu chiar trei mijloace de transport în comun până în Centru.

Rătăcirile în stranietatea imediatului cotidian sunt firești într-un oraș atât de mare, cu toate că de la o vreme, odată cu vârsta, ele par din ce în ce mai cu neputință din pricina

Cunoscutului care cuprinde ca într-o plasă o tot mai întinsă porțiune de realitate, fiecărui loc începând să-i revină câte un corespondent, sau mai multe, care-l determină acolo unde este și nicăieri altundeva, fiecare loc sau peisaj din context devenind un semn al cărui sens vârsta te determină să crezi că ai învățat să-l descifrezi fără dubiu.

Dar iată că totuși este posibil, încă, să mai descoperi breșe în realitatea cea mai anodină. Iată că pe strada iubitei mele din adolescență, chiar pe strada aceasta străbătută în toate sensurile de nenumărate ori în așteptarea ei, în dreptul casei pe acoperișul căreia remarcasem de atâtea și atâtea ori figurina roasă de vânturi și ploi a unui micuț călăreț de gips înălțat în scările unui cal cu frâie grosolan stilizate, călăreț cu sabia întinsă înainte, ca spre a indica unui nevăzut iureș ce-l urma, direcția dușmanului (asemeni statuetei magice din Turn, care-și îndrepta lancea într-acolo unde, la hotare, năvălea dușmanul).

Capitolul VI - Persoana alternativă

Prietenul său îl trase într-un gang dincolo de întunecimea căruia, într-o curte interioară s-a pomenit în crevasa neprevăzută din cotidian. Întorcând privirea în urmă, a întrezărit statueta de pe acoperiș, dar, privită din acest unghi schimbat, i-a surprins destăinuit o neașteptată ipostază.

Ceea ce, de afară, păruse a fi un cavaler înălțat în scări, nu era, în realitate, decât conciul unui pitic îngrozitor, al cărui phalus gigantic, în erecție se proiecta în exterior ca spre a împroșca deasupra trecătorilor de dedesubt.

Obscenitate asta, de a cărei hidoșenie se păta atât de mizerabil contextul arhitectonicii urbane, l-a determinat să se întrebe cum de lăsaseră edilii orașului blasfemia nedărâmată?

A pătruns, urmându-și prietenul, printr-o ușă cu glasvand, în imobilul din fundul curții, imobil destul de impunător, și, de aceea, cu atât mai neașteptat, din stradă trecând complet neobservat. Au urcat treptele scării foarte late, în melc. Sus, la etaj, se deschidea un hol circular, cu „cabinete” în dreptul cărora, pe canapele îmbrăcate în vinilin roșu așteptau câteva persoane cu priviri apatice.

— Stai aici nițel, i-a strâns celălalt ușor brațul deasupra cotului, înainte de a pătrunde în Camera 4.

S-a învârtit de câteva ori prin holul rotund și, constatând că e rost de așteptat, s-a hotărât să se așeze totuși. Căutând din ochi un loc, a întâlnit îndreptată către el privirea încercănată a unei tinere care îl urmărea cu oarecare încordare și, dintr-odată a realizat că nu-i era de loc străină figura ei drăgălașă, cu trăsături copilăroase și cu un abia-perceptibil zâmbet oglindit pe buzele cărnoase, zâmbet răspunzând în ochii întunecați cu un reflex formidabil de trist, incredibil de trist, înduioșător.

— Lili! a exclamat el cu surprindere. Ce-i cu tine aici?

Lili i-a făcut loc lângă ea a invitație pe canapeaua de vinilin roșu. S-a supus tăcut, urmărind cu ochii mari modificările operate de vârstă pe chipul drag. Nu putea să aibă acum mai mult de … chiar, câți ani o fi având acum? s-a întrebat, rememorând epoca lor comună, adunând cât trecuse - și și-a dat seama că nu putea să aibă mai mult de douăzeci și unu de ani, hai să zicem, maximum, douăzeci și doi, fiindcă ATUNCI avusese paisprezece, își amintea precis: paisprezece. Mulți ani mai târziu, Didina avea să-i povestească, râzând, conjunctura în care o cunoscuse într-o vacanță la mare, unde Lili venise pur și simplu să scape de feciorie, plângându-se „fetelor” că nu mai suportă, că

are nevoie de un bărbat și, spunea Didina (ca o „femeie cu experiență” ce se dădea - măre Doamne, la cei douăzeci și patru de ani ai ei de-atunci - abia terminase facultatea) - asta este oarecum firesc, de la o anumită vârstă încolo, numai că mi se pare scârbos, zicea ea, să vii la mare special să te... iaca-așa: oricum, cu oricine - fiindcă făcutul de dragoste nu este un gest ca oricare altul, nu suntem animale! Cum duci vaca la taur când intră în călduri! Ții și tu cont de sentimente, mai ales când ești la cea mai romantică vârstă dintre toate, mai ales când o faci pentru prima dată și, nu? prima dată ar trebui să fie o sărbătoare, o sărbătoare de neuitat! Și el a întrebat-o pe Didina dacă Lili, până la urmă făcuse sau nu dragoste în vacanța aceea, fiindcă efuziunile patetice ale ei îl tulburau și nu reușea să ducă ideile până la capăt, pentru a pricepe ce rol jucase el în tragedia care putea presupune că se desfășurase atunci, la mare - fiindcă jucase un rol important, asta era cert - un rol cu explozie întârziată, ca aproape toate rolurile jucate de el în lumea asta în care își făcuse un insuportabil obicei din a pierde trenurile - gara în care poposise era pentru el o fundătură, nu fiindcă n-ar fi trecut nimic pe acolo și nici din pricină c-ar fi trecut prea repede și el nu s-ar fi putut urca - nu: trenurile opreau, vagoanele goale îl invitau, numai că el citea indicatoarele de traseu - le citea NEAPĂRAT, le aprofunda, le confrunta cu mersul trenurilor și cu orarul oficial, supraveghea circumspect dacă totul corespunde întru totul, însă chiar și atunci când totul părea absolut în regulă, când să se urce, dacă apărea cine știe ce aiurit și-i spune, ăla un mișto, că: „vezi, domne, că ăsta merge în altă parte decât scrie acolo!” el, chiar dacă îi garantau ulterior și șeful de gară și toți feroviarii și conductorul și oricine - că „nu-i adevărat ce-a zis ăla” - el tot refuza să se lase „păcălit”, zicea el, și aștepta cu încăpățânare alt tren, mai „sigur” - și, bineînțeles că, până la urmă, trenul pleca, iar el rămânea tot aici, fiindcă în

gara aceea trenurile treceau pe lângă el și el nu le lua, chiar dacă, prin nedecizia sa le pricinuia mari întârzieri.

La paisprezece ani, Lili fusese un tren ratat din pricina unui incident aparent nesemnificativ, din vina ei, sau din confuzie, sau dintr-o mișcare subtilă a unuia dintre acarii vieții sale. Iar atunci când Didina îi spusese că da, Lili se încurcase cu un tip trecut chiar și de a doua tinerețe, fata dispărând cu el într-o escapadă nocturnă din care se întorsese veselă și „relaxată”, pentru a-și povesti în gura mare și plină de o cinică fervoare lipsita-i de glorie „primă aventură” - el și-a dat seama că, da! că era implicat fără scuze în afacere, și că Didina a făcut, fără să intuiască măcar o secundă asta, cel mai greșit pas pe care l-ar fi putut face în viața ei față de el povestindu-i - povestind de față cu el - istorisirea aceea, cu termenii pe care-i folosise în relatarea ei și cu aprecierile respective, fiindcă din momentul acela își făcuse din el un dușman neîmpăcat, înaintea căruia mai și făcuse gafa de a se fi „dezbrăcat” până la cea mai deplină nuditate de caracter, expunându-și vederii dedesubturile adevăratei sale fețe, pe care poate nu și-o arătase nici sieși, cu toate micimile, defectele și meschinăriile care o caracterizau, și de care el, de-acum înainte, se putea sluji pentru a o răni atunci când avea să considere el că e cazul: prin Didina Lili și prin Lili Didina i se dezvăluiseră dintr-o dată, într-o perspectivă de o profunzime fără seamăn, și le-a văzut pe amândouă, ca sub un microscop teribil, cu toate detaliile lor, spre incurabila lui sfârtecare îndurerată și spre încremenirea înghețată pe veci a inimii sale de neînduplecat.

O cunoscuse pe Lili într-un îndepărtat sfârșit de vară în care iubita lui Antoinette, după ce-i jucase renghiul de a-l lăsa la ușă s-o aștepte să-și ia actele spre a se duce să se căsătorească... nu mai revenise, supunându-se docilă la primul cuvânt al tatălui ei, un singur cuvânt al **autorității centrale** fiind suficient pentru a anula toate jurămintele

dintre ei. După împăcarea suspicioasă care urmase trădării aceleia, răspunzând celei de-a doua cereri în căsătorie pe care i-o adresase prin vestea enunțată plat că, da, acceptă, rămânând să mai discute ei problema asta și amănuntele **după** întoarcerea ei din vizita proiectată de Familie în provincie, vreo zece zile, la niște rude îndepărtate - vizită în care avea să se ducă singură, fără părinții ce păreau, astfel, să-l sfideze, fiindcă de la incidentul în urma căruia aflase adevăratul caracter al relațiilor dintre el și fiica lor, baraseră cu mult sârg orice posibilitate de întâlnire între ei de teama „Ispitei” - și iată că acum o trimiteau, fără nici un control... matur, pe tânăra domnișoară într-o ciudată excursie într-un oraș străin și îndepărtat, parcă special spre a o expune „ispitelor” trupești și sufletești, de vreme ce provincialii „verișori”, proaspeți studenți în sfârșitul acela de vară, organizau, într-o disperare, „baluri”: o fiestă fără de sfârșit la care verișoara din Capitală participa cu statut de proaspătă văduvă veselă; drept pentru care își și spusese la plecare „să-și facă de cap”, fiindcă și el avea de gând să-și dea toată silința să nu piardă vremea inutil în despărțirea lor, în care nu se credea a avea vreun amestec, și dacă, până atunci, se simțise legat prin diverse îngrădiri de reminiscențe de morală „mic-burgheză” (cum ar fi categorisit-o romanticii revoluționari), decizia și gestul ei neașteptate îl dezlegau și îl eliberau necondiționat - astfel încât **a luat-o tare** încă din prima seară de libertate, acceptând imediat invitația câtorva prieteni și prietene la un „ceai”, unde, după un singur dans cu cea pe care pusese ochii drept cea mai previzibil abordabilă tipă, m-am grăbit să o invit, fără a mai lungi pelteaua cu complicații interpretative, până acasă „să bem ceva între patru ochi” și să-i citesc poezii. Fata, o roșcovană din Nord, a cedat imediat, fără fasoane, și doar acasă, când am început să mă dezbrac direct și fără prologuri, s-a simțit datoare să se sfiască nițel, dar nu cu cine știe ce convingere, fiindcă eu,

fără a mă întrerupe din dezbrăcat, i-am garantat că o consider și mă consider destul de mari și bine dezvoltați cât să nu fie nevoie să ne mai ascundem după degete, și că Nu! să fie liniștită, nu cred deloc despre ea că e „vreuna din alea” - nu cred nimic despre ea, sunt un sceptic și m-am antrenat și deprins să practic **suspendarea judecății** prin cele cinci moduri recomandate de Sextus Empiricus și prin cele șapte recomandate de Pirron - nu cred nimic despre nimeni - dar că am invitat-o, și ea a acceptat să vină, ca „să-i citesc poezii”, nu? Pe de altă parte fiind evident că, mai devreme sau mai târziu, vom ajunge, inevitabil, și la făcutul de dragoste: o plăceam și mă plăcea, o doream și mă dorea, așa că hai să le facem pe toate cum trebuie: adică nici să-i citesc versuri fără ecou - câtă vreme amândoi nu ne vom gândi la altceva decât la - fiindcă versurile nu se pot recepționa când te mănâncă; pentru versuri e nevoie de o stare specială, de relaxare, de sațietate și lipsă de tensiuni interioare perturbatoare, de încântare și „vrajă” (ce-ți spune cuvântul **contemplatio**?): o să-i citesc și versuri, după aceea, fiindcă și dragostea trebuie făcută când e fierbinte, iar nu după câteva ore de echilibristică intelectuală, când atmosfera spiritualizată excesiv te face să-ți fie târșeală să întrebi unde e veceul, și poezia trebuie... (Așa! Hai, vino lângă mine!) să fie citită în condiții... ci, hai, vino odată!

Studentă roșcovană din Nord a râs de felul lui surprinzător de franc și frust de a se manifesta, habar neavând că făcea una dintre rarele excepții ale vieții lui, de felul său fiind, cum îl caracteriza mai târziu inginerul șef de la Institut, un tip contorsionat și crispat, complexat, sau, poate, complex, și sofisticat, de nu știi niciodată de unde să-l apuci și cum o să reacționeze în clipa următoare. Dar poate că era și așa cum pretindea inginerul șef că e, dar și așa cum se purtase cu fata aceea, care avea să le împuie capul - începând de a doua zi - tuturor cunoscuților

comuni, că el ar fi fost cel mai grozav tip pe care-l cunoscuse în viața ei, un geniu, un adevărat geniu!

Poate că sunt, în fel și chip, poate că sunt în toate felurile posibile, și poate că nu sunt în nici un fel: nenumărate măști turnate peste un **interior gol**, absolut pustiu, ca un sanctuar al unei Absențe fără de sfârșit.

Către ora două din noapte, ușor chercheliți, mirosind a împăcare sexuală și a veselie ușor tristă, aveam să ne întoarcem, mândri și nițel blazați într-o superioritate zâmbindu-și în-de-sine, sătulă - că avuseserăm curajul și puterea să începem cu ceea ce ăilalți abia dacă aveau să termine, spre invidia și consternarea lor. Ne-am întors la „ceaiul” intrat între timp într-o bolnăvicioasă stare de apatie - la care duce inevitabil succedaneul de amor sublimat în dănțuire, sub perdeaua perfidă a ipocriziei bunelor maniere disimulând patimile dorințelor neexprimate. Am intrat, sclipitori și satisfăcuți, peste adunarea epuizată, extenuată de eroziunea interioară ascunsă cu decență. Am năvălit peste ei aducându-le un aer de libertate de care ceilalți se lepădaseră cu pudoare, dar și cu lăuntrică invidie. Am revenit, dezinhibați și fățiși, și sinceri, mână în mână, îmbujorați, nebuni și superbi, unduindu-ne în alipiri insinuante contururile șoldurilor și piepturilor. Eram demențial de tineri și nesupuși, eram diabolic de puri și întinați, eram nebuni și frumoși, conștienți de nebunia și de frumusețea noastră irepetabile, și Goldstein l-a înjurat elogiator printre dinți, zâmbindu-i încântat și întinzându-i un pahar de băutură tare.

— Ce-i cu momâiele astea? îl întrebase el, arătând din cap către leșinații tolăniți care prin paturi, care prăbușiți pe la mese, cu măști decente de sub care îi urmăreau, chiorâș, pe sub sprâncene.

Eram tineri și frumoși, pentru atât de puțină vreme tineri și frumoși și năvalnici, flăcări izbucnind unul către altul într-un nestăvilit elan, pe care nici fetițele acelea

roase mizerabil de refulatele lor dorințe neexprimate întru euforii fracturate de dans, nici flăcăii aceia mușcați de lingoarea coșurilor lor adolescentine, nici împotmoliții în mâlul vieții: „bătrânii”, doar cu câțiva ani mai mari decât noi dar deja **înfipți** (implantați) de viață în pozițiile lor cu statut cert social - nu ne puteau, niciunii dintre ei, imita; nu ne puteau decât, cel mult, intui și invidia, dar nici măcar înțelege și simții ca lumea, fiindcă flacăra din noi nu mai era nici juvenila mâncărime de nestăpânit, nici blazarea înfrângerilor vârstelor hieratice, ci FORȚA uriașă, zdrobitoare, a primei maturități, a libertății fără compromisuri, a acceptării reciproc nefățarnice a primei tinere maturități

Era evident, și pentru noi și pentru toată lumea, că, superbi și de neînfrânt în clipă, erau, totuși, niște efemeride, că se vor prăpădi și pierde și veșteji înfiorător de repede, și că nici până acum nu mai fuseseră, nici unul dintre ei, astfel, fiindcă nu puteai arde astfel fără să te consumi într-o clipă - când o asemenea ardere nu putea dura decât extrem de puțin, însă umplând ochii de lumină și bucurie năucitoare, de neuitat - și că nici nu vor mai fi vreodată astfel. El, Goldstein și roșcovana din Nord se desprindeau ca un basorelief din contextul cenușiu și tern care-i înconjura - ei trei, de o vârstă și de o condiție spirituală, de un suflet și de un elan, și deci nu trebuie să mire pe nimeni că o fetiță de paisprezece ani, venită la „primul ei ceai” a fost, probabil, pur și simplu orbită de strălucirea aceea mai presus de fire, de strălucirea pe care o răspândeau ei împrejur, de faptul că fusese, și el, unul dintre cei trei divini cu care ea se întâlnise întâmplător la banchetul unde ei pogorâseră din cerul lor de stele într-o cavalcadă bachică menită să stârnească printre cei de jos o mistică adorație.

Eram frumos și nebun. Vorbele mele se legau în tâlcuri adânci, de dincolo de fire. Eram prinț moștenitor în strai

de mire la sărbătoarea cenușii. Fața mea strălucea ca soarele adâncurilor. Ochii mei erau fântâni în care fete ca ea să se prăbușească de la cea dintâi privire. Buzele mele de sânge proferau ispite carnale cum nici visele zorilor nu pot oferi. Alăturea de convoiul tăcut de umbre înlănțuite de convenții - eram un duh eretic, biruitor prin sine, o Revoluție călcând fără regret peste hoitul unor Vechi Lumi. Un Învingător pe care Zeii nu erau invidioși, fiindcă îl îndrăgeau ca pe un mesager vizibil al Lor, nu trufaș, ci măreț - în numele Lor.

Strângându-se cu sfială la pieptul lui, la cei paisprezece ani ai ei, Lili s-a „contaminat” de la el, dacă nu „odată pentru totdeauna” măcar „odată pentru foarte multă vreme” de boala aceea fără nume, de arderea aceea neliniștită, de libertatea aceea fără frâu, de strălucirea demențială

și, deschizându-i-se ochii, a orbit.

Iar el a descoperit-o, dintr-o dată, uluit, în brațele lui, oferindu-i-se fără rețineri. Venise și-l invitase, ea, el acceptând din inerție - și se pomenise cu ea de gât, așa cum nu mai ținuse și nu avea să mai țină niciodată pe nimeni.

Avea paisprezece ani, era frumoasă cum numai o fată frumoasă poate fi frumoasă la paisprezece ani. Avea forme rotunde, înnebunitoare, buze senzuale, și i se dăruia necondiționat, fără ca el să fi schițat nici un gest către ea, fermecată de Mine.

Zurlia de Lili! Orice bărbat își dorește, în sufletul lui cel mai intim (în cele șapte suflete Po ale sale, sau în celelalte trei…) o astfel de fecioară capie (nostalgie Vitală) care să se înnebunească după el de la prima vedere, arhetipal, care să aibă, ea singură, întreaga inițiativă (Sulamita), care să cășune pe el și să nu-l mai lase, înlănțuindu-l, care să treacă neoprită de nimic peste orice stavilă s-ar ridica între ei, prăbușindu-l… Iar dacă o găsește vreodată, dacă

are „norocul” (favoarea Zeilor) de a o întâlni vreodată, dacă are vreodată impresia că a întâlnit-o, așa cum i se întâmplase lui, dacă o Lili, un crin de paisprezece ani, neînchipuit de frumoasă și diafană, îi sare în brațe, i se atârnă de gât, i se lipește de piept - ei bine, atunci... bărbatul acela ratează trenul, ca un idiot! El, cel puțin așa pățise.

Primul gând care-i trecuse prin minte fusese că oița asta în călduri tăbărâse pe el absolut întâmplător, fiindcă se aflase în traseul ei atunci când se ridicase în picioare de pe scaun cu gândul să danseze cu cineva. Dacă „pe direcție” s-ar fi găsit atunci Goldstein, ea ar fi fost acum în brațele lui. Aceeași ea din brațele lui, în modul cel mai eminescian cu putință, s-ar fi aflat acum în brațele celuilalt. „Amour: C’etait le premiere venu”. (Claudel). Ea, din interiorul ei, n-ar fi remarcat **esențiala deosebire**. Ce mi-e unul, ce mi-e altul, ce mi-ar fi fost tânărul de alături cu buburuze liliachii pe obrajii congestionați?

Gândul acesta a fost menit să-l **trezească** - i s-a părut lui - ca un duș scoțian. Și vreme de zile și zile după aceea paraliza, făcut ghem în sinea lui, hirsut, până „să se convingă” - credea el - că ea-l distingea într-un fel sau altul de ceilalți masculi din Univers, că-l iubea chiar pe el, că mă vedea chiar pe Mine, cel din fața ei, și că nu-i era deloc totuna dacă era în brațele lui, sau în cele ale lui Goldstein, care, și el, era „superb” - dar acolo, la el, iar superbia lor (comună în „superbie”) nu era, defel, un criteriu suficient pentru a se declara el mulțumit în cazul unei eventuale confuzii. El era el, celălalt era celălalt, eu eram eu - și nici un argument nu l-ar fi determinat să ierte cuiva amalgamarea - nici măcar faptul că eram nedespărțiți prieteni, încă din copilărie.

Dar „s-a vădit” că Lili îl iubea chiar pe el și numai pe el, și avea să se convingă de aceasta după ce, rând pe rând, categoric, fata avea să refuze avansurile tuturor celorlalți

„prieteni” ai lui. Ea era a lui și pentru el, dar pentru nimeni altcineva. Cu totul și cu totul însă nu a fost „sigur” că era chiar așa, decât **după** ce Didina i-a povestit „aventura” de la mare, evidențiind în ochii lui un amănunt insesizabil pentru altcineva: că Lili nu alesese, atunci când TREBUISE să facă dragoste, nemaiputând să-l aștepte (și că **îl așteptase**, Dumnezeule mare, câțiva ani buni!), el rămânând în inima ei rănită Alesul.

De aceea fusese zdrobit și șocat. De ceea, din momentul respectiv, Didina a avut în el un dușman neîmpăcat. Ceea ce refuzase să primească de la Lili nu avea să-i mai ofere și nu putea să-i mai ofere nimeni, niciodată pe lume. Și asta era, probabil, una dintre pierderile irecuperabile din viața lui. O mare pierdere.

— Sunt aproape căsătorit, îi șoptise feței la ureche, ca un avertisment capabil să spulbere vraja acelui dans sacru al dăruirii.

Dar Lili îi zâmbise imperceptibil, și nu se schimbase nimic în oferta ei nebunească. Îl accepta ca atare, și această acceptare necondiționată valorează în ochii unui bărbat mai mult decât o viață întreagă alături de o femeie castă dar geloasă, fiindcă femeile caste dar geloase nu dau dovadă decât că se iubesc foarte tare pe ele însele îndrăgostite cast de cineva. Amantele, înaintea Iubirii, ar trebui să fie, poate, mult mai presus de soții, fiindcă acestea cunosc adevăratul chip și condiția dependentă a bărbatului iubit, și îl acceptă ca atare, pe câtă vreme soțiile, dacă „se află” că bărbatul e „infidel”, arareori se comportă conform preceptelor enunțate de Pavel în Corinteni, cel mai adesea fiind mai degrabă predispuse să renunțe la (să se scape de) soțul trădător, decât să-l tolereze - dar, în cel mai bun caz, nu se pot stăpâni, totuși, să nu-i reproșeze acestuia Iubirea magdalenică, iubire care, trecând peste egoismul meschin, se vădește mai profundă și mai măgulitor altruistă decât poate oferi

posesiunea „morală” a matrimoniului - monogamia rituală ascunde, din păcate, mai multă iubire de sine decât s-ar putea crede la prima vedere.

16. Încă din dimineața următoare, în prima lor dimineață, Lili insistase să o conducă până acasă, cu intenția declarată de „a-l prezenta” părinților ei. Ajunși în fața blocului, îl rugase, doar, să aștepte jos, în hol, câteva minute. Locuia pe Platforma Industrială, vizavi de Parcuri.

Înlăcrimat de oboseală și de soarele dimineții, rămas singur, pufnise în râs de aiurelile astea de fecioară năbădăioasă de paisprezece ani, la gândul cum o să-i scoată ai ei gărgăunii din cap cu câteva palme la fund, el punându-și întrebarea chiar ce o mai fi așteptând acolo de nu pleca imediat acasă să se culce, îmbătat încă de izul roșcovanei de care se simțea impregnat ca un monstruos burete sexual - când iată că Lili apare vioaie și fără contuzii vizibile, cum se aștepta el, poftindu-l sus - chestie neprevăzută care l-a deșteptat brusc din toropeală cu sentimentul unei capcane țesute din urzeală de paing.

A opus o vagă rezistență: „cum să dau buzna așa peste ai tăi, la ora asta? în ce calitate?”, deși era curios peste poate să vadă și el cam ce fel de oameni puteau fi ăia de tolerau fiicei de paișpe ani vizite de bărbați la ore atât de nepotrivite fără să se impacienteze.

Lili i-a răspuns cu un firesc și dezarmant: „în calitate de **bărbatul de care m-am îndrăgostit astă-noapte fără speranță și fără scăpare**”.

— Așa le-ai spus și alor tăi? a întrebat-o el, și ea i-a răspuns că da, drept pentru care chiar că simțit o dorință de neînfrânt de a merge sus să-i cunoască pe oamenii aceia, propulsat de curiozitatea de a vedea reacția unor părinți de copilă plecată de cu seară la primul ei „ceai”, de la care se întoarce în zori cu „bărbatul de care s-a îndrăgostit fără speranță și fără scăpare”.

A urmat-o. A pătruns, cu ochii mari și simțurile la pândă, într-un apartament de două camere. Nu îl aștepta nimeni cu făcălețul după ușă, așa cum presupusese el. Tatăl plecase la servici, iar mama spăla niște scutece într-o copăiță.

A reprezentat o surpriză destul de tonifiantă pentru el să constate, după experiențele anterioare deosebit de traumatice trăite cu părinții Antoinettei, căreia îi ceruse mâna de două ori, și care îl trataseră ca pe ceva sub-uman, ca pe un fel de animal curios, dacă nu chiar ca pe un obiect malefic - că, prin contrast, mama fetei ăsteia de paisprezece ani, deci cu mai bine de cinci ani mai mică decât Antoinette care era, până și din punct de vedere legal, femeie în toată firea, și, deci, în legitimitatea unor relații firești cu un bărbat, el neavând nici un motiv întemeiat pentru care să simtă complexe față de oricare tânăr de vârsta lui, cu toate că familia directorială de presă („presari”) a Antoinettei nu părea dispusă a împărtăși o opinie similară, determinându-l să se întrebe (retoric) dacă oamenii aceia, a căror odraslă „o ceruse” cu toată seriozitatea, nu-i considerau bărbați (demni de mâna fiicei lor) decât pe posesorii de mașini proprietate, vile cu piscine și conturi respectabile în bănci?

Prin felul în care îl primea, în dimineața aceea, mama fetei ăsteia de paisprezece ani îi salutase reintrarea în rândul oamenilor, recunoscându-i statutul firesc și proprietățile cu care fusese dăruit de natură și societate, și cu care ne considerăm, toți, prin definiție, a avea acces la sentimente: oameni comportându-se uman și întâmpinați cu un comportament ca atare.

Mama crinișorului de paișpe ani și-a strâns halatul de casă la piept și s-a scuzat că o găsește așa: tocmai spăla scutece pentru surioara mai mică a proaspetei lui „amante” minore. Și când Lili s-a dus să se schimbe în camera alăturată, femeia și-a ridicat ochii din ligheanul

plin de petice rozișoare clăbucind, și i-a șoptit că da, era într-adevăr un bărbat teribil de frumos, capabil să stârnească pasiuni mistuitoare în sufletul unei fete de paisprezece ani, dar că să țină cont de vârsta ei - e încă un copil! - și să nu o facă să sufere inutil, să se poarte frumos cu ea - după care se aplecase din nou asupra ligheanului, parcă îndârjită de cele spuse.

Nu a simțit nici un resentiment că femeia îl întimpinase atât de puțin protocolar. După moartea bunicului, bunica, pauperă, o crescuse pe maică-sa din această nobilă meserie. Dacă regii Franței învățau dulgherie și împărații Austriei lăcătușerie, el le-ar fi recomandat reginelor, cu căldură, practica spălatului rufelor în familie. O femeie spălând rufele unui copil, în miros de săpun, sau o femeie calcând - ar fi putut reprezenta (sub formă de frescă, într-o piramidă sau pe o stelă funerară, de exemplu) una dintre cele mai emoționante și înălțătoare ipostaze ale sexului: icoană a Preacuratei. Și-ar fi putut-o imagina cu ușurință pe Rosa Rosarum în această postură luminoasă, în vreme ce i-ar fi fost destul de greu să și-o închipuie pe Împărăteasa Lumilor în întruparea ei betleemică în rol de amfitrioană scorțoasă mic-burgheză, cu „pretenții și ifose” de Casă Mare („mai degrabă va trece o cămilă prin urechile acului”…). Și era convins că până și Domnului Nostru i-ar fi plăcut, mai iute o atare imagine umanizată în divin. În antiteză cu „Spălătoreasa” lui Degas - Icoana Spălătoresei.

În zilele care au urmat, Lili rămăsese nedezlipită de el. Sau, mai exact, abia-abia dacă mai reușea să scape de ea câteva ore, folosite cu spor pentru a se întâlni cu nordista roșcovană, care însă, când el avea să-i comunice că era de așteptat să se căsătorească spre sfârșitul săptămânii următoare, s-a retras, discretă, fără comentarii, lăsându-i la despărțire doar un sărut fierbinte de adio, cu buzele

mușcate până la sânge, și un regret tainic după tehnicile și tacticile contorsioniste ale unei savuroase senzualități extrem de originale (poate de inspirație extrem-asiatică).

S-a mai întâlnit, iar, de alte câteva ori, cu o iubire mai veche, rămasă în urmă de când cu gândurile serioase de însurătoare.

Dar, în principiu, Lili îl împiedicase să-și facă de cap, așa cum o amenințase pe Antoinette. Cele două săptămâni de „libertate” și le petrecuse mai mult sub steaua idilei cu fecioara de paisprezece ani, „care mi-a îmbolnăvit de icter bej cu buline de ciudă pe toți prietenii și cunoscuții ce-mi așteptau cu un oarecare zâmbet înveninat în colțurile buzelor apropiata căsătorie: dobitocul se însoară!”

Ei bine, Lili părea să le răstoarne acestora în mod neprevăzut toate speranțele de amuzament copios pe seama lui, încă de la tulburătoarea ei apariție făcând toate pronosticurile cu privire la evoluția lui ulterioară și mai imprevizibile și nesigure decât erau în mod obișnuit orice fel de supoziții anticipative vizavi de reacțiile lui ulterioare.

Dar câte năzbâtii cu neputință de admis și crezut nu l-au legat de Lili, în zilele acelea ciudate? Unde-ai fost până acum? o întreba. De ce-ai apărut tocmai acum în viața mea? Pe unde-ai hoinărit și te-ai ascuns?

A „corupt-o”, dându-i să fumeze prima țigară din viața ei. A „matolit-o”, și s-au dus așa, pe trei cărări, la un vechi prieten al lui - bolnav de o morgă teribilă de „băiat de familie”... - așa, cam de la nivel de ministru în sus. Acolo, agasat de sughițurile fetei, îi spusese, la un moment dat, că mai bine și-ar băga capu-n sobă până-i trece. Și ei atât i-a trebuit: a și pătruns, până la umeri, în gura sobei din cameră, și s-a încăpățânat să rămână înfiptă acolo, fiind imposibil să mai fie extrasă, chiar și cu ajutorul importantei familii chemată-n ajutor - secvență la care ministreasa a pus și ea mâna, să tragă „bietul copil” de picioare - disperați că se sufocă - spre amuzamentul lui,

exagerat în asemenea hal că până la urmă îl apucase sughițul și pe el.

Desigur, după bâlciul acela îi devenise cu neputință să mai calce în casa oamenilor de bine, simpatici și cumsecade, dar, ca să fim sinceri, n-a prea regretat pierderea, considerând-o pe deplin compensată de porția aceea de râs homeric.

Zi de zi s-a sărutat cu Lili ore în șir până când biata de ea își pierdea răsuflarea. Au conversat - cu ideile istețe emise special pentru ea putând comite un adevărat tratat... sapiențial, în vreme ce cu metaforele și imaginile poetice cu care o învăluise ar fi putut umbri gloria ultimilor douăzeci de mari poeți (de pe lista de intrare în Uniunea Scriitorilor) - adunați movilă, ca la rugby. Fiindcă pe cât de inhibantă era pentru spiritul meu artistic Antoinette, pe atât de stimulantă și incitantă la prolix era Lili.

În câteva nopți a rămas la el - fiindcă atunci când nu-i putuse argumenta concret darea afară pe temeinicul motiv al întâlnirilor amoroase, Lili refuza categoric să plece, rezolvând (în mod paradoxal pentru el) eterna problemă teribilă a fetelor: „nu mă lasă părinții”, cu un simplu telefon: „Mamă nu vin în noaptea asta”, după care închidea fără drept de apel și fără alte comentarii inutile, să rămână la el să citească poezii împreună. De altfel Lili era singurul lui auditoriu propriu-zis, fiindcă, în principiu, creațiile lui poetice erau capabile să pună pe fugă armate întregi de „prieteni” binevoitori sau amante turbate de amor: numai ce scotea el **poeziile**, și se făcea pustiu și liniște împrejur cale de mile și mile (de la adjectiv, nu de la substantiv).

Când oboseala ne împăienjenea imaginea despre lume, venea vremea alinturilor și dezmierdărilor, când se sărutau și se pipăiau ca disperații, pentru ca, la sfârșit, să se dezbrace fără pudoare spre a ne bucura ochii de paradisiacă goliciune. Împlinirea ei perfectă îmi incinta și îmi înălța sufletul mai presus de orice capodoperă antică

sau renascentistă. Și eu ca și ea ne cufundam într-un contemplationes de fraticelli medievali ai amorului imaculat - și atunci am reușit să înțeleg pe deplin cultul grecilor pentru Korre - fiindcă trupul fetelor frumoase este în măsură să fericească simțul estetic cu o inegalabilă încântare a perfecțiunii.

Desigur, aș minți pretinzând că jocul ăsta cu focul era lipsit chiar de orice fel de risc, deși avea el grijă să se răzbune amarnic înainte și după, fie pe roșcovană, fie pe vechiul amor bucurându-se de absența favoritei principale, însă ori de câte ori fusese pe cale să treacă la fapte mari sub inspirația muzei sale minore, dădea fuga la baie și-și trăgea nemilos un duș cu apă rece, sau făcea exerciții fizice, până-i trecea orice elan (pro)creativ, torturat mereu de gândul că „e prea mică”! nu are decât paisprezece ani! ceea ce, chiar dacă ar fi lăsat la o parte umbra amenințătoare a gratiilor, era totuși prea puțin (credea el), rememorând vorbele pline de înțelegere ale mamei ei rugându-l, omenește, să nu-și bată joc de fată, fiindcă puștoaica îl iubea foarte mult - să nu o facă să sufere! - cu toate că nici atunci, nici acum, nu am fost și nu sunt foarte sigur dacă nu am făcut-o să sufere tocmai procedând așa cum am procedat, bătându-mi joc, ca imbecilul - și poate chiar împotriva tuturor așteptărilor mamei ei - și de ea, și de mine, și de tinerețile noastre.

Nu știu. Ce e cert este că nu am „pângărit-o” în nici un fel, cu nici un gest - jur! (ba nu jura!) - am fost nebuni și puri, ca doi eretici medievali ai Iubirii Pure - și dacă nu ne-am întinat dragostea așa cum se face, fiindcă eu (nici o clipă ea, ci numai eu) am considerat-o încă prea imatură pentru asta - apăi nici nu ne-am pretat la alte porcării, fiindcă nu atât teama de urmări stătea între noi, cât mai ales respectul meu pentru imaculare - care mă determina iarna să evit să profanez albul diafan al zăpezii și să sufăr ca de un mare ultragiu când urme nesimțitoare de bocanci

dezvirginau acoperământul fără de prihană al gineceului cu care Cerul ajuta mocirla să se întoarcă la dezinvoltura etern pierdută a Începuturilor. Oare Freud o fi pomenit în vreuna din scrierile lui de Complexul Inorogului? Fiindcă, în naivitatea mea, nu am considerat afectată în nici un fel inocența **fetei**, ne-atingând-o nici cu gest, nici prin vorbă, când mă pomeneam cu ea dând buzna peste mine, la numai puține minute după plecarea **femeilor** cu care mă tăvăleam. Ea se cuibărea acolo, lângă mine, să se îmbăieze la pieptul meu de efluviile aromate de senzual rămase în urma delirului celor ce o înlocuiau fizic - dar ea era Ideea a ceea ce ele erau trupuri și sâni, sex și glandă, răsuflare precipitată și geamăt păgân, bachanală și satir. Prin apropierea ei mă re-purificam și distilam. Și aproape că aș fi în stare să jur că nici ea nu simțea, nu putea simți asemeni celorlalte - **femeilor** cu simț vulgar și triviale impulsuri carnale - căci ea era Ideea, și doar în idee se împlinea cu ea cea mai sublimă și deplină Unire: întru spirit.

Avea paisprezece ani, Dumnezeule mare! Avea paisprezece ani, și port suspiciunea că numai o fată de paisprezece ani a putut inspira misticii ideea de înger.

18. După aceea Antoinette s-a întors din turistica ei călătorie anapoda. Glacială și înaltă ca mereu, puritană și intușabilă, așa cum se pretindea și voia a fi - poate falsă, poate ipocrită - dar de o falsitate atât de perfectă încât el nu a fost niciodată capabil să o dovedească, și nu ar fi putut cunoaște adevărata interpretare a măștii ei perfide decât dacă ea și-ar fi recunoscut-o, ori ea nu și-a recunoscut-o niciodată.

Privind cu indiferență și distanță mărturia păcatelor lui (exagerate ostentativ), i-a răspuns cu moneda mândră și ofensatoare a fidelității ei mic-burgheze („filistine” - cum ar fi zis „părinții dogmei”).

Efuziunilor sentimentale cu care a întâmpinat-o Lili, deprinsă cu plictiseala de pe lângă celelalte prietene ale mele de până atunci, care o tolerau cu binevoitoare deschidere de la prima încercare de apropiere schițată de ea, le-a răspuns cu un scut de gheață, impenetrabil, de care s-au izbit și s-au frânt ca niște trestii veștede.

— Ce frumoasă e! Ce rece! Și ce rea! mi-a șoptit Lili.

Două zile mai târziu avea să primească, în modul cel mai neplăcut cu putință, vestea că trebuia să facă, neapărat, un drum în provincie. În seara de dinaintea plecării, Antoinette i-a dat telefon cerându-i cu nemiloasă neînclinare să-i „transmită prietenei lui, Lili” să nu o mai „deranjeze” cu propuneri îndoielnice de petrecere a timpului în perioada lipsei lui, fiindcă, să-i transmită din partea ei, că „e prea mică să poată trage sfori în treburi din astea”.

— Cum adică? Nu am înțeles nimic! o întrebase el nedumerit, și Antoinette îi explicase că „puștoaica aia obraznică” o invitase la un „ceai” care urma să aibă loc în lipsa lui. „Să mergem singure, să ne facem de cap!” îi propusese Lili Antoinettei, care, totuși, îl lăsase în părăsire - de bună voie și nesilită de nimeni - douăsprezece zile - și nu-și mai făcuse nici un proces de conștiință din asta, ducându-se pe acolo pe unde fusese, și la „ceaiuri”, și la „bairamuri”, și la „chermeze”.

Ideea pură din mintea lui nu s-a deșirat așa ușor. A interpretat „vestea tristă” în două variante posibile: 1) că Antonette, **femeie** geloasă, încerca să o ponegrească pe **fată**, insinuând propunerii ei o perversă ipocrizie intolerabilă, într-o încercare de discreditare a favoritei spre a o elimina din „competiție” în mod neloial, tertip copilăresc, dar necinstit, vădind tot atâta egoism gelos cât și cealaltă, numai că, în cazul fetei disimulat periculos, în vreme ce la Antoinette era expus fățiș (ori, sub masca falsității, el nu avea de unde să știe dacă nu colcăia chiar

mai multă răutate decât expunea ostentativ femeia).

sau 2) Lili încerca, realmente, să-și „dovedească” rivala printr-o **demascare** nedemnă de dragostea lui.

În ambele cazuri gestul ei nu era **fair**, și a luat telefonul să o întrebe dacă procedase, într-adevăr, așa, sau nu, ca să știe cum să ia el lucrurile.

Lili îi confirmase fără ezitare „jalba” celeilalte.

— Să nu mai faci niciodată una ca asta, dacă vrei să mai avem ce discuta! izbucnise el iritat, trântindu-i telefonul.

În clipa în care a închis - poate că din pricina loviturii - s-a produs o defecțiune din centrală, sau altceva, și a început instantaneu să sune. Ar fi fost cu neputință ca fata să fi format atât de repede numărul - și totuși speranța într-o asemenea „promptitudine” l-a împins să ridice receptorul din furcă aproape cu bucurie.

Dar nu era Lili. Din receptor s-a stârnit mai întâi UN MURMUR CONFUZ, DIN CE ÎN CE MAI AGRESIV, CA O CEARTĂ INDESCIFRABILĂ, PE ZECI DE VOCI NEARTICULATE, URCÂND DIN CE ÎN CE MAI PUTERNICE, PÂNĂ CÂND S-AU PRĂBUȘIT PESTE EL, ÎNTR-UN MUGET AMENINȚĂTOR, CA AL MĂRII ÎN FURTUNĂ.

A închis speriat aparatul. Apoi a format numărul la Lili și a întrebat-o dacă îl sunase ea.

— Nu, i-a răspuns fata. De ce?

— Dar ce făceai?

— Citeam o carte. De ce?

S-a simțit podidit de o indignare cruntă. Se așteptase poate ca ea să se frământe, să mediteze asupra celor spuse de el, îngrijorată - ca o dovadă că o preocupa amenințarea lui, că îi pare rău, ceva. Și, când colo, ea citea o carte! I se brehănea ei de el!

Și-a dat seama că gestul ei era mult mai grav decât i se păruse lui la început. Că era, din partea ei, o sfidare grosolană la adresa legilor, nescrise și nepomenite

vreodată, dintre ei, dar de-la-sine-înțelese - de neintervenție ostilă în relațiile lui cu alte femei. **Ideea** pe care ea o reprezentase în mintea lui s-a prăbușit, fără nici o scuză. Inorogul a simțit izul fetid al josniciei și a început să tropăie, sângeros.

Fără scuză! Poate doar modalitatea distantă în care o întâmpinase Antoinette... Dar asta ar fi trebuit să i-o explice fata însăși, ca pe o motivare a gestului ei reprobabil, nu să o deducă el - ori ea nici nu părea conștientă de gravitatea „păcatului”...

— Dacă vrei să-ți trec cu vederea greșeala comisă (fiindcă ai greșit față de mine), greșeală care în sufletul meu este foarte serioasă, te rog să vii imediat să-mi explici motivele care te-au împins la gestul ăsta, i-a debitat el cu un ton înduioșător de tragic. Dacă nu vii imediat să-mi dai o explicație rațională, să știi că între noi nu vor mai exista alte cuvinte decât acesta: Adio!

Îi impusese **să vină la el**, iar nu **să-i explice la telefon**, fiindcă își dăduse seama că prezența eventuală a alor ei în casă ar fi putut-o inhiba, dar, mai ales fiindcă întrezărise în timp ce vorbea și o a treia explicație posibilă a gestului ei urât - o „explicație” pe care nu i-ar fi putut-o da decât între patru ochi - și anume: scurt și cuprinzător: „sunt și eu femeie și te doresc, nu ca **Idee**”, ceea ce, deși ar fi coborât-o, devalorificând-o în ochii lui, desigur, l-ar fi determinat, pentru a evita pe viitor repetarea „șopârlelor” din partea ei, la decizia atâta vreme amânată, și s-ar fi culcat cu ea, probabil, complăcându-se într-o dublă relație sentimentală absolut ilegală și damnabilă, dar onestă, fiindcă le iubea și pe una și pe cealaltă ca un turbat, mai presus de legi sau inhibiții, mai presus de logică ori morală - așa cum și ele îl iubeau, de fapt.

Însă Lili nu a avut curaj, sau poate că a fost prea orgolioasă în seara aceea, și nu a venit să-i explice - așa că, până a doua zi, a smuls-o definitiv din suflet, cu tot cu o

parte din el, care s-a zvârcolit de o incomensurabilă durere înainte de a muri. O noapte întreagă.

Dar a rămas neclintit în hotărârea luată, și acelea au fost, într-adevăr, ultimele cuvinte dintre ei. În ziua care a urmat, când Lili i-a sunat la ușă, era un străin pentru ea. Jumătatea afectată ei murise, atârnând inertă de cel ce supraviețuise dezastrului - dureroasă dar moartă - și i-a spus să plece și să considere că nu l-a cunoscut niciodată, că nu există, că nu a existat, și să nu îi mai iasă în cale niciodată, fiindcă era în stare, în numele iubirii lui ce se transformase într-o **neîmpăcată** ură, să o spulbere fără milă. Inorogul tresărise și se repezea să sfâșie. Și nici telefoanele disperate cu care mama ei l-a asaltat în luna care a urmat, implorându-l să accepte o „explicație” cu fata, care „trage să moară de disperare”, nici alte asemenea trăsnăi nu l-au mai clintit - fiindcă sunt o fire de o înspăimântătoare (până și pentru mine) inerție, aproape cu neputință de oprit din gesturile și actele odată pornite. Iar odată oprit, cu neputință de urnit iar din loc. Sunt ca un bolovan gigantic, capabil - în forța pe care masa mare o imprimă celui mai mărunt gest - să disloc valuri puternice, vârtejuri adânci și tulburi capabile să strivească și frângă în cale, iar în cazul în care s-ar izbi de o piedică pe măsură, în stare să se autodistrugă, mai degrabă decât să se oprească din drum. Fiindcă nu stavilele rigide sunt în măsură să primejduiască mersul înainte al mamuților inerției, ci mlaștinile alunecoase, în care greutatea lor colosală amenință să-i împotmolească și scufunde.

Capitolul VII - Persoana a treia alternativă

19. Privirea ca în transă chipul maturizat acum, pe care abia de mai ghicea trăsăturile copilului de altădată supraviețuind trecerii crude a timpului numai în memoria Mea infidelă.

— Ce cauți aici? a întrebat-o.

— Dar tu? i-a întors ea întrebarea, vibrând parcă de un hohot interior formidabil. Dar tu?

Se întrebau astfel, la porțile tărâmului întunecat - două suflete cândva trufașe în înalt.

Și-a dat seama că-i este imposibil să-i spună adevărul, că-i este peste putință, ei sau oricui altcuiva pe lume, să-i dezvăluie ce căuta el acolo, să se mărturisească și autodemaște că era singur, într-o alienare totală, izolat de tot și toate, până și de sine însuși - nici lui nu-și putea spune de fapt ce căuta el acolo, fiindcă habar n-avea ce rol va juca în povestea prietenului său, neclară și neexplicată: era un cobai benevol, solicitat pentru o experiență extrem de tainică și periculoasă.

Privea la femeia dinaintea lui: nu mai era un copil de paisprezece ani ci o femeie pe-de-a-ntregul, o femeie în toată firea, teribil de frumoasă, atrăgătoare și depravată, cu atât mai atrăgătoare cu cât aerul pe care-l răspândea - ușor inconștient, nu-pe-deplin-conștient, de caz patologic întâlnit într-o clinică SPECIALĂ - îi conferea o notă de originalitate stridentă, ca și îmbrăcămintea aiuristică: bluza occidentală din sfori cu ochiuri mari, ca de plasă pescărească, mai degrabă descoperind-o decât acoperind-o, și fusta despicată dezvelindu-i pulpa stânga până sus, cu insinuarea excitantă a nici unui dessous - că până acolo dezvelea acoperindu-se, iar dacă ar fi avut pe ea așa ceva ar fi trebuit să se arate în vreun fel, măcar șnurul

chiloțeilor - dar prin crăpătura impertinentă nu se zărea decât carnea rotundă a coapsei bronzate fără urmă de degradeu, sugerând frecventarea solarelor pentru nudiști.

„Doamne, ce s-a ales de ea! ce-a ajuns!” a căinat-o el. „O curvă, o pipiță de litoral, o fripturistă”.

Dar, totodată, nu se putea împiedica să nu aprecieze la justa valoare caracterul extraordinar de apetisant și ațâțător, în care citeai, de la prima aruncătură de ochi la ambalaj, și conținutul și prețul de cost. Privind la ea, simțea nevoia fizică să o tăvălească și el o dată, abia mai putându-se stăpâni să nu treacă la fapte chiar acolo, pe canapeaua roșie de vinilin, sub privirile apatice, ca de sticlă, ale puținelor persoane așteptând pe holul întunecat.

— Fetiță, i-a zis, umezindu-și buzele să poată vorbi, fiindcă pentru mine ai rămas deocamdată tot fetița de altădată - nu te juca de-a păpușile cu băieții ăștia! i-a zis, arătând din cap spre „cabinetele” din jur. Ce cauți aici? a întrebat-o iar. Te rog să mă crezi!: te cunosc bine - și n-ai nimic, absolut nimic! Ești cea mai „sănătoasă” dintre „sănătoși”. Ăștia, dacă o să te lași pe mâna lor, or să te distrugă! Ei au nevoie de tot felul de cobai, pentru „experimentele” lor extrem de periculoase, și, de aceea, dacă tu vii de bună voie, te primesc. Și „te îndoapă” cu porcării. Te modifică. Te distrug și te recreează. Te îndurerează. Și te manevrează după aceea toată viața, plătindu-te cu mici „înlesniri”, cu „avantaje” minore, pentru că au profitat de tine, folosindu-te la un moment dat, când au ei nevoie. Dar nu merită! Te rog să mă crezi că nu merită! Sunt înglobat de ani și ani în porcăria asta și cunosc toate fațetele ei. Crede-mă că-ți vorbesc în deplină cunoștință de cauză! Mai bine te fac golanii! Mai bine mănânci o bătaie teribilă! Mai bine faci câțiva ani de pârnaie! Mai bine orice, decât să te lași atrasă în capcana asta… infrasocială, fiindcă rănile pe care ți le pot face oamenii de rând se vindecă - te dor, dar se vindecă până la

urmă, cicatrizându-se cu vremea - pe când rănile pe care ți le pricinuiesc ăștia sunt fără leac, se acumulează cu timpul și te trag tot mai adânc într-o mocirlă fără de sfârșit, din care nu vei mai ieși niciodată, nici tu, nici copiii tăi (dacă o să ai vreodată), rămânând expusă unei primejdii fără-nume, unei continue și teribile apăsări - că poate suna telefonul la miezul nopții să te cheme, și nu vei mai fi cu adevărat liberă niciodată, silită să lași vorbă mereu când pleci unde te duci și cât o să stai acolo și când te întorci și unde poți fi solicitată în caz de urgență; vei fi silită să te prostituezi cu ființele josnice și oribile de care depinde destinul tău, nu vei mai avea nici frați, nici surori, nici iubiți; te vei învăța să furi tot ce ți se cuvine, cu atâta dexteritate și obrăznicie încât până și cel furat să te laude și să-ți mulțumească, fiind convins că i-ai făcut cine știe ce serviciu; te vei deprinde să te lași furată cu atâta candoare și dezinvoltură încât să-ți convingi până și hoțul că asta era tot ce-ți doreai tu mai mult și mai mult pe lume; va trebui să te înveți să crezi în ceea ce nici un om de bun simț nu poate să creadă și să desfizi și renegi la comandă tot ceea ce simți și crezi cu adevărat, să-ți schimbi în trei minute de trei ori cuvântul și punctul de vedere, acordându-le necondiționat, în funcție de câteva vorbe și gesturi neclare aruncate de celălalt cu poftele și aparențele lui; și tot ce ai și ești va deveni de vânzare - va trebui să râzi când ți-ar veni să plângi, și să plângi cât se poate de convingător și emoționant în loc să te tăvălești pe jos de râs, până când nimic din ceea ce vei mai face și vei spune nu va mai fi adevărat, ci numai de circumstanță. Ești dispusă oare a te vinde și a te lăsa cumpărată pe niște tarifuri de prețuri absolut derizorii, cu tot ce ai mai sfânt? Te simți oare capabilă să susții cu cea mai naivă candoare că e alb ceea ce toată lumea vede cât se poate de clar că e negru? Te simți în stare să crezi din tot sufletul în cele mai evidente gugumănii și minciuni? Ia spune?

— Mă simt foarte bine aici, i-a răspuns ea, simplu. Îți bați gura de pomană. Și apoi, ce-mi faci mie pe lupul moralist? Tu ce cauți aici?

A tăcut o vreme, umplându-și privirea de femeia aceea uluitor de atrăgătoare în care-o regăsea pe fata de paisprezece ani de altădată, cu toate că Lili aceea nu mai exista de mult, nu existase poate niciodată decât în memoria Mea infidelă. Nu exista decât femeia asta depravată și languroasă, răvășindu-i simțurile cu un bici de foc.

„Destinul mi-a trimis-o tocmai aici și acum!" i-a trecut prin minte. „E un semn. Întâlnirea cu ea are un sens precis, care-mi scapă pentru moment, dar care ar trebui, fără îndoială, să-mi spună ceva. Sau poate chiar că o să-mi spună ceva, cândva, mai târziu, atunci când va fi momentul".

— Ce-ar fi să ne întâlnim într-una din zilele ce urmează? a întrebat-o. Vrei?

— Desigur, i-a zâmbit ea insesizabil, de dincolo de figura neclintită de statuetă-de-jad. Cu tine oricând.

Au stabilit o oră și un loc de întâlnire. A notat, pentru orice eventualitate, numărul ei de telefon, dar el nu i l-a dat pe al lui, fiindcă n-ar fi avut sens. Nimeni nu are de ce să mă caute. De aceea nu figurez nici în cartea de telefon, la nici o poziție, iar la numărul și adresa mea nu corespunde nici un abonat telefonic. Nici măcar „la secret".

Câteva clipe mai târziu s-a deschis ușa la „Camera 4" și prietenul lui i-a făcut semn să intre. A mai schițat un gest vag către Lili și a pătruns în „cabinet".

Era o încăpere întunecoasă și înfrigurată. Lumina soarelui de decembrie se strecura prin rupturile perdelei negre de velur din fereastră și trasa dungi prelungi de aur pe consola tabloului de comandă al unui pupitru electronic asemeni unei orgi cu taste - un aparat pretențios ca o

centrală telefonică, ocupând cu indicatoare și înregistratoare aproape un întreg perete, dincolo de care se putea întrezări printr-un gemuleț aburit interiorul altei camere, aproape scufundate în obscuritatea luminii roșietice a unui bec ascuns. Deasupra unui pat acoperit cu o cuvertură e vinilin negru atârna o coroană metalică lucioasă din care se desprindeau nenumărați „șerpi” de plastic, albi, sticlindu-și la capete colții electrozilor. „Platoul”.

În cabinet nu mai era nimeni în afara lor. Prietenul său a tras o perdeluță peste gemulețul care dădea spre Platou și a schițat un gest nedefinit de invitație să se așeze pe scaunul rotativ cu soclu masiv de metal de lângă „orgă”. A remarcat pe colțul pupitrului un garou de cauciuc și, pe învelitoarea desigilată, o seringă străină - genul acela de seringi pentru o singură folosire, puse-n vânzare, în occident, cu conținut cu tot.

Dintr-o dată l-a cuprins un frig lăuntric - mai întâi al extremităților, pentru a se răspândi apoi în întregul corp. Un frig teribil, anorganic - dar poate și nițel plăcut, într-un anume fel. Sub privirea lui uimită, mâna i-a devenit parcă ne-natural de albă și diafană, aproape transparentă. La încheieturile degetelor i s-a format un strat fin, pufos, ca de zăpadă carbonică. Dintr-odată acuitatea vederii i s-a accentuat și a deslușit în globul lămpii din tavan o muscă neagră, ofilită. Ca și când ar fi fost deplasată fulgerător de interesul său, musca s-a apropiat de conștiința lui, mărindu-se până când ochiul ei poliprismatic a ajuns de dimensiunile cupolei sălii de așteptare a aeroportului. În fațetele îndreptate către el a zărit reflexia lor răsturnată, în nenumărate exemplare - cărnuri viermuind de vieți și energii haotice, independente parcă de persoanele lor concrete. În alte prisme se oglindea ușa, iar în cele în care se oglindea fereastra acoperită de draperia de velur, mărindu-se încă o dată sub interesul lui concentrat, s-a

„apropiat” până când prin spărtura unei găuri în plușul negru a întrezărit curtea interioară a clădirii, prin care Lili se îndrepta cu pași grăbiți către gangul de la intrare, deasupra căruia trona piticul obscen de gips.

Prietenul său, sesizându-i aruncătura de ochi, a luat și a zvârlit seringa deșartă într-un coș de hârtii din colțul încăperii, apoi l-a rugat să-l scuze un moment și a ieșit, închizând cu grijă ușa în urmă, lăsându-l singur în încăperea neîncălzită, năuc, prăbușit în scaunul cu fundament masiv dinaintea consolei cu indicatoare și butoane colorate în alb, negru și roșu.

Capitolul VIII - Persoana a doua alternativă

20. Rămas singur înaintea pupitrului, ai încercat să-i cauți utilitatea, dar noima cadranelor cu ace indicatoare îți scăpa. Privirea, rătăcind din ce în ce mai neliniștită peste semnele necunoscute, fără să recunoască nici un element comun celorlalte „orgi” pe care le-ai mai văzut. Te-ai întrebat ce calificare o fi având operatorul capabil să se descurce între nenumăratele taste și butoane de reglaj gradate de pe complicatul tablou de comandă. Ce rost puteau să aibă claviaturile acelea suprapuse?

Îți atrăgea atenția, mai cu seamă, un buton roșu, plasat chiar în centrul claviaturii. Sub un impuls necontrolat ai întins mâna să-l pipăi, dar, în momentul în care degetul ajunsese deasupra lui, mâna ți s-a lăsat greu, involuntar, declanșând un declic în imensa mașinărie. Butonul s-a luminat din interior. Un țăcănit puternic a cuplat automat alte butoane care s-au luminat și ele, pe rând, într-o iradiere alergând radial către toate marginile pupitrului

dintr-odată, până când întregul panou a prins a pâlpâi, aprinzându-se și stingându-se pe grupuri și zone.

Speriat de ispravă, ai încercat să ridici butonul la loc - încercare soldată cu un insucces catastrofal fiindcă, după o rezistență neașteptat de facilă, te-ai pomenit că rămâi cu piesa de plexiglass transparent în palmă, în vreme ce beculețul de control de dedesubt continua să pâlpâie neîntrerupt.

Atunci a sunat telefonul. Nici nu-l remarcaseși până în clipa aceea: era un model de receptor cu claviatură plasat într-o incastrație din pupitru. Sunetul emis era strident și pătrunzător - un piuit electronic iritant. Nu venea nimeni să-l oprească și, nemaisuportându-l, ai întins mâna și l-ai ridicat.

La început a fost ca un MURMUR CONFUZ. CA NENUMĂRATE VOCI BOLBOROSITE, RECITIND MONOTON, ÎN ȘOAPTĂ, LA UN LOC, CUVINTE MULTE, CA TEXTELE TUTUROR CĂRȚILOR SCRISE VREODATĂ. Nu știu de ce te-a dus gândul, din prima clipă, la imaginea asta nefirească.

ÎNVĂLMĂȘEALA DE GLASURI A CRESCUT TREPTAT, ÎMBOGĂȚITĂ ACUM PARCĂ ȘI DE INTONAȚIILE TUTUROR ACTORILOR LUMII, EVOCÂND, INVOCÂND ȘI DECLAMÂND, UNELE PATETICE, ALTELE RĂSTITE, ALTELE DRAMATICE, CU NOTE ȘI ACCENTE STRANII ȘI NEFIREȘTI, ORI FALSE, ORI NATURALE, ORI GROTEȘTI, ORI HILARE, ORI TERIFIANTE, TOTODATĂ.

Privirile ți-au fost atrase de acele indicatoarelor cadranelor, care începuseră să urce, n-ai fi putut explica de ce ți s-a părut ție AMENINȚĂTOR. Când au ajuns, rând pe rând, în partea de sus a scalelor, NĂVALA DE SUNETE DIN RECEPTOR A DEVENIT O NĂPRAZNICĂ AVALANȘĂ STEREOFONICĂ, zgâlțâindu-te pur și simplu cu o forță aproape materială, PÂNĂ CÂND A IRUPT ÎNTR-UN MUGET CÂT CERUL. VOCI OMOGENE ÎN

ETEROGENITATEA LOR INFINITĂ, DE PARCĂ S-AR FI ÎNGRĂMĂDIT ÎN MICROFON TOATE VORBELE ROSTITE SAU FIE NUMAI GÂNDITE VREODATĂ, O FRAZĂ TOTALĂ ARUNCATĂ DINCOLO DE SPAȚIU ȘI TIMP DE CINEVA (de cine?) CUIVA ANUME (cui?) și prin BABILONIA de care nu mai reușeai să te ferești nici măcar acoperindu-ți amândouă urechile cu podurile palmelor apăsate până la durere, lăsând receptorul să spânzure de fir, jos, la picioare, ai **realizat** o voce teribilă dominând, sau **trecând prin** VACARMUL DE NEDESCRIS:

— S-A INFILTRAT CINEVA STRĂIN CARE VIOLEAZĂ CÂMPUL NOEMIC. COMUTAȚI EMISIA PE CANALUL ENISIC.

În liniștea căzută brusc ca o cortină, în liniștea asurzitoare, vocea, puternic microfonizată, a întrebat:

— Cine e acolo? Cine ești?

Ai întins mâna tremurătoare și ai ridicat receptorul de jos.

— Eu, ai murmurat cu glas stins. Eu.

Un declic. Apoi tonul.

— Alo! ai rostit. Alo, centrala!

Doar tonul. Apoi semnal de ocupat din centrală.

Pe claviatura pupitrului luminile se revărsau în valuri, și din ruloul de înregistrare se scurseseră câțiva centimetrii de bandă. Hârtia purta un desen computerizat, cu decupații dreptunghiulare interferate cu cifre și litere scrise mărunt.

Ai simțit cum te cuprinde o frică atavică, de nedescris. Ai lăsat receptorul jos. Mâinile îți tremurau.

„În fond, ce se poate întâmpla? Ce mi se poate întâmpla?” căutai să te îmbărbătezi, strângând din dinți. „Să mori? Ei și? Mare pagubă! Parcă numai o dată m-aș fi întâlnit eu cu moartea în toți anii ăștia în care abia-abia m-am târât, ca un vierme!”

Încercai să-ți reprimi clănțănitul, strângând din fălci cât

puteai de tare. Dar frica te depășea.

„Un experiment”, își spuneai. „Parcă ce, e primul prin care trec? N-are ce să se întâmple”.

Însă îi veneau în minte amintiri disparate, frânturi de imagini, brancardierii conducându-l către salonul în care se făceau șocurile. Îl duceau de mâini, unul din dreapta, celălalt din stânga, încordați, gata să-l forțeze în cazul în care ar fi încercat să opună rezistență, deși el nu dădea nici un semn că ar fi avut vreo intenție de acest fel. Își amintea acum de faptul că-și amintise atunci vocea unei femei răzbind printr-o ușă: o voce moale, chinuită, mizerabilă, repetând cu o spaimă de nedescris în glas: „Nu Vreau! Mi-e frică! Mi-e frică!”

Repetă în șoaptă aceleași și aceleași cuvinte, și când o scoseseră, purtând-o pe brațe, moale ca o cârpă, cu ochii jucându-i în cap, udă de bale împrejurul buzelor: „Nu vreau. Mi-e frică”.

Și atunci ai fost supus tot „la o experiență”. La o „experiență” cu viața ta. Numai că, pe atunci, nu erai încă speriat. Îți spuneai că nu are ce să ți se întâmple prea grav. Că, orice ți-ar face, nimeni nu-ți poate intra în suflet, nu-ți poate clinti nimic pe dinăuntru: că „eu sunt eu, și că rămân, și că voi rămâne întotdeauna același”, indiferent dacă ți-ar rupe cineva o mână sau un picior, indiferent dacă au băgat în ține cincizeci zeci sau o sută de mililitri de insulină, indiferent dacă te îndoapă cu păpușile lor multicolore și parfumate care îmbracă realitatea înconjurătoare într-o peliculă diafană și moale și alunecoasă la pipăit - sclipitor multicoloră, indiferent...

Și, în salonul în care se făceau șocurile, ferestrele cu gratii erau acoperite cu perdele grele de pluș. În semiobscuritate, cei doi indivizi cu halatele murdare de sânge, cel din dreapta și cel din stânga patului, care-ți legau mâinile și picioarele cu fașe de tifon de capetele de metal ale patului. Ghemotocul de tifon îndesat între dinți,

căștile, ca doi antifoni, cu care venea, de la capul patului, să ți le pună pe tâmple, individul important cu aer impozant - sobru, elegant, masiv, dur, cu păr spicuit cu alb, manevrând butoanele de la generator. Maneta.

Ți-ai amintit oamenii bâjbâind dezorientat de colo-colo prin salon, cu ochii goi, cu guri mustind de bale ce nu mai puteau fi reținute de buzele umflate, de glasul schelălăit al tânărului atins de descompunerea puhavă buhăindu-i trăsăturile, perorând: „Am fost un om cu voință de fier: șapte șocuri au trebuit să-mi facă să mă frângă. Aveam o voință neclintită”.

Geluțu își tăiase vinele la closet cu un ciob de farfurie. În zori, au spart ușa și l-au găsit prăbușit în gura plină a haznalei turcești, cu pijamaua năclăită de sânge și rahat, țeapăn, cu ochii larg deschiși.

Ți-ai amintit de ființele asexuate, rătăcind, golite de spirit - trăind într-o inerție organică.

Și pe mine printre ei, prefăcându-mă asemenea, ascunzându-mi voința, zdrențuită dar neînduplecată, în spatele privirilor pe care cu greu am învățat să le golesc de orice expresie. Eu însumi, copiindu-le zâmbetul cretin, ascunzându-mi libertatea încă neînfrântă sub umilința zdrențuroasă a pijamalei fără nasturi, cu găurile sfredelite în pânza vărgată pentru a strecura prin ele nojițele scurte de bandaj, târșâindu-mi ghetele fără șireturi, plimbându-mi „uniforma” de nebun, cu pantalonii prea scurți alunecându-mi de pe mijloc să-i pierd, cu cămașa cu mâneci până la cot, cu halatul deșirat, făcând și refăcând, mereu și mereu, același unic drum de colo-colo, ca un animal în cușcă, repetându-mi cu înfrigurare și înverșunare că nu sunt ceea ce sunt și par a fi, că nu joc decât un rol temporar, iscoadă într-un univers străin de natura mea adevărată, că trec printr-o etapă în urma căreia voi da mărturie cuiva de toate acestea (cui?), că sunt om, că nu am încetat nici o clipă să fiu, că nu m-am

pierdut de mine, că SUNT, că EXIST încă, rănit, torturat, dar încă EU, nealterat în esența mea.

Și doar după ultimul șoc, după treisutetreizeci aplicații pe tâmple, era să mă dau de gol când, controlându-mi spasmele, am așteptat până când căștile reci de metal mi-au eliberat capul și, lucid, cu ochii scăpărându-mi în cap de ură, i-am întrebat dacă ăsta a fost ultimul. Uimit, tartorul grizonat a răspuns că da, și, înjurând crunt, m-am ridicat singur de pe pat și am plecat, clătinându-mă dar neajutat de nimeni, spre „pavilion" (dar nu al „desfătărilor") sub încruntarea circumspectă a măcelarului și torționarilor acelora tocmiți (de cine?) să-ți cotrobăie cu mâinile înfipte până la coate prin scăfârlie, prin intimitatea ta cea mai delicată, prin sinele tău cel mai sensibil - să-ți intre cu labele lor păroase, cu unghii late și negre, în cea mai gingașă alcătuire. Cine le-o fi dând dreptul oare ăstora să dea buzna cu bocancii murdari în sufletele oamenilor? Cum și-or fi permițând, cu ce drept, în numele cărui Adevăr numai de ei știut? - ca și când ți s-ar lipi de tâmplă țeava rece a unui revolver în vederea unei „experiențe interesante"! Nu, nu te mișca, să nu ratăm „experiența", este foarte periculos dacă te miști acum! și tu stai neclintit, percutorul se declanșează, auzi explozia și simți glonțul spărgându-ți oasele craniului și înfigându-se în masa gelatinoasă și sensibilă - și stat cuminte, și, uite! Poți să te bucuri! „experiența" a reușit! „pericolul" a trecut și **glonțul nu a fost ratat** - trebuie să știi că un glonț din ăsta este foarte scump - s-au investit o droaie de bani în „experiența" asta al cărui fericit beneficiar ai fost - gloanțele nu se pot irosi inutil!

Numai că „experiența" asta mi se părea de zeci, de sute, de mii, de milioane sau de miliarde (chiar)... de ori mai periculoasă, mai dură și mai fără scrupule. Fără să-mi pot concretiza în nici un fel sentimentul DE CE, eram conștient că pericolul era mai teribil decât toate celelalte, și frica mă

zgâlțâi ca un șoc electric formidabil. Nu mai era o singură frică. Erau miliarde de frici. Nu mai era un cap. Un singur cap.

Ai țâșnit afară. Înaintea ta, în holul rotund, ți-a ieșit în cale un ins în halat alb, cu bonetă cu semnul Wang. Deși, după chip și numele de pe ecuson părea mai degrabă din „neamul ales”.

A încercat să te oprească, întinzând mâinile către tine ca atunci când ușui o găină, numai că tu nu erai o găină, nu tocmai o găină...

Te-ai prăbușit, rostogolindu-te, pe scările în spirală, până jos, izbindu-te cu ceafa de treptele trecând grăbite pe lângă tine. Ai luat-o la fugă pe străzi lăturalnice până acasă. Ai intrat, abia mai trăgându-ți răsuflarea. Te-ai aruncat pe pat. Să plângi. Să uiți. Să te mai odihnești o secundă, înainte de a fi ridicat și executat.

Capitolul IX - Persoana a treia.

21. Și totuși nu a venit nimeni după el. Orele treceau fără să se întâmple nimic deosebit.

Se îmbărbăta cu gândul că „băieții ăștia sunt atât de imbecili încât au vrut să mă vândă și să mă cumpere pentru treizeci de talanți, confundându-mă cu Mielul turmei, neînțelegând că nu sunt nici mielul, nici iedul, nici măgarul nici unei turme - ci câinele de pază. Probabil că așa se explică nedumerirea lor de lupi nevinovați când s-au pomenit cu mine dând buzna printre ei foarte colțos, gata mai degrabă de luptă decât de sacrificiu, și de sacrificiul lor mai degrabă decât de al meu. Mă crezuseră o victimă neapărată, numai bună de pus la frigare, uitând cu

desăvârșire de ciobanii și de bâtele lor, care sosesc îndată după lătratul meu, și pe care colții mei doar îi prevestesc".

Stătea cufundat în gânduri când a intrat nevastă-sa, austeră și indiferentă, să-i spună, acră, „să facă bine" să-i comunice tâmpitei ăleia de Lili - dacă tot reluase relațiile cu ea și nu se lecuise - să o scutească pe ea de „invitațiile" ei tembele, că nu are de gând să meargă cu ea nicăieri - și dacă e să-și facă de cap, preferă să-și facă singură - nu are nevoie de ajutorul nimănui.

A încleștat dinții, aruncându-i femeii o privire dușmănoasă - cu atât mai dușmănoasă cu cât se vedea silit să-i dea dreptate consoartei: fata aia era, se vede treaba, iremediabil imbecilă - nici nu avea să se mai întâlnească vreodată cu ea - cu toate că... i-a fulgerat prin minte: dar dacă Antoinette îl mințea și *inventase* chestia asta? și și atunci, cu ani în urmă (deși Lili „recunoscuse" imediat că procedase într-adevăr așa), și acum; ar însemna că EA a uzitat de un tertip infam (și atât de eficient) pentru a-l îndepărta pe el de rivala ei, și și-a pus întrebarea dacă, oare, toate gesturile lui pe lume erau comandate și scontate astfel, antecalculate și dirijate de gesturile și intențiile și faptele altcuiva? Dar cât de bine îl cunoșteau oamenii ăștia?

Nu, era imposibil! Ipoteza era absurdă. Nebunească. Paranoică. Fiindcă nevastă-sa nu ar fi avut de unde să știe că el o întâlnise pe Lili și nici că-și dăduse întâlnire cu ea. Nu avea de unde să știe asta... Doar fusese o întâlnire absolut întâmplătoare!

Dar fusese într-adevăr o întâlnire întâmplătoare?

Fiindcă tot așa cum nevastă-sa nu avea de unde să afle de Lili, ei bine, nici Lili nu avea de unde să afle numărul lui de telefon, pe care el nu i-l dăduse, și care nu putea fi găsit nici în cartea de telefon și nici la serviciul de informații.

Era ceva de neînțeles.

22. Nu l-a căutat nimeni să-l tragă la răspundere. Nu s-a luat nici o măsură împotriva lui.

Treptat-treptat, aventura pe care o trăise la „cabinetul” prietenului său i-a apărut din ce în ce mai nebuloasă. Probabil că interpretase el ceva greșit. Se comportase ca un idiot. Iar, pentru a nu știu câta oară, ratase trenul, avantajele promise, în măsură, cine știe? să-i modifice destinul. Din lipsa curajului de a înfrunta viața față în față. Dintr-o prudență excesivă și nejustificată.

La expirarea săptămânii de „detașare”, sau de „scoatere din producție”, sau „concediu” - nici nu știa cum să-i spună mai bine - reintrase în monotonia vieții de salariat, cu micile ei „probleme” și „bucurii”: o nesperată promovare, bunăoară, o „predare”, o schimbare în mai bine a profilului activității sau o dispută cu șeful din care ieși, de astădată, nu se știe prin ce minune, „victorios”.

„Ce pile ai, mă?” te tachinează colegii.

N-am pile. N-am pilă pe nimeni. Nu intervine nimeni pentru mine nicăieri.

Și totuși ai reușit să ieși bine din porcăria aia cu șeful! Habar n-avea cum. Fusese probabil, o chestie de noroc. Avusese „baftă”. Ca la jocul de cărți. Ca la loz în plic. Poate că avusese prea multe ghinioane în ultima vreme și începuseră „să se răzbune șansele”. Sau poate că șeful prinsese drag de el... așa, dintr-o dată. Ce, nu era posibil? În fond era un subaltern conștiincios și disciplinat. Întârzia și el uneori dimineața „la condică”, dar „ca omul”, niciodată mai mult de câteva minute. În rest, se putea pune bază pe el.

După un timp și-a zis că ar fi fost cazul să treacă, totuși, pe la amicul său, fie și numai pentru a-și cere scuze pentru „ieșirea” de-atunci, de la Institut, când lipsa lui de cooperare ratase, probabil, toată „experiența”.

Și, întrucât telefonul era iar defect (de câte ori avea nevoie de el se defecta) s-a dus să-l caute la servici.

Surpriză! Pe ușa „cabinetului” de pe culoarul unde pacienții făceau zgrib patinând pe apa înghețată, scursă de la chiuveta defectă a toaletei de vizavi: un nume nou, străin.

Oare îl dăduseră afară pe amicul lui? Chiar așa? Întâi îl mutaseră la parter, și apoi, valea! Pa!

A căutat numele lui pe tăblițele „cabinetelor” din jur. Apoi a urcat și la etaj. Dar numele prietenului lui nu mai figura pe nici una dintre ele.

Se învârtea, nedumerit, prin fața secretariatului, când a zărit-o pe frumoasa „asistentă” a prietenului său ieșind de la direcție. S-au oprit o clipă, față în față, pe culoarul îngust.

— Nu te simți bine? l-a întrebat fata binevoitoare.

— Ba da. Excelent, a mințit-o el cu dezinvoltură.

— Ai vreo problemă?

El a clătinat din cap, nescoțând nici un cuvânt, ca să nu i se simtă în glas falsul.

— Atunci cu ce ocazie pe la noi?

— Așa. În trecere. Nimic important.

— Vrei o audiență la... director? a făcut ea un semn cu capul cu subînțeles către ușa de pe care ieșise. Să-i spun șefului că ai venit la el?

Așa a aflat de promovarea amicului lui. Sau a dedus aceasta.

— Nu, presupun că e aglomerat...

— Da, nu prea are timp.

Au tăcut, privindu-se în ochi.

— Altceva? l-a întrebat ea zâmbind.

— Nimic, a ridicat el din umeri.

„Inaccesibilă?” se întreba. „Oare chiar inaccesibilă?”

Nu mai aveau ce-și spune. Îi privea halatul impecabil, semnul Zece Mii de pe bonetă - și, fără premeditare, s-a decis, sub impulsul momentului, să încerce - cu gândul să se convingă, oarecum printr-un tertip, dacă „taberele” lor

erau, într-adevăr, ireconciliabile - despărțiți de o prăpastie cu neputință de trecut, fără punți.

— Vrei să te întâlnești cu mine, după program?

— Îmi pare rău... i-a zâmbit ea, după un moment de șovăire, dar azi am treabă. *Nu pot*. Altădată...

O privea drept în ochi, și ea îl privea tot așa. Încet de tot, abia murmurat, ca o părere, a zâmbit și clătinat din cap - a dojană? A aprobare?:

— Pe ce lume trăiești? Ești formidabil! Pe ce lume trăiești?

A rămas încremenit să-i urmărească, plin de admirație, gleznele fine, mersul nervos, ținuta dreaptă, spatele cabrat și părul brunet revărsat năvalnic peste umeri: o femeie nespus de frumoasă.

Altădată? Perfect. Deci să înțeleagă că i se acordă o șansă.

A privit-o intrând înapoi pe ușa direcției.

Oare ce relații or fi fost, în realitate, între ea și proaspătul director?

Dar dacă răspunsul ei nu a fost decât un mod delicat de a se eschiva? Dacă reprezentase, de fapt, un refuz?

Capitolul X - Prima persoană

In - a - persuadare

„Să zdrobesc eul adversarului.
... Îmi place să-i văd tremurând de spaimă”.
(Robert Fisher)

23. N-am vreme. Timpul mi-e din ce în ce mai scurt.

Am renunțat definitiv la cercetare. Și la servici. Afirmarea socială durează obositor de lung. De ani de zile mă izbesc de un zid de beton, cu neputință de trecut. Parcă mă lupt cu morile de vânt.

În lipsa oricărei alte preocupări, mi-am regăsit veleitățile de șahist de înaltă performanță. Am câștigat toate turneele și concursurile la care am participat. Am devenit de neînfrânt.

Și înainte jucam bine, dar acum sunt imbatabil. Înaintea tablei trăiesc senzația unei forțe fantastice cu care-mi zdrobesc adversarii. Pot să joc orice: câștig!

Nu mai studiez nimic. Nu mai învăț nimic. Nu cunosc nimic din ce se mai joacă pe lume. Nu mai am timp pentru așa ceva.

Mă prezint la partide. Intru năuc în sala de joc. Mă așez înaintea tablei, fără nici o idee. Și încep să-mi subjug adversarul, strivindu-l în plasele de nepătruns ale unei logici străine dar impecabile, numai de mine condusă și urmărită. Am căpătat o forță teribilă de a emite și construi sisteme strategice stranii, de nepătruns.

Atunci și acolo, pe moment, totul îmi pare surprinzător de simplu și clar. Văd partida ca pe un continuu.

Un nebun închis va da mat, după zeci de mutări, implacabil. Activizez piesele în combinații incalculabile, în care mă descurc surprinzător.

După meci, dacă refac partida, nu mai înțeleg nimic din ea. Totul mi se pare o nebunie, un delir, ca un coșmar, ca o vrajă, sfidând rațiunea cea mai elementară. Un cal și trei pioni apar ca mai puternici decât doi pioni doi cai și un nebun. Un turn al meu e mai puternic decât dama adversă. Piesele aruncate cu furca de „hazardul" logic al desfășurării lanțurilor de mutări forțate ajung pe poziții bune, în vreme ce ale adversarului pe cele rele. Pot gafa. Pot juca imprecis. Câștig. Câștig imperturbabil.

Îi tai adversarului răsuflarea cu o viziune asupra

ansamblului care celuilalt îi scapă. „Ai noroc!" exclamă adversarii exasperați.

„Noroc" în șah?

Deși, trebuie să recunosc sincer, că ăsta nu mai e șah. Poate că e, cum se zice: manipulare de conștiințe. Psihologie. Sau parapsihologie. Fiindcă scontez pe ***orbirile psihice*** *cu tot atâta precizie ca pe combinațiile corecte.*

Nu mai joc cu adversari reali, ci cu o realitate pe care eu o construiesc - pe care o oglindesc și care mă oglindește - modificându-ne reciproc: pe mine în funcție de ea și pe ea în funcție de mine, ***comunicând****. Partidele acestea nu se mai supun legilor logicii, ci ai legilor comunicării.*

Persuasiunea este unul dintre „jocurile" infinite ale lui Dumnezeu - pe care le-a jucat, cândva, în Paradis și cu Omul de dinaintea Căderii. „Domnul Dumnezeu a făcut din pământ toate fiarele câmpului și toate păsările cerului; și le-a adus la om, ca să vadă cum are să le numească; și orice nume pe care-l dădea Omul fiecărei viețuitoare, acela-i era numele.

*Și Omul a pus nume tuturor vitelor, păsărilor cerului și tuturor fiarelor câmpului" (...). (****Geneza 2.19.20****).*

24. Certându-mă cu șeful, orbit de furie, nu știu ce mi-a venit să-i trântesc în față că nu-i mai acord decât două săptămâni. „Cum adică?" m-a întrebat el, albindu-se, apoi înroșindu-se și înecându-se de furie: „Mă amenințí?"

„Nu, nu vă ameninț", am rostit, potolit brusc după inexplicabila ieșire. „Am spus doar, că vă mai acord două săptămâni. Asta nu e o amenințare".

Umbla zvonul că o să fiu „dat în gât". Că „directorul", personal, mă urmărește „să mă radă".

Dar nu a mai avut timp. După două săptămâni a fost destituit.

Colegii au început să se teamă de mine.

24. (iar) (ultima oră) M-a solicitat cineva cu care n-am mai colaborat niciodată - mi-a spus că are mare încredere în mine - că a auzit numai lucruri bune despre mine, că el nu avut încă plăcerea să ia contact direct cu mine, dar că își pune mari speranțe - că, cică, va fi o onoare pentru el, și că sunt prins, de altfel, în planurile lui viitoare.

Răsfoiesc hârtiile de pe birou. Nemulțumit. Toate paginile din fața mea au oarece artificial. Se vor a fi dovezi (poate chiar de virtuozitate), dar au în ele ceva de făcătură.

Pe cine ar putea interesa elucubrațiile astea? Nu găsesc în ele nimic adevărat, puternic.

Sunt falsuri.

Încercări fără valoare.

Nici gând de „virtuozitate" în ele.

Fraze imprecise. Tehnici de expresie grosolane. Un pesimism leșinat. Un fatalism obscurantist de sfârșit de veac. De început de alt veac.

Pagini scrise de dragul de a le scrie. Probe de grafomanie. „De ce scrie tânărul? Are ceva important de spus?" „Nu". „Atunci, are talent?" „Nu". „Atunci de ce mai scrie?" „Fiindcă îi plăcea viața de scriitor".

Făcături desprinse de secolul în care trăim, de oamenii realității din jur. Pastișe respectând regulile unor „jocuri" depășite. Epigonat.

***Ultimele file**.*

E noapte. Târziu. Scriu la lumina veiozei. Copilul doarme. Nevastă-mea doarme și ea.

Sună telefonul.

Ridic privirea, nedumerit. Cine să fie la ora asta?

Arareori sună câte cineva. Cine să fie?

Ridic receptorul. Peste mine năvălește O AVALANȘĂ DE VOCI CONFUZE. NENUMĂRATE VOCI, CA ȘI CÂND AR FI INTRAT PE FIR TOATE CONVORBIRILE DIN LUME,

SIMULTAN. Se prăbușește peste mine AVALANȘA TUTUROR VORBELOR ROSTITE VREODATĂ, SAU FIE ȘI MĂCAR GÂNDITE.

— *Alo! strig. Alo!* („Mă cunoști bine, Walther, mă cunoști bine” (**Truman Capote - Shut the final door**))

Trântesc iritat receptorul în furcă.

— *Au reparat telefonul? Cine era? mă întreabă soția, răgușită de somn.*

— *Nimeni. Un apel defectuos din centrală, îi explic.*

*

Am citit toată noaptea. Paginile caietului rupt s-au isprăvit.

Zorile de iarnă pătrund mohorâte și reci prin ferestre. Vecinii bocăne matinal. Îi aud prin perete certându-se.

Și, ca trezit și el din somn, telefonul prinde să sune zgomotos, invadându-mi agasat spațiul intim, deșteptându-mi soția și copilul, demascându-mă.

Cine să fie la ora asta?

Răspund.

Peste mine se năruie CASCADA CONFUZĂ A VOCILOR.

*

Aceste pagini nu au văzut lumina tiparului decât după regretabilele evenimente din anul precedent.

17 octombrie 1986

INVINCIBILUL
MIGHTY MOUSE

1. **UNIVERSALISMUL**. Al. George consemnează într-unul dintre textele sale că, în veacul nostru, omul de cultură nu mai este atoatecunoscător. Universalismul renascentist, azi perimat, s-a reorientat astfel încât minţile pornite să sfideze avalanşa de informaţie a galaxiei Gutemberg, nu mai sunt cunoscătoarele şi stăpânitoarele cărţilor prin asimilare directă (cum procedau anticii sau medievalii). În secolul 20, o structură cu adevărat universalistă este doar cea care se află în posesia codurilor de informaţie despre Informaţie. Cultura nu mai poate fi estimată prin cantitatea şi numărul de cărţi citite de cineva şi, evident, cititorul (prezumtiv) al tuturor cărţilor poliţiste din lume (să zicem), cu toate că volumul fizic al lecturilor lui ar depăşi probabil de câteva zeci sau sute de ori volumul lecturilor lui Aristotel sau, poate, chiar a celor ale lui Kant, nu ar putea să fie considerat, numai cu atâta, drept un om de cultură, şi, cu atât mai mult, nu ar putea să fie apreciat nici drept o structură „universalistă”. Există şi alţi observatori obiectivi ai fenomenului cultural actual (McLuhan, Toffler etc.) care au semnalizat şi ei rolul din ce în ce mai important revenit crestomaţiei în orientarea universalistă contemporană. Dependenţa omului de cultură de biblioteca din spate se face tot mai puternic resimţită, iar cavalerii tristelor figuri care-şi mai poartă încă bibliotecile în cap au toate şansele să se facă repede de ocară prin imprecizia afirmaţiilor, referinţelor şi trimiterilor lor amatoriste. Este evident că nu poţi să duci cu tine mereu un bagaj prea mare de cultură de bună calitate, perfect sistematizat şi compactizat.

Cultura secolului 20 este ştiinţa de a te descurca printre cărţi. Universalismul secolului 20 este direct proporţional cu universalitatea bibliotecii în care ştii să te orientezi în timp optim.

În arena culturii însă, mai pătrund încă, rătăciţi, şi

ultimii Don Quijote, cavalerii rătăcitori ai unei alte civilizații, amatoriste. Aceștia, deși desueți și fără șanse în turnirurile spirituale ale epocii noastre (în care se confruntă forța tancurilor, a navetelor spațiale sau a fuzeelor cu tot mai multe focoase nucleare) rămân totuși, pentru spiritul nostru romantic refulat, dacă nu interesanți mereu, oricum, în majoritatea cazurilor, totuși fascinanți. Fiindcă la temelia procesului nostru de formare intelectuală mai purtăm icoana Învățătorului în preajma căruia te formezi și devii.

2. **ÎNVĂȚĂTORUL**. Fizionomia lui trădează omul de rând. Nu are merite „diplomate” în nici un domeniu al științei, cu toate că este mai bine pregătit (adesea) decât cei mai mulți dintre academiștii care părăsesc facultățile fluturându-și patalamalele glorioși, animați de încrederea oarbă că dreptul de a și le atârna ca blazon de lăncile oricât de boante ale cugetului dă acoperire și susținere magică înaintea Istoriei și a Oamenilor tuturor gugumăniilor pe care le-ar debita cu emfază.

3. **ÎNVĂȚĂTORII**. Profesorii oficializați, tocmiții, învățătorii statutari, angajații proceselor educaționale sunt, din păcate, prea adesea, simple funduri-de-tuci străduindu-se a reflecta lumina unei culturi la care n-au contribuit cu nimic.

Nu la acești funcționari plătiți, megafoane ale Ideii (pe care ei nu arareori, nici măcar n-o pătrund decât în **aparență**, oglindind-o încețoșat și impropriu, cu mințile standardizat de rutină), nu la acești papagali-culturali poate găsi cel însetat de lumină izvorul esențelor. Așa cum spiritul religios nu găsește spiritul divinității către care aspiră în mormăiala popilor fonfi.

Pentru omul de cultură, închinarea înaintea „profesorilor” bonți este o blasfemie la fel de înjositoare ca

a religiosului care și-ar face idol din popa de a cărui parohie ține. Idolatria contravine chiar normei religiei care-l animă pe omul religios, așa cum contravine spiritului cunoașterii omului de cultură.

4. **ÎNVĂȚĂTORUL**. Învățătorul nu este deci un învățător în sensul strict al cuvântului. El nu este nici un educator, nici un îndrumător. Nici în sens sacerdotal, nici laic. Nu este nici un povățuitor și nici deținătorul „sacru” al vreunei taine mai presus de fire.

Învățătorul nu a primit „duh sfânt” de la nimeni.

Și totuși, el călăuzește pe drumul cunoașterii. Iar la confruntarea ideilor sale cu practica, practica va confirma de fiecare dată justețea ipotezelor și rigoarea concluziilor bătrânului învățător.

El este, uneori, un personaj aproape misterios. Ajung la urechi tot felul de zvonuri insinuând pe seama sa diverse apartenențe politice obscure. Unii pretind că ar avea relații secrete cu nu-știu-cine, alții că e în legătură cu nu-știu-ce. Se spune, iar, că ar fi fost, prin ’55, la „specializare” un număr de ani.

Nu este o dovadă de diplomație atingerea, în discuțiile cu el, a acestui subiect. Desigur, există unele amănunte neclare vizavi de viața sa, dar nu trebuie să ne preocupe prea mult acest aspect al lucrurilor. În fond, nu există nimeni pe lume care, privit foarte de aproape, să fie clar și limpede ca un cristal. Abia aceia care ar fi astfel, ar fi cu adevărat suspecți.

5. **ÎNVĂȚĂTORUL**. În momentele cele mai grele ale vieții, descărcându-ți sufletul înainte-i, vei constata cum problemele se rezolvă parcă de la sine. Dușmanii devin prieteni, răuvoitorii se domolesc și sau încep ei să te evite, sau nu mai ai legătură tu cu ei. Însă evenimentele acestea survin firesc, parcă fără legătură cu vizita la bătrânul

Învățător.

Cunoașteți cele 5, 7, 9 sau 12 modalități sceptice de suspendare a judecății? Aplicați-le, fiindcă este de preferat să nu vă bateți prea mult mintea cu interpretările, care ar fi, mai mult ca sigur, aiuristice.

Dacă nu este implicat hazardul, atunci poate joci și tu, chiar tu însuți, un rol oarecare cu mult mai însemnat decât ai crede, și cu toate că nu prea vezi care-ar putea fi rolul acesta, sinceri să fim, nici n-ar fi cazul să faci risipă de curiozitate spre a-l afla, fiindcă asta te implică, în vreun fel, și, oricâtă stimă i-ai purta Învățătorului, nu trebuie să te simți totuși dispus din pricina asta să renunți la libertatea personală spre a te pune-n slujbă nici unui scop.

Rămâne-i, deci, cu atât mai îndatorat mentorului spiritual pentru discreția cu care acționează, dacă într-adevăr acționează, fără a te angaja și lăsându-te să-ți închipui că nu-i vorba decât de hazard.

6. **RELAȚIILE**. Dacă le-ai ști, ai rămâne, poate, uimit de relațiile sale. Deși nici ele nu au cine știe ce importanță, ci doar rolul sugestiei că discuția cu bătrânul nu-i chiar gratuită.

Adevărata meserie a sa, locul de muncă sau activitatea propriu-zisă întreprinsă de el pe parcursul anilor, nu se cunosc. El nu vorbește despre ele niciodată, și ar fi o lipsă totală de diplomație să-l tragi de limbă tu.

Într-adevăr, din multe puncte de vedere, bătrânul rămâne un tip straniu.

Sau poate doar ascuns.

Însă ți-e dat uneori să trăiești surprize emoționante: să-i auzi numele pomenit în mod neprevăzut, de diferiți specialiști sau oameni de seamă, prin institute de cercetări, ministere, consilii, universități…

La un transfer, să zicem, la care ai fost refuzat categoric, după o vizită la bătrân, așa, în treacăt, ca din

întâmplare, la care-i povestești, printre altele și despre această ultimă decepție suferită, când te prezinți din nou acolo, directorul iese personal să te invite la dânsul în birou, unde te anunță ceremonios că, desigur, dacă mai vrei să-i **onorezi**, te-ai putea angaja oricând la ei, și dacă tu precizezi, cerându-ți scuze, că deja ai înaintat actele în altă parte, unde ești tentat de condițiile mai comode de lucru, dar și de salariul mai substanțial, directorul, după ce-și exprimă aproape cu lacrimi în ochi regretul pentru cel dintâi refuz „în necunoștință de cauză”, te asigură că și la ei ai fi primit, desigur, cele meritate, ținând seama de aptitudini, și, mai cu seamă, de referințele atât de favorabile, care...

Iar cu ocazia banchetului (sau petrecerii, sau seratei, e greu de știut cum ar fi mai corect spus) de pensionare, printre invitați au fost și câteva personalități marcante, despre care scrie prin ziare - oameni de știință, eminențe, persoane de incontestabil prestigiu și ținută.

7. **METODA**. Din multe puncte de vedere, bătrânul îl sugerează pe Socrate. De o vastă erudiție, metoda lui favorită rămâne dialogul, maieutica. Nu scrie decât arareori. „Biblioteca” sa este compusă din câteva movilițe de cărți stivuite la capul patului, cărți pe care, când le isprăvește de citit, le face cadou. Orice cunoscut al său are câteva volume primite în dar de la el. Cărți rare, adânci, grele.

„Rolul cărților este să circule, atunci când informațiile pe care le cuprind sunt valoroase. Să circule pe la aceia care merită și au interesul să le citească.

Eu nu o să am niciodată vreme să recitesc toate cărțile bune cu care m-am întâlnit. Apar mereu alte și alte cărți, așa încât nu voi mai reveni - și nici nu simt nevoia să mai revin asupra înțelepciunii găsite de mine prin vreo carte. Ceea ce a fost important a pătruns deja în structura

gândurilor mele. Iar ceea ce am uitat, era fie loc comun, fie amănunt nesemnificativ. N-am nevoie de amănunte și dezvoltări. Fiindcă atâta timp cât mintea mi-e limpede, exemple și aplicații ale ideii pot găsi și singur. Iar când mintea mi se va întuneca, nu voi mai avea nevoie de cărți oricum".

Acest principiu și-a pus amprenta și asupra felului de a aborda lucrurile al discipolilor săi. Cu toate că mai toți aceștia, fiind destul de sărmani, păstrează totuși în biblioteci operele care, consideră ei, vor căpăta valoare de schimb peste ani, ca să le lase moștenire fiilor lor.

Și tot asemenea lui Socrate, bătrânul cade uneori în transe aproape cataleptice, când nu mai simte nevoia (uneori zile în șir), nici să mănânce, nici să bea, nici să doarmă. Încremenit, el se concentrează cu toate forțele asupra ideii care-l bântuie.

Găsindu-l într-o astfel de stare, poți pleca liniștit, spre a reveni altădată, căci bătrânul este inabordabil în aceste momente: nu te aude, nu te vede, nu te ia în seamă.

Dacă o astfel de stare meditativă îl surprinde pe drum, el se întoarce, fără a mai rosti o vorbă, acasă. Cei de acolo îi deschid, lăsându-l să intre (cunoscându-i tabieturile), iar el se retrage în camera sa, unde rămâne tolănit în fotoliu, neclintit, până la rezolvarea dezbaterii forului său interior.

Desigur, asta poate să pară o aiureală. Dar de câte ori vei avea posibilitatea să-i practici metoda, ai să-i poți constata eficiența infailibilă.

Desigur, în cazul nostru, nu ori de câte ori simți nevoia să te cufunzi în gânduri poți s-o și faci. Uneori te împiedică problemele sociale, de serviciu, de conjunctură, alteori problemele familiale. Dar nimic nu e mai prețios decât cunoașterea. Dacă ai avea tăria bătrânului de a alege, înfruntând orice risc, să știi că n-ai avea ce regreta. Cunoașterea este cel mai important lucru! Ori, ce te poate împiedica și ce-ai putea prefera, ca să renunți la realizarea

CELUI MAI IMPORTANT LUCRU?

Iar cel-mai-important-lucru este asemeni tuturor lucrurilor din lume: are un spațiu și un timp al lui. Dacă nu îl faci atunci când îi este vremea, ți se refuză altădată.

„Înțelegerea este în noi”, spune bătrânul.

Lucrurile înțelegerii sunt împrejur, dar înțelegerea este în noi. Nicăieri altundeva.

Milioane și miliarde de oameni au acces la lucrurile realității, fără a putea abstrage din ele Noima, Sensul, Adevărul.

Simpla cunoaștere cumulativă de date trebuie dublată de pătrunderea Tâlcului ce se ascunde în spatele lucrurilor. Privind miriade de triunghiuri, geometrii egipteni nu au descoperit teorema lui Pitagora. Realitatea lui Kierkegaard și a lui Marx era aceeași, realitatea lui Hitler și a lui Einstein era aceeași, dar acolo unde unul a văzut o masă confuză de elemente care l-au rătăcit pe cale, altul a surprins o Lege.

Un fiu de nobil indian, care până la maturitate nu fusese niciodată scos din casă și lăsat să vadă „realitatea” (ca să se evite împlinirea unei profeții), a întrezărit din lectică, atunci când a fost transferat dintr-o casă în alta: un bolnav, o femeie născând și o înmormântare, și a pătruns cu mintea, dintr-o dată, atâtea adevăruri ale lumii, că a convins de ele un popor de popoare.

Cunoașterea își are căile ei ascunse. Iar pătrunderea nu stă în lucrurile din jurul nostru, ci în mințile noastre ascuțite.

8. **PLIMBAREA**. Locul preferat de plimbare al bătrânului este Grădina Botanică. În lungile discuții ce se stârnesc între el și însoțitorii săi, cu aceste prilejuri, bătrânul își expune ideile.

Atmosfera unei plimbări este cea mai favorabilă înțelepciunii. Peripateticienii aveau, desigur, dreptate, în

această privință. Ca și în privința faptului că un sistem închegat, global, nu are nevoie de ceva anume de la care să-și înceapă expunerea. Cel care a avut acces la un principiu universal poate începe de la oricare amănunt. Principiile gândirii nu pornesc de la ceva anume și nu au nevoie de un final premeditat, ca operele artistice. Toate elementele sunt intercorelate în întreg. Iar logosul, adevărul, sensul, tâlcul sau noima, cum vrei să-i zici, se oglindește, ca-ntr-o hologramă, la fel de bine și în parte, și în òpus, și în lucrarea de ansamblu, și în fiecare cărămidă ce o constituie.

Întregul nu ne este accesibil decât prin parte. Înțelegerea noastră pornește de la ciob pentru a se sfârși prin reconstituirea Oglinzii, cândva întreagă.

Obiectul Oglinzii holografice a cunoașterii este Universul. Ce importanță are, deci, de la care ciob al său pornim la temerara sa reconstituire?

9. **GRĂDINA**. Bătrânul merge agale prin mina de aur și aramă a toamnei care îl învăluie cu nesfârșită nostalgie. Întregul Univers pare o eternă decompoziție cuprinzând nemiloasă, odată cu viața, sufletele rătăcitoare. „Blestemat fie ce-l face pe Cel Orb să rătăcească pe cale!”

Cea mai frumoasă toamnă a acestor ultimi ani. O toamnă de legendă.

Bătrânul e slăbit și tras, după zilele de solitudine și retragere prin care abia a trecut. Barba nerasă îi acoperă cu câlți albi fălcile. Așa vor fi arătat cândva și marii posedați ai spiritului din antichitate!

Calea se pierde în toamnă: o alee potopită de abundența de aur și aramă. Așa sunt pe lume căile: ascunse de tot ce ne înconjură. Ne pierdem printre ectotipurile unei toamne extraordinare. Din cauza frunzelor ce curg neîntrerupt, ca un fluviu neîncetat și atât de nostalgic amar, arborii rămân ascunși vederii. Și numai când frunzele sunt isprăvite de

toamnă, și atâta avuție de aur și aramă risipită, se dezvăluie vederii formele goale ale trunchiurilor și crengilor și cărările grădinii se deschid în gerul sticlos și necruțător al iernii. Prea târziu. Abia atunci poți evalua cu cât se abate cărarea șerpuitoare de la drumul drept.

Orbi, sau orbiți de frunze, sau de viață, rătăcim printre fleacuri, căutând zadarnic sensul din spatele amănuntelor.

Nu avem acces decât la frunze. La nimicuri. La fleacuri.

Viața e alcătuită din fleacuri. Din frunze, din fluturi care iau o clipă ochii. Din nimicuri.

Blestemat fie tot ce ne face să nu vedem pădurea, de copaci!

Grădina Botanică este unul dintre cele mai minunate locuri din București. A te plimba prin ea înseamnă a aduce o mică ofrandă de timp amintirii.

Iată, pe aleea aceasta retrasă te-ai plimbat cu o fată. Erai elev pe atunci. Vă țineați de mâini. Erați îndrăgostiți pentru prima dată. Tu vorbeai și ea te asculta (am putea spune, cu un mic rânjet ironic, astăzi), te asculta în extaz. Ea avea 14. Tu 18. Erați frumoși, amândoi. Superbi. Inteligenți. Vioi. Tineri. Animați de aspirații înalte. Sexul vuia ca o ancestrală chemare…

Ce s-a ales de voi? Cei de astăzi?

N-ai văzut pe gura ei de atunci gurile amanților ei de mai târziu. Și nici ea, în buzele tale rumene, buzele ofilite și pătate de insuficiența hepatică de azi. Nu ai zărit, în corpul proaspăt și încântător, trupul pe care fiecare abuz și-a scris amprenta, ceas de ceas și an de an, în contacte aspre și erodante, în dezmierdări sau degradări înjositoare. Nu a zărit, în spatele emfazei și orgoliului trufaș, deruta ta de mai târziu. Și nici unul dintre voi nu a întrezărit, înapoia intransigenței, fundătura spirituală ce-i urma.

10. **DARVINISTUL**. Mergi alături de bătrân, scufundat fiind între aceste amintiri dureroase, și nu vii în

întâmpinarea ideilor lui, pe care le asculți cu o răceală indiferentă. Tezele lui îți par depășite științific, întemeiate cum sunt, cu o ortodoxie învechită, pe concepțiile evoluționist-darviniste față de care tu nu ai resimțit, dintotdeauna, decât o circumspecție (poate preconcepută - dar sentimentul este mai puternic decât rațiunea) de „om modern”, bine blindat cu informații recente de eredo-biologie, și ți se pare greu de admis, astăzi, că aspirația ta spre înalt ar fraterniza cu mult mai strâns decât s-ar crede cu maimuța, cu batracianul, sau chiar cu stupida anelidă. Că speculația filosofică, de pildă, nu este nici ea altceva decât o formă particulară de manifestare a reflexului, care o determină pe găină să cotcodăcească și să scurme după viermi sau pe câine să urle la lună și să îngroape osul, sau că, din punct de vedere biologic, între arta cea mai sublimă și actul autoerotic nu există deosebiri semnificative, de esență.

Există în evoluționism o înclinație spre morbid și obscen care îți repugnă, și știi că aplicată social, ideologia asta a amalgamat cunoștințele, confuzionând morala, dând justificări fără acoperire la tot ce a fost mai degradant și mai rău în natura umană.

Iar din punct de vedre filozofic, ideea de evoluție și progres îți pare a impune un sens **predeterminat** către care Sensul respectiv ar premerge evoluția, fiindcă devenirea este „perfectibilă” numai în funcție de criteriul **țelului** considerat ca atare. Și care este Sensul predeterminat, pentru o conștiință atee, ca a ta? **Progresul** în sine este o reminiscență burgheză din filosofia devenirii **Ideii** lui Hegel, criticat și de Marx, fiindcă „face ordine în realitate” după principiile idealismului obiectiv cel mai teist cu putință. Viitorul, conform acestui model, ar premerge trecutul (din punct de vedere logic), modelul perfect ar trăi prin entelehiile devenirii sale, ca model perfect, înaintea lor, zeii ar trece

înaintea muritorilor și spiritul înaintea materiei.

Filosofic vorbind, evoluționismul este dușmanul numărul unu al materialismului. Aplicația deismului în știință. Fiindcă, **nu întâmplător**, Darwin a fost călugăr. Reverand.

Și apoi ți se pare destul de schematic și de simplist să admiți că animalele (și plantele) se „trag” unele din altele! Cum tu nu prea ai multe de împărțit cu cariul de lemn, nu există temeiuri să presupui că strămoșii tăi ar fi avut motive să aibă mai multe de-mpărțit cu el.

Și apoi cât de absurd îți pare să plasezi la rădăcina întregii vieți (din Univers), o singură celulă (fapt implicat oarecum de presupunerile - nedemonstrate - ale lui Oparin). Evenimentul de probabilitate al: 1 - apariției, 2 - supraviețuirii, 3. - perpetuării acelei celule era nul! Mai puțin decât nul!

Mai degrabă ești dispus a admite ipotezele panspermiei. Sau și mai acceptabilă ți se pare propria ta ipoteză: a vieții luând naștere și bântuind Universul indiferent de condițiile oricât de paradoxale: vid, temperaturi extreme (scăzute sau ridicate) - Viața ca o componentă universală, cosmică, în care Pământul nu este decât un caz oarecare al Vieții (cu V mare).

Dacă admiți ca plauzibilă generația-spontanee, la care evoluționismul se vede silit să apeleze ca motiv-prim, generație-spontanee plasată de Oparin „mai demult” în timp, ca să o facă mai plauzibilă (că „minuni în vremea noastră nu văz a se mai face” cum zice Alexandrescu), atunci ea a dat naștere, încă de la început, la materie vie **diferențiată**. Și tocmai acestei diferențieri originare i se datorează (probabil), diferențierea ulterioară. Așa încât între găină și om nu există nici un strămoș comun oricât am coborî în timp. Și iar, indiferent de câte mii de ani ar mai trece de aici înainte, din nici o găină nu va ieși niciodată un om, așa cum, din om nu va ieși niciodată

găină, oricâtă „selecție”, „naturală” sau „dirijată” s-ar opera.

Iar dacă postulatul acesta este general valabil astăzi, nu vezi pentru care motiv „altădată, mai demult”, n-ar mai fi fost valabil. Fiindcă (în sfârșit), dacă un criteriu de ambianță ar determina melcul să se transforme în broască, atunci **același** criteriu ar acționa asupra **tuturor** melcilor, așa încât, dacă toate broaștele „evoluate” de azi „se trag” din melcii deveniți broaște, atunci din ce s-ar mai „trage” melcii de azi - care în mod cert nu sunt broaște, ci melci? Din broaște „involuate” - ca în credința transmigrației?

În cazul în care evoluționismul ar fi just, Pământul ar trebui să fie populat de o singură specie.

A vorbi de evoluție ca o formă a „adaptării la condițiile de mediu” nu corespunde realității istoriei naturale a speciilor. Fiindcă protozoarele primare au apărut în cele mai cumplite condiții de mediu pământești de până acum, și le-au supraviețuit, adaptându-se unei lumi la care astăzi nu s-ar mai „adapta” nici cel mai „evoluat” animal. Conform principiului evoluției ca formă a adaptării la cele mai „grele” condiții, ar fi normal ca omul, produsul presupus a fi „ultim” și „cel mai înalt” al evoluției animale (antropocentrism evident fideist), să reziste la cele mai cumplite condiții, să fie mai „adaptabil” decât toate celelalte animale „inferioare”. Ori, nu e deloc astfel. Omul, în înălțimea treptei sale de evoluție, nu este nici cel mai adaptabil, nici cel mai inadaptabil dintre animale. Ai putea spune, glumind desigur, că omul este chiar „cel mai burghez animal” cu putință: media mediilor, mediocritatea mediocrităților.

Evoluția speciilor, dacă va fi existând vreuna, apoi, îți spui tu, nu poate fi decât una inversă, absolut confuză, în cazul căreia ar fi mai nimerit să vorbim, mai degrabă despre „originea și involuția speciilor”, decât despre „evoluția” lor - ceea ce ar fi, de ce să nu recunoaștem,

destul de anapoda.

Evoluționismul contravine flagrant punctului tău de vedere. Și cu toate că și geneticii mai ai să-i reproșezi destule puncte neclare și salturi în demonstrație, iar „teoria catastrofelor” nu pare, în nici un caz, mai fondată din punct de vedere logic, nici una dintre aceste ipoteze, totuși, nu prezintă atâtea inconsecvențe ca evoluționismul darwinist.

11. **PROPUNEREA**. Te-ai cam înfierbântat, „filosofule”! Unde este luciditatea elevată a oricărei judecăți imparțiale? Ești părtinitor și nedrept. Gândește-te că toate criticile astea le-au mai ridicat și alții înaintea ta, niciuna dintre ele nu-i nouă! Ai de-a face cu un sistem vechi, confruntat cu multe crize din care a ieșit totuși învingător și chiar dacă n-a rămas peste secole **biruitor**, în orice caz, a **supraviețuit**, ceea ce spune multe și despre forța și despre elasticitatea sa.

Unele dintre criticile aduse sunt corecte. Sistemul și le-a însumat, perfecționându-se. Altele s-au dovedit simple speculații, calambururi respinse de realitate.

Oricum, expunerea bătrânului a început cu o fățișă și netăgăduită îngenunchere înaintea evoluționismului celui mai ortodox.

„Știi probabil că toate mamiferele se trag dintr-un șoricel mezozoic, ale cărui rude apropiate mai pot fi observate și astăzi prin America de Sud”.

Într-adevăr, conform panteonului evoluționist, ursul de peșteră, tigrul cu colții de ivoriu, hipopotamul și omul se „trag” incontestabil, dintr-un șoricel insectivor ai cărui urmași ne-„evoluați” populează și azi bazinul amazonian. Pe vremea când saurienii uriași, cu trupuri de mai multe sute de metri lungime, bântuiau marile păduri de ferigi arborescente, mamiferele (în ciuda ipotezelor fanteziste paleoastronautice care presupun că dispariția saurienilor

ar avea oarece comun cu omul), specia mamiferelor se reducea la un singur reprezentant: un șoricel cât pumnul țopăind stupid de colo-colo după muște.

Și totuși e adevărat: relativ brusc, și neexplicabil, „evoluații” saurieni au dispărut ca prin minune, și pământul a fost cotropit de urmașii Invincibilului Mighty Mouse.

„Există și ipoteza glaciațiunii”, vei spune. Și-apoi, chiar evoluționismul mai admite încă o ipoteză paralelă, a evoluției directe. Astfel, din Tyranosaurus Rex ar putea proveni răpitoarele actuale. Din brontozauri - gâștele. Din stegozauri - porcii. Și așa mai departe.

„Tu crezi că ipotezele astea sunt justificate?” te întreabă bătrânul.

Nu, vei recunoaște tu. Dar nu există altele mai bune.

Sau, da, mai există și ceva cu hipofiza afectată de radiațiile cosmice, din cauza dispariției centurilor Van Allen, o dată la 12000 de ani, când se inversează polii magnetici.

„Absurd”, te întrerupe bătrânul. „Strămoșul nostru șoricel (s-au găsit fosile ale lui), era tot atât de mic precât îi sunt și urmașii de astăzi. Sau, hai să admitem că era nițel mai mare. Cam cât un șobolan cenușiu. Oricum, diferența dintre o șopârlă și un stegozaur este incomparabil mai mare.”

Ați căzut cu ușurință de acord. Din același motiv erau lipsite de plauzibilitate și ipotezele celor una, două, trei sau patru Lune, care s-ar fi prăbușit asupra Terrei și care, înainte de a cădea, micșorându-se distanța dintre ele și suprafața planetei, îi influențaseră sensibil gravitația, drept care animalelor din epocile corespunzătoare, crescându-le talia peste măsură. Sincron tuturor acestor cataclisme, șoricelul, măruntul mamifer, și-a păstrat dimensiunile reduse, și nu pe motivul că așa îi era lui „dat” să fie, și să rămână în veacul-veacului! Fiindcă urmașii săi,

elefanții, hipopotamii, balenele, concurează într-o măsură sensibilă performanțele reptilienelor gigantice. Urmașii de astăzi ai saurienilor se află, raportați la giganții ce au descins din șoricelul mezozoic, aproximativ în același raport în care se va fi aflat șoricelul cu strămoșii reptilienelor de azi.

„Deci: de ce au dispărut saurienii?” a revenit bătrânul la ideea inițială. „Ca de obicei în astfel de cazuri, există și aici o explicație mult mai simplă și mai logică - firesc de logică - față de cele îndeobște găsite până în prezent. O explicație mai aproape, mai la îndemână, pe care mintea n-a perceput-o încă, tocmai fiindcă suntem deprinși să privim în zare atunci când căutăm lucruri mari. Și cum saurienii erau, cei drept, mari, doar un lucru mare i-ar fi putut extirpa. Și încă, extirpa ca specie!

Căutând care este lucrul acela mare care i-a exterminat, nu-l găsim. FIINDCĂ LUCRUL ACELA MARE, ASTĂZI, ESTE MIC!

Supraviețuitorii mult mai mărunți ai tuturor evenimentelor dramatice pe seama cărora încercăm să punem dispariția saurienilor, sunt dovada vie că, LUCRUL acela, MARE, nu era atât de MARE. Nu era atoatenimicitor.

„Poate doar glaciațiunea…”

„Nu! Nici glaciațiunea! Fiindcă glaciațiunii i-au supraviețuit și specii mult mai sensibile: șoricelul cu sânge cald, șopârlele cu sânge rece, limacșii…”

„Da”, ai zâmbit tu sarcastic, „dacă nu cumva șopârlele și limacșii de azi or fi „evoluat” tot din micuțul șoricel…”

Era evident că nu agreai principiul ăsta evoluționist, aplicație a economismului malthusian la nivel biologic. Te credeai în posesia unui adevăr sistemic mult mai temeinic din punct de vedere științific, care îngloba cercetări și descoperiri noi, unele de ultimă oră. Îți permiteai să fii sarcastic. Problemele evoluționismului îți erau indiferente.

12. **INVINCIBILUL MIGHTY MOUSE**.

Bătrânul a zâmbit fin.

V-ați oprit pe marginea lacului. Prin fața voastră defilau perechi de liceeni și liceene, bone cu „copii scoși la aer”, fauna parcului.

Bătrânul și-a dezvoltat ipoteza sa cu privire la dispariția saurienilor. Era o toamnă colosală, în care ultimele zvâcnete ale tinereții tale apuneau, lipsite de crisparea debutului.

„Știi care este cel mai periculos dușman al elefantului? Leul? Tigrul?

Nu. Puțini sunt elefanții care pierd în confruntările cu alte animale mari.

Dușmanul elefanților, dușmanul de specie, care-i seceră de peste tot de pe unde apare, este furnica roșie. Furnicile mănâncă elefanții de vii.”

L-ai întrebat pe bătrân dacă-și închipuie că și brontozaurii au fost „mâncați” de furnici. Ți se părea ridicol. Ar fi fost absurd.

„Te-ai jucat vreodată cu un gușter?” te-a întrebat bătrânul.

„Da.”

„Te-ai uitat la el atent?”

„Da. Cred că da…”

„Și ce-ai remarcat?”

Nu ai înțeles la ce se referea.

„Căpușile”, a spus bătrânul. „N-ai remarcat căpușile?”

Urmăriseși expunerea, până atunci, doar pe jumătate atent. Ai tresărit. Stăpânii lumii, uciși de paraziți! Ce idee stranie! Ce rezonanță parcă din veci cunoscută!

„Gândește-te la circumstanțe”, ți-a precizat bătrânul. „Majoritatea saurienilor viețuiau în mlaștini fără sfârșit, pe grinduri păduroase, în preajma apelor mari, înmlăștinate… Mlaștini. Mlaștini fermentând, colcăind de viermi și

insecte. Armate de viermi, de păduchi, de căpuși…”

„Da”, ai murmurat îngândurat. „Și viermii…”

Majoritatea viermilor paraziți au cicluri evolutive foarte complicate, neotenii lungi, implicând factori de conjunctură complecși, cu gazde intermediare și contaminări și re-contaminări sofisticate. Tenia, de exemplu, se înmulțește prin intermediul puricilor și păduchilor.

Majoritatea familiilor actuale de viermi paraziți își ucid gazdele permanente. Deci, evoluția lor ca specie, conform legii fundamentale a evoluției, prin care parazitul își „protejează” gazda (ca fenomen de adaptare prin care, de fapt, se auto-protejează, asigurându-și perpetuarea), evoluția paraziților „ucigași” nu putea apare în micile colonii de mamifere din mezozoic, nu pe mamifere, pe care… le-ar fi exterminat.

Mamiferele au moștenit teniile de altundeva. De la niște animale pentru al căror tub digestiv o tenie de 18-20 de metri nu reprezenta o problemă de viață și de moarte.

Și-atunci, parcă ai fi întrezărit cu ochii minții turmele de saurieni imenși, de sute de metri, târând după ei prin bălțile puturoase ale evului aceluia mijlociu hemoroizii unor uriașe tenii băloase, albe, bâzâite de roiuri compacte de insecte uriașe, muște cât vacile, gândaci cât omul: curțile de coșmar ale Marilor Seniori, Majores Terres ai Naturii.

Orice specie animală are tendința de a câștiga supremația biologică.

Iar „boala copilăriei” adaptării speciilor este gigantismul. Există, probabil, o forță a speciilor care le determină să se manifeste ca un întreg unitar, în expansiune. Un gregarism funciar.

În lupta cu mediul înconjurător, ostil, nu răzbesc decât cei mai puternici indivizi. Și, din selecția operată de această lege, apar giganții, prosperă hipertrofii.

Numai că, ridicată la nivel planetar, regula jocului se modifică, intrând în conflict cu această regulă internă, valabilă în interiorul speciei. Și cu cât este mai „evoluat” specimenul, într-un sens, cu **tot atât** este mai vulnerabil în altul.

„Îți dai seama, pe sub platoșele acelea titanice de solzi cornoși, ce colcăială de viermi și păduchi trebuie să fi **ros de vii** giganticele reptiliene”? ți-a șoptit învățătorul.

Armate de furnici cât câinii vor fi bântuit munții aceia de carne, în care viermi, căpuși ori alți paraziți rapaci, monstruoși, se afundau, hulpavi, într-un banchet delirant și fără de sfârșit, indiferenți la zbaterile coloșilor pe care-i devorau **de vii**.

Fortărețele acelea animale, mărețe în invulnerabilitatea lor colosală, au fost roase încet, dar fără milă, de Viața măruntă, colcăind meschin dar eficient peste tot.

Și pe puii de șobolan mișună păduchii. Dar de câteva ori pe zi mama își caută puiul cu dinții săi ascuțiți prin blană, curățindu-l cu limba sa fină de insectivoră. Mamiferele au, și au avut probabil întotdeauna, o viață socială intensă. Maimuțele se caută între ele de purici ore în șir. Leoaicele la fel.

Dintre Marii Seniori ai Planetei, doar reptilienele sunt, și au fost probabil întotdeauna, solitare. Sunt solitare prin chiar natura lor de Mari Feudali (Majores Tarres) ai Naturii. Iar când vor fi ajuns atât de colosale ca în Evul de Mijloc, cu atât mai mult, probabil, că s-au izolat unele de altele, într-o grandoare suverană.

E greu de presupus că brontozaurii vor fi viețuit în turme numeroase. Cantitatea imensă de hrană care-i era necesară fiecărui individ nu permitea, probabil, adunarea la un loc a prea multor exemplare. Înmulțirea lor prea vertiginoasă ducea îndată la epuizarea potențialului de hrană a regiunii ocupate.

Iar insectele, care sunt, îndeobște, și ele, tot

vegetariene, atunci când saurienii au tulburat echilibrul natural, și-au căutat o altă hrană. Care?

De asemenea este de presupus că un tiranozaur, să zicem, vânând un brontozaur, nu-l putea mânca dintr-o dată pe tot. Iar muntele acela de hrană devenea resursă unor mușuroaie pe măsură.

Și apoi, vârsta. Durata vieții unei pisici este de 10 - 15 ani, un câine trăiește până pe la 20 - 25 de ani, omul până la 70 - 80. Elefanții trăiesc, și ei, mult. Balenele, de ordinul sutelor de ani. Țestoasele de Galapagos, și ele, sute de ani.

Păstrând proporțiile, saurienii uriași ar fi trebuit să aibă o viață extrem de lungă: de ordinul miilor de ani poate. Este de presupus că un singur saurian consuma potențialul alimentar al unei întregi regiuni. Câtă vreme le trebuia, are, ca să ajungă gigantici? Și câtă vreme supraviețuiau dimensiunilor acelora colosale? Un an? Câțiva ani? Câteva decenii? Câteva secole?

În perioadele reci, saurienii probabil că hibernau, sau, în orice caz, deveneau foarte lenți, încetinindu-și funcțiile vitale, ca mai toate animalele cu sânge rece. Atunci, paraziții se înmulțeau nestingheriți, fiindcă posibilitățile de apărare ale saurianului erau mai reduse.

Iar după moartea câte unuia dintre seniori, cohortele de paraziți teribili podideau împrejurimile, într-o căutare furibundă de noi gazde.

13. **INVINCIBILUL MIGHTY MOUSE**.

Devorați de paraziți.

Saurienilor le-a fost contemporană și le-a urmat o formidabilă abundență a insectelor, cu predilecție parazite. Flora fusese substanțial afectată de consumul uriașelor rumegătoare. Redusă și cantitativ, dar și împuținată calitativ. Cele care au avut cel mai mult de suferit, este de așteptat să fi fost speciile mai longevive, la care maturizarea se producea târziu și ale căror dimensiuni

mari au atras preferința masivelor consumatoare.

Dar abundența insectelor parazite se va mai fi datorat și creșterii ponderii de carne, în balanța generală a masei vii a planetei.

Dispariția pădurilor uriașe, a mai influențat și culoarea planetei, și, deci, și gradul de reflectare în spațiu al radiației infraroșii din spectru și compoziția straturilor înalte ale atmosferei, determinând, poate, chiar declanșarea glaciațiunilor. Iar pe imensele spații deșertice formate, insectele și speciile ierbacee, cu praguri mai înalte de adaptabilitate, au rămas principalii supraviețuitori. Foamea lor nesăturată, de valuri demografice năvălind cu miliardele din burțile prolificelor mătci, va fi măcinat cu fălci febrile, de cheratină, orice nu se va fi putut apăra de ele eficient.

Pentru Saurieni, potopul biblic a fost un potop ecologic, dincolo de care nu au scăpat înot prin puhoiul de insecte decât măruntele insectivore. A lor era Lumea, a lor și a urmașilor lor.

Din războiul titanilor, învingător a răzbit invincibilul Mighty Mouse, pradă prea de tot insignifiantă pentru saurieni ca să-l primejduiască, dar animal nu numai capabil să se apere de insecte, dar chiar hrănindu-se cu ele, și prosperând deci, odată cu prosperarea lor, ca factor al împiedicării, într-un târziu, al acestei prosperități.

După ce potopul cu insecte va fi trecut, dintre batracienii și reptilele care au supraviețuit, majoritatea sunt de dimensiuni mici. Și, mai ales, toate, la origini, insectivore. Ca și păsările, de altfel.

14. **COMANDA**.

„Aș vrea să scrii o poveste pe tema asta”, ți-a șoptit bătrânul.

„De ce?”

„Fiindcă am nevoie de talentul tău pentru expunerea

acestei idei”, ți-a spus el stins, privindu-te, ai fi putut spune rugător, ținând cont de caracterul său dârz și inflexibil. „Trebuie să fie o poveste emoționantă, care să-l cuprindă pe cel care o va citi.”

Te-ai trezit brusc din reverie și ai aruncat o căutătură furișă pe sub sprâncene. Bătrânul era încă „verde”, cum se spune. Spatele lat, pieptul bombat, ținuta mândră, nu se lăsaseră încovoiate de anii grei îndurați. Părul cărunt, lăsat să crească lung, îi flutura în adierea ușoară de vânt, învolburându-se, încă des și bogat, ca într-o statuie antică grecească de lângă Pireu.

„De ce?” ai insistat, încăpățânat.

Trăiai, mai viu decât în alte dăți, senzația că se așteaptă din partea ta ceva anume. Totodată, realizai în forul tău interior, că, de astă dată, îl vei trăda pe bătrân, că îl vei înșela în așteptări, că nu-i vei îndeplini rugămintea. **Dacă** era o rugăminte.

Afacerile îți merseseră din ce în ce mai grozav în ultimul timp. „Îți făcuseși văd”, cum se spune. „Tell for all your’s architects: let me to be traitor” fredonai în minte textul unui cântecel al lui Cohen. Soarele se strecura în șuvițe de aur prin toamna minunată ce inundase parcul.

„M-am lăsat de scris”, i-ai spus bătrânului.

„De ce?”

„Sunt dezamăgit. Nu reușesc să mă impun ca profesionist. Nu reușesc să trăiesc din scris.”

„Dar tu din ce crezi că trăiești?” te-a întrebat el, dintr-o dată enervat parcă de afirmația ta. „Cum crezi că ai obținut locul de muncă în care ai fost repartizat? Și unde, sinceri să fim… Ce merite crezi că ai? Ce merite deosebite? Sunt zeci, sute de mii de oameni, care…”

„Ceea ce am scris nu mă mai satisface”, l-ai întrerupt.

„Atunci scrie pe viitor mai bine decât ai făcut-o până acum.”

„Nu pot.”

„Nu-i nimic. E destul de bine și așa.”

Vorbeați vorbe. Toamna se năruia, peste voi, de aur și aramă.

„Sunt singur”, ai murmurat. „Textele mele nu le înțelege și nu le apreciază nimeni. Mă îndoiesc chiar că le citește cineva.”

„Te înșeli”, te-a contrazis bătrânul. „Știi foarte bine că nu-i așa. Ești citit, înțeles și apreciat de cine trebuie. Ai pus în scrierile tale o parte din esența discuțiilor noastre. Tot ceea ce ai scris este o reușită. Nimeni nu ar fi putut să dea o formă mai adecvată ideilor cuprinse acolo. Și scrierile tale și-au atins scopul. Sunt o victorie.”

Vorbești vorbe. Ochii albaștri ai bătrânului sclipeau reci, nordic, în trecerile alternative de la umbră la soare.

Vorbești vorbe. Dacă și cei mai elocvenți dintre noi, atunci când ajungem la problemele profunde ale lumii vorbim vorbe, atunci? E atât de stupid și fără valoare lucrul cu care ne ocupăm, Doamne, o aiureală! Și totuși asta reprezintă cea mai „elaborată creație a spiritului”, nu? La care nu ajung decât cugetele cele mai rafinate ale veacurilor, caracterele cele mai alese... Și chiar și aici propaganda are rolul precumpănitor.

Suntem prea versați ca să nu ne dăm seama că povestea asta a bătrânului viza, în ultimă instanță, **altceva**. Un efect de conștiință. Un psechic controlat. O cacealma. O manipulare.

Îți aruncaseși, involuntar, ochii spre mâinile lui, cu pielea subțire ca pergamentul, pătată, de reptilă, și simțiseși că, de astă dată, îl vei trăda. Că nu te vei supune sfatului său. Sugestiei sale. Că nu mai erai dispus să scrii la comandă.

Și totuși, gândește-te ce grozav ar fi un text în care... Gândește-te!

Un saurian uriaș, înfundat în mocirla mlaștinii, podidit de viermi, de furnici. Un saurian titanic, fermentând de

insecte, în vreme ce vânătorul rapace, Invincibilul Mighty Mouse...

„Pe care dracului oi fi reprezentând eu în ceea ce scriu? te întrebaseși dintr-o dată iritat. Interesele cui? Și ce vor să zică în realitate textele mele angajate? Fiindcă sunt, de sigur, **angajate**!”

Un saurian. Un saurian uriaș, invadat de paraziți...

15. **REFUZUL**.

„Sunt nemulțumit. Nemulțumit de mine, nemulțumit de ceilalți, nemulțumit de ce fac, nemulțumit de tot!

Nu voi mai scrie niciodată, sub nici un steag!

Ce au de împărțit saurienii voștri cu ai mei? Cu tata, cu tata mare, cu mine? Cu ura mea? Cu furia mea? Cu neputința și cu adevărul meu?

Ce-mi pasă mie de ce au dispărut saurienii?

Eu sunt liber, sau, mai exact, vreau să fiu liber. Să-mi recapăt libertatea!

Am dreptul să refuz! Cred că mai am dreptul să refuz! Nu sunt dator nimic, nimănui!

Doamne, ce-am făcut cu viața mea?”

Îți venea să-l întrebi pe bătrân:

„Ce-ați făcut cu viața mea?”

Blestemat fie tot, ce îl face pe cel orb să rătăcească pe cale!

Și acum, după ce l-am condus pe bătrânul învățător pe un drum fără întoarcere, iată, că rămân complet singur. N-ai familie, nici nevastă, nici copii, n-ai prieteni, n-ai apropiați. Ești un „artist”, un boem fără perspectivă, care suferă și nu găsește pe nimeni să-și împărtășească ideile intime, povara din suflet, greutatea de pe umeri.

Poate dacă ai fi ales și urmat **atunci** o altă cale-n viață... poate nici suferință n-ar mai fi fost azi, nici... altele.

Cum dracului ai ajuns aici?

„Blestemat fie tot!” îmi răspunzi, dând a lehamite din

mână, și pleci, clătinându-te, poate beat, poate năuc, spre „chioșcul șahiștilor”, să-i „tragi” o partidă, două, cu „băieții”. Și pleci, clătinându-te, prin soarele acestei primăveri timpurii, atât de calde dintr-o dată că ne-a toropit pe toți.

Și când te gândești că ai fost, cândva, una dintre marile speranțe și „promisiuni” ale generației noastre. Mai mult chiar decât mine, despre care spui, cu o doză de sarcasm, dar și de invidie, o simt, că m-am ajuns.

(1985)

PETRECEREA

„Fă în așa fel ca revoluția aceea să
rămână pură, desăvârșita și eternă”...
(Ernesto Sabato - ***Abadon Exterminatorul***)

Autorul a participat cu *Petrecerea* la Festivalul național **Cântarea României** în anul 1986, la îndemnul lui Ion Potopin, pe atunci președintele **Cenaclului Academiei** de la **Muzeul de Istorie al orașului București**. Evident, fără nici o altă urmare decât că a fost luat o vreme în vizor de Securitate și luat la întrebări „ce a urmărit el cu scrierea lui?”

Capitolul I – Ademenirea

1. În casa din fundul curții se mutase de curând un baptist, sau penticostal, Dumnezeu să-l pieptene, că în toate lunile de conviețuire la aceeași adresă nu reușisem să mă dumiresc ce era de fapt - ce-i drept e drept! nici nu mă prea preocupasem eu cine știe ce de problemă - tot ce cunoșteam despre el fiind că era un om liniștit și săritor la nevoie și nici n-aș fi visat că nu-i ortodox pravoslavnic nepracticant, ca tot omul, dacă, de la o vreme, n-ar fi început să-mi plaseze, când ne întâlneam prin curte, citate în loc de salut, și nu m-ar fi refuzat categoric atunci când, aflând că n-are televizor, îl invitasem la mine să vadă filmele sau vreun meci.

Așa că, și de astă dată, întâlnindu-l în poartă, mi-a șoptit cu un aer misterios:

„Nu plângeți pe cel mort și nu vă bociți pentru el, ci plângeți pe cel ce se duce, care nu se va mai întoarce și nu-și va mai vedea țara de naștere. Căci așa vorbește stăpânul Salum despre fiul lui Iosia, împăratul lui Iuda, care domnea în locul tatălui său Iosia, și care a ieșit din locul acela: ***Nu se va mai întoarce în el, ci va muri în locul unde este dus rob, și nu va mai vedea țara aceasta!***" (*Biblia*)

I-am zâmbit și i-am făcut semn cu mâna - era, în fond, un vecin cumsecade, nu-i auzeai gura și când cu moartea bunică-mi ne ajutase benevol, că altfel nu știu cum ne-am fi descurcat, numai eu și maică-mea.

Am traversat până la chioșcul de ziare din colț să-mi iau

un pachet de Carpați fără, fiindcă la tutungerie era închis. Nu înțelegeam de ce era închis, pentru că la tutungerie la Hală țineau deschis și până la unșpe, ba chiar și douășpe din noapte, iar într-o vreme, când fusese program permanent la Autoservirea din incintă, tutungeria ținuse și ea un soi de program aproape permanent.

De câteva zile însă ceva nu mai mergea cum trebuie. „Broaște” străineze staționau pe marginea drumurilor și blonzi lățoși, cu aere tragice, își cufundau fețele-ntre palme, ștergând cu bazoanele blugilor trotuarele. Cu o zi înainte, la Romană, o puștoaică trăsnet, care nu putea să aibă mai mult de șaișpe, mă oprise cu o englezească cvasi-indescifrabilă: - ‘ce: dacă o plac, e ieftină.

În aceste condiții precare, ce să mă mai mir că la tutun închiseseră deși nu era nici șapte. Și Hala o pusese de mămăligă. Ba până și chioșcul de ziare din colț de la Traiană. Și, cum tocmai hurducăia pe caldarâmul din fața farmaciei un 40 tras proaspăt peste linia lu’ 33, am luat startul și am izbutit un sprint colosal contra... șlapilor mei cei noi la care pilisem toată după-masa cu pila de unghii a maică-mi, să nu mă mai roadă cu cauciucul lor tare și strâmb ca Turnul din Pisa, verde ca o coadă de pisică vopsită cu Duco.

Am sărit pe scara din spate exact când mașina își lua viteză să plece. Puținii călători (începând cam de pe la ora asta, mașinile treceau aproape goale), m-au măsurat din creștetul capului (împletit în codițe cu fundițe și nojițe de piele roșie - să nu mă deochi) până-n franjurile reiaților, cu contrarierea unora care nici hipiși nu mai văzuseră, nici de revoluția de la Sorbona nu auziseră în viața vieților lor. Numai încasatoarea ITeBeului mi-a zâmbit șăgalnic - era o copiliță blondă și rotunjoară mamă-mamă! - și mi-a făcut semn discret „lasă!”, ceea ce vădea din parte-i mare noblețe, că dup-o stație tariful se reducea cu importanta sumă de cinsprezece bani. Chestia cu majorarea tarifului

ca taxă la trecerea dintr-un sector în altul nu prindea la public și călătorii se certau frecvent cu încasatorii cârcotași, refuzând categoric să plătească mai înainte de Foișor, de unde-și scoteau (după ce se sustrăseseră cu bună știință și rea credință de la majorare) moneda cu tractoristul urcând munți-n soare pe coperta din spate.

„Scufița Roșie” era probabil de curând copil de suflet al întreprinderii de transport urban și păstra încă reminiscențe de fată bună, vădindu-se milostivă cu artiștii liber-profesioniști.

Trăiam (pe atunci) cu convingerea că azi-mâine voi fi „descoperit” (fiindcă mai bântuia la vremea aceea în puțina minte a diletanților iluzia că așa „se lansează” geniile: vine unu - f’un doctor, f’un profesor, f’un redactor șef, f’un măturător, f’o casieriță IteB, ceva și numai ce te vede și cade jos, orbit de talentul și măiestria ta e-pocale!), purtându-mi boehma-n sânge, i-am surâs micuței de pe piedestalu-nalt al turnului meu de fildeș și i-am propus, hodoronc-tronc, să-mi stea o dată de model pentru un portret bust cu flori și steaguri în vânt desfășurate, de s-o celebrez pe pagina din mijloc (cea cu poeziile patriotice) a revistelor literare.

La cap de linie, vizavi de Monjardin, mă despărțeam cordial de micuță. Cu lacrimi în ochi, ca să zic așa, rămânând stabilit, odată pentru totdeauna, să ne întâlnim a doua zi să aplicăm planu-n practică.

Desigur, nu aveam de unde să știu atunci că n-o s-o mai văd niciodată! Fiindcă, dacă aș fi intuit în vreun fel evenimentele ce aveau să urmeze, i-aș fi căzut, poate, la piept, să plâng pe sânul ei bun, ca pe un simbol al ireparabilului care fuge...

2. Urcând scările la Jorj, mi-am adus aminte de încă o „vorbă” a vecinului meu de curte, care-mi rămăsese înfiptă-n cap ca un cui cu floare, deși tâlcul, dacă va fi avut

vreunul, îmi scăpa.

Cică: *„În zilele acelea nu se va mai zice:* ***Părinții au mâncat aguridă și copiilor li s-au strepezit dinții****, și fiecare va muri pentru nelegiuirea lui: oricărui om care va mânca aguridă, i se vor strepezi dinții!”* (*Biblia*)

Lu’ Jorj o să-i zic Jorjel, deși el se prezenta Gigi. „Gigi Ruj”, graseia el, și noi îi spuneam tot Gigel, spre disperarea conului Ruj, care turba când își auzea nume astfel poporanizat și înstrăinat totodată.

— Auzi, domnule, să ai un nume atât de frumos ca al lui și să-ți baţi joc de tine însuţi prezentându-te, ca mitocanul: „Gigi”. Ce-i aia „gigi”? De-ar zice, și el, măcar „Gheorghiță”, dacă nu-i mai place cum sună numele ăsta neaoș și de tradiție pentru cultura română: Jorj.

Încercam tot posibilul să-l potolesc pe bătrânul domn, explicându-i că așa sunt tinerii de azi, fără „tradiție”, și că nu mai pune nimeni nici un preț nici măcar pe numele de familie sau pe blazoane, să zicem, ori pe alte vechituri din astea, darămite pe un nume de botez, și că poți fi foarte bine un om serios deși te cheamă Gigi, ba chiar și Gimi. Însă bătrânul Ruj, nu voia să accepte nici în ruptul capului:
- Prostii! Nu-i adevărat! Păi cum așa! Unul care se prezintă: Bulă, apăi să știi că bulă rămâne în ochii și în mintea oamenilor! Numele sunt ca niște cărți de vizită care vorbesc despre condiția intelectuală și socială a familiilor noastre și a noastră personală mult mai mult decât se complac unii să creadă. Numele spune, de la început, și din cine te tragi, și ce cercuri frecventezi. Tot. Chiar și Platon are un dialog despre problemele astea.

Îl ascultam, tăcut. Dar pe vecinul meu, sectantul, cum oare îl chema? Când ne întâlneam prin curte el mă întâmpina cu năzbâtii de genul:

„Căci așa vorbește Domnul: După cum am adus peste poporul acesta mari nenorociri, tot așa voi aduce peste el tot binele pe care i-l făgăduiesc. Și se vor cumpăra iarăși

ogoare în țara aceasta, despre care ziceți că este pustie, fără oameni și fără dobitoace, și că este dată în mâinile Haldeilor" (*Biblia*), în loc să-mi spună cum îl cheamă, ca să știu cu cine am de-a face (după părerea domnului Ruj).

Când ajungem jos, în stradă, Jorjel răbufnește agasat:

— Dacă îi păsa atât de nume, el de ce și l-a schimbat pe-al părinților săi?

— Nu vă chema așa? îl întreb surprins.

Dar Jorj, după ieșirea avută, își rodea buzele, enervat. N-a mai mormăit decât ceva despre foloase și ponoase, absolut ininteligibil.

— Și cum vă chema... oare?... insist eu, deși îl cunosc destul de bine încât să-i știu tainițele comportamentale.

Jorj avea, din când în când, un fel de ascunzișuri în care nu admitea să i se pătrundă. Cum se spune: nu admitea să-i mestece nimeni cu lingură-n ciorbă.

Trag cu coada ochiului spre nasul lui lung, vulturesc (d'artagnan-esc, îmi spuneam eu pe atunci), spre profilul ascuțit de beizadea fanariotă, încadrat de lațele negre-corb care-i atârna până la umeri, tresăltând în mersul legănat al celor peste 1,90 ai staturii sale, și mă simt fascinat de prietenul meu, capabil a răscoli toate societățile, pe la ceaiurile pe unde bântuiam, într-un delir divertismentamental de sfârșit de lume.

Mă mândream cu Jorj, așa cum te mândrești cu un obiect de preț sau cu o „relație în lumea bună", deși n-aș putea spune că Jorj ar fi fost din vreo lume, fie ea bună sau rea, cu toate că încă de pe la vreo 14 ani, de pe vremea când fuseserăm noi colegi, se purta la costum la două rânduri și cu cravată. Cu toate că „impunea" și avea o prestanță deplasată, de Case Mari.

Dar mințea! Mințea de-nghețau apele și se-nrujau obrajii, așa că numele i se „lega", oarecum, susținând părerea platonică a conului Ruj. Mă făcea uneori să fierb de indignare, fiindcă avea prostul obicei de a mă lua de

martor față de alții la câte o năzbâtie din cele brașovene, de mă băga în spanac între baros și nicovală. Numai că se descurca, nonșalant, indiferent dacă-l contraziceam sau nu, cu o prezență de spirit și un umor persiflant capabil să sugereze, într-adevăr, înalta societate, fiindcă numai acolo am auzit eu că se mai poate minți în asemenea hal și cu atâta fervoare.

— Mde... mârâie Jorj o vreme, îngândurat. Nume vechi, de rezonanță... ca și al tău, nu? (și eu, măgulit, mă simt dator să moțăi din cap a aprobare). Doar nițel cam cosmopolite... Caută, dragul meu, caută! Scotocește cu mintea și nu mai întreba ca gogomanul! În societate nu se pun astfel de întrebări indiscrete!

Și eu caut vreun reper, fac echivalențe și paralele, pentru a pufni, convins că „l-am dibuit”:

— Ia te uită! exclam amuzat. Poate că, totuși, bătrânu-tău avea dreptate și numele înseamnă și spun ceva și ele...

— Încă, mârâie Jorj, rânjind strâmb. Încă...

Vorbisem fără să am habar despre „familia” respectivă. Mă plezantariseam și eu, superficial, că, în afară de poza din manualul de Istorie numele acela nu însemna nimic pentru mine. Ar fi putut să-l cheme tot atât de bine Racoviță sau Coandă, că mie tot nu mi-ar fi zis nimic. Doar gura mea vorbise, fără mine. Dar ceea ce este cel mai straniu e că în cazuri din astea o nimeream, de-a-nboulea, stârnind în alții tot felul de asociații semiotice. De altfel, așa am și început să scriu, poezii, scontând pe unele rezonanțe... patibulare, de care, ceea ce este cel mai caraghios, nu eu eram cel conștient.

Dar ce importanță poate avea care-i părerea autorului despre ceea ce scrie și a oratorului despre ce vorbește? Important este ce receptează ceilalți!

Eu? Eu eram, sunt, în mod absolut pe deasupra, peste, și pe sub textul receptat. De cine trebuie. Și (poate) și cum.

3. Particula C.A. (prescurtare inocentă), ar fi putut însemna orice - de la Kakoianis până la Kapone. Provenea, însă, ostentativ, de pe la „carbonar, probabil, titlu de glorie pentru bătrânu' născut în 16, pe 2 iulie (asta ar însemna Rac sau Leu? Oricum, nu? drept simbol un trandafir, evident galbin!)

Jorj păstrase ceva din „bazedovianismul pronunțat și din înclinațiile sadice” care-l mânau să maltrateze pisicile din cartier. Dar, de ce-am minți, și eu le maltratam, fără a prezenta nimic bazedovian. Le maltratam mai mult prin contaminare psihologică de la Jorj, modelul ce-și lăsa umbra, de pe un soclu înalt. Ca să-l concurez, întrucât el rârâia, eu am prins a sâsâi. Ambele cusururi de dicție, și al meu și-al lui, erau fandoseli și alintături de „lume bună” - atunci când era cazul renunțam fără nici un efort la ele.

La 26 de ani polițist, la Pitești. Cică „boem”. Adică anglofil. Pe la vreo 29, tipograf amator, cu unu': Winterhalder - și ăsta vreun „inglez”, ceva... Pentru ca, prin '46, să deschidă un stabiliment cu Bossel - un francez, poate și un pic „englez”. Pe la 45 de ani ajunsese starostele marchitanilor (asta vrea să zică, într-un sens, „bișnițar”, nu?). Un mare profesor afirmă că încă de prin 47 *„înțelegea scrisul ca pe o profesie, protestând în Asociația Literară contra ideii de a se tăinui numele celor ajutați:... **A cumpăra scrierile unui om** de talent nu mi se pare nicidecum o jertfă, nicidecum un mare ajutor*” (*George Călinescu - Istoria Literaturii Române, n.a.)*

Prin '45 era secretar la înființarea societății studenților români patronată de un nepot de domn. Și în același an este admis în loja masonică L'Athenée des Etrangers.

A studiat lecțiile lui Quinet, Michelet și Minckiewicz.

La 9 iunie, în anul Revoluției, este arestat. La 11 iunie este numit prefect de poliție. Pentru ca, la 18 iunie, la intervenția lui Fuad-pașa, să fie deportat la Paris.

În '65 e arestat iarăși, pentru ca în '76 să ajungă

ministru de interne (nostim, nu?).

Vieți aventuriere. Contorsionate. Trandafiri galbeni. Istorie.

Frunzăresc paginile în căutarea unui punct de legătură. Dar nu există niciunul, sau nu-l prind eu, între un trandafir galben (de Parma, nu?) și Jorj Ruj, cu care băteam străzile, rătăcind, de la Curtea Veche a lui Mateiu, pe străzi dosnice, până pe Mămulari, pe lângă un subsol unde cândva (altcândva) un scriitor oprimat își potrivea versurile academice, poate chiar la temeliile fundației din '46 a domnului Bossel, franțuzul. Deasupra noastră, marțial, un corn de lună turcesc se apleca din înalturi, clorotic.

4. Străbatem centrul ca doi halucinați, cu mâinile înfipte-n buzunare a pagubă (eu) - cu aer mândru și indiferent, impus de cămașa albă și cravata cu ac de diamant autentic (el). Ca picați din alt veac, veniți să jucăm destinele Istoriei pe-un zar.

Lumina felinarelor clătinate de vânt ne arunca umbrele pe caldarâmul Bucureștilor de altădată. Vântul ne flutură pletele. Două ipostaze burlești ale generației exaltate a Mateiului (desigur, Basarab, liceul), demisionați de nevoie după o defilație neconsemnată în nici un tratat: generația în blugi, generația pletelor, generația contestatară, a Revoluției.

A cărei Revoluții?

A tuturor Revoluțiilor.

Cum ar fi zis Cohen (cântărețul copilăriei noastre, nu bancherul!) „I fight in the Old Revolution”, și „of course I was very Young”...

Oare câți ani să fi avut pe atunci? Șaptesprezece? Optsprezece? Doamne, cât puteam fi de tineri și de naivi! Ne îmbătam cu vorbe, cu vise, cu aspirații înalte...

— Scriu la un roman, spun, ca să nu tac.

— Tu? se miră Jorj, cu fața rânjită neîncrezător. Tu, mă poetule?

— Da, eu! îl înfrunt. Nu știu de ce ți se pare atât de imposibil.

— Imposibil? Nu mi se pare imposibil, dar nu o să ai suflu, răspunde Jorj.

— Cum adică, îl întreb.

— Adică nu o să ai suficientă experiență de viață în spate ca să poți duce la capăt un roman adevărat. O să te sufoci. O să iasă, cel mult, o povestire, deși chiar și așa...

— Dar tu? îl întreb.

— Nici eu nu am.

— Dar Poezia.

Poezia? Poezia este complet altceva. Poezia nu-i decât senzație și sentiment. Orice copil genial poate comite poezii. E suficient să fii un Rimbaud, sau un Labiș. Pe când în proză... Dar Radiguet a scris proză! Radiguet a fost excepția care confirmă regulă. Ei bine, eu o să fiu a doua excepție. Fie că mă crezi sau nu în stare, voi scrie un roman. Succes! Nu prea ai încredere în steaua mea... „Cu încruntare mă îndoiesc de acest astru”... A mai zis-o și Ion Barbu lui Arghezi. Și cine e Arghezi? Ei bine, eu îmi voi scrie romanul. Excepția...

(L-am scris! Ei bine, l-am scris! Dar n-a fost nici o excepție. Acum e pierdut... Cine putea ști ce avea să urmeze? Dacă aș fi știut! Dacă aș fi putut intui, corelând, extrapolând, inter-polând!... Ars conjectandi...)

5. Intrăm în Monj. E îngrozitor de cald. În lumina violetă figurile noaste capătă o tentă ireală.

— În noaptea asta plec pe litoral. Vii cu mine?

— N-am bani, mârâi stânjenit.

La Monj, ca la Monj: fetele dau năvală pe scena rotundă dintre mese țipând vesele și bâțâind din posterioarele mai mult dezgolite decât invers. O seară petrecută aici

înseamnă mai mult decât bugetul meu pe o săptămână, pe litoral.

— Lasă prostiile! răzbate vocea lui Jorj obscuritatea. Nici eu n-am bani. Nimeni n-are bani. Și, dacă n-avem, se cheamă că nici n-avem nevoie de ei. Banii nu înseamnă nimic.

— Și la mare cum ajungem? îl întreb, plictisit de morala lui de fiu de bani-gata. Facem blatul?

— Eventual, îl simt cum surâde cinic.

— Te pomenești că și invitația ta aici, acum...

Tresar îngrijorat de gândul cum mi-ar sta, ca Pinochio, după distracție să-mi crească urechi de măgar și coadă de bou, sau cum ar reacționa mama dacă aș apărea acasă cu o notă de consumație-n dinți, când o știu, săraca...

Fetele țipă și se bâțâie ca disperatele. Țigara (Carpați cu, de-mprumut de la Jorj) are gust amar, de plumb. Zațul din paharele de pe mese sticlește ca praful din Eldorado.

— Ai bani să plătești consumația? îl întreb.

Într-o rază piezișă a reflectorului îi disting profilul. Zâmbește cu superioriate. „Lua-te-ar”... îl beștelesc eu în sinea mea. „Deci, așa! Lua-te-ar!...”

Nu pricep cum poate să fie atât de dezinvolt („inconștient”) cu probleme care mie îmi dau fiori numai când mă gândesc că...

— Prietene, îmi șuieră el la ureche, degeaba ai sângele pe care-l ai în vine, degeaba ești tu cel mai mare poet din câți am citit vreodată, că habar n-ai să-ți trăiești viața și să-ți impui personalitatea!

Mă simt măgulit de vorbele lui. Jorj știe și când înjură să înjure în așa fel încât să te măgulească. Oare cu cine mă comparase? Cu Leopardi, care știam că-i place grozav? Sau cu Pablo Neruda? Nu! Mai degrabă cu Alain Ginsberg, fiindcă era și el tot „generație în blugi”.

Dar Jorj? Ce rol juca în scena asta, în care aveam de împărțit Teatrul Istoriei împreună? El nu era tot „artist”?

Și, dintr-o dată, am înțeles că nu! Cu o claritate colosală, am priceput că nu! Și că nu împărtășeam nimic din lumina lui, așa cum nici el nu împărtășea din a mea. Eram două destine distincte - dar două roluri mari, principale - fără nimic comun în afară de spațiul viețuirii, întâmplător, aruncați la un loc doar de hazard, pentru o clipă trecătoare.

Și apoi, tot atât de brusc, mi s-a revelat că nici măcar nu puteam fi chiar sigur că era vorba de hazard, cât de altceva, cu mult mai profund și mai grav, de care eu nu prinsesem de veste, dar de care el nu era de tot străin.

— Nu fi idiot - a continuat el. Și aici, și Acolo, oriunde și peste tot, pentru cei ca noi se creează condiții, suntem așteptați! Nu este cazul să te frământi tu! Există alții, al căror rol este, în mod special...

O fată cu fustiță de balerină i-a întrerupt tirada, dar el a părut mai degrabă mulțumit decât deranjat de asta. Fata „din corpul de balet” părea a-și fi terminat „programul”. Se trântise pe scaunul liber de la masa noastră cu un aer de familiaritate protectoare. Reflectorul, manevrat de cineva din umbră, a aruncat din fundul sălii o suliță de lumină care s-a oprit o clipă asupra ei, dezvăluindu-i buclele blonde și obrajii îmbujorați. Era Luxița Carmen Florescu!

Din pricina culorilor stranii pe care le revărsau filtrele multicolore ale reflectoarelor și din pricina vestimentației deosebite de sarafanul școlar cu care eram eu învățat să o văd, nici n-o recunoscusem în primul moment.

— Da, băieți! Eu sunt! Carmen! Poezia! Ce-ați comandat?

Gustă dintr-un pahar și se strâmbă. Face semn barmanului, și un picolo se strecoară imediat cu platoul printre mese până la noi. Jorj îmi aruncă, mulțumit și plin de sine, o ocheadă. Îmi șoptește, pedant:

— Ei? Ți-am zis eu...

„Mda”, îi răspund în gând. „Aici s-a nimerit să cam ai

dreptate. Uitasem de Carmen, care s-a angajat balerină”… „Peste tot, dragul meu, peste tot”, îmi răspunde Jorj din priviri. „Și aici, și în tren, și la mare… Oriunde. Peste tot există câte cineva.”

Viața ca un joc. Viața ca o eternă aventură. Totul pe o carte (mare, e adevărat, dar TOTUL, ABSOLUT TOTUL, pe O SINGURĂ CARTE)!

Jorj, într-adevăr, așa și-a trăit-o. Conform unui „cod”, unei „parole”, unui „model” ce-i parvenea ca de-peste-veac, și ca din-altă-viață. Și LUI i-a ținut!

Mie… Eu am jucat jocul ăsta crispat. Fiindcă știam ce înseamnă „să nu ai spatele acoperit”. Știam și ce-nseamnă eșafod, și ce înseamnă pluton de execuție și toate celelalte.

Fiecare dintre noi trăim în hainele unor personaje care ne premerg. Jucăm rolurile în funcție de un scenariu care ne parvine peste veac. Și chiar dacă uneori ne mai lăsăm furați de „vântul serii, nebunatic”, suntem conștienți, de fiecare dată când o facem, că doar visăm-treji, că doar, cu bună-știință, dormim-treji.

Când am iești din Monj, braț la braț cu Carmen, am rămas uimit că nimeni nu ne-a cerut plata consumației. Trecând pe lângă un necunoscut de la masa alăturată, ne-a făcut semn, zâmbind. Jorj i-a aruncat (sau poate doar mi s-a părut), cu colțul buzelor, un: „Pe mâine… Perla.”

Carmen strălucea ca aurul. Graseia, alintându-se. M-a întrebat, lipindu-se de mine, insinuant:

— Voi nu preferați Vraja Mării? Eu întotdeauna am preferat stațiunile.

— Mie mi-e indiferent, am răspuns, cu gându-n altă parte.

— Mai bine *treiștrei*-ul *(Discotecă pe valută din Mamaia n.a.)*. Nu? s-a vârât Jorj între noi, din spate, peste umărul meu.

Ne-am aruncat, fără inhibiții, în valul vesel de petrecăreți ce se revărsa, noctambul, din bolta cu

trandafiri a Monj-ului, sub lumina firmelor și reclamelor clipocind incandescent pe bulevardul Magheru (despre care nu știam nimic, decât că a fost și el un revoluționar de pe la ’48; „Generalul”; o figură ascuțită ca de vulpe din cartea de istorie; o Umbră cu care, fără să știi, destinul ți se întrepletește în plasa unei incredibile țesături, poate neverosimilă... da! absolut neverosimilă! și totuși... REALĂ).

Capitolul II - Turcu’, Malta și Palermo

„Revoluția nu este sfârșită, pentru a fi judecată! Ea nu este decât începută. Și în lipsa unei depline cunoștințe, să nu scrieți o istorie ipotetică și falsă.”
(Scrisoare către A.C. Golescu-Albu. 1850)

1. Tot drumul (de circa 3 ore) am chiaunit cu nasu-n geamul întunecat, urmărind printre gene o mașină neagă și lungă, care a evoluat ca-n filmele polițiste pe șoseaua paralelă cu calea ferată, când luându-se la întrecere cu expresul, când lăsându-se depășită într-un joc de-a șoarecele cu pisica. La un moment dat, amuzat, chiar am vrut să i-o arăt și lui Jorj, dar, ca un făcut, tocmai atunci mașina a dispărut după un dâmb, iar mai târziu șoseaua s-a îndepărtat.

Mă oglindeam în fereastra compartimentului și mă gândeam că mama s-o fi impacientat, săraca (deși mă știa ea de chiampaun) - aventura asta a mea întrecea orice limită plauzibilă: auzi, să traversezi până la tutungerie și să dispari, pentru a te pomeni, dintr-o dată, netam-nesam,

tocmai pe litoral. Mi-am propus să-i telefonez de cum voi ajunge (cu ce?) - că dacă în trenul supraaglomerat controlorul dăduse din mână a lehamite când eu, roșu la față și transpirat de emoție, îi spusesem, după sfatul prealabil al lui Jorj - pe care nu-l întrebase nimeni nimic! - că n-am bani (iar în privința boarfelor de pe mine: tricoul și reiații cu franjuri, sau șlapii din picioare! - dacă nu vrea să-i trag un portret în cărbune drept despăgubire și dacă nu-i plac nici poeziile, să fie sănătos și să-mi toarne proces-verbal dacă are chef de scris, că eu, încă minor fiind, altceva decât că or să mă trimită înapoi din post în post n-am ce să pățesc; îi spuneam toate astea-n gura mare, dar, deși le rosteam cu tărie, sincer să fiu nici eu nu prea eram convins de ele; totuși uniforma-albastră m-a ascultat o vreme, tăcut, după care a „predat steagul”, plecând fără să ia nici o măsură. Și Jorj mi-a zâmbit „Vezi? Ți-am spus eu! Nici nu era nevoie de atâta gargară!” Numai că telefonul automat nu mergea cu vrăjeli ci cu fise, cu bani, iar eu nu posedam monetar).

Nu, n-am avut cu ce să-i dau telefon bietei mele mame, și cine știe când aveam s-o mai revăd... Când s-au eclipsat mustrările de conștiință, a răsărit din neant umbra Turcului, personajul unei șarade care bântuia mică gașcă de la Popa Nan. Cu numai câteva zile înainte mă-ntâlnisem cu Dorel și Rovero, care lipsiseră vreo două zile, cică fuseseră la mare, dar acum se răseseră în cap „să nu fie recunoscuți” și stăteau cuminți în casă, făcând mare tapaj (cu un aer misterios) de cât sunt ei de „îngroziți”.

— De cine?

— De Turcu’. Ai auzit de Turcu’?

— Nu.

— Ei, vezi, aia e!

Turcu’ era ceva nedefinit care bântuia Mamaia, Constanța, întregul Litoral, Bucureștiul, ba, dacă ar fi fost să ne luăm după cei doi tineri bavarezi, chiar întregul

Pământ. Auziseră de el din prima zi când pogorâseră acolo, în mijlocul unei grupe interlope de zmecheri printre care căzuseră ca musca-n balegă.

Umbla zvonul că era un mașter, dar care se ținea de tot felul de zgoande. Dar de ce anume, în mod precis, nu știa nimeni. Unii ziceau că de stupefiante, alții că de trafic cu carne vie.

(- Hai, mă băieți, mai lăsați-o încolo de treabă. Unde vă credeți voi aici? La Palermo, la Chicago? - Nu crezi? - Nu. - Treaba ta!)

Ce era însă cert: toată suflarea se temea de Turc. Despre „Banda Turcului” se dusese buhul că ar fi fost strecurată peste tot. Când unul încercase să „colaboreze” ca să-i toarne, gurile rele asigurau că n-apucase să măcăne nimic, fiindcă băieții veseli prinseseră imediat de veste și cum nu se prea-încurcau cu de-astea, turnătorul fusese găsit a doua zi într-un șanț: se-înecase cu un șiș înghițit „pe partea cealaltă” - adică prin spate.

Cei doi ucenici vrăjitori mi-au povestit apoi cum, în prima seară când ajunseseră, se duseseră și ei la Club 45, unde Rovero a întrezărit prin clipocitul orgii de lumini o secvență stranie: o nemțoaică se ridicase la dans, își lăsase geanta pe masă și în lipsa ei venise un tip de la o masă învecinată și-o săltase de pe masă cu un aer firesc, după care se întorsese la gorobeții lui - să tot fi fost 14-15 gașperi și dame, iar când apăruse și nemțoaica, nu ciripise nimic, de parcă nici n-ar fi avut geantă-n viața ei.

Și-atunci numai ce-i dă prin cap lu’ Dorel să șantajeze pe zmecheri, ca-n filmele polițiste cu polițiști amatori și particulari, așa că se pun pe treabă și compun ei un bilețel cu conținut amenințător: „Care-i partea noastră să ne ținem gura?” după care cheamă un picolo, pun biletul pe tavă, arată masa unde să-l ducă și-i zic să aștepte bacșiș gras și răspuns.

Și cum îl urmăresc ei cu interes sporit, unde nu percep,

doar într-o fracțiune de clipită cum, după ce-și aruncă ochii pe bilet, unul dintre zmecheri sare-n picioare și-i trage picolului un pumn în față după ce-l înșfacă de gât ca motanul pe șoricel în desenele animate. La care tinerii șantajiști nici nu așteaptă să ruleze și seria a doua și intuiesc imediat și scenariul, și regia, care anticipau cu câțiva ani pe Sergiu Nicolaescu, și o zbughesc, dând dovadă că au o fugă incomparabil mai zdravănă decât mintea.

A doua zi, în vesela gașcă în care se pripășiseră, află că Turcu' „face spume" și că a-ntors Mamaia pe dos după doi nasoi din cauza cărora ieșise c-o seară-nainte, la 45, groasă ca pe mână și cu spatele afară din cocină, cu salvări, potere și tot dichisul, așa că „junii corupți" nu mai manifestă alte curiozități morbide și fac pași până la București, luând primul tren, dar tocmai din Medgidia, până unde fac autostopul.

2. Expresul vuiește-n noapte, prăbușindu-se-n neant. Cu privirea rătăcită în întunericul de-afară mă întâlnesc în luciul geamului cu figura mea tragică de dincolo de care, de undeva și mai din adânc, Jorj sfidează, cu moaca lui prelungă și negricioasă, proțăpit în bancheta capitonată ca-mpăiat. „Bă, io d'ăștia ca tine am văzut și vii!" îmi vine să-i spun. Dar am gura încleiată așa că renunț. Îi admir, doar, ascuțimea trăsăturilor profilului vulturesc (grecesc, semit, latin?), adumbrit de lațele părului negru-corb, decupate drept la nivelul umerilor.

Timpul parcă a-mpietrit. Prin compartiment bântuie un curent extraordinar de puternic, ciufulindu-mi coama într-o aură de nisip. Dincolo de noaptea ce ne-nvăluie, doar undeva în zare scânteiază intermitent un far îndepărtat.

— Sper să mai prindem răsăritul, murmură Jorj. Știi că litoralul nostru este singurul litoral al Mării Negre, și, în principiu, unul dintre puținele din Europa, unde soarele

răsare dinspre mare?

Nu știu. Nu mai știu nimic.

Dintr-odată îmi reamintesc de ITeBista blondă căreia, iată! i-am tras plasă. Îi povestesc lui Jorj și el pufnește-n râs cu un aer de superioritate care mă irită de astă-dată:

— Nu-ți face griji, ți-am mai spus, nu-ți face griji! În seara asta suntem invitați la o soarelă cum n-ai mai fost în viața ta. Ba, poate, cum n-o să mai vezi niciodată.

Trenul trece fulgerător printr-un pâlc de salcâmi și răzbește iar în câmpia scufundată, întretăiată doar din loc în loc de luminile albastre ale câte unui drum.

Suntem în plin secol XX. Secolul vitezei.

Sau am pătruns deja în alt veac? În care?

„O să scriu cândva despre toate astea”, îmi spun. Există ceva extrem de important în trăirile mele de-acum. În fiecare în parte și în ansamblul lor. Am pătruns în lumea unei aventuri ieșite din comun. Mă străduiesc să memorez cât mai multe amănunte, fiind convins că fiecare dintre ele are, ca în romanele polițiste, o însemnătate deosebită. Simbolică. Esențială. Irepetabilă.

Iată perdeaua fluturată de vânt. Iată chipurile noastre oglindite spectral în geamul negru. Iată ceilalți călători: fata cu bluză vernil, țăranul cu ițari și paporniță, doamna cu pălărie cu voaletă...

„Doamna cu pălărie cu voaletă”, îmi spun. Parcă...

Și, mai ales, SENZAȚIA. Starea neobișnuită care m-a cuprins încă de ieri, de când am traversat strada către tutungeria pe care aveam s-o găsesc închisă.

O lume nouă! O lume complet nouă, în care mi-am pierdut sensul, regăsindu-mi-l.

Asta să fie, oare, „maturitatea”? Asta e oare Viața mea, de azi înainte mereu, mereu până la capăt?

Încotro?

3. Sunt liber! Într-o lume liberă! Trag, nesățios, aer în

piept. Aerul acela de libertate extraordinară pe care-l respira firea. Ca de pe altă planetă. Liber!

Cerul de deasupra se boltește în azurul unei picături de rouă cât Universul. De-acum încolo nu mai trebuie să mă trezesc cu noaptea-n cap! School’s out! Nu mai sunt silit să fiu silitor! S-a isprăvit cu manualele, diriginții, orele de curs, matricolele și uniformele! N-o să-mi mai fie frică să nu fiu prins fumând, sau neînsoțit la vreun local, sau la braț cu vreo fată. La naiba cu decența liceală! Sunt liber. Pentru Eternitate.

Un pescăruș crăcănat se leagănă calcând prudent pe nisip. Cu aripile desfăcute. Se îndreaptă spre spuma albă a valurilor ce se sparg de dunele de aur calp ale țărmului. Ajunge la apă, se așează în valuri ca o găină în cuibar.

Liber! Dumnezeule mare, liber!

Și singur! De azi înainte nu mai am nici mamă, nici tată, nici frați, nici trecut, nici iubite, nici prieteni! Sunt liber! Puțin îmi pasă de toți și de toate! Nu mă leagă nimic. De nimeni. De nicăieri. Sunt liber cum nu am mai fost niciodată!

(Ești liber cum nu vei mai fi niciodată.)

Dinspre Constanța, pe aleea către Trei Papuci, dintre casele de pe marginea râpei, apare o fată.

4. Nu era frumoasă. Ba pot spune, fără remușcări, că nici măcar drăguță nu era. Scundă de statură, brunetă și creață ca o oaie, etala spre lume un aer băiețos și vesel. Ținea o minge la subsuoară, o minge mare și multicoloră, de plajă. Când a ajuns în dreptul nostru mi-a zâmbit ca unei vechi cunoștințe și m-a întrebat în bătaie de joc dacă nu vin să mă scald cu ea și să facem o minge.

— N-o fi prea rece apa? o întreb cu îndoială-n suflet.

— Nu cine știe ce, mă asigură ea. Eu vin să fac baie în fiecare dimineață.

— Ești de multă vreme?

— De la începutul vacanței. Mama e detașată pe litoral.

— Se vede că stai de mult! exclam admirativ, studiindu-i mai îndeaproape prin decolteu pielea oacheșă a sânilor. Ai făcut și nudism?

Rada (așa o cheamă), arăta ca o harăpoaică („ferește-te de omul roșu și de spân!") deși nu era, evident, decât grecoaică. „Eteria! Eteria..."

— Da. Dar m-am plictisit grozav... zice.

Jorj refuză categoric să intre în apă cu noi. Cică e prea rece deocamdată pentru el. Poate mai târziu... Se întinde pe nisip, cu costumul lui negru la două rânduri. Nici pantofii nu și-i scoate.

Rada intră fără inhibiții. Eu țopăi întâi la mal, în apa tăioasă și verde, ca de cioburi de sticlă de bere Radeberger, dar până la urmă, pus la ambiție de fata râzând de scălămbăielile mele - ea deja obișnuită cu valurile spărgându-i-se de piept - mă încumet.

A fost nemaipomenit! Vreme de câteva ceasuri am aruncat de la unul la altul mingea de vinilin, ne-am împroșcat, ne-am tras de picioare pe sub apă, ne-am sărutat și îmbrățișat ca doi copii cretini. Atâta ne-am hârjonit și bălăcit încât, de la Soveja, de unde plecaserăm, până la urmă ne-am pomenit tocmai la celălalt capăt al Mamaiei. Ne-am întors când prin nisipul fierbinte, când pleoscăind cu picioarele prin apa de la țărm, să ne răcorim.

Când am trecut dincolo de Perla și am ajuns de unde plecaserăm, Jorj dispăruse. Am avut o strângere de inimă. „Ce mă fac?" Doi țânci tembeli îndesau nisip în velurii mei cu franjuri încercând să întruchipeze cu ei picioarele unui om-de-nisip. Pe Rada ideea a amuzat-o copios, dar eu n-am agreat glumă și le-am tras câte un șut în fund fiecăruia dintre mucoși, înjurându-i de toți sfinții. Am scuturat nisipul și am intrat, cu boarfele pe mine, în mare, să spăl de pe ele praful de aur, dar nici măcar după acest

tratament n-am reușit, și nădragii aveau să mă zgârâie între picioare până aveau să-mi facă bășică.

— Vino să mănânci la mine... la noi, mi-a propus Rada ca nimic mai firesc.

Stăteau: ea, maică-sa și fra-su (mai mare decât ea - fra-su era cam de vârsta mea) în gazdă la niște rude, într-o căsuță chiar lângă plajă.

Fra-su m-a primit rece. Maică-sa, însă, era o haioasă - tot micuță de statură ca ea, tot creață, tot neagră; în cursul mesei „frugale” (cum zice franțuzu-n excursie: ouă ochiuri cu salată de roșii piperată - era evident că nici ăștia nu se prea scăldau în bani și, mai târziu, m-am mirat de dezinhibiția cu care Rada mă invitase la „masă”) am vorbit, ca niște mediteraneeni, cu gurile pline, făcând gesturi largi cu mâinile, de-am răsturnat un pahar pe masă, și am aflat că și ei sunt tot din București (fier la fier trage!), ba că mai suntem și vecini de mahala. Cu fra-su, Nic, aveam chiar și cunoștințe comune - colegi de liceu. După ce a aflat asta, s-a mai dezmorțit și el.

Rudele-marine nu s-au văzut deloc. Cred că nu erau acasă. Iar „casa” era cea mai nașparlie hardughie pe care-am pomenit-o: chirpici și placaj: o bojdeucă.

Pentru a mă recompensa într-un fel pentru prânzul (frugal!), am invitat-o pe Rada la discotecă.

— Ai bani? m-a întrebat maică-sa, discret.

— Da, am răspuns eu fără să clipesc. Mă duc să-i iau, până se schimbă Rada.

Conform principiului patent Jorj, am pornit val vârtej în căutare de bani. De cum am dat cu ochii de niște sticle goale părăsite pe plajă de străinezii care habar n-aveau ei (sau nu-i interesa) că fiecare sticlă reprezintă un leu (garanție), așa că, după folosință aruncau sticlele-n coșurile de gunoi sau le îngropau în nisip, mi-am zis că, uite, mi se confirma supoziția maestrului: oriunde se putea supraviețui, peste tot exista câte ceva, o soluție.

M-am dus cu câte 20-30 de bucăți la subsumară și le-am schimbat la tonetă. Abia la sfârșitul operațiunii, urmărind gestionarul ce face cu ele și unde le depozitează ca un băiat deștept (în niște lădițe în spatele gheretei) mi-a dat prin minte că mă obosisem suplimentar fără sens căutând pe plajă, de vreme ce ele erau gata adunate acolo, și că ar fi fost mult mai eficient să iau, în drum, câte un braț de la fiecare tonetă și să revalorific economic apucătura la următorul chioșc prin față. Dacă am fi fost mai mulți, ar fi mers pe bandă rulantă, și dându-le din mână-n mână, sticlele ar fi putut executa un circuit complet, din fața în spatele tonetei și iar în față, crescându-și valoarea proporțional cu numărul de ture executate.

Dar, modest fiind, am considerat că-mi făcusem deja plinul pentru ziua respectivă, așa că am lăsat inovația pentru altă dată, ducându-mă pentru moment s-o salt pe Rada la danț.

Toată după-masa mă zgâisem după Jorj în toate părțile, numai că, după câte se arăta, Jorj dispăruse definitiv, ca pigulit de pescăruși.

Pe la opt și ceva, cu o Rada ornamentată cu fundițe albe și mini, am apucat-o către Mamaia.

5. La localurile pe lângă care treceam răsunau numai topuri ultimul Melody Maker. Jethro Tull (ăl de-a revoluționat agricultura insulară) fluierau, Led Zeppelin (hoțu’ invenției lu’ Nea Nuștiucum, românașul de-a murit anonim, nu ca her baron, căruia i-au luat porecla formațiile de metal-rock) zbârnâiau, Gran Funck germinau proteic iar Ten Years After...

TEN YEARS AFTER!

Doamne, dacă aș fi știut! (Dar cum?) Dacă aș fi avut așa, o revelație, o iluminație, o nu-știu-cum-să-i-zic!

Ten Years After! Ca întoarcerea dintr-o aventură în care pornești orbește. Ten Years After, ca în călătoria lui Ulisse,

la întoarcerea căruia câte unii au dispărut, alții au îmbătrânit și au murit (Cum? - Așa... dă din mână Rovero. Așa cum se moare.) și numai câinele, bătrânul câine te recunoaște.

(Rovero a făcut crețuri împrejurul nasului și riduri la colțul pleoapelor. Și-a lăsat o mustață pe oală și e mare meșter operator - mă îndeamnă să mă înham să facem împreună scenarii de film; a-ncărunțit de tot și are trei fetițe care seamănă una dintre ele cu el, aialaltă cu nevastă-sa și a treia, cu... zece ani mai târziu. Cea care seamănă cu el seamănă cu un cățel - cele două mari parcă sunt doi căței hârjonindu-se neîncetat. În fond, nu-i ziceam noi Șoricaru' când eram mici? - Îți mai amintești de Turcu'? îl întreb. - Turcu'? rămâne el pe gânduri. - Banda Turcului, precizez. - Aha! Aia de la mare! Din fericire n-am avut „plăcerea”...)

Din Whisky-a-Gogo răzbate Moby Dyck, o balenă uriașă, albă, legendară. Balena cu cea mai ridicată conștiință-de-balenă din Istorie. Singura balenă, poate, care a fost conștientă cu adevărat de rolul pe care o să-l joace pentru specia ei cetacee viermele „tânăr” ce colcăia pe bucățelele de lemn ale corăbiilor ce-ncepuseră a bântui oceanele. Viermele „tânăr” față de cele câteva zeci de milioane de ani ale „civilizației” cetacee, civilizație - că altfel cum să numești cultura ajunsă la apogeul stilizării comunicării informației.

Moby Dick dădea năvală pe ușile întredeschise de la Whisky-a-Gogo. Metalic. Zeppelinian. Masiv. Dintr-o bucată. Niște tipi vorbind „turcește” urcau cele câteva trepte de la intrare, și i-am lăsat pe ei, cu dolarii lor clearing, să lupte cu umbra monstrului anglo-oceanic.

În față la Club 33 ne-am întâlnit cu Greti Blonda, căreia-i făcusem curte fără succes. Asta se întâmplase pe vremuri (adică astă-iarnă, acum mai bine de 7 luni în urmă). M-am ofticat că nu mă surprindea și ea cu vreo gagică mai mișto,

dar trăgând cu coada ochiului la Rada, am constatat că așa, rujată și aranjată în întunericul de sub boltele din fața discotecii, nu arăta chiar de lepădat. Oricum, Greti era și ea gagică, și mă lămurisem eu cu capacitatea gagicilor de a aprecia frumosul…

Greti era nemțoaică. Sau, poate, „englezoaică”… Învăța la Deutsche Schulle, în clasă cu John Menhein et co., „filozofii” de-acolo, cu care noi, „artiștii” de la Matei, întrețineam doar relații „diplomatice”, dar niciodată „confidențiale”, „de breaslă”, ca să zic așa…

Le-am făcut cunoștință, Rada cu Greti și viceversa. Greti ne-a povestit cum a racolat-o un căpitan olandez, care i-a oferit un pumn de guldeni, să meargă cu el. Și Greti ne cere părerea, noi ce-o sfătuim să facă?

— Du-te! o îndemn cu indiferență, lăsând să se înțeleagă că nici nu-mi mai pasă de ea.

— Vezi să nu te salte potera pentru prostituție! o avertizează Rada gentilă.

— Du-te, nu fi fraieră și dă-ne și nouă din guldenii belferului! insist eu, în bătaie de derâdere, convins că n-o s-o ducă mintea că râd de ea.

— De ce? întreabă Greti.

— Fiindcă ți-am dat un sfat bun când ai fost la ananghie, spun serios.

— Ba să nu ne dai nimic! se bosumflă Rada.

Greti o privește uimită. Și eu mă zgâiesc la Rada tâmp. Parcă nici nu mai e așa de mișto acum.

— Ce-ai? ești nebun! se contrariază Rada la mine. Vrei să ne lege ăștia și să ne ia la șuturi că „de unde avem noi aur”?

Greti, fată de colindător cu steaua-mare, zâmbește amuzată de spaimele (credea ea neîntemeiate) ale Radei. (Neîntemeiate or fi fost pentru ea, că pentru noi erau foarte întemeiate!) Ne întinde ceva monezi grele, de aur roșu. Monede grase, de cultivatori de lalele (eventual

negre). Le întoarcem pe toate părțile între degete.

— Hai, veniți și voi cu mine la Club 33! ne ia Greti de braț. Fac eu cinste!

Și dă buzna la coadă, cu dezinvoltură, printre blonzii ei pletoși, cu pistrui pe nasurile cârne. Greti înaintează, dând cu coatele printre românașii mai întunecați și bosumflați, strecurați pe-aici să facă și ei o bișniță ceva. Greti-blonda își face loc, ciripind continuu în nemțeasca ei săsească, rezonând dulce a franceză.

6. Când am ajuns la 45, pe la două, să dansăm la sentiment, plângând, pe „Baby, baby, oh, I'm gonna leave you”, rămăsesem iar singur cu miss Rada. Greti se dopănise cu olandezul ei roșcovan, și dusă a fost pentru eternitate. Fantastic cum au dispărut toate cunoștințele mele din ziua aceea! Și Dorel, și Rada, și Menheim, și Greti, și Jorj... și Carmen... da, și Poezia. „Unii morți, alții plugari”, cum ar fi zis Ion Barbu, sau „Ride a white swan”, cum ar fi zis neastâmpăratul Marck Bollan, un puști de vârsta mea lansat cu muzică experimentală: T. Rex. Numai Rovero a mai rămas. Și părul grizonat. Și o încărcătură grea ce mă apasă pe suflet cu o taină ca o presiune năprasnică, de milioane de thori. Ten Years After. Doamne, cum mai dispăreau oamenii pe vremea aia!

A fost o noapte absolut bezmetică. După câteva dansuri cu duduia Rada, la un blues pe „Night in white satin” m-am lipit de o suedeză de vreo 14-15 anișori, pletoasă și absolut năucitoare. Tocmai ne străduiam să comunicăm pe limba lu' Statu-Palmă-Barba-Cot și a strămoșilor noștri (australopiteci) când mă pomenesc cu „coana” Rada lângă mine, strângându-mă disperată de braț.

— Ce-i? tresar.

— Se dă la mine un nasol...

Renunț, re-mușcat de remușcări la partida cu hiperboreeana, și o preiau pe Rada, fiindcă, orice s-ar fi

zis, eram un om de caracter. Promisesem darnicei mame a Radei să-i port de grijă ca ochilor din cap odraslei ei, mă angajasem a i-o rambursa în stare de perfectă funcționare - ei bine, nu le puteam înșela pe bietele și bunele femei în așteptări!

La sfârșitul reprizei de dans, un ins mărunțel a cărui figură brăzdată de o cicatrice rozalie nu inspira nici o încredere, vine, sigur pe el, și mă întreabă zeflemitor dacă-i permit „s-o ia pe fată la dansul următor”, că o place mult și „o vrea și el o dată”.

Rada s-a ghemuit în mine, tremurând.

— „Fata nu dansează decât cu mine”, zic eu, vag.

— Ei, nu zău! Ce spui tu, „bărbate”! explodează amuzat flăcăul.

Îi privesc cicatricea roșie care-i brăzdează fața de la bărbie până în spatele urechii și mă întreb dacă poate fi rău să-i frig o torpilă-n barbă acum, sau să-l mai las nițel, să se coacă și să cadă singur din ram.

— Întreab-o! îi fac semn cu capul zmecherului către Rada - („Hai să mai fac nițel pe fraierul”). Dacă vrea ea să danseze... O să vezi, însă, că e cum am zis: nu dansează decât cu mine, îi recomand gorobetelui, cu o bună-voință ipocrită.

După care „îi destăinui” la ureche:

— Știi care-i schema? Mă iubește!

Rada confirmă, grăbită:

— Nu dansez!

— Eu zic să o convingi, totuși, să accepte să danseze cu mine dansul următor, că altfel o să aveți necazuri, mârâie zmecherul amenințător, în dubiu dacă sunt chiar atât de idiot cât mă dau sau dacă-mi bat joc de el.

— Prietene, intervin eu împăciuitor, ca străin de problemă, este riscant să te legi așa de cineva necunoscut. De unde știi că nu sunt cine știe ce mare sculă de mardeiaș și că nu ți-o trag?

Piticul cu cicatrice izbucnește-n râs, înveselit (cică) de afirmația mea. Se întoarce către o masă lungă la care zece - cin’șpe flăcăi se întrețin cordial cu niscai pițipoance (printre care tronează o tipă cu pălărie cu boruri largi de mătasă și mănuși negre până la cot - căreia, însă, retrasă fiind în penumbră, nu i se distinge chipul) - și le strigă, acoperind muzica năbădăioasă care izbucnește abrupt tocmai atunci:

— Auziți, bă, ce zice ăsta, că mi-o trage! Mă - se întoarce către mine agitat - știi cine sunt eu?

— N-am avut plăcerea, răspund candid de tot.

— Tu de Luță Cuțitaru’ ai auzit? mă ia el cu justificată mândrie.

Băieții de la masa lărgită par să participe cu multă trăire la bâlci. Împrejurul nostru s-a făcut gol - dansatorii s-au tras îndărăt, curtenitori (să nu cumva s-o încaseze pe degeaba). - Rada îi spun eu fetei cu atâta sânge rece cât sunt în stare (și sunt în stare, uneori, de o ținută absolut glacială), ai la dispoziție 20-30 de secunde. Dacă ai noroc și tragi tare, ai vreme să ajungi la troleibuz.

Luță Cuțitaru’ cască ochii mari.

— Bă, zice el nedumerit, tu chiar îți imaginezi că ești în stare să ne caftești?

— Nu, spun liniștit. Dar, dacă mă proptesc în ușă, vreo 20 de secunde tot o să vă cam dau de furcă și, dacă nu mă împușcați sau altceva de genul ăsta, o să fiu răzbunat de brațul necruțător, fiindcă măcar un accidentat tot o să aveți printre voi, și la genul ăsta de accidente este greu să-l faci dispărut pe cine le are, că doctorii nu se prea înghesuie să le administreze tratament la domiciliu. Așa că, din punctul meu de vedere sunt cât se poate de liniștit dacă îmi iese operațiunea „Ț”.

Luță mă ascultă cu gura căscată. Nici flăcăii și nici fetele de la masa cea mare nu mai par a se distra cine știe ce. Așa a decurs primul meu contact cu banda. După nici un

sfert de ceas nimeni nu mai prezenta predispoziții belicoase. Ne-au invitat, chiar, pe mine și pe Rada, mai întâi la masa lor, apoi la „Neptun”(că „fac ei cinste!”) Neptun, nu stațiunea, ci bodega de pe malul ghiolului, unde se servea în zori „o ciorbă de burtă care te drege”.

I-am refuzat cel puțin pentru moment, ca să o conduc pe Rada acasă.

— Nu stăm acolo prea mult, mă avertizează ei.

— Dacă vă mai găsesc, bine, dacă nu, iar bine, spun. Ne-om mai întâlni noi, fie pe plajă, fie la discotecă...

— Încearcă să ajungi... rostește din umbră un glas extrem de moale și voalat, mi-ar face mare plăcere. Vino!

Am presupus că spusese asta femeia cu pălărie cu voaletă al cărei chip nu reușisem să-l disting dar care, poate tocmai de aceea, mă fascina.

— Ar mai fi o problemă, am murmurat. Eu nu mai am nici un ban...

— Nu-ți face griji! A rămas stabilit: noi facem cinste. „Turcu’ plătește!” cum se spune.

— Dacă vrei, intervine și tipul țigănos care părea să o însoțească pe eleganta excentrică, îți putem aranja și de o gazdă la care să dormi.

— Nu, am refuzat, indiferent.

— Nu, dar nu simt nevoia să mă culc. N-am venit la mare să dorm. (Doamne, dacă aș fi știut!).

— Du-o pe fată și vino negreșit, mi-a șoptit vocea voalată. Te așteptăm.

7. A fost o noapte care parcă nu avea de gând să se mai sfârșească niciodată. Treceam printr-însa ca printr-un tunel scufundat într-un lichid vâscos, dulce și călduț, în drum spre localul cu firmă albastră: „La Neptun”. Mamaia sclipea violet în aureolele neoanelor și becurilor cu vapori de mercur și, nu știu de ce, dar simțeam nevoia să memorez, într-o sforțare mai presus de puterile mele, toate

amănuntele. Mă simțeam ca înaintea unui bombardament iminent, și feeria luminilor, atmosfera mirifică de stațiune de agrement - mi-era teamă că peste o clipă, peste o zi, peste foarte scurtă vreme se vor spulbera irecuperabil și nu voi mai avea acces la ele Niciodată. Realitatea nu va mai exista! Și, din pricina asta, mă străduiam să o conserv cât mai fidel în amintirea mea, dăinuitoare.

De cum am pătruns în bodegă, am și remarcat grupul. Se adunaseră în jurul a trei mese puse cap la cap, acriți de ciorbă de burtă și de noaptea pierdută. (Pierdută? sau câștigată? mai degrabă RĂPITĂ ar fi cuvântul; RĂPITĂ descompunerii, răpită eternității care ne bântuie cu vântul ei înghețat: SALVATĂ!)

De la prima ocheadă am remarcat-o pe blondă. Stătea lângă tipul cu pălăria cu boruri moi, trasă pe ochi. Femeia era surprinzătoare - nu arăta să aibă mai mult de 25 și se distingea printr-o noblețe străină ce i se oglindea pe chipul curat ca un cristal limpede de adânc.

Părea un personaj de o importanță deosebită pe scena speluncii-de-lux-Neptun, de vreme ce „traficanții” (după cum li se dusese buhul) îi acordau o stimă și un respect atât de ieșite din comun.

Am recunoscut-o după vocea voalată, un pic răgușită. M-am întrebat când o fi avut timp să-și schimbe costumația de bal maske pentru a-și pune blugii ăștia Levi, care o prindeau și mai grozav decât maxiul retro, transportând-o din romantism în cotidian.

— Turcu’ e-n așteptarea cursei de Maltha, răzbește până la mine șoapta celui cu pălăria cu boruri pleoștite.

Pălăria, desfundată, de fetru moale, își lasă umbrele peste chipul colțuros, ca săpat în lemn de nuc.

— Dar, dragă Cristian, o să treacă mai întâi prin Palermo și drumul se lungește peste așteptări, explică un ins creț și cu bărbiță neagră, dar e întrerupt de un chelios cu mustăți stufoase:

— Tu, Negrule și Tell...

Femeia cea frumoasă mă zărește și-mi face semn, discret, cu mâna înmănușată în mătasă neagră:

— Mă bucur că ai acceptat până la urmă invitația și ai venit! Apropie-te, Grig! Uite, stai aici, lângă mine.

Cu toate că părea să mă cunoască, nu cred că mă știa cu adevărat; ni se întâmplă tuturor să confundăm uneori pe câte cineva cu altcineva, și doar după multă vreme ne dezmeticim din eroare;... în unele cazuri niciodată.

Mă confunda.

— *„Așteptați în răbdare și resignație ziua preursită”* (*N.B. - scrisori*), ne-a spus El,... *„Misia românului este de a sta în avangarda luptelor democrației în contra tiraniei”* (*N.B. - scrisori*), a murmurat țigănosul.

Apoi, în tăcerea care s-a așternut pentru o clipă, a răzbit până la noi clinchetul tonomatului proaspăt instalat. Era o mașinărie absolut similară celei de la cofetăria de lângă Perla, unde mă duceam să mănânc înghețată, frământat de reproșul interior că, uite, n-am sunat-o încă pe biata mamă și prefer să arunc ăștia patru lei de metal pe o înghețată și pe o comandă cu „Michele, ma belle”, în loc să-i dau ei un telefon s-o liniștesc spunându-i: „Mamă, sunt la mare cu Jorj!” deși habar nu mai aveam de mult unde e Jorj, unde s-a risipit asemeni fumului, lăsându-mă singur, fără bani, într-o lume străină. „Nu-ți face probleme! Cei ca noi sunt așteptați. Există o întreagă etichetă de protocol.” mi-au răsunat în urechi vorbele lui.

Tonomatul terminase „Yesterday”-ul și prinsese a boci „Girls”-ul Beatlesilor, după care, dacă era să fie chiar copia fidelă a celui de la Perla, avea să urmeze „Norvegian Wood” sau „Baby you can drive my car”. Blonda mi-a făcut loc lângă ea și, după ce m-am strecurat cu greu printre picioarele mesenilor până în spatele mesei, m-a luat de braț, zâmbindu-mi cald, ca unei vechi cunoștințe.

Și atunci AM RECUNOSCUT-O! Dumnezeule mare, dar

era Carmen, prietena noastră Carmen! Deși, mai degrabă, dacă mă uitam eu bine la ea, aș fi zis că era sora ei geamănă - alter-ego-ul ei perfect și imperfect totodată.

— Carmen, am șoptit, dar ea nu m-a auzit, sau s-a făcut că nu mă aude.

„Poate îmi solicită în felul acesta discreția, sugerându-mi că nu e cazul să arăt, față de această adunare pestriță, că o cunosc”, mi-am spus și am revenit la context, unde grupurile își reluaseră discuțiile începute dinainte de venirea mea!

Ieșindu-și bine din fire, nu știu de ce, tuciuriul ridică tonul, cu un accent străin, gitan, dar nu tocmai:

— ... „sclavi salariați”, cum bine vă zicea bărbosu’! Ce înseamnă Libertatea!

— Eu nu sunt salariat, meștere, de ce vorbești cu păcat? se ofuschează Luță, vechea mea cunoștință cu chipul crâmpoțit de cicatrice.

— Nu, se posomorăște celălalt. Tu ești borfaș.

Priveam, pierdut, către ei, dar, de fapt, nu urmăream discuția lor ci admiram profilul elegant al blondei, fără să mă decid dacă era într-adevăr Carmen sau nu. Momentele când „o recunoșteam” alternau cu altele când îmi părea doar extraordinar de cunoscută și profilul ei stârnea în mine o nostalgie dureros de dulce, asemeni luminilor Mamaiei: era de parcă aș fi perceput țiuitul înalt al unei bombe uriașe care se prăbușea peste noi, să ne spulbere, și eu mă străduiam să mai salvez dintre cele ce mă înconjurau cât puteam mai mult, fiindcă erau frumoase... uimitor de frumoase: unice, irepetabile!

Ce căuta femeia aceasta uluitoare aici? Cum de se rătăcise printre derbedeii ăștia? Era absolut de neînțeles. O enigmă. Sau, poate, tocmai de aceea era frumoasă. Poate că frumosul nu înflorește decât în și din balega și gunoiul lumii, ca florile din balega și mocirla care îngrașă ogoarele, fertilizând.

Ea cred că a surprins cu coada ochiului căutătura mea fixă, pătimașă, sau doar aparent pătimașă, fiindcă în afară de mine nimeni altcineva nu auzea atunci și acolo țiuitul îndepărtat al vectorului purtător de încărcătură ce se îndrepta spre noi, de undeva, de foarte departe; și mi-a zâmbit:

— Baccia mi!

Până când insul țigănos a izbit cu pumnul în masă, făcându-mă să tresar.

— Luxi! a mugit el cu vocea spartă de alcool sau mânie.

Carmen a întors privirea arogantă și rece ca gheața, sfidându-l. Ceilalți, restul lumii, devin entități nesemnificative. Se estompează într-un fum imprecis până când pe prim-planul scenei nu mai rămânem decât noi: eu, negriciosul și Luxi blonda, care, de fapt este Carmen a mea, eterna Carmen. Poezia, o evanescență parfumată, o umbră, un vis. Carmen, pe care nici măcar n-o recunoscusem, deși EA ERA! Cu adevărat! Pentru o clipă, și apoi pentru eternitate, așa cum nu aveam să o mai regăsesc de-a pururi.

Țigănosul tace un moment, apoi reia cu glas ceva mai jos, dar vibrând de o tensiune interioară teribilă:

— Doamnă Florescu, eu vă am în grijă! Am jurat pentru dumneavoastră. Sunteți destinată unui rol singular, Istoric, pot zice, pe care nu vă putem lăsa să-l ratați.

— Tu îmi vorbești de teatru, Arăpilă, îi tăie vorba Carmen, cu un accent brusc străin. Dar eu vreau să trăiesc! Pricepi! La Comedia e finitta! Lasă teatrul! Jos măștile! Cortina! Tu - Jocare! Ma'il mondo, lumea, volere vivere! Capisci?

— Eu? întreabă uluit țigănosul, ridicându-se de pe scaun. Eu joc teatru?... i se tăie lui respirația.

Dar Carmen spusese ce avea de spus și nu-i mai acorda nici o atenție, lăsându-l să-și facă repertoriul complet. „Arăpilă” ni se adresă atunci nouă, celorlalți, luându-ne ca

martori și judecători, parcă într-o dispută mult mai însemnată decât era ea. Era ca și când acuzația nu i-ar fi fost adusă acum și aici, înaintea unor trechea-brechea zăpăciți cum eram, ci înaintea unui for înalt, pe o tribună, în mijlocul maselor tălăzuind.

— Eu, spune țigănosul îndreptându-și gulerul cămășii și umflându-și pieptul cu un aer măreț, eu sunt un afacerist, un mare savant, Luxițo!

Era vizibil rănit de tăcerea de gheață a femeii.

— Voi toți trăiți, vă trageți materia din mintea mea! continuă el, patetic. Vă hrăniți din afacerea asta. Aici, se izbește el cu pumnu-n cap, se află totul! Tot capitalul întregii voastre soțietăți! Până și ăla care-o să vie la noapte, o să vedeți voi că tot mie o să-mi mulțumească. Fiindcă, dacă va fi aici (și va fi!), tot mie mi se datorează, și tot mie trebuie să-mi mulțumească! Eu sunt capul! Pricepurăți?

Noi tăceam și țigănosul răsufla din greu, sufocat de o mânie surdă.

— Eu sunt un om de știință! Iar voi veți juca precum vă cânt! Experiența asta este mai importantă decât oricare dintre noi, ba chiar decât noi toți la un loc. Suferiți? Treaba voastră! Toți suferim! Și eu sufăr! Dar n-o să-mi stricați mie experimentul numai din pricina vieților voastre nenorocite pe care, auzi glumă! ha! vreți să le trăiți! Voi nici nu existați! Nu înțelegeți? Voi nici nu existați!

— Nici eu nu exist, maestre? l-am întrebat eu insinuant.

— Nu-i vorba de tine! s-a răstit Arăpilă.

— *„Sâmbăta trecută era discuțiunea asupra chestiei proprietății. Russet m-a atacat de reacționar și și-a spus sistema lui, care e aboliția de proprietate individuală a pământului, zicând că așa vrea Prudhon,... Russet a rămas singur de părerea lui, și eu i-am dovedit, după mulțumirea tuturor, că el e reacționar cu asemenea idei*” (*N.B. - 14/26 oct. 1850*).

S-a revărsat în clipa de tăcere care a urmat, printre sticlele golite și paharele răsturnate de pe masă, vocea clară, egală, a celui cu pălăria pleoștită. Și atunci țigănosul parcă s-a frânt pe dinăuntru: s-a întors către mine și a adăugat, poate condescendent, poate exemplificator:

— Vrei, mă, să fac om din tine? Intră și tu cu zece miare, sau cât ai, în afacerea de la noapte, și mâine îți dau un milion. Batem palma?

— Diseară vine transportul de la Palermo? întreabă Luță cu sufletul tăiat de emoție.

Și ceilalți, toți, căscaseră ochii mari.

— S-a făcut legătură cu Maltha? murmură și cel din dreapta mea.

Mă întorc și-i văd chipul descompus de noaptea nedormită și de lumina neonului pâlpâind ca o lumânare.

Arăpilă aprobă scurt din cap, cu o morgă măreață.

Numai eu pufnesc în râs, eliberat. Și le răspund că, dacă aș fi avut 10.000, aș fi dormit acum într-o cameră de hotel de lux - nu mi-aș pierde vremea cu toți golanii.

Carmen izbucnește și ea în râs. Râdem, și gașca se descrețește. Până și tipul cu pălăria pleoștită, care în lumina asta clipocită seamănă cu Florin Piersic, zâmbește. Ceilalți hohotesc.

Mai puțin Arăpilă.

Pentru mine devenise evident că blonda nu era încurcată cu niciunul dintre ei. Nu fusese a niciunuia. A nimănui, era a nimănui, „Apui odată, soare-al meu, apui” - cum ar fi zis Tudor George. Ea era din altă lume pogorâtă. Din alt spațiu. Din alt timp. Din alt Univers.

— Bine, rostește Arăpilă potolit acum, condescendent. Am să te împrumut eu.

— Mai bine mi-i faci cadou, rânjesc eu hâtru. Nu te sfătuiesc să ai încredere în mine.

Dintr-odată mi-a fost teamă să nu mă pomenesc amestecat în cine știe ce mizerie compromițătoare. Pentru

prima oară în viață mi-am dat seama că mai frică decât de bătăi sau golani îmi era de primejdia compromiterii. De acel ceva inflexibil și incoruptibil capabil să pândească ani și ani, urmărindu-ți evoluția ulterioară, pentru a te sugruma la momentul cuvenit, fără milă, scoțând din adâncuri un corp delict de multă vreme uitat, probând o crimă pe care o consideri iertată, și împingându-te spre o condamnare neștiută atunci, și pe care, după aceea, o socotiseși evitată.

— Arăpilă, băiatul ăsta are mai mult cap decât noi toți la un loc! izbucnește-n râs blonda, atingându-mi mâna cu vârful degetelor ei fine, cu unghii lungi vopsite cu lac sidefiu.

Mă aplec spre ea și-i suflu, fierbinte, purtat de un curaj inconștient:

— Dacă pronunți un singur cuvânt, dau cu domnul ăsta (sau cu oricine ne-ar mai sta în cale) de nu se vede!

Întunecatul, fremătând, se ridică și duce mâna către buzunarul hainei, iar eu adaug ascuțit ca o lamă de brici:

— Cu cuțitul lui turcesc cu tot.

Îmi cam dădusem seama cu cine aveam de-a face! Zău că nu eram nici eu chiar așa de gâlmă.

Aveam 19 ani! 19 ani, păr împletit în codițe cu nojițe colorate, scriam poezii incendiare și eram convins că foarte curând voi fi „descoperit” (de cine?) și „făcut” artist, belfer, profesionist. Uneori, ca în cazul de față, mi se părea că nu mai vorbesc deja în numele a ceea ce sunt, ci în numele devenirii mele, în numele celui care mă voi revela, asemeni prințului cel frumos din pielea porcului vrăjit. Doar fata cea minunată de m-ar săruta, și toate zdrențele vor cădea ofilite, crisalida se va deschide și fluturele, zborul, va răzbi la lumină, înflorind!

19 ani…

Dintr-o dată, țiuitul planând deasupra noastră s-a făcut parcă și mai pătrunzător.

— Băieți! a rostit blonda, gravă. Gata! Ajunge cu gluma!

Arăpilă, după un moment de îndoială, s-a așezat înapoi, cu părere de rău, dar supus.

— Nu spui „ajutor”? Atât: „ajutor”! am insistat prostește.

— În nici un caz, mi-a răspuns ea categoric.

— Atunci rolul meu aici devine penibil, am murmurat, uluit.

— Bine că ți-ai dat și tu seama de asta în sfârșit! a oftat Luță, lăsându-se ușurat pe spătarul scaunului de metal.

M-am ridicat în tăcere și am ieșit. Noaptea adâncă m-a înghițit. Noaptea dincolo de care, în țiuitul neliniștitor nu licăreau decât luminile hotelurilor de pe plajă, oglindite, răsturnat, în mercurul ghiolului.

Înainte de a ajunge la șosea au trecut, silențioase, mașinile iuți și întunecate ale unui convoi. Probabil niscai străini.

Nici nu ieșisem bine la drum că m-a ajuns din spate, și-a oprit lângă mine o mașină foarte lungă și foarte lată ale cărei geamuri fumurii luceau oglindă, împiedicând ochii indiscreți să-i impieteze taina interiorului.

— Bine că te-am găsit! răsună în spatele ușii întredeschise vocea zeflemitoare și tonică a lui Jorj. Hai, urcă! În seara asta suntem invitați să jucăm un joc de societate. Un joc de cea mai înaltă societate.

— Unde naiba ai dispărut până acum! izbucnesc, realizând pentru prima dată, după atâta timp, puntea cu cotidianul, pragul de teren ferm pe care să pot pune piciorul în siguranță, fără teama de-a nu aluneca în mlaștini obscure.

Carmen nu mai exista cu tristețea ei copleșitoare și fără scăpare. Nu mai existau nici turci-Arăpilă, nici milioane propuse la mișto. Revenisem în familiar. Dimineață îi puteam cere cu împrumut patru lei lui Jorj să-i dau telefon sărmanei mele mame, să o anunț că fiul rătăcitor se-ntoarce acasă.

Totul reintrase în normal...
Cât de iluzorii sunt toate impresiile noastre pe lume!

Capitolul III - Soțietatea

„Istoria este cea dintâi carte a unei nații. Într-însa ea-și vede trecutul, prezentul și viitorul”
(*N.B. - Prospect «Curierul Românesc» 12-14 ianuarie ’45*)

1. Din spatele parbrizului, afară, totul se zărea ca iluminat de o fluorescență tainică. Jur-împrejur se vedea ca ziua și, prin contrast, contururile noastre apăreau estompate, încețoșate și vagi. Lângă șofer stătea un tânăr în care am crezut că recunosc pe conlocutorul lui Jorj de la Monj, de cu-o seară înainte.

O seară înainte! Doar o zi mă despărțea pe mine cel de-acum de cel care fusesem. O singură zi. Dar o zi cât o întreagă viață.

Pe cât mi-am putut da seama, tânărul era îmbrăcat cu o haină lungă, aproape ca un pardesiu. Prin gulerul desfăcut ieșeau dantelele unui jabou desuet - dar ce te-ar mai fi putut epata pe vremea aceea? Regina Angliei se prezenta în Parlament cu picioarele goale, Johny Holliday, înzăuat într-o cămașă de inele de oțel, provoca publicul la un meci de box, eu purtam codițe împletite cu șireturi multicolore, și până și Jorj era costumat ca de bal, cu joben pe cap și baston cu măciulie de metal în mâna înmănușată.

— Unde mergem? am întrebat. Ne ducem la bal?

— Da! a pufnit Jorj în râs. Chiar că la bal; dar la un balcanic.

— Mai bine la un bal-a-muc, am replicat prompt. Nu realizasem sensul jocului de cuvinte.

Tânărul de pe locul din față, de lângă șofer, s-a întors către mine cu mâna sprijinită pe speteaza înaltă a scaunului și mi-a șoptit cu voce voalată:

— Nu, Grig. Cel mai corect ar fi „Bal-cesc”.

Ce să mai zic? erau la modă jocurile absurde de cuvinte îmbârligate. Nu m-am mai străduit a le pătrunde tâlcul abscons și m-am scufundat în tăcere, contrariat de confuzia în care persistam, fiindcă, iată! tânărul acesta excentric era a doua persoană din noaptea asta smucită (care nu se mai isprăvea), ce mă confunda cu Grig ăla. Cine o mai fi fost și Grig?

— Mi se pare că nu ați făcut cunoștință, s-a trezit Jorj după vreo zece, poate chiar douăzeci de minute.

Mașina tocmai pătrundea într-o stațiune necunoscută, sau ne-mai-recunoscută de mine în luminile neonului, spectrale. De deasupra șoselei atârnau funambulesc bolte pletorice de verdeață, răvășite de impetuozitatea trecerii noastre.

— Nu, n-am avut plăcerea, îl întrerup impoliticos.

Jorj se poticnește o clipă, dar continuă cu prezența sa de spirit obișnuită:

— Dânsul... arată către tânărul ale cărui mustăți, ținută și maniere sugerau parcă un model celebru, în care m-am crezut îndreptățit să recunosc pe romanticul Poe.

— Hai, Jorj, lasă pedanteriile! a izbucnit tânărul în râs, la care Jorj se întoarce spre mine și nu mai adaugă decât:

— Un mare poet! A avut niște probleme, dar rămâne o speranță a scrisului...

Îmi era cu neputință să-mi dau seama la cine se referă - la tânărul ciudat, sau la mine.

— O lebădă și niște pui de corb, și pac! Gorganii! rânjește hâtru tânărul.

Graseia afectat.

— Nu te întrista, Grig, continuă el, schimbând registrul. Tot răul spre bine. Am ajuns la concluzia că nici nu poți lua contact cu protipendada fără a fi frecventat măcar una dintre cele două instituții de binefacere. Nu numai pe-aici, dar și prin alte părți. Dacă vei căuta, toți oamenii de seamă au urmat vreuna dintre aste două „universități”. Iar noi, mă bătu el prietenos cu palma pe umăr, ca să ne asigurăm, le-am urmat pe amândouă!

Citeam în privirea poetului (sau poate că eu eram „poetul” la care făcuse Jorj referință) o nostalgie sticloasă amestecată cu o înnegurare glacială. O tristețe de capăt de lume.

Mașina rula silențios pe străzile unei așezări complet pustii. Pe marginile autostrăzii defilau rapid pâlcuri de arbori ornamentali: conifere exotice. Asfaltul sclipea proaspăt stropit, dar nu se zărea nici țipenie. Nici măcar vreo siluetă îndepărtată în cadrele luminate ale geamurilor mari ale hotelurilor de lux. Doar mașina noastră rula în mare viteză, scârțâind din roți la curbe.

Am trecut pe lângă o clădire în trepte, imensă, asemenea Coloseumului (în noapte!). Dincolo de crenelurile nivelurilor ei multiple am presimțit Marea, a cărei respirație adâncă și sacadată a răzbit până la noi prin parbrizul portierelor. O lună imensă, galbenă ca soarele, a pâlpâit de dincolo de caturile înalte ale edificiului.

Când am întors privirea spre scaunul din față, era gol. M-am simțit ca trezit din vraja unui somn în somnul unei vrăji. În mașină nu eram decât noi trei: șoferul cel ursuz care nu scotea o vorbă, eu și Jorj. Jorj picotea. În oglinjoara de deasupra bordului mi-am zărit chipul cenușiu de nesomn, părul împletit în codițe cu nojițe multicolore și mustața circumflexă ce-i conferea chipului meu o notă tragică, rezonând cu patternul unei celebre personalități a literaturii romantice. Jorj se-ntinde, înăbușindu-și un căscat.

— Mă tem că am ajuns prea devreme, murmură el răgușit.

Mașina pătrunde scrâșnind pe nisipul fin al unei alei laterale. O clădire cu aspect cochet ne întâmpină ospitalieră, desfăcându-și larg cele două aripi ale corpurilor laterale, ca o gazdă primitoare. La geamul deschis de la etaj o voce de femeie anunță în gura mare pentru cei dinăuntru:

— Uite, au sosit băieții! și mai multe capete se înghesuie în cadrul strălucitor.

2. Omul de serviciu ieșit în întâmpinarea noastră ne atrage atenția în șoaptă că „Amfitrionul” este încă aici - să avem grijă cum ne purtăm, fiindcă nu suntem doar între noi. În capul scării de marmură ne-a ieșit în așteptare un tânăr distins, emanând o prospețime de gazdă primitoare. După ce se sărută zgomotos cu Jorj pe amândoi obrajii, îmi întinde mâna zâmbind:

— Am auzit de dumneata. Mă bucur să te cunosc personal. Bonfaciu.

Este îmbrăcat într-un costum închis. Cămașă albă. Cravată sobră. Deși foarte tânăr, are deja părul rărit pe creștet.

— Reprezentați personalități pregnante ale tinerei generații, continuă tânărul. Mă bucur că ați binevoit să acceptați invitația. Am insistat personal să vă avem printre noi în seara aceasta. Dacă lucrurile merg cum trebuie, vom trăi un moment important, unic... Dar intrați! ne împinge din spate familiar. Simțiți-vă ca la voi acasă.

Pătrundem într-o cameră foarte mare, care impune. Facem cunoștință cu câțiva tineri gentili adunați într-un grup vesel. Totuși, în atitudinea generală (reținută) se citește o încordare mascată discret.

Dar nu, mai întâi, încă pe hol, fusese bărbatul acela robust, de 45-50, probabil „Amfitrionul” a cărui plecare era

așteptată dintr-un moment într-altul, dar care ne făcuse totuși cinstea de a ne onora cu prezența sa, fie și numai pentru câteva minute. A urmat o discuție despre artă, sau cam așa ceva - n-am fost prea atent. La început am fost foarte impresionat de ținuta impunătoare a distinsului personaj, care se îneca uneori de o tuse înăbușită.

— *Noi, cu atât mai mult, nu putem scăpa din vedere acest instrument. De... propagandă, eventual* (*Nicolae Ceaușescu*).

Accentuase insinuant pe „Noi”, dar mie îmi era complet neclar cine erau acești „Noi” și cu atât mai mult cum anume procedau ca să nu „scape din ochi” obiectul, (de maximă însemnătate, nu?) care mie, de ce să mint, mi se părea cu desăvârșire invizibil. Cum poți, oare, să nu scapi din vedere gărgăunii din capetele unor zăluzi?

— Nu vă lăsați iluzionați, dragii mei, zâmbește Amfitrionul. Artă „liberă” nu există nicăieri. Nu a existat și nu o să existe niciodată. Arta este sau nu este în slujba Cauzelor. Cauzei, aș putea zice...

După adulația cu care era ascultat, am dedus că Amfitrionul trebuie să fie vreun „senior”, unul dintre „câinii cei mari” de care zicea poetul Ion Gheorghe: „Știu să latru cum numai câinii cei mari între ei”.

— Și Grig îi scria lui Ion că *„petrecerile noastre urmează după cum știi. La Voinescu se adună în toate miercurile un fel de soțietate literară, unde autorii lacomi de slavă literară primesc aplauze sau șuierături” (Grigore Alexandrescu - scrisoare către Ghica (1844*)). Cum spunea sărmanul nostru prieten încă din ’44: *„soarelele astea au făcut mult zgomot în capitală; toți cei care la început le critica, acum se întrecea să intre ca mădulari, stăpânirea le lasă în pace, căci politică nu vorbim. De multă vreme nu s-a mai văzut la noi o adunare regulată și hotărâtă de vreo 20 de tineri!”* (*„Informația privind nediscutarea problemelor de natură politică a fost desigur făcută din*

prudență, căci ea nu corespundea realității. Peste doi ani, Societatea Literară se va dezvolta din Asociația Literară a României al cărei secretar a fost N.B. Ghica ‘44”. Dan Berindei - „Pe urmele lui N.B.”) *„Panromânismul dar trebuie să fie ținta noastră comună de activitate. Printr-însul se completează sinteza noastră revoluționară.*” (*N.B. - 1851*)

Nu m-am putut stăpâni să nu intervin, ceea ce nu a fost primit de ceilalți cu ochi buni... mi-au aruncat căutături chiorâșe (- Taci, dracului! Îți arde să-l ții pe ăsta aici până la ziuă sau ce ai? Ai chef de gargare? Du-te, domne, la tine acasă și ține speach-uri până ți s-o duce gura la urechi, dar lasă-ne pe noi cu de-astea, că noi de-ăștia ca tine am văzut și vii!” insinuând, adicătelea cum să eu aș fi împăiat - expresia asta „în vogă” bântuia ca un tic verbal slangul și se plasa ori de câte ori se ivea prilejul.)

Numai Amfitrionul mă ascultase gentil. Mi-a răspuns că ridic probleme interesante, vădind preocupare și spirit de pătrundere, dar Jorj m-a îmboldit agasat, să las omul în pace să plece, că e grăbit. Și ceilalți mă scrutau cu îngrijorare, că doar nu se strânseseră aici să mă admire cum mă dau în stambă, și până nu pleca bosul nu puteau începe bairamul. (Abia mult mai târziu aveam să înțeleg că în realitate Amfitrionul nu stătea să plece, ci că abia urma să sosească, dar confuzia avea să mă însoțească întreaga noapte.)

Până la intervenția mea nefericită discuția nu fusese decât un act de complezență, probabil, și până să mă prind eu de sensul nervozității celorlalți apucasem să lansez idei ce se cereau dezvoltate.

Arta este un cal troian. Propaganda (ateist-științifică, să zicem, pe cine trebuie să convingă și câștige? Pe atei? Evident că nu! Faci propagandă ateistă pentru cei care cred, ca să le zdruncini credința. Sau invers, faci propagandă mistico-religioasă pentru atei. Autorul

combate cu argumente emoționale, nu logice. Tratează problemele discursiv (de la discurs). Scriitorul care face propagandă ateistă pentru atei este în postura autorului care-și ia drept public și critic familia. Pe bunica. Scriitorul ateist trebuie să militeze împotriva dușmanului ateismului. Adresându-se categoriilor opuse, literatul nu trebuie să-și izgonească publicul luat în vizor, ci să-l atragă spre dispută, inoculând emoția dubiului. Scriitorul este propagandistul atacând dogma pe terenul dogmei. Artistul este un cal-troian pentru cetățile adverse.

Mda... Există un oarecare adevăr în cele spuse de mine atunci. Engels spunea în Anti-Dühring, luând în derâdere moralismul dogmatic în artă: „E drept că a fost o greșeală de neiertat a lui Goethe de a-și fi ales ca erou pe imoralul Faust în locul seriosului filozof al realității Wagner”. Și, vizavi de ateism, oricum, religia nu va dispărea prea curând, nu? Și atunci creștinismul cu mitul dumnezeului-om este de preferat unui dumnezeu abstract și inuman.

Imaginea omului plutește o clipă pe deasupra capetelor pestriței adunări. Omul ca atare. Omul sărman, oropsit, bâjbâind prin noaptea Istoriei, neputincios și atotputernic totodată. Omul perorând cu pathos (dar neputând, nici unul, chiar TOTUL - „ca orice om”).

Nici un om nu este Dumnezeu pe Pământ. Toți suntem doar oameni: cu aspirațiile, neputințele și micimile fiecăruia dintre noi. Cu momentele noastre eroice. Cu frigul, foamea și frica, zdrențele și duhoarea de transpirație sau încălțări-prea-îndelung-folosite. Oameni rătăcind prin întuneric. Dar Întuneric din care, peste veac, strălucește lumina. Și-atunci pare ca și când toate frământările și rătăcirile noastre ar fi fost făcute vizionar, cu o clară premoniție a sensului-către-care. Deși este și asta o mare minciună!

Numai *„Domnul Dühring n-are răbdare să aștepte până când religia va pieri de această moarte naturală. El*

procedează mai radical. El îl întrece pe Bismarck, decretând legi mai aspre ca acesta nu numai împotriva catolicismului, ci împotriva oricărei religii în genere. El îi asmute pe jandarmii viitorului imaginat de dânsul împotriva religiei, dându-i acesteia posibilitatea unui nou martiriu și prelungindu-i astfel viața” (*ENGELS - op. cit.*).

Demonii este o carte de propagandă ateistă. Ideea revoltei împotriva iraționalității devine, se insinuează subtil în mințile cititorilor, iar nu - tendențios și tezist - în paginile operei, Dostoievski mimează o poziție naiv-dogmatică, însă este evident că între autorul explicit (aparent) al narațiunii și autorul implicit (care se relevă din ideile prevalate de acțiunea narațiunii) există o detașare dată de discrepanța lor intimă. Jocul aparenței și adâncului. Înstrăinarea schizoidă a omului galaxiei Guttenberg. Dogmaticul ascunde în spatele său ateul. Conservatorul conformist, pe revoluționarul decembrist care fusese gata-gata să-și piardă viața pentru ideile sale. Și Dostoievski a evoluat printre contemporanii săi până la o poziție chiar mai radicală decât a democratismului burghez ce animă epoca sa. Lovindu-se de problemele dure ale Revoluției Reale, diferită de utopismele naive vânturate pe atunci, Dostoievski nu se mai prezintă spiritului critic de peste veac ca un revoluționar deziluzionat de Revoluție, ci ca un Revoluționar deziluzionat de democratismul filistin îngust al îndoielnicului anarhism al modei.

Dacă îl înjuri pe bigot cu pretenția că faci propagandă ateistă, bigotul te înjură și el și-ți aruncă „opera” - deci gestul a rămas inoperant și ineficient. Bigotul, dacă vrei să faci artă ateistă, trebuie atras cu inteligență și finețe, slujindu-te în relația cu el ca bază de discuție și punte de comunicare de acea problematică pe care o cunoaște și acceptă el. Inițiază-l, din aproape în aproape, astfel încât ateismul să i se revele de la sine din chiar dogmă. Din spatele lui Dumnezeu să transpară Omul! Cugetul liber să

străbată (dialectic) prin misticism asemeni soarelui prin norii vineți ai zorilor!

„Nu este nici un Dumnezeu”, zice Shelley. „Dar această negație trebuie înțeleasă exclusiv cu privire la o dumnezeire creatoare. Ipoteza unui spirit ce străbate întregul univers și este veșnic ca și acesta, rămâne neatinsă...”(*Georg Brandes - Principalele curente literare ale secolului XIX.*).

Arta este o unealtă ideologică subtilă, care luptă emoționând, spre deosebire de retorică, unde lupta între doi combatanți se dă sub judecata și verdictul unui terț (presupus) observator obiectiv. În artă, „părerea” singurului om care interesează este aceea a singurului pe care trebuie și vrei să-l convingi: ADVERSARUL. El este cel care dă verdictul! Dacă nu l-ai convins pe el, poate afirma o lume întreagă, în cor, că dreptatea este de partea ta - nu ai fost artist, nu ai emoționat; poate ai fost un retor pedant, poate un avocat tocmit, ai fost un specialist-de-prestigiu sau un sofist plin de dexteritate. Dar nu ai fost artist.

Dar poate face Arta propagandă Științifică? Ar putea exista o artă-științifică?

Poate... Substituind miraculosului de natura misterioasă un miraculos tehnologic. Subminând misticul în însăși esența sa cea mai intimă, deprinzând conștiința să caute în orice „minune” explicația sa rațională. (Zdrobind „corola de minuni a lumii” a lui Blaga). *Novalis spunea: „...poetul nu trebuie să idealizeze, ci să vrăjească. Adevărata poezie este poezia basmului. Basmul este o imagine de vis fără nici o coerență, iar forța basmului constă în aceea că este cu totul opus lumii reale și totuși foarte asemănător cu ea.” „Lumea viitorului, mai spune el, este haosul rațional, haosul care se biruie pe sine. Astfel că adevăratul basm trebuie să fie în același timp și o expunere profetică, și o expunere idealistă, și o expunere absolut necesară.*

Adevăratul creator de basme este un vizionar al viitorului. Astfel că romanul s-ar putea spune că este o povestire liberă, oarecum mitologia povestirii. Deoarece iubirea este acea formă a moralității care face necesară posibilitatea magiei, ea este sufletul romanului, motivul esențial al tuturor romanelor. Căci acolo unde este o dragoste adevărată se țes basmele, întâmplările magice”... „Oamenii sunt cristale pentru Gemüt” (*Georg Brandes - Principalele curente literare ale secolului XIX*.).

Desigur (ca oricare altă artă) arta de propagandă științifică ar trebui făcută cu măiestrie și discernământ, fiindcă în artă lucrul prost făcut ratează intenția și trădează scopul propus. Arta „științifică”, de altfel, nu și-ar putea propune să substituie nici știința, nici arta generală. Ea ar avea un spațiu al ei, precis delimitat. Iar judecarea unei astfel de „opere”, ar trebui operată cu multă prudență. Fiindcă aparența, în artă, este cel mai adesea înșelătoare.

Mi se pare că vrei să contești rolul criticii?

Nu, nu pe al criticii! Pe al polemicii!

Nu polemica este dușmanul operelor, ci uitarea. Operele care au intrigat nu au fost uitate, tocmai fiindcă au deschis spațiul spiritual al dezbaterii. Pentru istorie, ratate sunt operele terne, fără ecou, scrierile anoste, care nu au emoționat pe nimeni și care au falsificat viața, mistificând.

„Avem o viață bogată, plină de evenimente memorabile și ieșite din comun - trăim o epocă de mari prefaceri, o epocă zbuciumată, revoluționară” - „în a cărei problematică artistul trebuie să se implice, preocupat de marile drame cu care omenirea se confruntă. Artistul trebuie să-și confunde interesele și poziția cu interesele și poziția maselor largi”... (*Nicolae Ceaușescu*)

Cică.

Dar de ce? Cine a spus asta?

3. M-am trezit tresărind din reverie. Eram singur pe hol, între două oglinzi mari puse față-n față. Din încăperea de-alături s-a prăbușit peste mine un „Who are you! I know you!” agresiv. Stăteam solitar (delirasem?) între două oglinzi cât peretele. Delirasem? În lumina palidă apăream dezlânat de oboseală. Cum ajunsesem aici? Când? Cu cine vorbisem? Vorbisem cu cineva? Trecusem prin salonul de alături, de unde Who îmi cerea imperativ și zgomotos (hard!) să mă legitimez? Sau totul doar mi se păruse?

Mustățile și lațele lungi îmi atârnau pleoștite, făcându-mă să seamăn enervant de bine cu un poet romantic de peste veac și ocean. Ca un ecou, în cap îmi răsuna „Why”-ul metafizic și frenetic al Steppen Wolf-ilor (sau poate Hendrix sau Who, nu mai rețin exact al cui era „Why”-ul ăla).

Jorj a apărut de dincolo de ușa masivă cu ornamente aurite și mi-a suflat vestea că Amfitrionul este așteptat - trebuie să pice dintr-un moment într-altul. Eu ce fac, nu vin?

Nu m-am mirat deloc de atmosfera absurdă în care mă scăldam. Noaptea asta se vădea extraordinar de lungă. Obositor de lungă. Iar pentru mine (doar pentru mine?) timpul începuse a se derula într-o ordine nefirească. Pentru mine, Amfitrionul tocmai ieșise, după o discuție care probabil n-a existat niciodată decât în mintea și amintirea mea, sau poate nici măcar acolo...

„Am ratat o ocazie unică!” mi-a trecut pin cap. „Am pierdut șansa unui tren pe care nu voi mai avea posibilitatea să-l mai prind niciodată. Trebuia să-i vorbesc de mine! Ce-o fi fost tipul? Rector? Ministru?”

Fusese, totuși, o discuție interesantă, și simțeam că și celuilalt îi făcuse, efectiv! plăcere să discute cu mine, fiindcă nu făcea parte dintre cei care pretindeau că „tinerii s-au schimbat”, că „tinerii din ziua de azi nu mai înțeleg Marile Probleme cu seriozitatea și profunzimea

generațiilor dinainte”. Nu! Tinerii sunt, întotdeauna minunați.

Omul acela, Amfitrionul, dispăruse. Sau nu existase niciodată. Încet-încet, toți dispăreau din jurul meu în noaptea asta. Până când am rămas singur. Fidel.

4. Am pătruns (pentru a doua oară? iar?) în salonul impozant și auster. Nu se schimbase nimic - iar dacă prima mea venire aici nu fusese decât închipuire, atunci închipuirea aceea pre-conturase realitatea fizică până la amănunt! Numai muzica era inedită. Se revărsa în valuri din boxele de pe lângă pereți, în vreme ce tinerii se manifestau degajat (acum), eliberați parcă de o constrângere fortuită.

— Tinerii sunt, întotdeauna, minunați, am murmurat fascinat.

— Mda... a mârâit lângă mine cineva.

M-am întors și am descoperit, sprijinit de tocul ușii, cu un pahar cu lichid transparent (probabil votcă) în mână, un tip cu plete brune și mustață pe oală. „Tinerii sunt minunați”, m-a maimuțărit el, numai că sunt supuși greșelii.

M-am prezentat, întinzându-i mâna.

— Wiliam Wilson, mi-a răspuns el, cred că „la mișto”.

— Toți greșim, am replicat, iritat.

— Și atunci care e Criteriul? Criteriul cu C mare. Criteriul în funcție de care sunt judecați și apreciați oamenii?

„Fidelitatea”, mi s-a conturat în minte răspunsul. Fidelitatea! Acesta este singurul Criteriu în funcție de care pot fi apreciate acțiunile noastre. Fidelitatea față de Cauză.

Ce ne emoționează la un film cu samurai, de exemplu? În ce constă măreția samuraiului? În curaj? Da și nu. Curaj față de ce, față de cine? Curaj să ce? Să se sacrifice. Dar

nu oricum, ci pentru Cauză! Sau la un cavaler medieval, ce apreciem? Animalitatea? Nu. Noblețea! Adică tot Fidelitatea.

Prin ce e grandios orice Erou? Giordano, sau Winetu, sau eroii naționali... *„Dacă poetul este comparat cu Eroul, se dovedește că nu arareori cântecele poeților trezesc curajul eroic în inimile tinere, dar de bună seamă faptele eroice nu au chemat niciodată spiritul poeziei în vreun suflet”* (*Novalis*). Între 1657 și 1789 în Europa s-a stins Onoarea. Revoluția, care a debutat ca o revoltă a Onoarei ofensate de abuzurile tiraniei totalitare, a eșuat în meschinăria unui masacru cu proporții de masă. Iar ceea ce a câștigat teren a fost Cinismul crud, care ucide și respinge onoarea. Renașterea Revoluției moderne este revirimentul Cinstei și Onoarei. Iar Onoarea, ca sentiment nobil, nu reprezintă altceva, decât Fidelitatea față de Cauză. Curajul, fără Fidelitate nu este altceva decât demență. Iresponsabilitate!

Fidelitatea este Criteriul! Atunci când greșim (și suntem cu toții supuși greșelii!) singurul criteriu și singura scuză care ierarhizează gravitatea greșelilor, acordând circumstanțe atenuante, este Fidelitatea.

Pentru fiecare dintre noi, tabloul social și istoric este limitat de experiența personală la care am avut acces. În lanțul cauzelor și efectelor ce domină realitatea logică și ierarhia socială (tot logică), nu putem percepe decât o „Bandă de frecvență” cu lungimi de undă limitate, îngustă exact atâta cât posibilitatea specifică fiecăruia de percepție, cât datul natural de informație propriu. Nimeni nu poate cuprinde dintr-o aruncătură de ochi Întregul. Întregul nu se reflectă integral în nici una dintre părțile constitutive. Din acest motiv, Cauza se materializează pentru noi doar prin Cineva anume, printr-un om.

Deci Fidelitatea față de Cauză reprezintă, în ultimă instanță, fidelitatea față de Om, față de cineva anume, față

de o persoană concretă. Singurul Criteriu coerent de apreciere a acțiunilor noastre este, până la urmă, fidelitatea față de cineva, față de un om, fiindcă omul cu *O* mare nu ne parvine decât prin oamenii concreți cu care ne este dat să ne întâlnim numai prin omul cu *o* mic de alături. Cauza este un om.

Iar Fidelitatea față de Cauză nu înseamnă altceva decât fidelitatea față de un om. A ta față de mine, a mea față de Amfitrionul gentil care se pregătește să plece sau să vină, și singura consolare pentru trufiile noastre amăgitoare nu se poate afla (vizavi de jalnica noastră eternă postură subalternă) decât în faptul că, fiind vorba de un Criteriu universal, oricine, indiferent cât de sus s-ar afla, nu este și nu poate fi Cauza; că toți, dar absolut toți, ne supunem și suntem apreciați în funcție de același unic Criteriu. Iar cel-mai-înalt este cel mai supus.

Fidelitatea față de Altcineva este Criteriul aprecierii noastre al tuturor, inclusiv a acelui Cineva pe care îl putem întrezări noi, cu vederea noastră limitată, ca pe o Cauză Ultimă, și față de care TREBUIE să fim fideli (cu sau fără voie) în numele Cauzei.

Atunci, la cei 19-20 de ani cât voi fi avut, sigur că nu percepeam încă toate aceste dezvoltări (completate ulterior). Atunci trăiam și acționam orb, în noapte. Era o noapte lungă, parcă fără sfârșit. Magnetofonul prelingea peste noi, din altă lume, de la curtea lui Crimson King, vestea scufundării lui Poseidon cu sunete siderate sub care inimile noastre se înmuiau ca de ceară. Apoi venea Antoine, să ne strige că spune ce gândește și face orice vrea, și mai câștiga și mulți bani de care-și bate joc, însă că este așa pentru că așa are el chef, nu de dragul altcuiva, sau că e hippy-hippy-hippy, asta-i e toată filozofia, pentru ca, la urmă, să-ntrebe la ce slujesc „toutes ces cannons” și să-și răspundă singur: „Pour faire la guerre, mon enfant”. - „Mais dis-moi, cette guerre, a quoi on sert cette guerre?

Eram orbi și muritori. Suntem / vom fi și noi bătrâni, înfrânți, săraci și neputincioși, și tot elanul nostru se va fi irosit și el în van. „Viața este o boală a spiritului” (*Novalis*). Vămile Pustiei. (- *„Dar am văzut acolo, în Pustie, / Ceva mult mai pustiu decât o Veșnicie; / Erau mulți îngeri triști, pustii, ce se sărută, / Și diavolul, plângând, le cântă-n alăută”* (*Ioan Alexandru*)

5. Se aștepta venirea Amfitrionului care, după câte am înțeles eu, era grav bolnav. „Viața este o boală a spiritului”...

Eram urmărit de senzația agasantă a arderii pentru eternitate. Am încercat să fur ceva deconstrucției: am apucat, la întâmplare, o carte din biblioteca impozantă ce ocupa un întreg perete și pe care nimeni nu părea să o ia în seamă și am răsfoit-o. Era un in-folio copertat cu piele, cu titlu ștanțat cu bronz de aur, în relief. Bocacio. Decameronul. Frunzăream paginile pergamentoase și mă străduiam să memorez ceva, să salvez ceva, în țiuitul pătrunzător care-mi sfredelea creierii. Cartea asta, nu voi mai avea ocazia niciodată să-mi mai treacă prin mâna. Iată! La pagina 98 citesc fraza „Din viață și din lumea asta atâta cât ai îți iei singur”... Și apoi, la pagina 90 îmi sare-n ochi un nume: Ercolano[3]. Încerc să înțeleg ce-i cu Ercolano și aflu că e un personaj. Un fel de Tândală.

ERCOLANO.

Suntem prea mulți ca să ne putem cuprinde dintr-o singură privire unii pe alții în întregime. Îmi arunc ochii peste adunătura venită la bairam cu gând să se distreze

[3] Herculaneum sau Herculanum (în italiană Ercolano) a fost un oraș antic în Campania care a fost distrus în anul 79 d.Hr., la fel ca și localitățile învecinate Pompeii și Stabiae, din cauza erupției vulcanului Vezuviu, fiind acoperit cu cenușă.

(dar nu numai!). Trec în revistă costumația excentrică în care rochii pe arcuri cu piepți umflați de corsete ascunse și redingote de epocă se amestecă printre blugi peticiți și tăiați cu franjuri. Ghetre și șlapi. Și am, dintr-odată, sentimentul forțelor care se confruntă, ca într-o adunare constituantă ad-hoc. Forțe cu mult mai mari decât apăreau la prima vedere.

Abia acum, în absența Amfitrionului, după retragerea lui, sau înainte de venirea lui multașteptată, noi, fraierii, priveam împrejur mai cu atenție și sesizam tensiunea de care era lumea electrizată. Abia acum am început să ne dăm seama de ce se punea la cale, și să ne temem.

Câteva fete deosebit de elegante (dar drăguțe!) și-au ridicat cu o lipsă de pudoare ostentativă foile-de-ceapă-înflorate ale fustelor și rochiilor ce le-nveleau revărsate vaporos, ca să-și extragă din portjartiere tabacherele aurite, ferite acolo la loc sigur de respectabilii lor părinți sau de onorabilele gazde. Se dăduse „liber-de-voie”. Gata! Suavele copile lăsau aerul decent și inocent și pufăiau „boem” (ba, câte una, de-a dreptul vulgar sau chiar obscen).

Un june nerăbdător exclamă, râzând deșănțat:

— Ei, copii, soarela poate începe! Ce ziceți, facem un joc? și tinerii și tinerele, „copii” care se îngrămădiseră grăbiți să se servească de pe platourile încărcate, exclamă într-un cor șăgalnic:

— Daaa!

— Iacă-așa ne pe-trecem noi vremea… exclamă Wilson al meu (și ăsta tot „englez”) făcând un calambur esoteric cu un aer fals meditativ de geniu pustiu. Un flirt, un vis, un râs, un joc de preșuri…

— Care este regula jocului ăstuia? o întreb, încercând să mă integrez atmosferei, pe una dintre fetele care s-au tolănit pe canapea, în dreapta mea.

Fata mă fixează prin norul eliberat dintr-o Sobrenie cu

foiță violacee.

— Nici una.

— Cum așa? mă mir eu, dar nu cine știe ce. Atunci care-i este scopul? Ce urmărești să obții? Puncte? Gajuri?

— Totul, răspunde copila categoric și lapidar.

— Adică?

Nu-mi răspunde.

— Interesul fetelor?

— Nu! pufnește ea distrată. În nici un caz! Dar, adaugă cu o indiferență suverană, odată cu jocul câștigătorul își apropriază și interesul... și chiar mai mult decât interesul...

Se făceau pregătiri pentru joc. Se trăgeau scaunele la perete. Viitorii jucători se făceau comozi, scoțându-și fracurile și descheindu-și gulerele și mânecile cămășilor. Câte unii se descălțau fără rezerve.

Domnea o atmosferă destinsă. Se schimbau cuvinte de spirit și poante tari. Comentariile se întretăiau febrile. O fată micuță și blondă care graseia afectat se lăuda că tocmai s-a întors de la Paris unde i-a pupat mâna lu' „Papa" care, după câte zicea ea, o primise binevoitor auzind că este și ea o tânără poetesă din „țara lui" - bun român, nu ca alții, Ionești get-beget care pretind că n-au treabă cu de-alde noi, ne voind nici măcar să recunoască locurile de unde au plecat și pretinzând că țara lor este Acolo, că nici n-au auzit de alta, a Cărei limbă au și uitat-o.

N-am apucat să mă contrariez cum poate să mai fie țara lui țara unuia care...

Un tânăr snob îi dădu, ofuscat, altui flăcău cu aer bonjurist replica:

— Și voi cum v-ați ajuns, bă? Ai? Acum te faci că nici usturoi n-ai mâncat, nici gura nu-ți miroase - șofer șofer, nici la piață nu mai puteți ieși fără mașină, nici chiloții nu ți-i mai schimbi fără majordom - însă până mai ieri furați încă ceapă de la aprozar și vindeați salată udă și cartofi cu pământ pe ei, să atârne mai greu la cântar!

Un tip vesel îmi șopti la ureche, arătându-mi-l cu coada ochiului pe un altul că „Ăla-i botezat...” iar altul care tocmai se apropiase, înțelegând altceva probabil, confirmă:

— Da-da, aveți grijă cum vă purtați cu ăștia!

Le răspund iritat că mi se brehăne. De unde știți că nu-s și eu vreun „botezat”? Cine poate să dea cont de ce-a fost, fie și numai cu o generație în urmă?

Cei doi s-au tras ca mușcați.

— Ești...?

Apoi, revenindu-și, izbucnesc în râs amândoi:

— Minți! Lasă că-i cunoaștem noi pe ăștia!

„Noi”, mă întreb, care „Noi”?

Noi. E clar! uneori personajele transcend istoric, și este ca și când cel de lângă tine ar patina istoric, alunecând în alt veac, anacronic. Sau invers, ca și când în plină contemporaneitate te-ai întâlni cu tot felul de relicve scoase de la naftalină din alt veac. Realitatea Istoriei este ca un Muzeu, ca o galerie de vechituri și de viitoruri, societăți îndepărtate. Noi? Noi suntem nemuritori, băiete. Noi suntem Eterni. O soțietate nepieritoare!

Încă dinainte („dinainte” de ce? nu știu; dinainte de... plecarea Amfitrionului din mintea mea, să spunem) mi se păruse că se urzea un fel de plasă: o țesătură socială ca un câmp cu ițe tensionând fiecare în altă direcție distinctă. Ceea ce mai reținuse masa de elemente disjuncte adunate într-un întreg aparent omogen, „sub obroc” ca să zic așa, fusese Tatăl, gazda. Dar sentimentul că va pleca în curând (sau că va veni?...) tensionase poziția până la paroxism punând sub semnul îndoielii toate raporturile stabile până atunci (măcar la suprafață). După retragerea Amfitrionului încordarea aceea a simțit nevoia unei supape și și-a găsit debușeul deîndată. Cu toții se agitau, făcându-și de cap. Copii, lăsați singuri în dormitor să se culce, țopăind pe somieră până-i rup arcurile, bătându-se cu pernele până le sfâșie și se umplu de fulgi.

Erau lăsați să se manifeste ca atare. Neconstrânși.

Așa a început Jocul.

6. Jocul a debutat vertiginos.

— Fii atent! mi-a șoptit Jorj, cu ochii sticlindu-i în cap ca la lup. Cei care se ridică primii în picioare, cad primii!

— Asta e legea Jocului? l-am întrebat.

— Nu, dar așa e de-regulă. Este, în primul rând, o problemă a nervilor. Trebuie să știi să pândești, să aștepți și să prinzi momentul.

Pe covorul din mijlocul camerei se formau grupuri, dar existau și solitari care încercau să se ridice, și să se mențină, mai ales, că asta era esențial! Dar toată lumea, într-o veselie și exaltare de nedescris, trăgea de marginile preșurilor, așa încât temerarii călcau ca pe valurile unei mări capricioase. Era ceva caraghios și profund totodată. Numai că, după părerea mea, combatanții acordau prea multă importanță Jocului, abordându-l cu prea multă pasiune, excitați (probabil) la culme de hărmălaia de nedescris.

Am zărit dintr-o dată prin aiureala generală (sau mi s-a părut numai) silueta cu contururi nedeslușite a unei femei blonde într-o rochie de mătasă neagră cu broderii olandeze la guler și mâneci. Ca-ntr-o unduire de nălucă s-a strecurat printr-o ușă cu glasvanduri din celălalt capăt al salonului. Am crezut că recunosc într-însa pe Carmen și m-am luat după ea.

M-am pomenit pe terasa din spate. Privită de aici, casa prezenta vederii un aspect inedit și insolit: clădirea impozantă apărea din unghiul acesta dărăpănată: o șandrama. Hardughia era încadrată între schelele unui șantier de construcții din mijlocul căruia se mai înălțau, asemeni unor măsele cariate, alte ruine vechi, schelete de brontozauri de lemn și piatră mâncată, cu câte o coloană ca de templu sfidând crâmpoțită cerul pustiu.

Pe frontonul de deasupra intrării am desluşit o inscripţie, dar n-am reuşit s-o descifrez în lumina palidă a lunii. Mai mult am pipăit decât văzut semnul unui an cu care se încheia: 1856.

Câteva trepte abrupte coborau către faleză. Am trecut pe lângă un motor duduind, învârtejit. Părea să răzbească direct din stânca ţărmului: conglomerat de pârghii, pistoane, snopuri de cablu torsionat, biele-manivele şi supape de înaltă presiune pufnind, care mi s-au asociat în minte, nu ştiu de ce, cu un modulator de foarte înaltă frecvenţă.

Dedesubt, apa cristalină, în piscina albastră cu forme circulare, îmbia cu un abur uşor, semnalând faptul că era încălzită. Dar dincolo de zona luminată de becurile de neon se deschidea, vastă, plaja, până la ţărmul unde un animal uriaş îşi mişca domol crestele albe de spumă, foşnind misterios în noaptea adâncă, infinită, atât de lungă încât îmi părea fără sfârşit. Am întors capul, şi casa, cu luminile ferestrelor pâlpâind clătinat, mi-a răsărit în faţă asemeni pupei unui uriaş vapor cu zbaturi. Roata fantastică, uriaşă, se învârtea cu petale de întuneric, măsurând curgerea.

Realitatea = un Muzeu de Istorie, cu exponate „natur”, în stare de funcţionare. Alunecăm prin timp. Informaţia este Timpul. Şi: *„Omul este un fir prin care trece curentul Informaţiei”* (*Grigore I. Silaşi - Economia viitorului, Ed. Facla - Timişoara, 1986*).

Experienţa aceea colosală reprezenta pentru mine doar un mănunchi de fapte nude, fără interpretare: un act dinamic, o aventură. Dar toate aventurile ascund o parte teoretică, ideologică sau politică. Şi societatea privită ca ansamblu, de undeva de foarte departe (din spaţiu şi prin timp) apare ca un circuit global de semiconductori şi microprocesoare organice cu o rezistenţă însumată teribilă. Un circuit global prin spaţiu şi prin timp, prin care Informaţia se scurge, acumulându-se scânteie cu scânteie,

ordonând. Singurul lucru (lucru?) răpindu-se decompoziției Universale. Cu cât rezistența la trecerea acestui curent de ape limpezi este mai mare, distropia sistemului crește. Timpul structurează societatea și Informația piramidal. Când însă rezistența tinde către zero (superconductibilitate la temperatura camerei), prin sinapsele neuronilor mașinii gânditoare globale se scurge un curent cu ciclu Histerezis puternic remanent, care propagă un curent de inducție a Informației care, pentru o vreme, inversează sensul curgerii, producând o circulație dinspre viitor spre trecut.

„Dumnezeu este Timpul” spune Șeherezada în 1001 de nopți. Și când Informația podidește dinspre viitor, Timpul suferă o sincopă. Nava plecată de la Palermo pe 17/29 noiembrie 1852 sosește la Neapole la 22 sept-4 octombrie, pentru ca abia după aceea să se îndrepte spre Marea Neagră.

În noaptea de 8/21-9/22 august 1852 erupsese Etna.

7. În lumina roșie (a făcliilor?) câteva umbre abia deslușite forfotesc în preajma țărmului. Când mă apropii, luna se înălța totemică, murdară, străină, deasupra valurilor venite într-un suflu sacadat, inegal. O lună fără strălucire, ca de sfârșit de lume.

„Doamne, ce noapte lungă!” îmi zic. Persoanele de la limita uscatului (sau apei) erau, pe cât mi-am putut da eu seama în lumina lunatică, oameni maturi, cu bărbi zburlite și haine largi fluturate de briza puternică dinspre țărm.

— Mai ții minte Mînjina?

— Da, Vasile.

Privind la jocul înfocat al tinerilor, a exclamat: „O! mândră oaste va avea România când i-o veni rândul pe lume!” (*N.B. - scrisori Vasile Alecsandri*)

Cel care spusese acestea era un ins cu chelie impozantă. Celălalt, ei bine, celălalt era vecinul meu, „sectantul”.

— Salut, zic, apropiindu-mă.

Nu mi-a mai răspuns cu citate, ca-n alte dăți, așa că am profitat și l-am întrebat cum îl cheamă.

— Tomaso Malone, se prezentă el. Dar iată-l și pe doctorul Battaglia și pe Cristian!

Doi bărbați cu pălării cu boruri largi (unul din ei cu figură ascuțită, de vulpe, care, nu știu de ce, mi-a rezonat cunoscută), se apropie. Rămân cu toții, în tăcere, să se zgâiască prin întuneric spre ferestrele casei de pe a cărei terasă înaltă răzbat chicote, întrezărindu-se pe fundalul luminat al geamurilor contururile agitate de patima jocului.

Privit de aici, Jocul nostru apărea doar ca o aparență sclipitoare - o mascaradă, o aiureală menită a acoperi o venire misterioasă, un transport clandestin.

— Ați venit și dumneavoastră la banchet? îl întreb absolut stupid pe chelios.

De fapt nu urmăream decât să intru-n vorbă cu ei ca să-i pot iscodi dacă nu văzuseră cumva încotro o luase Carmen.

Bărbatul îndesat, cu căutătură vicleană și deschisă în același timp, îmi răspunde rânjind ca un corsar:

— Noi am venit numai ca să petrecem...

M-am reîntors la soarela tinerilor dezavuat și sterp. Am petrecut acolo, în continuare, alături de ei. Dar din când în când răbufnea până la mine, odată cu mirosul sărat și cu șoaptele brizei, și umbra celor care operau jos, în obscuritate.

8. Când am intrat din nou în Salon, Jocul părea a fi pe sfârșite. Cei rămași în partidă (majoritatea se retrăseseră fie molestați de repetatele căderi, fie obosiți de zbânțuială, fie, unii dintre ei, de-a dreptul plictisiți) se sprijineau unii pe alții pe mijlocul preșului, organizați într-o grupare ce instituise o hegemonie autoritară care doar din când în când mai admitea câte un combatant din afară, și atunci

numai pe cei mai „teribili”, care altfel le-ar fi putut amenința în vreun fel consolidarea. În general, însă, rezistau destul de bine atacurilor, tot mai lipsite de vitalitate, convingere și speranțe ale celorlalți - outsiderilor care acum era evident că pierduseră partida.

Și, tocmai când ne-mai-atacați de nimeni se pregăteau să-și guste în liniște și siguranță efemera glorie... mi-a fulgerat prin minte că ABIA ACUM, consolidați, au devenit cel mai vulnerabili, expuși fiind unui atac neprevăzut, cum ar fi fost al meu, drept care m-am repezit și am tras preșul de sub ei cât am putut de tare și iute.

Ca și cum ne-am fi înțeles dinainte, Bonifaciu mi-a sărit în ajutor spontan, râzând în hohote. Și lucrurile s-au petrecut exact precum presupuneam: toată gașca „instituită” s-a dat de-a berbeleacul.

Și apoi, cât de mândri! nobili și eleganți! („Cu mâinile curate”!) ne-am instalat, cu aroganță și ne-mai-stânjeniți de nimeni, chiar pe arabescul multicolor marcând zona centrală a preșului!

— Îți mai aduci aminte? Cei care se consideraseră pentru o clipă câștigători au mârâit ceva despre „ghelbea” care vine la spartul târgului, ca ultima oaie, aventurându-se în glume idioate ca astea. Câțiva, la căderea inopinată, își loviseră coatele și șoldurile și ne înjurau pe bune. Dar nici un comentariu de-al adversarilor nu mai era în măsură să schimbe cu nimic situația: câștigasem!

Tânărul meu prieten al cărui ajutor neașteptat decisese soarta ambuscadei, scuturându-și părul lung, șaten, impuse cu prestigiul, iar Jorj, care părea (cel puțin) și el de-ai casei, cum se spune, veni să ne prezinte omagiile sale, strângându-ne mâinile și felicitându-ne în semn de confirmare a victoriei.

— Ați fost epocali! hohotea el. Ca „masele largi populare” uzurpând stările constituite și instaurând Noua Ordine, cu adevărat sub semnul Revoluției veșnic

nemulțumite, care nu admite concesii. PÂNĂ LA CAPĂT! Un Munte nesatisfăcut de nici un deziderat liberal! Bravo!

Ceilalți, dimprejur se amuzau nițel pe seama patosului retoric al lui Jorj, dar erau îndeobște și pătrunși de un neașteptat respect pe care și-l exprimau acum fără rețineri. Personal, mai consideram încă mascarada drept o năzbâtie și nu acordam Jocului importanța cuvenită, ne-prea-luând în serios victoria asta la limită. Dar faptul că eu desconsideram propria mea reușită și succesul ei nu a însemnat nici o clipă că și restul participanților la soarelă au procedat la fel. Câștigasem!

În zori, când veselia s-a stins în mahmureală, Jocul acela avea să se prăbușească peste întreaga mea viață și ierarhia instituită în noaptea aceea să dăinuie, recunoscută, fără contestații. Jocul, halucinant, a continuat în toate zilele vieții mele. Sunt liderul său.

A doua zi fata care, trufașă, la început mă luase în râs, m-a urmat docilă, cu teamă și respect. Un gest cât de mărunt, de azi încolo, un autograf, un cuvânt acordat, era suficient pentru a consacra un loc pe „preșul meu”, cel mai important preș din casa aceea, și poate, așa cum mi s-a destăinuit, ca un mare secret - din lume. Am descoperit treptat, stupefiat, și forța și seriozitatea Jocului câștigat în derâdere. Cum l-am câștigat? N-are nici o importanță. Important rămâne că l-am câștigat.

Prietene din umbră! Mă mai vezi? Mă mai auzi?

Unde e acum fata aceea? Ce-am făcut cu ea?

Află de mine că mi-e dor, și de tine, și de ea, și de noi, aceia. A fost o vreme grozavă! Vorbeam fără rețineri, glumeam fără inhibiții. Eram noi înșine!

Cum am mai putea fi fericiți acum, constrânși de împrejurări și funcții să ne interpretăm unul altuia, și fiecare sie-și, suspicioși, cuvânt de cuvânt și gest de gest? Mă simt înecat de o furie amară. Copleșit de o singurătate inalienabilă.

S-a dus! S-a isprăvit!

Nu se mai întoarce Niciodată!

Nici măcar numele nu mi l-a spus - ce importanță avea atunci numele? Azi însă, cum s-o invoc?

„*Trandafirii verii s-au ofilit*!” (*Oblomov - Goncearov*). Nu a mai rămas din ei decât cenușa petalelor ofilite. Și ghimpii.

Astăzi, greutatea fiecărui cuvânt ne apasă pe umeri, îndoindu-ne genunchii. Hohotele libere ni s-au stins în piept și abia de mai arătăm, arareori, în vreun rânjet, colții pătați și ascuțiți.

Dar mi-e dor să mai cunosc și să mai simt în preajmă pe cineva dispus să-și dea fie și viața pentru convingerile sale sincere! Așa cum am fost și noi pe vremuri când mai nutream convingeri.

Capitolul IV - Zorile

„Eu mă duc, lebăda zise”... (*Grigore Alexandrescu*).

1. Dar deocamdată soarela continua istovitor. Râsetele se împleteau cu clinchet de pahare. Doar din când în când răzbea până la noi ceața deasă de pe plajă, cu umbrele ei în așteptare.

A fost cea mai lungă noapte a vieții mele. Contorsionată, vocea răgușită a lui Hendrix. Dintr-o dată a răsunat un strigăt și un bubuit ca de tunet. Ne-am bulucit afară. Fără identitate, de peste tot: cuvinte, șoapte tulburi, alegre.

Treptele de cretă ale falezei pogorau abrupt, ciobite de timp, către adâncul întunecat răzvrătit înainte. Am năvălit pe plajă. Pe trepte, femeile își mai păcăneau încă tocurile,

ridicându-și faldurile fustelor lungi să nu se-mpiedice, emoționate.

Deasupra noastră, din ceața albicioasă s-a desprins, ridicându-și bordul ca un bot de cașalot,

ERCOLANO.

Marea, doar cu puțină vreme înainte liniștită, a icnit prelung de furtuna din larg. O lumină însângerată s-a revărsat dinspre ocean. Dar nu era răsăritul, ci sclipirea de foc a altui fenomen, mult mai insolit. Piscuri incandescente s-au înălțat cutremurate, din talazurile verzi, miloase. Cu ultimele sclipiri înainte de a se scufunda în norii vineți și groși luna a luminat încă o dată numele parcă încastrat în cercurile unei ape, crescând arborescent peste timp pe bordul vasului ciclopic:

ERCOLANO.

Am întrezărit, hipertrofiați, porii colosali ai lemnului buretos.

ERCOLANO.

Un vapor cu zbaturi rotindu-se lent, ca Roata Lumii de la bâlci. Alge negre, prelungi, se ridicau asemeni unor bărbi uriașe de palele obosite, marcând zona scufundată. Nava înainta către țărm teribilă, aducând parcă, odată cu ea, furtuna.

Printre ceilalți, care se agitau prin ceața fără sens, rămăsesem țintuit locului, privind cu ochii rătăciți către vasul, asociat în minte cu altă fantomă zburătoare. Am distins, pe punte, un bărbat cu plete lungi răvășite de vânt. Marea îl împroșca în ochi cu sarea valurilor.

Percepeam, împrejur, cuvintele celorlalți, șoaptele

tulburi, alegre.

— *Și în 51 s-a apropiat de granițe, dar nu l-au lăsat să intre. Acum, însă, nimic nu-i mai poate sta în cale! Atât de mult și-a dorit să mai calce o dată pe pământul natal! Atât de mult și-a iubit țara! - N-am multă speranță că-l vom avea multă vreme printre noi. În starea proastă în care l-am văzut la Marsilia, putea să afirme cineva că mai mult de 5-6 luni nu o mai duce. El însă, ca toți bolnavii de aceeași boală, când nu mai scuipă sânge, speră că o să mai trăiască mulți ani încă... Atunci m-am despărțit de dânsul cu durere, căci nu speram să-l mai văd pe lumea asta* (*Ștefan Golescu - Dumitru Brătianu 1852*). - *O să fie mult ușurat respirând aerul natural pe Țărmurile Dunării sau în Moldova, unde are prieteni care îl iubesc și apreciază* (*Ion Ghica, 1851*). - *A sosit timpul ca să organizăm o Frăție secretă și grandioasă care să se întindă peste toate părțile României și să aibă capi în fiecare provincie, iar centrul ei în București, unde este mai multă libertate de acțiune* (*Alexandru C. Golescu Negru, 1848*).

„Cine o mai fi și ăsta?” mă întrebam, uimit de înfrigurarea neașteptată ce-i cuprinsese pe cei adunați acolo. Cineva s-a izbit de mine, năuc. Era Amfitrionul.

— Libertate! m-a salutat el sumbru, cu voce ștearsă, răgușită.

— Sau Moarte! i-am răspuns eu prompt, parafrazând deviza Muntelui de la ’89. M-a privit chiorâș pe sub sprâncene.

— Nu, mi-a răspuns el încet. Moarte nu.

M-a scrutat adânc, drept în lumina ochilor și m-am înfiorat, străbătut de frigul unei judecăți nemiloase.

— O să ne judece pe fiecare. De aceea a venit... a mai murmurat.

Jorj s-a apropiat și el de noi ca orb.

— Ruset, a spus Amfitrionul (din nou „alunecam” prin timp, fiind, fiecare dintre noi ceea ce eram, dar și altceva,

ceea ce fuseserăm, ceea ce nu aveam să mai fim niciodată), ia-l și pe General și pe Poet (a arătat el spre mine, și mi-a fost imposibil să disting, eu, drept care dintre ei trebuia să mă consider) și duceți-vă în întâmpinare.

Cineva dintr-unul din grupurile pe lângă care am trecut spunea ceva de Statele Unite ale Europei, „ideea Sa pentru care a plătit cu viața”, dar nu am înțeles mare lucru din asta.

— Între 48 și 50, monopolul a ucis mulți oameni de curaj, îmi explică Jorj. E un bătrân revoluționar. Ca supraviețuitor, îl poți considera bătrân. Nu trebuie însă așteptat de la niciunul dintre noi să facă minuni. Suntem oameni, nu zei.

Da, oameni sărmani! Când se ridică dintre noi vreunul și își ia inima în dinți să spună adevărul, înfruntând riscurile, merită toată stima și considerația, deși, ca om, nici el nu poate spune chiar totul. Suntem constrânși de împrejurări. Prin vicisitudini, violență, amenințări.

Bărbatul de la bord, uriaș, acoperise întregul orizont. Avea „doi coți și șapte verște”. Păr castaniu. Ochi căprui. Fața prelungă, proaspăt rasă, îi conferea un aer bătrânicios. Mă zgâiam, prostește, la mâneca descusută a pardesiului vechi. Doamne, cât de mare a putut fi dorința omului acestuia, cu pardesiul rărit în coate, de a muri în țară! *La Chassinot, când mă îngrija la Hyerres, în 51, am locuit în casa marchizului de Mirabeau, un alt „tânăr frumos”. Ăla și-a pierdut capul... iar mie mi se sfâșia inima... când mă gândeam că vor veni poate vremi dorite, fără ca eu să fiu de nici un folos țării, nici cu sabie, nici cu condei, nici cu gura* (*Scrisoare către Rosetti, 1851*).

Dinspre vilă s-a revărsat către faleză, îndepărtat, ropotul de la Machine-gun - Hendrix. Și apoi „Welcome to the Machine” - Pink Floyd.

— *Ia zi, Ioane, mai crezi că ne vom mântui numai pe calea diplomatică, iar nu prin revoluție? (...) și fiindcă,*

precum mult înainte de 48 așteptam împreună o revoluție generală, să căutăm a ne pregăti din vreme. Cum o începurăm în ’43, așa și acum cred că are să fie o revoluție mai înfricoșată și socot că e bine să ne pregătim (...) Îmi vorbești încă de legalitatea la care vrei să fii înjugat! Ce înțelegi prin legalitate? Și care? Legalitatea Regulamentului și a firmanelor? Legalitatea Convenției de la Balta Liman? (...) Eu te-aș ruga să te lași de dobitoacele bacalâmuri și minciunile turcești. Afară numai dacă nu crezi la o revoluție viitoare. Atunci înțeleg că, neavând nici un steag, să stai cu turcii (*N.B. - Scrisoare către Ghica, 1852*).

— Pe toți o să ne judece, a murmurat îngrijorat Amfitrionul în urma noastră.

S-a stins în zori, înecat într-un hohot cât lumea.

2. Contorsionată, vocea lui Hendrix, răgușită, revarsă peste noi, „Changes” și Steppenwolf se întreabă (iar), fără răspuns: „Why? Why?”. Luminile se sting și abia acum recunosc că se albăstrește de ziuă. „Floare albastră”.

Treptat, toți cei întâlniți de mine în noaptea aceea au dispărut. Când mi-a fost dat să mă întorc din nou acasă, n-am mai recunoscut nici locurile, nici oamenii. Sunt un străin. Nici măcar muzica nu o mai recunosc, atunci când din radioul meu Popular, vechi, cumpărat în ’51, o franțuzoaică descreierată zbiară cât o ține gura „voulez-vous coucher avec moi”?

Am asistat, aleși după nu se știe ce criterii, într-o noapte de vară, la o experiență misterioasă, în timpul unei soarele demențiale. Unul câte unul, toți ceilalți au dispărut. Nu, nu au murit. Au dispărut.

Am rămas singurul (se așteaptă, probabil, oarece din partea mea).

Pe la opt și ceva, chior de oboseală și fără nici o noimă, m-am regăsit cu Jorj în halta Neptun, pândind sosirea

expresului. Doi derbedei. Mandatul nostru încetase.

Măturătorii cu tămbălaie hurducăind ne-au izgonit de pe banca unde ne aciuaserăm. Din tren am mai văzut un cortegiu funerar cu cai mascați, urmat de o procesiune anacronică - doamne în rochii lungi de mătasă neagră și domni cu jabouri, ghetre și bastoane cu măciulii de argint și aur - care a intrat pe plajă. Marea cenușie, urâtă, se spărgea de țărm în talazuri învolburate.

Sărmana mea mamă, bătrâna mea mamă renunțase de mult să mă mai aștepte. Și eu, în tot acest timp, nu i-am dat nici măcar un telefon. Și în fiecare seară mi se năzare că nu știu cine așteaptă din partea mea un semn, un gest important înainte de a mă retrage din circulație. Și în lumina de sânge, când ridic privirea, întrezăresc botul gigantic de cașalot, cu zbaturile rotindu-se lent prin univers:

ERCOLANO.

(La atâta amar de ani de atunci, să răsfoim Istoria și să cercetăm faptele fără gând preconceput.

În noaptea de 8/20 - 9/21 august 1852 erupsese vulcanul Etna. La 22 septembrie/4 octombrie, aflat în pribegie, refuzat de țară, exilat, sosește de la Maltha la Neapole. La 3/15 octombrie, la ora 9 seara debarcase la Palermo. Trăsese la hotelul de lux Alla Trinancria, unde fusese cazat în camera 26. Îi scrie Luxiței Florescu - al cărei fiu „din flori”, Bonifaci, era de fapt copilul lui. În noaptea de 12/24 - 13/25 noiembrie 1852, o noapte de vânturi violente și ploi, își încheie testamentul în prezența consulului otoman Caccia. Până la moarte a fost îngrijit de doctorul Deccio Battaglia și de servitorul său, Thomasso Mallon. A fost spovedit înainte de moarte de preotul grec Andrea Cuccia. După documentele oficiale s-a stins la ora 19.00, pe data de 17/29 noiembrie 1852. Trupul său a fost transportat la

cimitir de doi hamali: Tomaso Frederico și Vitrano Vincenzo într-o portantină.

Dar în 1863, când Nicolae Ionescu a fost trimis la cimitirul Capucinilor să-i aducă rămășițele înapoi în țară, conform dorinței exprimate de regretatul răposat de a se odihni în pământul natal, deși menționat în registrul deceselor cu data de 18/30 noiembrie 1852, ora 16.00, mormântul a fost imposibil de găsit.

Și era și firesc să nu poată fi găsit acolo, fiindcă bolnavul nu s-a stins până când nu și-a văzut visul împlinit. Mormântul său străjuie țărmul celei mai sublime granițe a neamului.

August 1986)

CUPRINS

ANOMIA....5
Capitolul I....7
Capitolul II....28
Capitolul III....39
Capitolul IV....44
COMUNICARE PRIN JUXTAPUNERE....50
Capitolul I - Persoana a treia....51
Capitolul II - Prima persoană....54
Capitolul III - Persoana a doua....59
Capitolul IV - Persoana a treia....62
Capitolul V - Persoana întâia....79
Capitolul VI - Persoana alternativă....82
Capitolul VII - Persoana a treia alternativă....102
Capitolul VIII - Persoana a doua alternativă....106
Capitolul IX - Persoana a treia....112
Capitolul X - Prima persoană....116
INVINCIBILUL MIGHTY MOUSE....121
PETRECEREA....144

Capitolul I – Ademenirea..146

Capitolul II - Turcu’, Malta și Palermo..................................157

Capitolul III - Soțietatea...178

Capitolul IV - Zorile..200